शिवलीलामृत : संगीत

लेखक :- पटवर्धन, बाळकृष्ण आबाजी.

१८९५

श्रीमंत राजश्री

रामचंद्रराव गोपाळ

ऊर्फ

आप्पासाहेब पटवर्धन

सरकार संस्थान जमखंडी

यांस

श्रद्धा, प्रजापालनतत्परता, सद्गुणप्रीति, ईशभक्ति, परोपकार-

निरतता आणि रसिकता इत्यादि गुणांस मोहून

हें पुस्तक

अत्यंत नम्रतापूर्वक

प्रेम भावानें

अर्पण केलें असे

बा. आ. पटवर्धन,

ग्रंथ कर्ता.

प्रस्तावना.

गुणदोषौ बुधो गृह्णन्निंदुक्ष्वेडा विवेश्वरः ॥
शिरसा श्लाघते पूर्वं परं कंठे नियच्छति ॥

शिवलीलामृत हा भक्तिरसपूरित सर्वमान्य ग्रंथ आबालवृद्धांच्या नित्य वाचनांत आहे. त्याच्या योग्यतेबद्दल निराळी प्रशंसा करणें म्हणजे चंद्रज्योत लावून चंद्र दाखविण्यासारखें आहे. त्या ग्रंथामध्यें श्रीशंकराच्या मनोरम लीला वर्णन केल्या आहेत. तथापि त्या ओंवीबद्ध असल्यामुळें त्या सर्वतोमुखीं सतत राहण्याचा संभव कमी आहे. कारण, सांप्रत-काळीं लोकांचीं मनें संगीत विषयाकडे विशेष लागल्यामुळें जिकडे तिकडे अर्वाचीन नाट्याचार्यांच्या शाकुंतल, सौभद्र आदि नाटकांतील शृंगारपर पद्यांचे मधुर आलाप ऐकूं येतात! तेव्हां अशा समयीं आपल्या प्राचीन कवींच्या ईशवर्णनपर रसाळ काव्यांची लोकांस गोडी लागावी व अनायासें मनोरंजनच्या मनोरंजन होऊन ईश्वराचें नामस्मरण व्हावें या हेतूनें शिव-लीलामृतास संगीत पद्यांचें रूप द्यावें अशी मला इच्छा झाली. व त्या-प्रमाणें हें पुस्तक तयार केलें आहे.

माझ्या अल्पमतीप्रमाणें जरी यथेष्ट पद्यरचना करून शिवकथांस संगीत पद्याचें रूप दिलें; परंतु तें लोकांपुढें येणें बरेंच अशक्य होतें. तथापि, कविजनास उदारधी प्रभूचा आश्रय मिळाल्यास मग त्यांची काव्य-कृति प्रसिद्ध होण्यास कांहींच हरकत नसते. कोणी कवीनें म्हटलें आहे.—

यदि प्रभुरुदारधीः सुरसकाव्यकौतुहल ॥
[illegible] सभासदः सदसि सद्गुणग्राहिणः ॥

सुवर्णसदलंकारैर्भवति मम नूतनीयता ॥
मदीय रसनानदी रमयतां [illegible] ॥

परंतु अशा प्रकारची माझी कवित्व शक्ति नसतांना [illegible] उदार प्रभूंच्या कृपाश्रयानें तिला चांगलें उत्तेजन मिळालें हें [illegible] मला फार आनंद वाटतो. श्रीमंत राजश्री रामचंद्रराव गोपाळ उर्फ आप्पासाहेब सरकार संस्थान जमखंडी यांनी हा माझा उद्देश ध्यानांत घेऊन हें पुस्तक प्रसिद्ध करण्याचें सर्व श्रेय आपल्याकडे घेतलें व आपली [illegible] कामृतासारख्या परमपूज्य ग्रंथाविषयींची आदरबुद्धि [illegible] करून लोकांना ईशगुणामृताचें पान करविण्याचे [illegible] साध्य केलें, याबद्दल मजवर त्यांचे फार फार उपकार आहेत. याबद्दल श्रीमंतांचें अंत:करणपूर्वक जेवढें अभिनंदन करावें तेवढें थोडेंच आहे. श्रीमंतांच्या या उपकारऋणांतून मुक्त होण्यास मी असमर्थ आहे तरी नम्र चित्तानें त्या सकल चराचर जगदीशापाशीं श्रीमंतास चिरायुरारोग्यादि सुखाचा लाभ मिळावा अशी माझी अनन्यभावें प्रार्थना आहे.

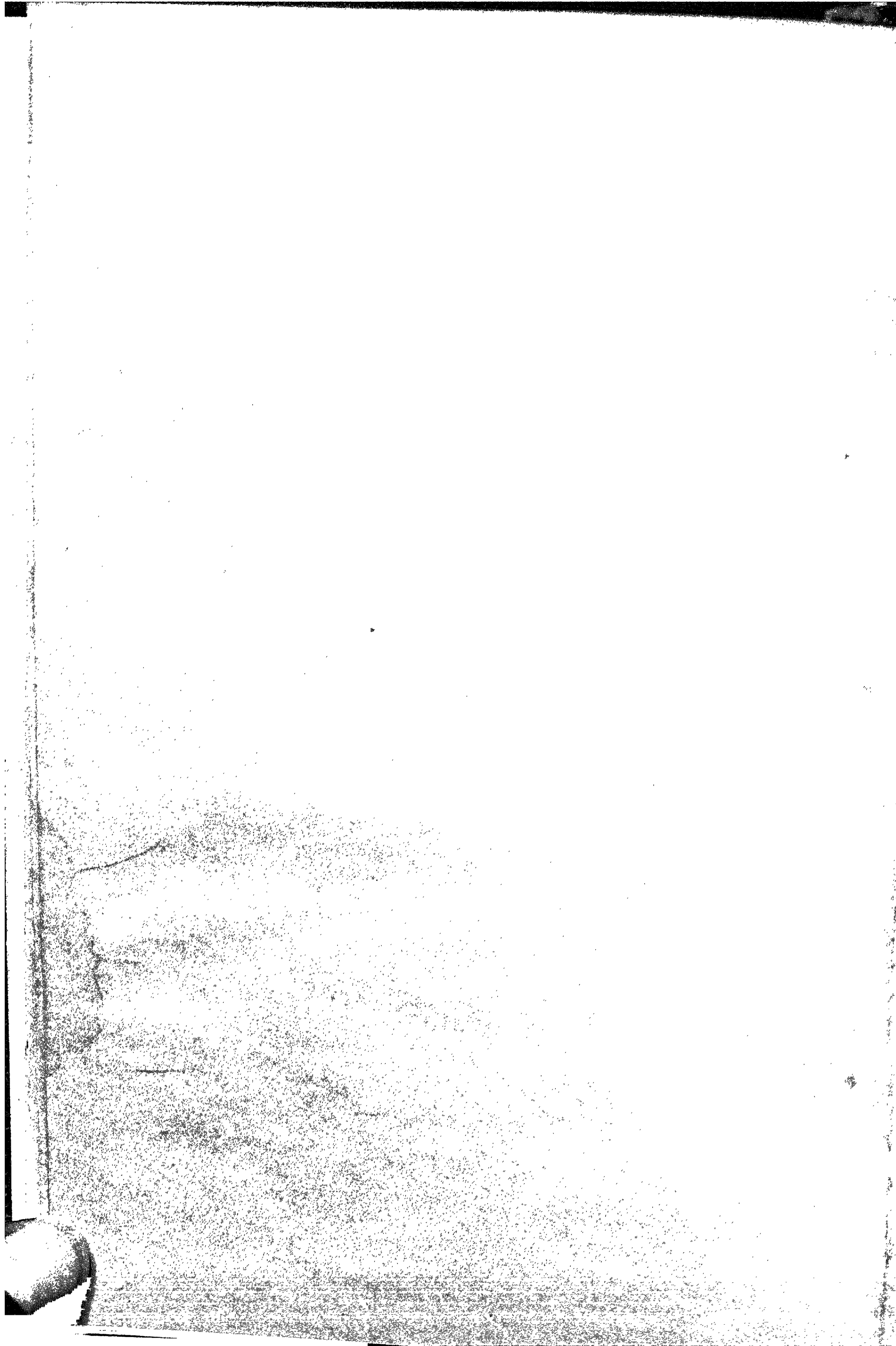
पद्य रचनेचा हा माझा नवीनच प्रयत्न असल्यामुळें त्यांत अनेक दोष असण्याचा फार संभव आहे. तथापि वाचकांनी श्रीशंकराप्रमाणेंच शिरोभागी दिलेल्या वचनान्वयें गुण दोषांचा स्वीकार करून आपली कृपाबुद्धि व्यक्त करावी ही त्यांस सविनय विनंति आहे.

हें पुस्तक छापून तयार होईपर्यंत माझे प्रिय मित्रांनी मला फारच सहाय केलें याबद्दल मी त्यांचा फार उपकारी आहे.

सातारा,
तारीख १४ माहे मार्च सन १८९५ इसवी.

बा. आ. प.
ग्रंथकर्ता.

अनुक्रमणिका.

संगीत शिवलीलामृत.

अध्याय १ ला.

कामदा.

पार्वतीसुता विघ्न हारका ॥ प्रार्थितों तुला मी विनायका ॥
पूर्णतेस नी आज कामना ॥ हेंच इच्छितों श्रीगजानना ॥ १ ॥
शारदेस मी प्रार्थना करीं ॥ ज्ञान गंध हा नाहिं अंतरीं ॥
अन्तर्हीन त्या ठेवुनी करा ॥ बुद्धि देइगे देउनी वरा ॥ २ ॥

साकी.

गुरुचे चरणीं ठेवुनि माथा शिवलीला मी गातों ॥
इच्छित हेतु पूर्ण करावे आशा ही मनिं धरितों ॥ १ ॥
श्रीधर स्वामी यांनीं केला ओविबद्ध जो ग्रंथ ॥
त्याच आधारें श्लोक पदांनी गाइन लीला यांत ॥ २ ॥

पद.

(हे यादो मन सुमन भृंगा कमल,) या चालीवर.

हे यादो महेश्वरा, त्रिपुरांतका, शंकरा, मनहारका, मृत्युंजया, या हे या हो ॥ हे यादो पुरुषोत्तमा, मुरमर्दना, श्रीवत्सलांछना, मधुसूदना, भक्तजन रक्षक या हे या हो ॥ १ ॥

साकी.

शिव शिव उच्चारा ॥ चुकता जनन मरण फेरा ॥ ध्रु० ॥
गंगातीरीं काशीमध्यें विश्वेश्वर तो आहे ॥
एकवार तरि दर्शन घ्या हो पाप न कांहीं राहे ॥ शिव शिव० ॥ १ ॥
ओंकारामाधें ममलेश्वर तो आनंदाब्धिहि विलसे ॥
दर्शन घेतां पाप हरूनी रूप मनची भासे ॥ शिव शिव० ॥ २ ॥

उज्जयिनीमध्यें महाकाळरूपें भक्तीनें अवलोका ॥
स्मरण ज्याचें मरण नाशीनें, दर्शन तारी लोकां ॥ शिव शिव० ॥ ३ ॥
वेणु नृपवर संकट हारक घृष्णेश्वर तो ध्यावो ॥
भक्तजनांची भक्ति पाहुनी संकटिं धांवे [illegible] ॥ शिव [illegible] ॥
उमाहृदय जो सोमनाथ तो सौराष्ट्रामधिं असतो ॥
भक्तीनें जो भक्त होतसे निजपदिं त्याला नेतो ॥ शिव शिव० ॥ [illegible] ॥
कैरव मोचन करुणा सिंधू भीमाशंकर देवा ॥
रुद्ररूप तुझि दर्शन देउनि [illegible] ॥ शिव [illegible] ॥ ६ ॥
अवंढे क्षेत्रीं नागनाथ जो [illegible] ॥
भक्ती करितां आत्म लिंगही [illegible] ॥ शिव [illegible] ॥ [illegible] ॥
परळी क्षेत्रीं वैजनाथ हा [illegible] ॥
भावें त्याचें पूजन करितां चुकेल [illegible] फेरा ॥ शिव शिव० ॥ ८ ॥
त्रयतापाचें शमन कराया पूजा त्र्यंबक राजा ॥
कुशावर्ती त्या स्नान करूनी साधा अपुल्या काजा ॥ शिव शिव० ॥ ९ ॥
हिमनगवासी हिमकेदारी [illegible] स्थाळीं तो राहे ॥
दर्शन घेतां मुक्तिच मिळते स्वर्गीच तेथें आहे ॥ शिव शिव० ॥ १० ॥
मल्लिकार्जुन हा शैल मस्तकीं आदि अंत ज्या नाहीं ॥
देवादिकही गाति जयाला मायामळ हरण्याही ॥ शिव शिव० ॥ ११ ॥
श्रीरामानीं लिंग स्थापिलें रामेश्वर या नांवें ॥
अपूर्व स्थळ तें सागरतीरीं दर्शन सुख तें घ्यावें ॥ शिव शिव० ॥ १२ ॥

दिंडी.

तुझा गुण हा सिंधूच मला भासे ॥ त्यांत मातें पोहतां येइ कैसें ॥
हा गुनि नाथा मी मार्थितों तुह्माते ॥ बुद्धि द्यावी तव गुणा कथायाते ॥ १ ॥
मेदनीचें तें वजन करायाते ॥ ताजवा तो कोठुनी मिळे मातें ॥
जरी व्योमा इच्छितों सांठवाया ॥ सांठवण तें कोठुनी आणु राया ॥ २ ॥
महीवरचें जळ आणि वालुका ही ॥ माप कैसें लाभेल मोजण्याही ॥
उष्ण रश्मीचें तेज हरायातें ॥ दीप कैसा पावेल योग्यते ते ॥ ३ ॥

धरिली ही मानुनी मन ऐसें ॥ सुंदर काजळ [illegible] मात्र नेत्रीं ॥ ॥
[illegible] पर्जनि झालें ॥ कंजनाभा वानीन तव गुणालें ॥ ४ ॥
[illegible] मानिलां स्वरूप गर्दे ॥ पामराच्या मना बुद्धि काय आहे ॥
[illegible] तूं करशील दया कांहीं ॥ [illegible] होणार काय नाहीं ॥ ५ ॥

अंजनीगीत.

[illegible] ॥ पाहुनि त्याच्या अनाथ बंधू ॥
[illegible] करुणा सिंधू ॥ देवी भक्तीनें ॥ १ ॥
तैसा मी तर अल्पमतीचा ॥ वर्णितसें कीं [illegible] वाचां ॥
लेश नसेरे यावि सन्मतिचा ॥ म्हणुनी विनवितसें ॥ २ ॥

साकी.

(राग [illegible], ताल धुमाळी.)

[illegible] ॥
[illegible] ॥
[illegible] ॥ १ ॥

पद

([illegible]) या चालीवर.

शिव शिव मूर्ति म्हणतां मुक्ति म्हणतां ॥ स्वर्गाचि भेटे [illegible] ॥
जप तप [illegible] कांहीं ॥ पंचाक्षर मंत्राचि तो पाहीं ॥
भवभयहरणासाठीं ॥ पंचाक्षरि मंत्रचि [illegible] ॥
नव ग्रहिं दिनमणि जैसा ॥ मंत्रा मांजि पंचाक्षर तैसा ॥
[illegible] जपावा ॥ चिन्मय [illegible] ॥
[illegible] ॥ गौरीहर रक्षण करि त्याचा ॥ १ ॥

पद.

([illegible]) या चालीवर.

गुरु मूर्ति मंत्र तो देई ॥ त्यांविण [illegible] काई ॥ ध्रु० ॥
[illegible] गुरु तो पाहुनि करणी ॥ भक्ति युक्तचि शांत उदार ॥
[illegible] आणि विरागी ॥ मानितसे सर्व असार ॥

स्त्रीयांना [illegible] तरि मेवा ॥ फल नसे हो त्याचें फार ॥ चाल ॥
वर्णी आचरण गुरु करणें ॥ ऐसें वेदशास्त्र वर्णनें ॥
मनीं आणुनि ज्ञान मनें ॥ त्यागें त्या गुरुपाशीं ॥ १ ॥

साकी

गुरु पासुनि तो मंत्र घेउनी उत्तम क्षेत्रीं जावें ॥
पुरश्चरण मग करुनी नेमें उत्तम पद मिळवावें ॥
या विषयींची कथा ॥ सांगतों तुम्हांलागिं आतां ॥ १ ॥

पद.

(श्री शिवहरी मधु [illegible] मारी.) या चालीवर.

यादव वंशीं दाशार्ह नामें मथुरा नगरीं राज्य करी ॥ राजे सारे नमुनी त्याच्या चरणांवरती देति करी ॥ भुजा प्रतापें पृथ्वी जिंकुनी सत्ता बसवी तरि प्रखरी ॥ दातृत्वामध्यें शूरचि मोठा याचक सारे तृप्त करी ॥ ज्याच्या सेना सिंधु पाहुनी जल सिंधू तो भीति धरी ॥ वचना पासुनि कधीं न चळे तो चकित झाले ध्रुव अंबरीं ॥ प्रजाजनांचें रक्षण करुनी पुत्रा ऐसें प्रेम करी ॥ १ ॥

पद.

(भक्ता जन्म हा.) या चालीवर

कलावती या नामें करुनि काशिराज कुमरी ॥
स्वरुपाची खाणचि होती खरी ॥
कांतिला उपमा हरि मत्स्याची हेम गमे देखली ॥
वदनीं चंद्र प्रभा गोविली ॥
खंजनाक्षतें बिंबाधरिली भाषण मृदु ते अली ॥
ऐकुनी पीक मनीं लाजती ॥ चाल ॥
दंत पंक्ति भासे हिरेच जणुं ठेविले ॥
रक्त मांस यांच्या कोंदणांत बसविले ॥
गौरवर्ण भासे गोरोचन माखलें ॥ चाल ॥
हिचे रुपाला उपमा द्याया बहुत शोधिलें परी ॥
नाहीं हो अशी दिसत दूसरी ॥

साकी.

[illegible] अगित्ये पर्यंत नसे वदन देखुनी भुलला ॥
मन सुख आतां त्यानें आपुली बोलाविली निजला ॥
पार ती नच आली ॥ कारण दुसरें या केली ॥ १ ॥
स्वर्गां महालीं आठोनि राजा [illegible] मागें निजला ॥
इच्छा माझी पूर्ण करीसि सुपुत्र होईल तुजला ॥
तेव्हां ती बोले ॥ ऐका काय तिनें कथिलें ॥ २ ॥

पद.

(झाली ज्याची उपरा.) या चालीवर.

कल्याणी मन बोले राया ॥ अनरूप आहें मी या समया ॥ धृ० ॥
उपासिल्या म्यां योगी [illegible] ॥ कृपा करा मम प्राणप्रिया ॥
जी स्त्री योगी प्रसन्न मागेणी ॥ ती योग्य नसे हो भोगाया ॥
करीन सारें वर्ज करूनी ॥ [illegible] सेवुनि समया ॥
भोगानि कल्पना प्रीति करूनी ॥ उत्तम कुलिं हें लक्षण राया ॥
शास्त्र वचनही असेचि आहे ॥ मनन करूनि तूं पाहें समया ॥ १ ॥

दिंडी.

काम मदानें होउनी मन वेडा ॥ अभिमान तें दीपलें [illegible] ॥
तिची तनु ती कठीच असें भासे ॥ चकित होउनि नृप [illegible] पुसे ऐसें ॥ १ ॥
प्राणवल्लभे गोष्ट का अशी झाली ॥ [illegible] समला कशी आली ॥
सकल संशय टाकुनी [illegible] ॥ मुळापासुनि गोष्ट ती मज सांगें ॥ २ ॥
[illegible] नमा तूंतें ॥ स्वामि दुर्वासांच [illegible] सुख भार्ते ॥
[illegible] ॥ फूल देऊनी [illegible] असे काया ॥ ३ ॥
[illegible] ॥ अभक्षातें भक्षिलें तुवां पाहीं ॥
पाप म्हणी तें [illegible] ॥ म्हणुनि नासे तुज मम तनू अशी ही ॥ ४ ॥
[illegible] ॥ दोष त्यांनीं लागेल तुला पाहें ॥
[illegible] आठोनि त्या पुनित करी काया ॥ ५ ॥

[illegible] ॥ [illegible]

[illegible] ॥ [illegible] ॥ ६ ॥

अभंग.

प्राणनाथ माझे ऐका मी तुमची ॥ [illegible] ॥
नाहीं अधिकार [illegible] ॥ [illegible] गुरूला ज्ञान देती ॥
यादव कुळींचा गुरु तो [illegible] ॥ [illegible] ॥
नृप श्रेष्ठा तथा शरण जाऊनी ॥ [illegible] दीक्षा घेई ॥ १ ॥
ऐकुनिया बोला नृप तो [illegible] ॥ [illegible] ॥
साष्टांग नमुनी त्याते गुरु [illegible] ॥ [illegible] दीक्षा देई गुरु [illegible] ॥
देखुनी तयाचा भाव तो अंतरीं ॥ [illegible] यमुना तीरीं [illegible] ॥
जाऊनिया तेथें स्नानें तो करीती ॥ भक्तीनें पूजती [illegible] ॥ २ ॥

साकी.

अभिषेक मग करुनि मुनींला पूजन त्यांनें केलें ॥
अगणित धनही आणुनि सर्वं गुरुसी अर्पण केलें ॥
लीन होऊनी ॥ [illegible] तो मग गुरु चरणीं ॥ १ ॥

पद.

([illegible]) या चालीवर.

दारिद्र्यानें गुरू त्रासला भोगित दुःखाला ॥ त्याचा शिष्या [illegible] न करि उपायाला ॥ विद्या शिकुनी व्यर्थचि त्यानीं, [illegible] ॥ पापी किंवा काय म्हणावें ऐशा प्राण्याला ॥ दाशार्ह राजा तसा नव्हे हो लीनचि चरणाला ॥ १ ॥

पद.

(श्रीहरिच्या वेणु नादें,) या चालीवर

भक्तीतें पाहुनीया द्रव आला त्यास तो ॥ हृदयीं की धरुनि त्याला [illegible] बोलतो ॥ उपदेशा योग्य होसी घेईं रे मंत्र तो ॥ जपतां तू पूत होसी जो पापा जाळितो ॥ १ ॥

साकी.

ऐसें बोलुनि गर्गमुनींनी मंत्रोच्चारचि केला ॥
मंत्र षडाक्षर कानीं सांगुनि उपदेश नृपा केला ॥
मोठा कल्याणिनी ॥ [illegible] गुरु कृपा करिती ॥ १ ॥
मंत्राचा तो अतुल महिमा मोठें नवलचि झालें ॥
[illegible] शरीरामधुनी काग बाहेर आले ॥
मोठे पापांचे ॥ देहींचे सकळ ल्यानें ॥ २ ॥
चिंचेवर पडतां वन्ही तरि तो जाळी कंटक वनें ॥
तैसें सारे काग जळाले नवलाचें मोठें हो तें ॥
वाटे रायासी ॥ पुसतां गुरु सांगे त्यासी ॥ ३ ॥

दिंडी.

पूर्व जन्मीं पापकें तुवां केलीं ॥ काग रूपें बाहेर सर्व आलीं ॥
पुढे सांगीं तेंच तनू अतां पाही ॥ गुरु महिमा सांगु मी तरी कांहीं ॥ २ ॥

कटाव.

([illegible]) या चालीवर.

सहज [illegible] आले आनंदि मनीं गुरु राया ॥ आली पुनित ही काया ॥ ॥ ध्रु० ॥ अगणित पापें जीं मीं केलीं ॥ मंत्र प्रतापें भस्म जाहलीं ॥ गुरु कृपेनें गोष्ट हि घडली ॥ मोठीं मोठीं पापें घडलीं ॥ सांगेन आतां एका ओळीं ॥ ऐका याद ती आतां ॥ [illegible] हत्या गोहत्यादी ॥ स्त्री हत्या बाल हत्या ही ॥ गुरु [illegible] गुरु निंदा ती ॥ सुवर्ण चोरी केली तोतों ॥ पर-[illegible] नाहीं [illegible] ॥ [illegible] केली ॥ ज्ञान चोरलें पुस्तक [illegible] ॥ [illegible] ॥ न्यायान्याय नाहिं पाहिला ॥ शिष्ट जन तो [illegible] ॥ मित्र [illegible] केला ॥ वृद्ध भ्रष्ट तो मार्ग स्थापिला ॥ अशीं हीं पापें भस्म जाहलीं ॥ काग रूपानें बाहेर आलीं ॥ कांहीं गाठीं पुण्य म्हणुनी ॥ नरदेहामधें जन्म घेउनी ॥ गुरु प्रतापें तरली काया ॥ लीनाने आलों मी गुरु राया ॥ १ ॥

दिंडी.

नमुनि शंकरा [illegible] ॥ [illegible]
अभिमान ते [illegible] ॥ १ ॥
नित्य नेमें ज्ञानमंत्र [illegible] ॥ [illegible] ॥
अर्पण में [illegible] ॥ सर्व जन ते [illegible] ॥ २ ॥

पद.

अभिषेक [illegible] पूजन [illegible] ॥
[illegible] आणि [illegible] ॥
या [illegible] आत्म्यानीं [illegible] ॥
शंकर यांचें रक्षण कामनी [illegible] नित्य हें [illegible] ॥ १ ॥

पद.

(राम जोशी यांचे.)

भज भज भव जलधि माजि मनुजा शिवाला ॥ ध्रु० ॥ [illegible] दृढ चरण कमल, धाडि भांर नांर करुनि विमल, तारील सकल [illegible], यजी भवाला ॥ १ ॥ सांडुनिया विषय वमन झडकरि [illegible] दमन, पूज मन हें करुनि सुमन, गिरिजा धवाला ॥ २ ॥ सावध हो करशी [illegible], शंकर गुरु बाप माय, चिंतुनि मानीं राम पाय वदायि [illegible] ॥ भज भज० ॥ ३ ॥

अध्याय २ रा.

साकी

शिवस्मरण हें जेथें घडतें तिथें [illegible] कैचा ॥
सदां सर्वदां स्मरणांतें करितां मुक्तिच मिळते साची ॥
भोळा शंकर तो ॥ [illegible] रक्षण करितो ॥ १ ॥
नामरूपि या परिसाच्या अंगें लोहरूपि मुख लागे ॥
सुवर्ण रूपीं मुक्तिच मिळते अनुभव घेउं वेगीं ॥
शिव शिव म्हण हीं ॥ नाशी पाप रोग देहीं ॥ २ ॥
निंदा करितां हंसतां निजतां सहज घडे जरि स्मरण ॥
सकळ दोषतें नाश पावती होती पातक दहन ॥
हर हर गर्जोनी ॥ [illegible] सुकताती ॥ ३ ॥

दिंडी

[illegible] ॥ भक्तिनें जे शंकरा पुजिताती ॥
[illegible] ॥ बहुत तरती त्यांचिया दर्शनेंही ॥ १ ॥

आर्या

प्रातःकाळीं घेतां शिवदर्शन पाप तें [illegible] ॥
निशिचें, मध्यान्हीं तरि [illegible] पूर्व जन्मिचें तरि ॥ १ ॥
सायंकाळीं घेतां [illegible] जन्मिचें पाप ॥
म्हणुनी त्रिकाळ दर्शन घेउनि [illegible] तुम्हीच भवताप ॥ २ ॥

साकी

कपिलाषष्ठी अर्धोदयही संक्रमण महोदय तें ॥
ग्रहणादिक ही [illegible] शिवरात्री पर्वातें ॥
शंकरहि तो भक्तांचा ॥ [illegible] महिम्याचा ॥ १ ॥
त्रिकाळ पूजा उपोषण ही रात्रीं जागर करिती ॥
काय वर्णुं मी त्यांच्या भाग्या शिव रूपचि ते होती ॥
नामस्मरण ही तो ॥ गावें [illegible] आचरितो ॥ २ ॥

मासामध्यें माघ मास हा महिमा वर्णी व्यास ॥
कृष्ण पक्षिंच्या चतुर्दशीच्या समजा शुभचि तो दिवस ॥
पातक हारक तो ॥ ऐका सुकथा ती नवलीं ॥ ३ ॥
विंध्याद्रीमाजीं परम घातकी एक व्याध तो होता ॥
बहुत जयानें जीव मारिले गणना नच ये वदतां ॥
घेउनि बाण करीं ॥ त्याचि पाप दुराचारी ॥ ४ ॥
पाश वागुरा बांधूनि कटीं शस्त्रें घेऊनि हातीं ॥
त्याचे लक्ष्य हिंसक पशूंची फारचि निकडीं जाती ॥
जातां काननीं ही ॥ नेत्रें शिवस्थान पाही ॥ ५ ॥

दिंडी

त्याच दिवशीं शिवरात्र पर्व होतें ॥ बहु करुनी यात्राहि येइ तेथें ॥
मंदिराला शृंगार फार केला ॥ जणू कैलासचि असा भास झाला ॥ १ ॥
गगन चुंबित तें शिखर तया होतें ॥ रत्नजडितचि तो कळस तरी त्यातें ॥
मौक्तिकांच्या झालरी मंदिराला ॥ फार शोभा हो आलि तये वेळा ॥ २ ॥
रत्नमय तें शिवलिंग मधें होतें ॥ रुद्रघोषें पूजिती भक्त त्यातें ॥
मृदंगादिक घेऊनि वाद्य हातीं ॥ मुखीं हर हर हें नाम गर्जताती ॥ ३ ॥

पद

(दो दिवसाची तनु ही साची.) या चालीवर.

परम सुवासिक द्रव्य घेउनी पुजिति कोणी मदनारी ॥
सहस्र नामाहि मुखीं घेउनी बिल्वदळातें वाहति वरी ॥
परिमळ पुष्पें प्रेमें वाहुनि शिवनामाचा गजर करी ॥
नानापरिचीं वाद्यें वाजति तद्रव नमाये अंबरीं ॥
दीपावळिनें मंदिर शोभे आहे हा कां भानु तरी ॥
विस्मय वाटे सकळ जनांना झाली मन्मति त्याच परी ॥
शिव शिव हर हर नामें गर्जति होउनि सद्गद जन अंतरीं ॥ परम ॥ १ ॥

कामदा (चालीवर)

पातला तिथें दुष्ट व्याध तो ॥ पाहि सोहळा क्षणभरीच तो ॥
पाहुनी तिथें गर्दि दाटली ॥ फार मौज ती त्यास वाटली ॥ १ ॥
म्हणतसे अहा काय मूर्ख हे ॥ जन किती तरी नाशिती स्वयें ॥
धन किती तरी देउनी शिळा ॥ अगर काय हा येथ बैसला ॥ २ ॥
कां उपास हे अन्न वर्जुनी ॥ कारिति कां तरी मूढ होउनी ॥
देह जाळुनी व्यर्थ शीणती ॥ दगड यास हे काय पावती ॥ ३ ॥
सहज मंदिरा सव्य घालुनी ॥ काननां पती जाय [illegible] ॥
नाम जें तिथें ऐकिलें असे ॥ तेंच तो मुखीं आणि [illegible] ॥ ४ ॥

श्लोक (शिखरिणी)

विनोदें बोले तो शिव शिव [illegible] मुखीं ॥
प्रतापें नामाच्या दुरितदहना [illegible] ॥
वनीं हिंडे भागी परि नच तया [illegible] ॥
असें होतां होतां रजनि [illegible] ॥ १ ॥
निशा ऐशी होतां तयाचे [illegible] तें बहु [illegible] ॥
नभीं ऐसें भासे जणु पसरिलें [illegible] असें ॥
नभी काळें उल्लोचचि पसरिलें [illegible] ॥
तशा मध्यें गेला सहज तरि तो [illegible] ॥ २ ॥

मालिनी

दिनभर उपवासी व्याध तो [illegible] ॥
मुखि शिव शिव नामा घेतसे सर्वदा [illegible] ॥
चढुनि झडकरी तो बैसला वृक्ष शाखे ॥
सहज नयनिं तो ही एक कासार देखे ॥ १ ॥

१ छत.

पद

[illegible]

येंग भद्र ते कर्म भूमिशी जन्मा येती जंव ॥ [illegible] ॥ ध्रु० ॥ रवि शशि किरणें आंत न येतीं [illegible] ॥ [illegible] व्याध बैसला असे ॥ [illegible] तो बाण [illegible] ॥ [illegible] श्वापद तें [illegible] ॥ [illegible] ॥ [illegible] ती सत्य करी [illegible] ॥ [illegible] ॥ बिल्वदळें सहजचि पडलीं लिंगें ॥ चाल ॥ [illegible] ॥ [illegible] ॥ [illegible] चाल ॥ [illegible] ॥ सुकुमार फारच ती नीं दिसे ॥ १ ॥

मंदाक्रांता

व्याधालाही दुरुनिच तिनें पाहिलें सज्ज जेव्हां ॥
बोले त्यासी करुण वचनीं होउनी दीन तेव्हां ॥
अन्यायी मी नसुनि तरि तूं कांविशी बाण कां रे ॥
ज्ञात्या माझा वध न करणें गर्भिणी मी असें रे ॥ १ ॥
आहे माझ्या उदरिं तरि या गर्भ अज्ञान जाण ॥
दोषा कांरे वरिसि मग तूं मारुनी यास बाण ॥
स्वर्गाचें वा त्यजुनि सुख कां रौरवा इच्छितोसी ॥
व्याधा त्वां रे दार परतचीं धन्य तेणोंचे होसी ॥ २ ॥

आर्या

रथभरि कीटक वधितां होई तो एक वत्स वधिल्यासें ॥
शत वत्साचि वधितां ते होई तरि वृषभ जीव हरिल्यासें ॥ १ ॥
शत वृषभातें वधितां झाला गोवध असें मुनी ह्मणती ॥
शत गो हत्या करितां ब्राह्मण हत्याचि जाहली हो, ती ॥ २ ॥
वधितां शंभर ब्राह्मण स्त्री हत्या एक होतसे पाही ॥
स्त्री हत्या शत होतां गुरु हत्या हेंच शास्त्र वदतें ही ॥ ३ ॥

गुरु हत्या शतसंख्याचि गर्भिणि वधिली असेंच तूं जाण ॥
होउनि सदय मनीं वा घेईं परताच हा तुझा बाण ॥ ४ ॥

साकी

कांतेसह मी उपवासीगे क्लेश नसें अन्नाचा ॥
मारुन तुजला भक्षण करणें हेत माझ्या मनिंचा ॥
ऐकूनि तव बोला ॥ होतो हर्षचि चित्ताला ॥ १ ॥

दिंडी

पूर्व जन्मीं होतीस कोण तूं गे ॥ शास्त्र कैसें लावकें तुला आंगें ॥
पशू योनिंत जन्म कां तुला आला ॥ कवण देवाचा शाप तुला झाला ॥ १ ॥

पद

(घेउनि मुशाफर वेश,) या चालीवर.

क्षीर सागरीं मंथन करितां रत्नें आलीं वरी ॥ त्या माजीं मी रंभा बघुनी विस्मय भासे सुरीं ॥ धृ० ॥ नयन कटाक्षा पाहुनि माझ्या भुलती सुर अंतरीं ॥ मम कायेचा सुगंध घ्याया लगटाते भृंगापरी ॥ रूप मदानें मानि न कवणा झिडकारी त्या तरी ॥ सुधापान तें त्यागुनि मी हा हाला प्राशन करीं ॥ उपोषणादिक व्रत न करी मी न धरी भय अंतरीं ॥ चाल ॥ दुष्टचि मन्मन तें जडलें असुरा वरी ॥ त्यासाठीं त्यजली शिवपूजा मीं तरी ॥ दुष्टा संगें मी रमलें नाना परी ॥ चाल ॥ एकवार तो मृगये गेला पाहुनि संधी बरी ॥ शिव दर्शन तें घ्याया गेलें मी कैलासावरी ॥ १ ॥

साकी

क्षोभुनि तेव्हां उमारमण तो देता झाला शाप ॥
सख्या सहित तूं मृगी होउनी भोगी आपुलें पाप ॥
जाउनि भूलोकीं ॥ नच राहें तूं गे नाकीं ॥ १ ॥
असावधचि जो माझे भजनीं हिरण्य नामा दैत्य ॥
तोहि पावुनी मृग योनीतें देइल राती सुख नित्य ॥
ऐकुनिया बोला ॥ शंकर त्यां तैं विनवीला ॥ २ ॥

जगदानंदा अनंद कंदा भक्त मधुप अरविंदा ॥
कैसानें तुज मार्गी निंदें ! आई मी माते मंदा ॥
देऊनि दुःशापा ॥ नाशी [illegible] या मम तापा ॥ ३ ॥

दिंडी

दीन वच हें ऐकुनी नाथ बोले ॥ देऊं दुःशापा ऐक सांगतें रे ॥
वर्षें द्वादश राहुनी मृत्यु लोकीं ॥ फिरूनि अंती पावाल स्वपदासी ॥ १ ॥
शाप योगें जाहले मृगी पाही ॥ [illegible] ॥
अंत गर्भाला दिवस पूर्ण होते ॥ [illegible] पुन्हा येथें ॥ २ ॥

साकी

नाना परिचें अभय देऊनि रक्षण करिती देवा ॥
काय तुम्हांते नेम धरावा [illegible] ॥
शपथांचि घेऊना ॥ यावें परतोंच आऊनी ॥ १ ॥

कटाव

(दुर्योधन दुर्वास कोपिला,) या चालीवर.

ब्रह्मकुळीं ही जन्मा येउनी ॥ वेदशास्त्र ही न तो जुमानी ॥ सत्य शौच ही संध्या वर्जुनी ॥ पातक हें कीं बसो येउनी ॥ मम शिरिं जरि मी नये परतुनी ॥ वेदाचा बा विक्रय करिती ॥ कृतघ्न असुनो लोकां पिडती ॥ परदानातें विघ्नचि करती ॥ गुरु निंदा ती सुखें ऐकिती ॥ हरिहराचा भेद मानिती ॥ दान देउनी परताचि घेतो ॥ पापें सारीं ॥ घेईं मी तरी ॥ यतिची निंदा ती एक करी ॥ शास्त्र पाहुनी द्वैतांचि भारी ॥ अन्यद्धर्मा-वरि विश्वास धरी ॥ देवालयिं जे पुराण श्रवणीं ॥ बसती ऐकत विडा खाउनी ॥ जन्मा येती कोडी होउनी ॥ देवळीं जाती ॥ स्त्रीस भोगिती ॥ स्त्री पुरुषामाधिं वियोग पाडिती ॥ उपजतांचि ते नपुंसक होतो ॥ दुसऱ्या-चें जें वर्म काढिती ॥ काक होउनि विष्टा भक्षिती ॥ विद्या असुनि शिष्या प्रति ती ॥ न देती ते पिंगळे होती ॥ अनुचित प्रतिग्रह ब्राह्मण घेती ॥ गंडमाळा यांना होती ॥ परक्षेत्रिच्या गाई आणती ॥ अल्पायुषि ते

जन्मा येती ॥ जो नृप आपली प्रजा पीडितो ॥ [illegible] त्या जन्मा येतो ॥ स्त्रिया करिती व्रत नेमाला ॥ अव्हेरिति त्या आपल्या पतिला ॥ या पापानें होति वागुळा ॥ कुरुप ह्मणूनी त्यागिति पतिला ॥ वैधव्यचि ये बालपणाला ॥ ॥ तेथें होती वश जाराला ॥ मग त्या जन्मालें होऊनि पांगळा ॥ निर्भर्त्सिति जी आपल्या पतिला ॥ दासीचा तो जन्माचे तिजला ॥ सेवक आणि जो द्रोह स्वामिचा ॥ जन्माचि त्याला तो [illegible] ॥ [illegible] जो आपण असुनी ॥ गृहींच हिंडे आणि जी पापिणी ॥ [illegible] ॥ ॥ नंदादिपाचें तेल चोरिती ॥ निपुत्रिकाचे त्या जन्मा येती ॥ [illegible] भक्षण करिती ॥ विडाल योनी तयास मिळती ॥ [illegible] ॥ आपण भाक्षिति षड्रस अन्ना ॥ गर्भ त्यांचा पोटिं राहिना ॥ [illegible] आई बापांना ॥ मर्कट होऊनि येती जन्मा ॥ [illegible] छळना ॥ बाळक शोकाचें होई त्याना ॥ [illegible] ॥ [illegible] ॥ समान मम शिरावर तरी ॥ गोष्ट बोलली ॥ मिथ्या ज्ञाली ॥ [illegible] पाप शिव पुजा भंगली ॥ १ ॥

कामदा (चालीवर)

शपथ ही तिची व्याध ऐकुनी ॥ [illegible] ॥
जाउनी गृहा येइं [illegible] ॥ [illegible] ॥ १ ॥
ऐकुनी असे व्याध [illegible] ॥ [illegible] ॥
शिवपदास तूं जासि [illegible] ॥ २ ॥

[illegible]

दक्षिण हस्तें बिल्वदळें [illegible] ॥ [illegible] ॥
यामिनी ज्ञाली [illegible] ॥ [illegible] ॥ १ ॥
गिरिजारमणा [illegible] ॥ [illegible] ॥
अर्ध पाप तें जाळि मुळिहुनी ॥ [illegible] जन्माचें ॥ २ ॥
नामि लागली आवड त्याला ॥ [illegible] शिवस्मरणाला ॥
ऐके मृगिच्या निरूपणाला ॥ जागर सहज घडे ॥ ३ ॥

इतक्या मध्यें [illegible] [illegible] ॥ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ॥
बाण [illegible] [illegible] [illegible] ॥ [illegible] [illegible] ॥ ४ ॥

दिंडी

बाणें [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ॥ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ॥
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ॥ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ॥ १ ॥

कटाव

([illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible].

वापि सगेवर तडागातें ॥ [illegible] [illegible] [illegible] ॥ [illegible] [illegible] मराधा-नें ॥ करुनी बदलो [illegible] [illegible] ॥ [illegible] असुनी [illegible] ॥ सोडुनि जाई दुराचि पळे ॥ पालिमा सोडुनी [illegible] निजले ॥ [illegible] स्नुषा ती सन्मार्गानें ॥ वागत असतां [illegible] [illegible] ॥ जन्मा येती [illegible] रुपानें ॥ सदा राहती भिक्षाभानें ॥ [illegible] बंधूचें वैरच होणें ॥ मत्स्य होऊनी जन्मा येणें ॥ दैवीं त्याच्या बाय हें कथणें ॥ भार्या [illegible] ॥ [illegible] [illegible] ॥ आनि शुद्राच्या जन्मा येती ॥ प्रेत वस्त्रें धारण करिती ॥ [illegible] [illegible]-चि कारती ॥ जन्म घुल्याचे तयास मिळती ॥ कन्येच्या जे विक्रय कारिती ॥ हिंसक योनींत जन्म पावती ॥ गांजी [illegible] पातिव्रत्या ॥ [illegible] त्याच्या होय गृहाला ॥ ब्राह्मण असुनि विकी रसाला ॥ मद्यपि जन्माचि त्या दोघांला ॥ ब्रह्मवृंदही अवमानीला ॥ ब्रह्मराक्षस योनी त्याला ॥ अंत कृतघ्नचि पाही झाला ॥ श्राद्धु जेवुनी ॥ [illegible] घेऊनी ॥ भोगिति त्यानां सूकर योनी ॥ खोटि साक्षही दिधाळे जयांनी ॥ पूर्वज त्यांचे पडले पत-नीं ॥ दोघि स्त्रियांचा पती असूनी ॥ राही त्यानां दूर सोडुनी ॥ श्वसनु गोचिड तेणेंकरूनी ॥ देवा गारो ॥ भोजन सारी ॥ होय तरी तो क्षी-ण शरीरीं ॥ पर माळाची करितो विकरी ॥ दूर नेऊनी कुष्ट शरीरीं ॥ गर्भाचा जी पात करीते ॥ ती स्त्री वंध्या जन्मा येते ॥ देव ब्राह्मण्या अश्वत्याते ॥ तोडिति होती पांगुळ तरि ते ॥ दरिद्रिळमा कारि विप्राते ॥ तद्भार्यांचे पोटीं सळ ते ॥ गोवध करितो चांडाळचि ते ॥ अन्न द्वेषही होई त्यातें ॥ पूर्वज पावति त्या नरकातें ॥ पाराधे वधि जो बहु जंतूंतें ॥

अपस्मार हा रोगाचि त्याते ॥ रडती पाहुनि बाळक मृत ते ॥ त्यासी हंसती निपुत्रिकाचि ते ॥ परत नये जरी ॥ पापें सारीं ॥ बसोत मम शिरावर तरी ॥ १ ॥

साकी

या या परिची शपथ घेउनी हरणी गृहास जाई ॥
इतक्यामध्यें मृगराजाहि तो तृषार्त होऊनि येई ॥
पाहुनि त्या नयनीं ॥ ओढी व्याधचि ज्या कर्णी ॥ १ ॥
शरासनींचा बाण पाहुनी अंतरिं भीती येते ॥
तोंवरि मजला मारुं नकोरे पुसोन येतों कांते ॥
शपथचि मी घेतों ॥ संशय दूर तुझा करितों ॥ २ ॥

कटाव

(दुर्योधन दुर्जन अविचा,) या चालीवर.

ब्रह्मकर्म जे शूद्रचि करिती ॥ सोडिति जे की स्वधर्म नीती ॥ नरकीं ते जाऊनि पडती ॥ ब्राह्मण पाहुन मान न देती ॥ शास्त्र सोडुनी कविता करिती ॥ वंशाचीरे वाट लुटती ॥ हरिहरादिनिं जे भोजन करिती ॥ क्षीणतांच ही त्यांना येती ॥ शिवमहिमा जे मोडुनि टाकिती ॥ ते बा नरकीं कीटक होती ॥ मातृद्रोही ॥ व्याधी देहीं ॥ पितृद्रोही पिशाच पाही ॥ गुरुद्रोहि तो यमपुरिं जाई ॥ बहुत अन्न ते ब्राह्मण खाई ॥ पाहुनि हांसे त्याच्या देहीं ॥ अरोचक तो रोगाचि होई ॥ जे जे विकती कन्या गायी ॥ बिडाळ योनी प्रामचि होई ॥ जन्मुनि तेथें बाळें खायी ॥ परत नये जरी ॥ पापें सारीं ॥ बसोत मम शिरावर तरी ॥ १ ॥

पद

(दोन प्रहर रात्र झाली कोण आले भोजना,) या चालीवर.

शिव शिव हा छंद ज्याच्या मुखिं घेई नाम तें ॥
सद्गदही होउनीया नयनीं ये अश्रु ते ॥
त्रिदळातें तोडुनीया हर शिरिं ही टाकि, तें ॥
नाहिं पुण्यापार त्याच्या किति वर्णू मीच तें ॥ १ ॥

पद

([illegible])

चार प्रहर रात्रींहि पाही शिवपूजा सहजची ॥ निरूपण तें ऐकूनीया आगर हा व्यासची ॥ जन्मांचें पाप नाश होई तें आमची ॥ नाहीं पुण्या-पार त्याच्या आणें तो ईशाचें ॥ १ ॥

साकी

गरुडाग्रज तो उदया येतां निघरी हरणी आली ॥
सकार्मुकाचि तो व्याध पाहूनी कांपचि भिऊनि गेली ॥
व्याधा लागोनी ॥ बोले दीनचि होऊनी ॥ १ ॥
फुटला माझ्या स्तनिंया पान्हा बाळक स्मरणचि होतें ॥
गृहीं जाउनी त्यांसी पाजुनि शीघ्र परत मी येतें ॥
एके शपथ आतां ॥ संशय सोडुनि दे परता ॥ २ ॥

कटाव

(दृष्टांत दूर्वास कपिला.) या चालीवर.

ग्रामें सारीं दहनचि करिती ॥ ब्राह्मणाचें उदक कोंडती ॥ क्षयरोगी ते होउनि पडती ॥ ब्राह्मणांचीं सदनें हरिती ॥ पूर्वज सारे रौरवीं पडती ॥ मातृ पुत्रा विघडचि करिती ॥ स्त्रीपुरुषामाजीं बिघाड पाडिती ॥ देव ब्राह्मणा नमन न करिती ॥ कठोर बोलुनि त्यास निंदती ॥ चार चरण त्याचे छेदन होती ॥ पर वस्तुला ॥ चोरायाला ॥ अखंडचि तो गेल्या लाविला ॥ दुःखचि देई साधुजनाला ॥ तिडका त्याच्या त्या नेत्राला ॥ पुस्तक पाही ॥ चोरुन घेई ॥ मुका होउनी जन्मा येई ॥ गज चोरतां नेत्रचि जाई ॥ अत्यंत गर्वी महिषचि होई ॥ भक्ताला जो निंदित जाई ॥ त्याचे मुखाला घाणाचे येई ॥ आइबापा जो त्रास देई ॥ ॥ पायानें तो लुळाच होई ॥ कृपण जन ते भुजंग पाही ॥ द्वारीं येतां पाहुनि यातला ॥ रिताचि पाही त्यास दवडिला ॥ शंकर त्यावरि कोपुनि गेला ॥ संततिला तो जाणा मुकला ॥ ब्राह्मण बैसे जेवायाला ॥ उठवुन घाली बाहेर त्याला ॥ गणती नाहीं त्या पापाला ॥ परत न ये जरी ॥ पापें सारीं ॥ असोत मम शिरावर तरी ॥ १ ॥

कामदा

(या चालीवर.)

ऐकुनी तिच्या दीन वागिला ॥ जाई गे गृहीं व्याध बोलिला ॥
बाळकास तूं पाजुनी तरी ॥ मागुती इथें येइ सत्वरी ॥ १ ॥
जाउनी गृहीं फार सत्वरी ॥ पाडसास ती तृप्त हो करी ॥
वडिल ती मृगी प्रसुत जाहली ॥ दुसरिनें पती आस पुरविली ॥ २ ॥
पाडसा सह सर्व चालले ॥ व्याध बैसला तेथें पातले ॥
अज ने पशू असुनी पाळिलें ॥ वचन त्यांनी जें त्यास दीधलें ॥ ३ ॥

अभंग

मृग ह्मणें व्याधा वधी मज आधीं ॥ नको ऐसा निधी मृगि ह्मणे ॥
पतिच्या ते आधीं आह्मासी मारणें ॥ सौभाग्य ठेवणें तुझे हातीं ॥
पाडसे ह्मणती सर्वांच्या तें आधीं ॥ आह्मांसी तूं वधी पारध्यारे ॥
अंतरीं तयांचे बोल ते ऐकुनी ॥ सद्गद होऊनी व्याध बोले ॥
नेत्रांतून त्याच्या अश्रु हो चालले ॥ चरणावरी लोळे मृगाच्या हो ॥ १ ॥
निरूपण तुमचें कर्णीं ऐकानया ॥ पुनीत ही काया आली माझी ॥
माता पिता गुरू सर्व कांहीं तुह्मीं ॥ पुत्र कलत्र ही स्वकीयी ॥
मिथ्या हा संसार अवघा माया जाळ ॥ पापाचें तें मूळ कळें मज ॥
शिव पदा आतां कधीं मी पावेन ॥ आलें तें विमान त्यासी न्याया ॥ २ ॥

साकी

पांच मृगें त्या व्याधू दशा ही व्याघ्रांबर तें देहीं ॥
दिशा मंडळीं तेज भाइना ऐसे शिवगण पाहीं ॥
वाद्यें वाजविती ॥ विद्याधर अलापाच देती ॥ १ ॥
हरिण पावली दिव्य शरीरा शिवगण दर्शन घेतां ॥
व्याधाचाही देह पालटे त्यासी वंदन करितां ॥
परिसें लोहातें ॥ तैसी दिव्य तनू होते ॥ २ ॥

शिवरूपीं तो व्याध होउनी मृगासहित ही बैसे ॥
विमानांतही जाउनि तेव्हां सुरगण ह्मणती कैसें ॥
पुण्यचि व्याधाचें ॥ धन्य धन्य ह्मणति वाचे २ ॥

दिंडी

व्याध नेला मिरवीत शिव पदासीं ॥ अढळपद हें आहलें प्राप्त त्यासी ॥ हरिण राहति तारका मंडळांत ॥ दिसति लोकां नित्यची अंबरांत ॥ ॥ १ ॥ धन्य जन ते शिवरात्र पाळतात ॥ धन्य जन ते जागुनी नाम गाती ॥ धन्य जनते करितात नित्य पाठ ॥ धन्य जन ते साधती स्वर्ग वाट ॥ २ ॥ अभाविक ते व्यर्थ असें मनीं जाणा ॥ तया कैसा पावेल आदिराणा ॥ नित्य जरिहो वाचाल एक वार ॥ आंतें तुह्मीं पावाल स्वर्ग द्वार ॥ ३ ॥

पद

(कृपाघन भक्तीं आकळिला,) या चालीवर.

रत मन व्हावें शिव भजनीं ॥ ध्रु० ॥
काय व्रताचा महिमा वर्णूं ॥ थकले व्यास मुनी ॥ वर्णितां ॥
नाम तुझें तें मुखीं असावें ॥ इच्छा हीच मनीं ॥ दयाळा ॥
महत्पापिही उद्धरिलें तूं ॥ कृपा नये कां मनीं ॥ दयाळा ॥
गिरिजारमणा भव भय हरणा ॥ लीन तुझ्या चरणीं ॥ सदोदित ॥ १ ॥

अध्याय ३ रा.

कामदा

(या चालीवर.)

पार्वतीवरा त्रिपुरनाशका ॥ अष्टमूर्ति तूं मदनदाहका ॥
भाललोचना धूर्जटी हरा ॥ स्थाणु रुद्र तूं गौरी शंकरा ॥
शंभु शंकरा हे महेश्वरा ॥ वामदेव तूं जान्हवीधरा ॥
स्कंदतात तूं नागभूषणा ॥ चंद्रशेखरा तूं त्रिलोचना ॥ १ ॥

साकी

यथा मतीनें शिवरात्रीचा महिमा वर्णन केला ॥
गोकर्णाचा महिमा आतां कथन करिन नृपाला ॥
द्याहो श्रवणाला ॥ कोणि [illegible] पापाला ॥ २ ॥

आर्या

इक्ष्वाकूच्या वंशीं मित्रसह नामें नृप तो धन्य ॥
वेदशास्त्र तो जाणे होता पंडित जनांत बहु मान्य ॥ १ ॥
शूरहि मोठा होता पृथ्वी सारीच जिंकुनी [illegible] ॥
नमिती सारे राजे जैसा तो इंद्र स्वर्ग भूलोकीं ॥ २ ॥
तो एकदां वनाला सवें घेऊन सर्व सैन्याला ॥
गेला घोर वनांतरिं इच्छा मनिं कीं यथेच्छ मृगयेला ॥ ३ ॥
व्याघ्र वृक सिंह मृग गज वानर चामरादि मारिले ते ॥
मारी नृप जीव बहु सहज वधी त्यांत एक राक्षस तो ॥ ४ ॥

साकी

मम बंधुला नृपें मारिलें कांहीं दोषाविण असतां ॥
त्याचा बंधु खराच जरि मी घेइन सूडाचे आतां ॥
ऐसें बोलूनी ॥ निघे कपटची योजूनी ॥ १ ॥

मृगया करुनी नगरा आला राजा [illegible] ॥
असुर धरूनी मानव वेषातें आला राज समीप ॥
स्कंधीं दर्भांनीं ॥ पाहुनि कोण असे पुसली ॥ २ ॥
सूप शास्त्रीं मी निपुणचि आहें करिन [illegible] अन्न ॥
देवादिकही पाळुनि राजा म्हणती [illegible] ॥
राजा ऐकूनी ॥ ठेवी तया पाक सदनीं ॥ ३ ॥

दिंडी

पितृतिथि ती लक्षुनी भूभुजानें ॥ आमंत्रण तें [illegible] ॥
वशिष्ठासी आणि हो भोजनासी ॥ पुढें होणारें काय केलें त्यासी ॥ १ ॥
सूड घेण्याची वेळ नरी आहे ॥ दुष्ट राक्षस तो कपट युक्ति पाहे ॥
भाजि मध्यें नरमांस आणुनि घाली ॥ वशिष्ठाला वाढिली [illegible] ॥ २ ॥
भाजि मध्यें नरमांस पाहुनीया ॥ शापि मुनि तो [illegible] ॥
होइ राक्षस नामको अहारातें ॥ राव बोले [illegible] ॥ ३ ॥
सूप शास्त्री त्वरितची आला येथें ॥ पाहाति परि तो न मिळे त्यास तेथें ॥
दोष नसतां कां मशी शापिले हो ॥ मीहि शापिन तो शाप [illegible] ॥ ४ ॥

साकी

ऐसें बोलुनि नृपोत्तमानें उदक घेतलें हातीं ॥
शाप द्यावया सिद्ध जाहला तो आली मदयंती ॥
त्याची कांता ती ॥ फार गुणवती होती ॥ १ ॥

अंजनी गीत

प्राणसखया अपणा स्तावेतें ॥ शाप कुणाला देतां नाथिं ॥
वशिष्ट मुनि हा गुरु अपणातें ॥ विचार करि कांहीं ॥ १ ॥
गुरुसि शापितां जाइल राया ॥ नरकामध्यें तुमचि ही काया ॥
सगानें हो जाइल वाया ॥ विचार करि कांहीं ॥ २ ॥

पद.

(रामचंद्र नाहिं घरीं काय मी करूं.) या चालीवर.

वचन तुझें सत्य सखे बोललीस गे ॥ ध्रु० ॥ अधिकारहि नाहिं मला आप ण्यास गे ॥ टाकूं कुठें उदक तरी स्थल न दिसे गे ॥ टाकिन [illegible] तरी होइल दग्ध गे ॥ अन्न कसें मिळेल जना सांग सखे गे ॥ १ ॥

साकी.

ऐसें बोलुनि जीवन टाकी अपल्या पाया वरती ॥
भाजुनि पद ते कृष्ण होऊनी कुष्टांचे भरल्या वरती ॥
कल्मापपाद तया ॥ ह्मणती जन ते त्या समया ॥ १ ॥
जाणुनि ऐसें वृत्त मुनीनें उःशापाचे तो वदला ॥
द्वादश वर्षे मुक्त होऊनी येशिल निजसदनाला ॥
ऐसें बोलूनी ॥ गेला गुप्तचि होऊनी ॥ २ ॥
परम भयानक विशाळदेही मुख विकाळुनि फार ॥
मुखाबाहेर शुभ्र दंत ते दाढा दिसती थोर ॥
कल्माषपादहि तो ॥ शापें असुर योनि घेतो ॥ ३ ॥
क्षुधित होउनी वनीं हिंडतां कांहीं न मिळे त्याला ॥
असें हिंडतां सहज विलोकी भूदेव कुमाराला ॥
करित विहाराला ॥ संगें घेउनि ललनेला ॥ ४ ॥
पाहुनि ऐसें त्वरित धावला ओढी धरुनी त्याला ॥
मारुनि त्यातें भक्षण करणें ऐसा निश्चय केला ॥
पाहुनि प्रसंगाला ॥ ललना भाकी करुणेला ॥ ५ ॥

पद

(सकळ होइल गति कैशी.) या चालीवर.

पडतें पाया असुरा तुझिया ॥ मारुनको पतिला ॥ ध्रु० ॥
मित्रसह तूं राजा थोर ॥ मारुनको रे माझा चकोर ॥
लागेल राजन्या पापाचे घोर ॥ देइ जोड ही मजला ॥ पडतें ॥

आई बाप तूं मी तुझें लेकरान ॥ ठेविलें तुजिया माझी मान ॥
माझ्या पोरा देऊनि कान ॥ तुर्ते प्राण दे मजला ॥ पडलें ॥ १ ॥

श्लोक

(मालिनी.)

गडबड मग झाली राक्षसाचेच पाहीं ॥
पसरुनि पदरासी दीन बोलोनि मूर्च्छी ॥
अडकरि पदि माझा सोडुनी देइ राया ॥
पुनरपि मति त्याची राक्षसीचाच पाया ॥ १ ॥

साकी

दुष्ट राक्षसा माया केली सतिच्या वचनें येई ॥
तिच्या पतीच्या भक्षण करुनी अस्थी टाकून देई ॥
पाहुनि करणी ती ॥ शोकें विव्हळ बहु होती ॥ १ ॥

दिंडी.

शोक करिती फारची दीनवाणी ॥ शांत करण्या तीस ही नसे कोणी ॥
शाप दिधला मग तिनें राक्षसाला ॥ अलोटचि जो भासला हरिहराला ॥ १ ॥

साकी.

मदयंतीचा संग करिसे जरि मरणाचे येइल तुजला ॥
कोण्या स्त्रीचा संग तुलारे नमिळो तुज चांडाळा ॥
केल्या कर्माचें ॥ भोगीरे फळ तूं साचें ॥ १ ॥

श्लोक.

इंद्रवज्रा.

काष्टें जमा ही करुनीच साते ॥ लावून अग्नी आपुल्याच हातें ॥
अस्थी पतीच्या जमवी सतीहो ॥ घेऊन हाती उभि राहिली हो ॥ १ ॥

श्लोक.

(द्रुतविलंबित.)

ढळढळा नयनीं जळ वाहनें ॥ धरि वरी पतिला मनि वाहते ॥
प्रियसख्या कशि हो गति जाहली ॥ शिव शिवा म्हणुनी दीड टाकिली ॥१॥

साकी.

द्वादश वर्षे मुक्त होउनी राजा नगरीं आला ॥
सांगितें त्याला शाप दिला जो सांगा मदयंतीला ॥
सांगाने तो बोले ॥ जन्मा सार्थक नच झालें ॥ १ ॥

पद.

(अक्रुर हा नेतो श्रीकृष्णाला,) या चालीवर.

हर हर शंभो काय गती ही अमची ॥ खुंटली वाट वंशाची ॥ ध्रु० ॥
अहो पति राया अवरुनि इच्छा मनिची ॥ रक्षा नगी, तनु तुमची ॥
आज पासुन ती खदिरांगाराची ॥ शेजचि आपणा साची ॥ चाल ॥
आतां धरुनी ब्रह्मचर्याला ॥ मनिं नका आणु परस्त्रीला ॥ चाल ॥
जसि गति होई दंत हीन भुजगाची ॥ तशि हो गती ही तुमची ॥ हर हर ॥१॥

दिंडी.

पुढें कैसा चालेल वंश आतां ॥ हीच चिंता लागली नृपा नाथा ॥
शास्त्र शासन पाहुनी वशिष्टानें ॥ मदयंतिला भोगतां दिला त्यानें ॥ १ ॥

अंजनीगीत.

तेणें करुनी गर्भ राहिला ॥ मदयंतीला पुत्र जाहला ॥
तेणें करुनी वंश चालला ॥ मोठें नवलचि हें ॥ १ ॥
काम गजाला अवरुन धरला ॥ विवेकांकुशें मारुनि त्याला ॥
आणु नयें तें वैधव्य स्त्रीला ॥ विचार राय करी ॥ २ ॥

गृहारण्य तें समान त्याला ॥ मृगया करण्या राव निघाला ॥
परि ब्रह्महत्या न सोडी त्याला ॥ उभी सदा पाठीशी ॥ ३ ॥
जिकडे जिकडे राजा जाई ॥ तिकडे तिकडे हत्या येई ॥
आपुलें [illegible] काळजी ॥ त्याच्या [illegible] ॥ ४ ॥
राजा हिंडे तीर्थ समस्ती ॥ अनेक यज्ञी [illegible] केली ॥
परि हत्या ती मागे लागली ॥ कदापि न सुटे ॥ ५ ॥

साकी.

ऐसा हिंडत हिंडत राजा मिथिला नगरा आला ॥
वन शोभा ती नयनीं पाहुनि आनंदित तो झाला ॥
परी ब्रह्महत्या ती ॥ राया पाठी उभि होती ॥ १ ॥

पद.

(चाल साकी.)

आम्र पोफळी रातंजन ते खर्जुरि केळि नारळी ॥
वट पिंपळ ते औदुंबर ही कपित्थ बिल्व ती बकुळी ॥
जाइ जुई मोगरा मोतिया गुलाब हीं फुलें फुलळीं ॥
याया परिनें वन श्रीला फारचि शोभा आली ॥ १ ॥

दिंडी.

क्षुधित प्राण्या क्षीराब्धि प्राप्त जैसा ॥ अमृताचा लाभ कीं मृता जैसा ॥
दरिद्र्याला सांपडे मणी जैसा ॥ मुनी गौतम पातला तिथें तैसा ॥
घालि लोटांगण मुनीच्याच पायीं ॥ अष्ट भावें सद्गदित राव होई ॥
करद्वय तें जोडुनी उभा राहे ॥ अश्रुजळ तें नयनींच फार वाहे ॥ २ ॥
कुशल असती कीं? नृपा! मुनी बोले ॥ स्वधर्मानें कीं प्रजा तुझी चाले ॥
कुशल असती सर्व ही मुनी राया ॥ कथन करि मग पुर्वींचें कर्म राया ॥ ३ ॥

साकी.

गोकर्णाला जाउनि तूं रे पूजी त्रिंबक राजा ॥
परम पूत तें भूकैलासचि मुक्तचि होशिल राजा ॥
महिमा मी वदतों ॥ जो सकळ पापाचा हरितो ॥ १ ॥

पद.

(भला जन्म हा,) या चालीवर

कैलास पती भोळा शंकर ओंकार रूपीं दिसे ॥ भवानी सहितचि तेथें वसे ॥ ध्रु० ॥ अर्ध मात्र जें पीठचि भासें सुरासुर हि सेविती ॥ कोटि सूर्य तेजें कामे भासतो ॥ ब्रह्मादिकांही दुर्लभ जाणा शिव दर्शन तें नरी ॥ जनार्दन तेथें तप हो करी ॥ वसिष्ठ भृगु तो जमदग्नीही इतरहि सगळे ऋषी ॥ वसती तेथें ते अहर्निशां ॥ चाल ॥ मृडानी सहित तो शंकर तेथ वसे ॥ कैवल्य गाभिचा पूर्णचि गाभा दिसे ॥ सनकसनंदन निशिदिनि तेथें वसे ॥ चाल ॥ पाषाण तरू तीथल सारे दुसर कोणी नसे ॥ निर्जरचि ते अवतरले असे ॥ १ ॥ मृडानिनायक पाहण्यासाठीं मंडप नसणि होतसे ॥ नारद तो शिवलीला गातसे ॥ गोकर्णाचे चोंहु बाजूला सारे देवचि उभे ॥ आनंदित पाहुनि त्या शिवप्रभें ॥ देदीप्य ते ऋषिजन कारती नृत्य करिनि नायिका ॥ तोषविता त्या गौरिनायका ॥ पूर्व दक्षिण पश्चिम उत्तर या दिशेस निर्ऋति ॥ इंद्र यम वरुण वैश्रवण राखिती ॥ चाल ॥ पसरविन तेज तें पसरे चहुं बाजुला ॥ भवानी सहित तो शंकर मधिं बैसला ॥ चतुर गौर तो ध्यानीं आणि चांगला ॥ चाल ॥ त्या शिवतें महाशिंगाहुंचें पूजन तें तो असें ॥ मागुता कात्यायनि करितसें ॥ २ द्वादश मित्रहि अकरा रुद्र ते पूजाति जान्हवीवरा ॥ अष्टवसू दिग्पाळ जोडिति करा ॥ वल्कल क्षेत्रीं लक्ष वर्षें हि तपाचारलें जरी ॥ एक दिनीं पुण्यचि तेथें तरी ॥ प्रदोषकाळीं शिववासरीं समुद्र स्नान जो करी ॥ त्यापाशीं सगळीं तीर्थें नरी ॥ चाल ॥ निर्वाण लिंग तें दशाननें आणिलें ॥ उग्र तप पाहुनी शंकरें त्या दाधलें ॥ गजाननानें तें गोकर्णी स्थापिलें ॥ चाल ॥ सूतांनीं जी ऋषीजनांला कथा कथिली असे ॥ तीच मी तुज प्रति सांगत असे ॥ ३ ॥

पद

([illegible])

[illegible] बोले [illegible] [illegible] कर्मि ॥ पु० ॥ [illegible] हो दिले ॥ [illegible] आत्मलिंग [illegible] ॥ [illegible] त्याने शिर आपले [illegible] ॥ चाल ॥ राग [illegible] ॥ १ ॥ [illegible] आत्म लिंग ते देउनि [illegible] ॥ [illegible] दे मज प्रभो ॥ कोटि सुर्याची [illegible] ॥ [illegible] रावणा प्रति ते दिले ॥ लिंग [illegible] ॥ ज्याचें श्री विष्णु ध्यानचि करी ॥ ब्रह्मादि [illegible] मुनिजन जें सेवितो ॥ ज्याचारिता वेद शास्त्र [illegible] ॥ चाल ॥ तें लिंग [illegible] हाती मग घेऊनी ॥ त्रिलोचना प्रति तो बोले [illegible] ॥ पार्वती [illegible] प्रतिमा दे स्त्री मज लागुनी ॥ चाल ॥ हिची प्रतिमा निर्मु [illegible] ही करीं ॥ घेउन जा [illegible] मग तूं तरी ॥ २ ॥ अवदत [illegible] स्कंदजननी तरी ॥ चाले घेउनि लिंगाचि करीं ॥ दक्षिण पंथें सत्वर जातां [illegible] सुर अंतरीं ॥ म्हणती किति भोळा देव तरी ॥ गजानन स्कंद [illegible] सह तळमळती ॥ कैसें उदारपण हें म्हणती ॥ पंचवदन तो [illegible] धांवेल लक्ष्मीपती ॥ तियेचा कैवारी तो वदती ॥ चाल ॥ इकडे [illegible] स्तवित इंदिरावरा ॥ वारिजनयना तूं धांव धांव श्रीधरा ॥ हें [illegible] कुनी धांवे तो सत्वरा ॥ चाल ॥ विप्ररुपानें अडवा येउनी बोले मग ना तरी ॥ कोठें ही स्त्री मिळविली परी ॥ १ ॥

पद.

(शिवाशिवि [illegible] न पाहतां.) या चालीवर.

रावण बोले सदाशिवानें अपर्णा ही दिली ॥

विप्र ह्मणाला वदनचि पाहें [illegible] ॥
वदन पाहिलें कुरूप दिसलें [illegible] जग आधीं ॥
गदगद हांसे विप्र पाहुनी ख्याणें नी टाकिला ॥
भद्रकालि हें नाम देउनी रमाशें स्थापिली ॥ १ ॥

पद.

(गगुनि उपजना (विठ्ठलमीनी) या चालीवर.)

शंभु जवळी आऊन बोले ओंगळ स्त्री कां दिली ॥
इच्छा मात्रें जग मोडी जी तुझा नसे पत्नी ॥
आगांचीही मळी काढुनी शंकरें मूर्ति ओतली ॥
भूलोकीं ती मयासुराची कन्या हो जाहली ॥
मयासुर हा देऊळ तुजला मंदोदरि ती आली ॥
संगें निघ्या तुजला देऊळ [illegible] एक चांगली ॥
निर्वाणीच्या समयें तुला ती उपयोगी पडली ॥ १ ॥

साकी.

ऐसें ऐकुनि रावण मागुति पूर्व स्थळाला आला ॥
एकदंत तो तेथें होता रावीलाचि गाईला ॥
सुर ह्मणती त्याला ॥ स्थापी अक्षय लिंगाला ॥ १ ॥
रावण तेव्हां लघुशंकेनें फारचि व्याकुळ झाला ॥
ठेवु नये तें लिंग भूमिला ऐशी आज्ञा त्याला ॥
घेउनि लिंगाला ॥ नच करणें लघुशंकेला ॥ २ ॥
ब्राह्मण वेषें गजाननाला पाहुनि त्यांस वदला ॥
लघुशंकेला जाउनी येतों तोंवरि धरि लिंगाला ॥
होइल वेळ मला ॥ उशीर तुझ्या लघुशंकेला ॥ ३ ॥
क्षण न लागतां परतुनि येतों कृपा करी गा तूं रे ॥
विप्र ह्मणाला तिन वेळची वाहिन तुजला मी रे ॥
न येसी तोंवरी ॥ ठेविन लींग मी भूवरीं ॥ ४ ॥

[illegible] घेऊनी विप्र झाला [illegible] ॥
लघुशंका मग करण्यासाठीं दूर [illegible] केलें ॥
अघटित ही [illegible] ॥ गजाननानें [illegible] ॥ ५ ॥

पद.

([illegible]) या [illegible].

इंदिरावराचे अवतारकार्य गजाननानें [illegible] ॥ [illegible] मजला तरि या ज्ञानानें ॥ ध्रु० ॥ [illegible] रावणा बहु आलें ॥ पार्वतीच्या कुशल [illegible] ॥ कांहीं केल्या मूत्र संपेना [illegible] ॥ [illegible] हाक मारली घे लिंग हें [illegible] ॥ [illegible] रावण त्यानें धांव घेणें ॥ दुसरा तिसरा घटका झाली हाक मारली [illegible] ॥ इंदिरावर ॥ १ ॥ [illegible] हें लिंग रावणा ठेवि मग तो भूमंडळीं ॥ अक्षय स्थापित अजून आहे [illegible] त्या वेळीं ॥ [illegible] तो गुप्त जाहला रावण [illegible] ये जवळी ॥ [illegible] तो उपटू पाहे लिंग हलेना स्थीर स्थळीं ॥ [illegible] ते लिंग मुळीं ॥ धांवत धांवत रावण गेला गाईच्या तो कानी पिळी ॥ तोहि तयाला नाहिं उपडला लिंग पूजी मग त्याच स्थळीं ॥ तेच गोकर्ण महाबळेश्वर गर्जा हर हर मोठ्यानें ॥ इंदिरावर ॥ २ ॥

पद.

(नाहि झाले षण्मास मला) या चालीवर.

पूजी लिंगा नित्य तिथें कैकसीच तो ॥ रावण कुंभकर्ण बिभीषणादि पूजिती ॥ ध्रु० ॥ त्याच बळेंहि रावणानें देव जिंकिले ॥ मंदोदरी ऐसें रत्न प्राप्त जाहलें ॥ लक्ष पुत्र लक्ष पौत्र त्यास लाभले ॥ शिव महिमा वर्णितां सुरासुरहि भागले ॥ महिमा सांगु किती ॥ पूजी लिंगा नित्य० ॥ १ ॥

साकी

मिथिलेश्वरास यागा साठीं आह्मी जातचि असतां ॥
अपूर्व नवल जें दृष्टिस पडलें तुला सांगतों आतां ॥
करुनी शांत मना ॥ भक्तीनें दें तूं श्रवणा ॥ १ ॥

दिंडी

एक चांडाळी अह्मीं पाहिलीरे ॥ सर्व देहीं रोग तो वेष्टिलारे ॥
जन्मांध ती कुष्ट तें सर्व देहीं ॥ किडे पडुनी दुर्गंधि फार येई ॥ १ ॥
अशी लोळे कर्दमीं वस्त्र हीन ॥ मरण जवळी आलेच तिचें जाण ॥
वरति आह्मीं पाहिलें विलोकून ॥ तिला न्याया येतसें दिव्ययान ॥ २ ॥
पंचवदन ते दशभूज शंभुदूत ॥ चार असती बैसले विमानांत ॥
कोटि सूर्याचें तेज विराजीत ॥ यान तें बा फारची लखलखीत ॥ ३ ॥
अग्निसम तें तेजची तया होतें ॥ गाति लीला ही वरि वरी मुखीं ते ॥
ऐक राया मग तया प्रश्न केला ॥ कोण प्राणी तो शिवें उद्धरीला ॥ ४ ॥

साकी

चांडाळीला निज पादें नेले, काय पुण्य तें केलें ? ॥
प्रश्न ऐकुनी चरित तियेचें मजला त्यांनीं कथिलें ॥
कळविन तेंच तरी ॥ जें पापातें संहारी ॥
कैकेयू नामें विप्र तयाला सुमित्रि नामें कन्या ॥
सौंदर्यातें तिच्या पाहुनी ह्मणती तिजला धन्या ॥
परि बाळपणीं तें ॥ वैधव्यचि आलें होतें ॥ २ ॥
तारुण्य मदें स्वधर्म विसरोन जार कर्म करुं लागे ॥
पिता शिकावि बहु नायकेच ती लज्जा सोडुनि वागे ॥
झाली गर्भवती ॥ जन सारे निंदा करिती ॥ ३ ॥
कुलांगारे चांडाळचि तूं कैशी आलिस जन्मा ॥
पूर्वज सारे दुःख पावतिल पाहुनि तुझिया कर्मा ॥
दुष्टे चांडाळे ॥ सोडी घर तूं या वेळें ॥ ४ ॥
लत्ता प्रहार करुनी तिजला केश धरुनि तो ओढी ॥
फर फर फर फर ओढुनि तिजला गृहा बाहेरी काढी ॥
मग ती हो गेली ॥ देशांतरा त्या काळीं ॥ ५ ॥

पद

[illegible]

पुढें [illegible] ॥ [illegible] ॥ ध्रु० ॥
धनिक सज्जन शुद्ध [illegible] ॥ [illegible] इच्छा [illegible] ॥
सर्वहि धन ते [illegible] ॥ [illegible] ॥
[illegible] ॥ [illegible] ॥
[illegible] ॥ [illegible] ॥
मद्य [illegible] ॥ [illegible] ॥
गोवत्साचा [illegible] ॥ [illegible] ॥
डोळे उघडुनि पाहि पापिणी ॥ [illegible] ॥
शिव शिव शिव शिव [illegible] ॥ [illegible] ॥
व्याघ्राने तें वत्स मारिलें ॥ [illegible] ॥ १ ॥

साकी

काहीं काळें मृत्यु पावली दुतांनीं ती नेली ॥
कुंभीपाकीं घालुनि तिजला असिपत्रीं हिंडविली ॥
तप्त भूमि वरती ॥ तिजला मग ते लोळविती ॥ १ ॥
दक्षिणपति तो पुसूं लागला चित्रगुप्तास मग तें ॥
कांहीं ईचें पुण्य आहे कां सांगा आतां मज तें ॥
तेव्हां ते ह्मणती ॥ थोडें पुण्य इचे न्यारी ॥ २ ॥
शिव शिव नामा मुखीं घेउनी गोवत्सकंठ चिरला ॥
यमधर्मानें चांडाळाची योनी दिधली तिजला ॥
गर्भांध ती झाली ॥ विष्टा मुत्रें सदां भरली ॥ ३ ॥

दिंडी

जनक जननी सोडुनी तीस जाती ॥ फिरे मग ती घेउनी यष्टि हातीं ॥
शिवदिन तो तरी बहू जवळ आला ॥ ह्मणुनि गोकर्णा जात भक्त मेळा ॥ १ ॥
तया संगें चालली पापिणी हो ॥ भद्रकाळी देवळा जवळि ती हो ॥
पडुनि तेथें अन्न द्या असें बोले ॥ परी नाहीं तें तिला प्राप्त झालें ॥ २ ॥

भक्त जे जे घालति प्रदक्षणेला ॥ हाक जेव्हां ऐकिली तयें वेळा ॥
बिल्व दळ तें टाकिली तिच्या हातीं ॥ देइ फेकुनी वरि वरी तरी ती ॥ ३ ॥

पद

(धिग पहा रात्रीचा,) या चालीवर.

पाहि पाहि समय कसा सहज तिला तो प्राप्त जाहला ॥ धृ० ॥
बिल्व दळ फेकुनि देत ॥ लिंगावरि सहज पडत ॥
शिव दिनि ती उपोषीत ॥ जागर घडे सहज तिला ॥ १ ॥
शिव नामें गर्जति जन ॥ तीहि करी शिव स्मरण ॥
तीच ही चांडाळीण ॥ नेलें निज पदीं इला ॥ २ ॥
दिव्य देह तिचा होत ॥ शिवलीला मुखीं गात ॥
बसविलि मग विमानांत ॥ मिरवित मग नेति तिला ॥ ३ ॥

साकी.

शिवगणांनी पर्या सांगुनी गोकर्णा तूं जावें ॥
परमेश्वर तो पूजून तेथें मुक्त होउनी जावें ॥
सांगुनि राजाला ॥ जात मुनि जनक यागाला ॥ १ ॥
ऐसें ऐकुनि कल्मापपदही गोकर्णासी गेला ॥
प्रेम पुरस्सर भक्ति युक्तची पूजी मग लिंगाला ॥
होई सद्गद मनीं ॥ अश्रु वाहती ते नयनीं ॥ २ ॥
उमारमण तो तोप पावुनी राजा दर्शन दिधलें ॥
ब्रह्महत्यादि पातक सारें दर्शनिं होउन गेलें ॥
विमान तें आलें ॥ शिवगण आंतांचि ते बसले ॥ ३ ॥
अनंत वाद्यें वाजुं लागलीं सुर गण वर्षति सुमनें ॥
दिव्य देह तो राजा पावुनि गायी नामा शांतमनें ॥
स्वर्गी पद भारी ॥ मिरवित नेला त्यास तरी ॥ ४ ॥
सरूपता ती मुक्ति मिळुनी शिवरूपी तो झाला ॥
धन्य गोकर्ण धन्यचि व्रत तें धन्य जन भजति त्याला ॥
धन्य मुनी झाला ॥ धन्य तुम्हि श्रवणीं बसला ॥ ५ ॥

अंजनीगीत

मानससरसीं मराळ जैसें ॥ निधना भवतें साधक जैसें ॥
अवधानाचे अलंकार तैसें ॥ द्या तुह्मी शंकरा ॥ १ ॥
श्रीमद्भीमातटीं विलासा ॥ ब्रह्मानंदा अनादि पुरुषा ॥
देउनि मति कैलासविलासा ॥ कथा वदवी पुढें ॥ २ ॥

पद.

(सदाशिव धुंदि,) या चालीवर.

सदा शिव वंदि ॥ व्याल अंगीं भस्म चर्चि वहन जया नंदि ॥ ध्रु
इंदुशेखर कालांतक जो ॥ भजण्या नर तनु संधि ॥ १ ॥
चिन्मय सुख तें राहे तेथें ॥ योगि होति आनंदि ॥ २ ॥
अर्भक स्तवाहि लिंगीं प्रगटुनि ॥ कालासहि तो दंडि ॥ ३ ॥

अध्याय ४ था.

कामदा

([illegible])

शंभु भर्ग श्रीकंठ शंकरा ॥ [illegible] हे [illegible] ॥
अष्टमूर्ति तू धूर्जटी हरा ॥ ईश्वरा मृडा [illegible] ॥ १ ॥

साकी

मूळ मध्य वा अंत तुझा तो नेणेचि ठावा कवणा ॥
भक्तासाठीं प्रगट होउनी रक्षण करिसी त्यांना ॥
सूत कथा वदती ॥ शौनकादि श्रवणाचि करिती ॥ १ ॥
किरात देशीं भूप विमर्शन [illegible] होता ॥
मृगया करुनी हिंसा करि [illegible] ॥
भोगी [illegible] ॥ शैव [illegible] ॥ २ ॥
परि शिव [illegible] भक्ति [illegible] त्याच्या पायीं ॥
विधिनें पूजी [illegible] ॥
त्याची कांता ती ॥ कुमुद्वति [illegible] ॥ ३ ॥
शिवव्रतें तीं बहु आचारवी [illegible] ॥
इकडे [illegible] ॥
विमर्शन मग बोले ॥ पूर्व वृत्त ते आपुलें ॥ ४ ॥

आर्या

पूर्वी पंपा नगरीं होतों मी सारमेय योनींत ॥
तों शिवरात्र दिनीं मी सहजोंच शिव मंदिरा पुढें येत ॥ १ ॥
शिवपूजा पाहुनि मग [illegible] प्राप्त्यर्थ यत्न बहु केला ॥
द्वारीं जे दूत उभे त्यांनीं दंडेंचि मारिलें मजला ॥ २ ॥
करुनि सव्य प्रदक्षिणा आलों परतून देवळा पुढती ॥
पुनरपि मारिलें मजला मनिं रागानेंच फार ते करती ॥ ३ ॥

पुनरपि सप्त दिवसनी घालिति केली प्रदक्षिणा सदना ॥
मागुनि मजला पाहुनि बहु कोपानें आलिये श्वाना ॥ ४ ॥
शिव लिंग पुढें लक्षुनि मजला तेथें च सोडिला प्राण ॥
त्या पुण्यें करुनि मला प्राप्त असें राज देह हा जाण ॥ ५ ॥
दुष्ट गुण श्वानाचे माझे अंगीत ते परी असती ॥
त्या योगें या जन्मीं माझें भाजन दोष हे घडती ॥ ६ ॥
मग ती रायास म्हणे तुम्हा जरि पूर्व ज्ञान ते आहे ॥
तरि मजला सांगा हो मी पूर्व जन्मीं कोण होते हें ॥ ७ ॥

दिंडी

कपोती तूं होतीस पूर्व जन्मीं ॥ धर्माने सांगाने भक्षील धामीं ॥
श्येन पक्षी तो तुझ्या पाठि लागे ॥ म्हणुनि शिवगेहा मग येतसील तूं गे ॥ १ ॥
प्रदक्षिणाहि शिवगास करुनि काने ॥ श्रमुनि बसलिस तो पक्षि येत तेथें ॥
दुष्ट पक्षानें तुला मारिलें गे ॥ तुझें धड मग त्यावरी पडे वेगें ॥ २ ॥
दैव योगें शिव लिंग तिथें होतें ॥ देह तुझा सहजची पडे तेथें ॥
त्याच पुण्यें झालीस राणी तूं गे ॥ शिव महिमा वर्णु मी किती सांगे ॥ ३ ॥
कुमद्वतिनें रायास प्रश्न केला ॥ त्रिकाळाचें जरि ज्ञान हें तुम्हाला ॥
पुढिल जन्मीं कोणत्या कुळीं जाऊं ॥ तुम्ही आम्ही जन्म तो कुठें घेऊं ॥ ४ ॥

साकी.

सिंधु देशिचा नृप मी होइन जया नाम तें तुजला ॥
राजकुळीं तूं जन्मा येउनि तेथें वराशील मजला ॥
तिसऱ्या त्या जन्मीं ॥ सौराष्ट्राधिप होइन मी ॥ १ ॥
कालिंग कन्या होउनि तूं गे मजला तेथें वरशी ॥
चौथ्यानें मी गांधर नृप तूं मागध दुहिता होशी ॥
अवंति राजा मी ॥ होइन पांचवे जन्मीं ॥ २ ॥
दाशार्ह कन्या होउनि मजला वरशिल सखये पाहीं ॥
साहवे जन्मीं अनर्त पति मी ययाति कन्या तू ही ॥
पांड्य राजा मी ॥ होइन सातवे जन्मीं ॥ ३ ॥

सुमती नामें होशिल सखये पद्म नृपाची तनया ॥
त्याही जन्मीं मजला वरुनी होशिल तूं गे धन्या ॥
होइन रत भजनीं ॥ पुत्रास राज्य देऊनी ॥ ४ ॥

अंजनीगीत

शरण रिघेन मग अगस्तीला ॥ घेइन तेथें शिवदिक्षेला ॥
जाइन तुज सह कैलासाला ॥ उद्धरून तेव्हां ॥ १ ॥
तितुके जन्महि घेउनि नृपती ॥ अजेयसा होउनि अंतीं ॥
झाली त्याला शिव पद प्राप्ती ॥ सूत सांगतसे ॥ २ ॥
शिव भजनाचा ऐसा महिमा ॥ वेदा शास्त्रा नकळे सीमा ॥
वर्णु न शके द्रुहिण सुत्रामा ॥ मी तर मंद मती ॥ ३ ॥
ऐकुनि शिव गुण किर्तन श्रवणीं ॥ अश्रुधारा वाहति न नयनीं ॥
धिग्धिक् तो कीं जन्मा येउनी ॥ महिला भारच तो ॥ ४ ॥

साकी.

उज्जनि नगरीं चंद्रसेन नृप परम प्रतापी होता ॥
याचक सांद तृप्त करी तो मोठा होता दाता ॥
मणिभद्र नांवाचा ॥ होता मित्राचि रायाचा ॥ १ ॥

श्लोक

(शिखरिणी.)

दया माया पोटीं अति चतुर तो मित्रचि खरा ॥
सदा ठेवी माथा गुरु चरणिं तो शिष्यचि खरा ॥
भजे आई बापा निशिदिनिंहि तो पुत्रचि खरा ॥
पती आज्ञा पाळी कुलवतिच ती शोभवि घरा ॥ १ ॥

श्लोक.

कांहीं असे हो पदरींहि अंश ॥ ऐशींच रत्नें मिळतीं तशास ॥
नाहीं तरी ते बहु दुःख देती ॥ पाहूनि बोरे मग कष्ट होती ॥ १ ॥

साकी

करुणासिंधू कर्पुरगौरा रक्षण करि तूं आता
सेवक तुमचा संकटिं पडला कोण दुजा रे त्राता ॥
तुजवांचुण कोणि नसे ॥ तव चरणीं मी लीन असे ॥ १ ॥
महाकालेश्वर सदनिं जाउनी चिंता रहिताचि बैसे ॥
यथासांग तें पूजन करुनी भक्तीनें प्रार्थितसे ॥
चिंता दूर करीं ॥ त्रिपुरांतक हर मदनारी ॥ २ ॥
शिव पूजा ती बघण्यासाठीं जन येती शिवसदनीं ॥
त्यांत एक ती गोप गृहिणी पाही पूजा नयनीं ॥
संगें बाळ तिचा ॥ होता तो सहा वर्षांचा ॥ ३ ॥
बाळासह मग पूजा पाहुनी गोपी गृहास आली ॥
गृहकृत्य तें करण्या साठीं मुलास उतरी खालीं ॥
तव तो जाऊनी ॥ बैसे नजिकचि तृणसदनीं ॥ ४ ॥

पद

(दूब सी मेनका) या चालीवर.

लिंगाकृतिच्या पाषाणाते शिव लिंगाचि मानी ॥ मृत्तिकेचि ती करुनि वेदिका स्थापी त्या स्थानीं ॥ ध्रु० ॥ लघु पाषाणा पुष्पें समजुनि वाही लिंगाला ॥ धूप दीप नैवेद्य करी तो वाहुनि दगडाला ॥ मंत्र ध्यान तें ठाउक नाहीं अज्ञाचि बाळाला ॥ परिमळ द्रव्यें समजुनि लावी धूळचि लिंगाला ॥ चाल ॥ मानस पूजा करि मग प्रेमानें ॥ शंकर हर हर ह्मणे मग वदनानें ॥ नाचे डोले तो आनंदानें ॥ चाल ॥ पुष्पांजुळि ती अर्पण केली धूळचि वाहूनी ॥ रायासमतें पूजन करूनी आणी शिव ध्यानीं ॥ १ ॥

श्लोक.

इंद्रवज्रा.

माता करूनी स्वयपाक पाही ॥ बाहेर येऊनि मुलास बाही ॥
ये बा करी सत्वर भोजनाला ॥ नाहींच तो कीं परि शीघ्र आला ॥ १ ॥

कामदा

(या चालीवर.)

कोप तो निजा फार येउनी ॥ सर्व ती पूजा टाकि मोडुनी ॥
दगड सर्वही फेकुनी दिले ॥ पकडुनि हस्त तो त्यास ओढिलें ॥ १ ॥
बाळ पाहि तो नेत्र उघडुनी ॥ शिवपूजा दिसे गेलि भंगुनी ॥
गौरिशंकरा काय हें तरी ॥ धेनु वळवुनी आपुल्या घरी ॥ २ ॥
पडत भूमिसी म्लान होउन ॥ क्षणतसे मुखीं प्राण देइन ॥
श्रीमुखांत ती त्यास देउन ॥ जनानि जाउनी करित भोजन ॥ ३ ॥
जीर्ण वस्त्र तें घेउनी करीं ॥ तृणगृहींच ती शयन ही करी ॥
नाम तें मुखीं घेउनी रडे ॥ बाळ धरणिच्या परिवरी पडे ॥ ४ ॥

पद

(दो दिवसाची तनु ही साची,) या चालीवर.

उमारमण तो तोष पावला भर्मा त्याची पाहोनी ॥
तृणगृहाचें मंदिर झालें स्तंभ मढविले रत्नांनीं ॥
चारी द्वारें रत्नखचित ती दिव्य लिंग तें त्या स्थानीं ॥
लिंगाची ती प्रभा पाहुनी चंद्रादि जाइ लाजूनी ॥ १ ॥
दिव्य शिखर तें तया मंदिरा वाढें गेलें हो गगनीं ॥
राजोपच्यार पूजन करण्या सर्व तयारी पाहूनी ॥ २ ॥
ब्रह्मानंदें नाचुं लागला यथा सांग त्या पूजूनी ॥
नामावलि तो गाउं लागला कीर्तन रंगीं नाचूनी ॥ ३ ॥
क्षणे बालका प्रसन्न तूंते इच्छित घेई मागोनी ॥ ४ ॥

अंजनीगीत

मम मातेनें पूजा भंगिली ॥ अन्याय तो वा पोटीं घाली ॥
हेंच मागणें पाया जवळी ॥ बालक तो बोले ॥ १ ॥

दिंडी.

आणिन मातेला तुझे दर्शनाला ॥ वदुनि ऐसें तो गृहांतरीं गेला ॥
रत्नखचित तें जाहलें सदन पाही ॥ दिव्य मंचाकीं माताहि निजुन राही ॥ १ ॥

रूप पूर्वीचें सर्व त्या गेलें ॥ [illegible] झालें ॥
अलंकारें भूषित तनू झाली ॥ बाळकानें [illegible] केली ॥ २ ॥
शंभुदर्शन घ्यावया शीघ्र आले ॥ जननि [illegible] आले ॥
हृदयीं धरिलें दृढ तिनें बाळकाला ॥ [illegible] ॥ ३ ॥
ह्मणे माता धन्य तूं शिव दयाळा ॥ धन्य बाळक हा तुझा भक्त झाला ॥
गेलि सांगाया धावुनी नृपाला ॥ राय धांवे भेटण्या बाळकाला ॥ ४ ॥
शंकराची अद्भुत करणी ही हो ॥ फार आश्चर्यचि होय नृपालाहो ॥
पौरजन ते पाहण्या धांव घेती ॥ कीर्ति ऐकुनि दूरचे लोक येती ॥ ५ ॥

साकी.

उमारमण हा प्रसन्न होते धन्य तुझी ना भक्ती ॥
दुष्ट बुद्धि ती त्यास नेदी नाहीं तुझ्या शक्ती ॥
ना चंद्रसेना ॥ आम्ही भेटिस यावेना ? ॥ १ ॥
निरोप ऐकुनि राव निघाला प्रधान घेउनि संगें ॥
सकळ नृपाला भेटुनि त्यासी गिरवित आणी वेगें ॥
अवंति नगरी ती ॥ पाहुनि चकितचि ते होती ॥ २ ॥
सप्तपुरिमध्ये श्रेष्ट उज्जनी रचना दिव्यचि होती ॥
वंदुनि बाळा सदना पुढती लोटांगण ते घेती ॥
शंभू प्रसन्न जरी ॥ काय एक नच होय तरी ॥ ३ ॥
पर्णकुटी ती सुवर्ण होई शत्रू मित्रचि होती ॥
अजिरी तरु ते कल्पवृक्षची होउन इच्छित देती ॥
मूकहि पंडित तो ॥ पंगू तो गिरिवरी चढतो ॥ ४ ॥
जन्मांधहि तो रत्न पारखी मूकाहि वक्ता होई ॥
रंकालाही भाग्य येउनी राज्यपदीं तो जाई ॥
सायास न करितां ॥ चिंतामणि तो ये हातां ॥ ५ ॥
वेदाचाही सार सापडे अध्ययन तें नच करितां ॥
उमारमण तो भेटे जेव्हां सकळ कळा ये हातां ॥
सारे त्या नमिती ॥ त्रिभुवनिं कीर्ती ती जाती ॥ ६ ॥

गोवाहन तो प्रसन्न झाला गोरसवाला तुजला ॥
गोविप्रांते स्नेहे पाळी धन्यचि होशिल बाळा ॥
गोपति ते भणती ॥ धांवरि बाळाते नमिती ॥ ७ ॥

अभंग

राघव चरणीं सदा असे लीन ॥ मुखीं करी स्मरण रात्रंदिन ॥
ऊर्मिलाजीवन पडे धरणीला ॥ आणी द्रोणाचला आणलीया ॥
सीताशुद्धी साठीं उदधी लंघीला ॥ शोध तो लाविला लंकेमधें ॥
ऐसा वायुसूनु तेथें प्रगटला ॥ लागला चरणाला शांतीपाळ ॥ १ ॥

अभंग.

साक्षात् रुद्राचा अवतार पाही ॥ उपदेश देई बाळकाला ॥
शिवपंचाक्षरी मंत्र उपदेशी ॥ सांगे मग त्यासी सर्व विधी ॥
मस्तकीं तयाच्या ठेवीत तो हस्त ॥ झाला विद्यावंत बाळक तो ॥
बाळकाचें नाम ठेवी तो श्रीकर ॥ पुढें सुरवर वर्णताती ॥ १ ॥
आठवे पिढीं तुझ्या नंद तो जन्मेल ॥ त्याचा पुत्र होईल शेषशायी ॥
जन्मुनीया तेथें मारिल कंसाला ॥ रक्षी पांडवाला गोविंद तो ॥
माणि माळेचें ते परतून येती ॥ अवताराची स्थिती तैशी आहे ॥
बोलुनीया ऐसें हरिकुलभूषण ॥ पावे अंतर्धान तेथेंची हो ॥ २ ॥

अंजनीगीत.

रामदूत हा गुरू तुझारे ॥ धन्य धन्य ते भाग्य तुझेंरे ॥
काय तुला बा न्यून तरीरे ॥ तूंचि जगीं धन्य ॥ १ ॥

दिंडी

चंद्रसेनानें सकळ भूभुजाला ॥ वस्त्र अर्पुनि देत तो निरोपाला ॥
श्रीकरासह मग करी प्रदोषाते ॥ नित्य भक्तीनें गायि शिवकथेते ॥ १ ॥
शिवव्रताचा उत्साह करिती नित्य ॥ अंतीं जाती शिवपदा तरी सत्य ॥
श्रीकरासह मग राव उद्धरूनी ॥ अंतीं जाती ते शिवपदा मिळूनी ॥ २ ॥

नित्य जरि हें वाचाल भक्तियुक्त ॥ काळ कैचा न्यायास तुह्मा शक्त ॥
नित्य तुह्मा रक्षील शूलपाणी ॥ ह्मणुनि आणाहो तुह्मी तया ध्यानीं ॥ २ ॥

पद

(जाउं नकारे [illegible],) या चालीवर.

सदा सर्वदा [illegible] रतलें मन ज्याचें ॥
संतति संपत्ति [illegible] नरो त्याचें ॥ ध्रु० ॥
शिवलीलामृत वासरमणि हा पाहुनि सज्जन ते ॥
कमलासमते विकसित होती पाहुनि [illegible] ॥
जिव शिव दोन्ही चक्रवाकची एकचि होती ते ॥
निंदक दुर्जन दिवाभितासम जाती नरकीं ते ॥
विष्णु निंदका कुंभीं पाकीं घालिति [illegible] ते ॥
हरिहर निंदा [illegible] ॥
नाम फुकाचें मुखीं घ्यावया काय [illegible] ॥ २ ॥

[illegible]

ब्रह्मानंदा उमाविलासा ॥ [illegible] ॥
देउन सन्मति मज अविनाशा ॥ [illegible] ॥

पद.

([illegible]) या चालीवर.

शिवनामाचे आराम ॥ मनुजा ॥ ध्रु० ॥ गिरिजापतिचें स्मरणा यासिरे मनुजा ॥ दाविल तो निज धाम ॥ मनुजा ॥ १ ॥ [illegible] आयु, जाइल निघुनी ॥ करतां तें गृह काम ॥ मनुजा ॥ २ ॥ शंभु कृपाघन दाविल निजपद ॥ घेतां नित्याचें नाम ॥ मनुजा ॥ ३ ॥

अध्याय ५ वा.

श्लोक

([illegible])

[illegible] ॥
[illegible] ॥
त्रिलोचन महेश्वरा [illegible] ॥
शिवा [illegible] तूंच शरण मी [illegible] ॥ १ ॥

साकी

सदाशिव अशी चार अक्षरें नित्य पठण जो करितो ॥
शिवार्चन जो करी नित्य तो बहुत जिवा उद्धरितो ॥
पापविनाशिच तें ॥ सकळ दोष लया नेतें ॥ १ ॥
प्रदोष व्रत तें आचरण करितां सकळ सिद्धिही होते ॥
तुष्टि पुष्टि तो आयुष्य वर्धन संपत्तीही येते ॥
षण्मासा अंतीं ॥ महत्पापा सकळाह जाती ॥ २ ॥
वर्षा अंतीं ज्ञान होतसे द्वादश वर्षी भाग्य ॥
व्यास वचन हें असत्य मानळ वंचनास तो योग्य ॥
त्याचा गुरु लाटिका ॥ कैचें ज्ञान त्या दांभिका ॥ ३ ॥
प्रदोष व्रत हें मृत्यु टाळुनी गंडांतरही निरसी ॥
भक्ती भावें पाळुनि व्रत हें अनुभव कां नच घेसी ॥
इतिहासाचें ऐका ॥ सांगे सूत जो शौनका ॥ ४ ॥
विदर्भ देशीं भूप सत्यरथ तेजःपुंजाचि होता ॥
शौर्या पाहुनि बंदी जनते थकले कीर्ती गातां ॥
परि शिव भजनीं ॥ नव्हता रत तो एक दिनीं ॥ ५ ॥
शाल्व देशिच्या राजाला ते अगणित राजे मिळती ॥
एक होउनी सत्यरथासीं युद्ध कराया येती ॥
सप्त दिवस लढले ॥ अद्भुत युद्धचि तें झालें ॥ १ ॥

आर्या

हा एक ते बहूतच्चि, लढला परि ये प्रसंग तो कठिण ॥
होउनि हतवीर्य तरी, धारातीर्थींच पावला मरण ॥ १ ॥
नृप पत्नि गरोदर ती, झाले नवमास पूर्ण ते पाहीं ॥
शत्रू आतां धरतिल, ह्मणुनि वनीं पळत गेलि ही पायीं ॥ २ ॥
सुकुमार फार होती, कंटक रुततीच ते तिचे चरणीं ॥
दुःसह होउनि ती हो, मूर्च्छा येऊनि पडतसे धरणीं ॥ ३ ॥
रिपु मागे येतिल या, भीतीनें पळतसेच [illegible] ती ॥
तेव्हां मज भासे कीं, ही विद्युल्लताच भूवरी फिरती ॥ ४ ॥
वस्त्राभरणें मंडित, स्त्रिया समान दंत [illegible] वदनीं ॥
रतिपति लज्जित होई, पाहुनि मुखेंदु तो तिच्या नयनीं ॥ ५ ॥
कर्म गति पहा बुधहो, नृपपत्नी गरोदर [illegible] ॥
जीच्या अंगुष्ठि कधीं, नच पडले [illegible] किरण ॥ ६ ॥
वनि हिंडे भासें मज, नैषध पत्नीच काय दमयंती ॥
कीं भिल्लिरुपें हिंडे, पतिच्या [illegible] ॥ ७ ॥
एका वृक्षाखालीं, व्याकुळ होऊनि [illegible] ॥
कर्मनदी मधिं पडली, त्यांतुनि [illegible] ॥ ८ ॥
शत संख्य दास दासी, सदैव [illegible] ॥
तीही इंदुमती हो, भूवरि लोळूनि सोसि दुःखाला ॥ ९ ॥
तत्क्षणिं प्रसूत होउनि, दिव्य पुत्र [illegible] तो तिजला झाला ॥
झाली तृषार्त परि हो, कोणि नसे जवळ उदक देण्याला ॥ १० ॥
टाकुनि बाळास तिथें, उदक शोधार्थ दूर ती गेली ॥
शिरली एक सरोवरिं, तों ग्राहें ओढुनी तिला नेली ॥ ११ ॥

कामदा.

(या चालीवर.)

बाळ तें रडे एकलें वनीं ॥ पातली तिथें एक कामिनी ॥
नाम तें उमा विप्रपत्नि ती ॥ विगतधव अशी पातलीच ती ॥ १ ॥

जनक जननि ना बंधु ना स्त्रिया ॥ फक्त एकचि पुत्र तो जिला ॥
घेउनी कडे मार्गी चालली ॥ बाळ पाहुनी त्वरित धांवली ॥ २ ॥

दिंडी

नाहिं केलें हो नाल छेदनाला ॥ कोणि त्यजिलें हो वनीं बाळकाला ॥
कोण याती धर्म हा कोण यातें ॥ नेउं किंवा टाकुं या बाळकातें ॥ १ ॥
जाउं कैसे टाकुनी बाळकाला ॥ वृक व्याघ्रादिक भक्षितील बाळा ॥
स्तनीं पान्हा दाटुनी फार येई ॥ अश्रु ढाळुनि बाळ ते पुढें घेई ॥ २ ॥
यति रुपानें शंभु तो तिथें येई ॥ ह्मणे बाई बाळ हा घरीं नेई ॥
महद्भाग्यचि तें तुझें पदरिं होतें ॥ ह्मणुनि क्षत्रिय पुत्र हा प्राप्त तूं ते ॥ ३ ॥
भणंगासी परिसची प्राप्त जैसा ॥ सुधा बिंदु तो मृता मुखीं जैसा ॥
बाळ तैसा प्राप्त हा तुला झाला ॥ असें बोलुनि त्रिपुरारि गुप्त झाला ॥ ४ ॥
शुचिव्रत हें नाम त्या ब्रह्म पुत्रा ॥ धर्मगुप्तचि ठेविलें राज पुत्रा ॥
कडीं खांदीं घेउनी भीक मागे ॥ कोणि पुसतां [illegible] असें सांगे ॥ ५ ॥

साकी

ऐसें हिंडत हिंडत गेली एकचक्र नगरीला ॥
नगरीं मध्यें हिंडत असतां पाही शिव सदनाला ॥
तेथें द्विज होते ॥ शांडिल्य पुजि शंकरातें ॥ १ ॥
शिवालयीं ती उमा जाउनी शिव पूजा ती पाही ॥
पूजा पाहुनि तन्मय होई हर्ष मावेना देहीं ॥
पाहुनि पुत्राला ॥ काय ऋषी वदतां झाला ॥ २ ॥
राजकुळीं हा जन्म पावुनी रंका परि कीं भासे ॥
दीन होउनी हिंडत आहे पहा कर्म हें कैसें ॥
ऐकुनि त्या वचना ॥ लागे उमा ऋषी चरणा ॥ ३ ॥
भूत भविष्यचि ज्ञान तुह्माला याची माता कोण ॥
पिता कोणहो ? आहे किंवा पावलाचि तो निधन ॥
सांगा तें मजला ॥ ह्मणुनि प्रार्थितसे ऋषिला ॥ ४ ॥

पद.

(शंकित कां होसि) या चालीवर.

ऐके तूं आतां ॥ बाइगे ॥ धृ०॥ सत्यरथ नामें जनकाधिप याचा पूर्वी तो नृप होता ॥ प्रदोष समयीं स्नान करूनी पूजी त्या गृह नाना ॥ शत्रूनें [illegible] वेढिलें आली ऐशी वार्ता ॥ प्रधान पुढती धांवुन गेल्या [illegible] ॥ नृपा जवळि तो शत्रु आणला आह्मला शिर छेदितां ॥ मग [illegible] करि तो पूजा परि नच करितां ॥ या दोषानें [illegible] जगतां ॥ शिव पूजन तें नच सोडावें ऐसी तुह्मा [illegible] ॥ १ ॥

अंजनीगीत.

खातेनें ती सनत मारिली ॥ जळीं मवन ती विद्यी [illegible] ॥
पूर्व वैरें ओढुनी नेली ॥ भक्षी [illegible] ॥ १ ॥
धर्म गुप्त हा यानें कामिर्ती ॥ शिव [illegible] ॥
जनक जननी रक्षिली पाहीं ॥ [illegible] ॥ २ ॥
उमा बोलली तेव्हां करूणिया ॥ मग [illegible] ॥
काय पाप तें सांगा मजला ॥ [illegible] ॥ ३ ॥
पूर्व जान्मिचा तुझा [illegible] ॥ आमिन [illegible] ॥
स्त्रिया भोगिल्या फारांच यानें ॥ न पूजि [illegible] ॥ ४ ॥
परान्नें तरी जिव्हा दग्धची ॥ दुष्ट दान [illegible] ॥
मंत्रासी मग शक्ती कैंची ॥ ब्रह्मपण व्यर्थ तें ॥ ? ॥
याच कारणें तुझ्या सुताला ॥ द्रव्य नसे [illegible] ॥
ह्मणुनि कदाहि शिव पुजनाला ॥ नच सोडावें ॥ ५ ॥
उमा मग ती बाळक दोन्ही ॥ नेउनि [illegible] चरणीं ॥
पंचाक्षर मंत्र उपदेशूनी ॥ प्रदोष व्रत सांगे ॥ ६ ॥

पद

(संग धरो मज दंग असो) या चालीवर.

प्रदोषकाळीं इंदु मौळी बसवुनि अंबा नृत्य करी तो ॥ धृ
वाग्देवी ती विणा वाजवी वेणू पुरुहुत वाजवि तरी तो ॥

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ॥ १ ॥

पद

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ॥

[illegible] ॥

पद

[illegible]

गोमय [illegible] ॥ ध्रु० ॥
कर्दळि स्तंभहि [illegible] ॥
रंगित [illegible] ॥
शुभवस्त्र ते [illegible] ॥
लिंग स्थापना मध्यें [illegible] पूजन [illegible] करी ॥
प्राणायामहि करोनि मागुती न्यासमातृका करी ॥
दक्षिण भागीं स्थापि मुरांतक अर्जी [illegible] करी ॥
वीरभद्रतो गजाननही अष्टसिद्धि त्या तरी ॥
अष्ट भैरव अष्टदिक्पालही स्थापी मना [illegible]करी ॥ ध्रु० ॥
सभावरणी ती शिवपूजा मना करी ॥
राजोपच्यार ते अर्पी [illegible] ॥
करि ध्यान शिवाचें भक्तीनें अंतरी ॥ ध्रु० ॥
जय जय गौरीनाथ निर्मळा पूर्ण ब्रह्म तूं तरी ॥
सच्चिदानंदा जगद्गुरू तूं कृपा दिनावर करी ॥ गोमय ॥ १ ॥

साकी

शिव पूजा [illegible] करी या नच [illegible] त्या [illegible] ॥
प्रसाद घेतां [illegible] पापांच येई [illegible] ॥
अहल्यापती [illegible] ॥ शिव पूजा [illegible] ॥ १ ॥
[illegible] ॥
[illegible] ॥
[illegible] ॥ [illegible] पूजा [illegible] ॥ २ ॥
[illegible] ॥
[illegible] ॥
व्रत [illegible] ॥ [illegible] फळ [illegible] ॥ ३ ॥
[illegible] ॥
नदी [illegible] ॥
दरडी [illegible] ॥ [illegible] ॥ ४ ॥
[illegible] ॥
[illegible] ॥
[illegible] ॥ ५ ॥
नच [illegible] ॥
[illegible] ॥
शिव [illegible] ॥ [illegible] ॥ ६ ॥
[illegible] ॥
[illegible] ॥
पाहुनि [illegible] ॥ [illegible] ॥ ७ ॥

पद.

([illegible])

परदारा ती नयनीं न पाही ॥ [illegible] ॥ ध्रु० ॥ [illegible] स्पर्शाचि [illegible] ॥ नरक साधना [illegible] होई ॥ विचार करुनी तिकडे पाही ॥ पर० ॥ १ ॥

दिंडी

[illegible] ॥ [illegible] पाहुनी [illegible] ॥
[illegible] ॥ [illegible] झाल्या ॥ १ ॥
[illegible] ॥ अंशुमती हे [illegible] ॥
[illegible] ॥ [illegible] कन्या आहती सुंदर ही ॥ २ ॥

साकी

नव मुख कमळा [illegible] ॥
नव पल्लवीं प्राशन करण्या कर्णाते [illegible] ॥
[illegible] ॥ [illegible] सुंदर ॥ १ ॥
गंधर्व [illegible] ॥
अंशुमती ही माझी कन्या [illegible] ॥
[illegible] ॥ ऐका [illegible] ॥ २ ॥
[illegible] पुत्र माझा परम [illegible] पाही ॥
धर्मगुप्त तो अंशुमती ही त्याला [illegible] बाही ॥
वचन आइकुनि हें ॥ अंशुमती [illegible] पाहे ॥ ३ ॥

पद

([illegible]) या चालीवर.

भासे मदनाचि हा बाई ॥ अस्थिर मन होई ॥ ध्रु० ॥
स्वर्गातिल हा चंद्राचे आला कलंक धुवांनि काई ॥
बत्तिस लक्षणि अजानुबाहू चाप शर करिं घेई ॥
वक्षस्थळ तें विशाळ बाई करिनायक तो पाही ॥
सखये आतां [illegible] पुष्पं आणण्या जाई ॥ भासे० ॥ १ ॥

साकी.

अवश्य म्हणुनी ललना गेल्या दुजा वनाला जेव्हां ॥
राजसुताला अंशुमती ती खुणावितसे तेव्हां ॥
[illegible] पल्लवाला ॥ पसरुन करी आसनाला ॥ १ ॥

पद.

(मक्तांनो ध्या हरिच्या नामा) या चालीवर.

बैसला आसनीं तो पाही ॥ अंशुमती मस्तक पदिं वाही ॥ ध्रु०॥
सुहास्य वदन तुझें हें फार ॥ आरक्त ओष्ट सुकुमार ॥
मूर्ति पाहुनि झाले गार ॥ लोळत तव चरणीं भार ॥
तुजविण कोणि मला नाहीं ॥ अंशुमती मस्तक० ॥ १ ॥
मानससर हा तूं तरि मला ॥ राजहंसी सेविन तुजला ॥
देखुनिया तव मुख कमला ॥ नेत्रमिलिंद तेथें जडला ॥
छळितो मदन या मम देहीं ॥ अंशुमती मस्तक० ॥ २ ॥
काढुनि कंठींचि ती माळ ॥ घाली नृप कंठीं तात्काळ ॥
ललना झाले मी भूपाळ ॥ या पदरीं करा प्रतिपाळ ॥
इच्छा पूर्ण करावी ही ॥ अंशुमती मस्तक० ॥ ३ ॥

पद.

(गजानना दे दर्शन सत्वर.) या चालीवर.

धर्मगुप्त तो तेव्हां बोले ॥ जनक जननि मम स्वर्गी गेले ॥
राजभ्रष्ट मी दरिद्र आलें ॥ कोंवि घडे नकळे गे ॥ १ ॥
अंशुमती ती तया बोलली ॥ तिसरे दिवशीं परतुनि या स्थळीं ॥
लग्न सिद्धि ती साधा वेळीं ॥ विसर न व्हावा हो ॥ २ ॥
पित्याला ती सांगे सुंदर ॥ ऐकुनि होई हर्षित सत्वर ॥
ह्मणे पावला मज तो शंकर ॥ इच्छा पूर्ण हो ॥ ३ ॥

कामदा.

(या चालीवर.)

राजपुत्र तो परत येउनी ॥ आम्रजासि तें सर्व सांगुनी ॥
गुरुकृपा ह्मणे फळत चालली ॥ उदयकाळिची वेळ रे आली ॥ १ ॥
तीन दीन ते जाहल्यावरी ॥ जाति सर्वही या वनांतरीं ॥
कोद्रवीण तो तेथं पातला ॥ पाहुनी तया तोष आहला ॥ २ ॥
धाडि छत्र सेना सुखासना ॥ त्वरित आणवी विप्र अंगना ॥
चार दीन तें लग्न जाहलें ॥ कांहिं न्यून हो नाहिं देखिलें ॥ ३ ॥

पद.

(देव स्त्री मेनका) या चालीवर.

स्वर्गीच्या या अमोल वस्तू निहिणिस देई तो ॥ धृ०॥
लक्ष रथ दहा सहस्र गजही वाजीसह देतो ॥
अक्षय भाते दाम दासिही अक्षय कोशाचि तो ॥
दिव्य चापही अपार सेना शक्ती वरी देतो ॥
बलिष्ठ सेनापति हा दिधला त्याच्या संगें तो ॥
मत्कन्याही सांभाळावी सांगुनि जाई तो ॥ १ ॥

साकी.

सुखासनीं ती अंशुमती ही पतिसह बैसे जेव्हां ॥
सुवर्ण दंड ते घेउनि सेवक पुढें धांवती तेव्हां ॥
वाद्यें वाजविती ॥ सेवक जयघोषाचि करिती ॥ १ ॥
विदर्भ नगरा वेढा दिधला जाउनि गंधर्वांनीं ॥
सत्यरथाला ज्यानें वधिलें दमला फाराचि लढुनी ॥
परि तो नच टिकला ॥ शेवटिं जो शरणाचि आला ॥ २ ॥
दुर्मर्षण तो जिताचि धरुनी आणाति राया पुढती ॥
सत्यरथाला यानें वधिलें सूडाचि घ्यावा ह्मणती ॥
धर्मगुप्त वदला ॥ शरणागत योग्य अभयाला ॥ ३ ॥
सुदीन पाहुनि धर्मगुप्त तो राज्यासनीं मग बैसे ॥
शांडिल्य गुरुची पूजा करुनी शत पद्में अर्पितसे ॥
दुर्भिक्ष तें पाही ॥ राज्यांत कोठें मग नाहीं ॥ ४ ॥
देश देशिचे नृपती येती घेउनि करभारातें ॥
उचितादर तो यांचा करुनी अर्पी वस्त्रें त्यांतें ॥
याचक सारे ते ॥ देती आशिर्वाद त्यांते ॥ ५ ॥
यौवराज्य तें शुचिव्रताला देउनि राज्याचि केलें ॥
अंशुमतीसह पाहुनि त्याला जन आनंदित झाले ॥
दुःखित कोणि नसे ॥ आनंदित जन सर्व दिसे ॥ ६ ॥

दहासहस्त्रांनि [illegible] पाहीं ॥
सुदत्त पुत्रा [illegible] ॥
विमान तों आलें ॥ [illegible] ॥ [illegible] ॥

अंजनीगीत.

दिव्य देह तो [illegible] ॥ [illegible]
लोटांगण ते घालति पायीं ॥ [illegible] ॥ ६ ॥

पद.

([illegible])

धर्मगुप्ताचें आख्यानातें [illegible] सकळ पापही नाश पावुनी [illegible] ॥ [illegible] ॥ प्रदोष महिमा अद्भुत मोठा ग्रंथीं [illegible] ॥ [illegible] ॥ शिवलीलामृत ग्रंथ ठेवि [illegible] ॥ [illegible] तरी ॥ चाल ॥ हा ग्रंथचि [illegible] ॥ पद [illegible] समजा अंतरीं ॥ कुतर्क [illegible] ॥ [illegible] ॥ [illegible] तें तया नावडे विष्ठा ते [illegible] ॥ [illegible] ॥ १ ॥

अंजनीगीत.

श्रीमद्द्रिमालटीं राहुनी ॥ भक्त रक्षणा आसि धांवुनी ॥
मंदमती मी बुद्धी देउनी ॥ [illegible] पुढें ॥ १ ॥

पद.

(तें मन निष्ठुर कां केलें) या चालीवर.

निज पद सत्वर मज दावी ॥ मन मय सारें जें पळवी ॥ ध्रु० ॥
चांडाळीला निज पादिं नेलें ॥ ती कृपा मज दावी ॥
व्याधाहुन मी पातकि आहे ॥ कृपा मनीं ठेवी ॥
रात्रंदिन हा दास विनवितो ॥ कृपा न कां यावी ॥
चरण रजाचा दास तुका मी ॥ आतां कृपा व्हावी ॥ निज० ॥ १ ॥

[illegible] वर्षे केलें [illegible] मुक्तीनें पाही ॥
सुदत्त पुत्रा राज्य देऊनी [illegible] गेले ॥
विमान तीं आलें ॥ शिवपदिं सर्वांचि ते नेले ॥ ७ ॥

अंजनीगीत.

दिव्य देह तो त्यांना येई ॥ शिव नामानें त्यांनी [illegible] ॥
कोटीगण ते आनंदे पाही ॥ पतित पावनाच्या ॥ १ ॥

पद.

([illegible])

धर्मगुप्ताचें आख्यानातें निर्वाण [illegible] ॥ या शशिरूप तो जगत्पती ॥ध्रु०॥ सकळ पापही नाश पावुनी विजयी तो दिसतसे ॥ धनधान्या वृद्धी ही होतसे ॥ प्रदोष महिमा अद्भुत मोठा प्रेमें जो आचरे ॥ मृत्यूचें भय मग कोठुनि तरी ॥ शिवलीलामृत ग्रंथ ठेवि जो निर्वाण अपुले घरीं ॥ शिवपद प्राप्तच होईल तरी ॥ चाल ॥ हा ग्रंथचि जाणा आम्रवृक्षापरी ॥ पद रचना त्याची फळें समजा अंतरीं ॥ कुतर्क वादि न जाणा वायस तरी ॥ चाल ॥ आम्रफळ तें तया नावडे विष्टा ते भक्षिती ॥ [illegible] पक्षी [illegible] ॥ १ ॥

अंजनीगीत.

श्रीमद्रिमातटीं राहुनी ॥ भक्त रक्षणा आसि धांवुनी ॥
मंदमती मी बुद्धी देऊनी ॥ लीला वदवी पुढें ॥ १ ॥

पद.

(तें मन निष्ठुर कां केलें) या चालीवर.

निज पद सत्वर मज दावी ॥ भव भय सारें जें पळवी ॥ ध्रु०॥
चांडाळीला निज पादिं नेलें ॥ ती कृपा मज दावी ॥
व्याधासम मी पातकि आहे ॥ कृपा मनीं ठेवी ॥
रात्रंदिन हा दास विनवितो ॥ कृपा न कां यावी ॥
चरण रजाचा दास तुझा मी ॥ आतां कृपा व्हावी ॥ निज० ॥ १ ॥

अध्याय ६ वा.

श्लोक.

कृपा करि दिना वरी शरण मी तुला ईश्वरा ॥
सदां करितसें तुझें स्मरण मी शिवा शंकरा ॥
नयेत श्रवणीं कसें अजुन तें तुझ्या हे हरा ॥
दया करुनि बा मनीं झडकरी मळा उद्धरा ॥ १ ॥

पद.

(भेळा जन्म हा तुला,) या चालीवर.

जय जय मदनांतक मनमोहन मद मत्सर दहना ॥ हे भवभयपाश निकृं-तना ॥ ध्रु० ॥ भवानिरंजन भवहारक तूं मस्तकिं गंगाधरा ॥ कर्पुरगौर हे त्रिपुर हरा ॥ नीलग्रीवा सुहास्य वदना नंदीवहनेश्वरा ॥ अससी अमित भक्त प्रियकरा ॥ दानवदमना दयानिधे बा त्रिताप दूर करी ॥ सदोदित आहे लीन तरी ॥ चाल ॥ नित्य शांत अससी गुण वदवेना तरी ॥ दशशत-वक तो चकित हो अंतरीं ॥ एकवार घ्या हो नाम नको दिन भरी ॥ चाल ॥ जें जें इच्छित असेल मानसिं पुरविल तो कामना ॥ जरि भजाल नित्याचि त्रिलोचना ॥ १ ॥

साकी.

सोमवार शिवरात्र प्रदोषहि आचरती जे प्राणी ॥
अंतीं ते हो शिवपादें मिळती पाळा प्रेमें करुनी ॥
कोण असा तरला ॥ सांगे सुत शौनकाला ॥ १ ॥
जैसे पूर्वी नळ हरिश्चंद्र तैसा आर्यावर्ती ॥
चित्रवर्म या नामें करुनी होता प्रतापि नृपती ॥
प्रजा जना वरती ॥ पुत्रवत करितसे प्रीती ॥ १ ॥
दुष्ट दुर्जना काळा सम तो प्रयत्नि भगीरथ जैसा ॥
माधवपुरा सम शक्ती अंगीं समरी भार्गव परिसा ॥
कर्णासम दाता ॥ धकले याचक धन नेतां ॥ २ ॥

हरि हर भजनीं सदां सर्वदां होता तत्पर फार ॥
बहुत पुत्रही तया आहले पितया सम जे शूर ॥
नवसचि बहु करितां ॥ झाली त्यास एक दुहिता ॥ ८ ॥

पद

(श्रीहरिच्या वेणु नादें) या चालीवर.

स्वरुपाची खाण होती किति वर्णूं मी तरी ॥ मुखकमला पाहुनीया शशि लाजे अंतरीं ॥ स्वर्गीचें तेज वाटे आलें या भूवरीं ॥ सुरगणही भुलुन जाती पाहुनि ती सुंदरी ॥ १ ॥

दिंडी.

आलि जन्मासी सुंदरीहि जेव्हां ॥ जातकातें वर्णिती विप्र तेव्हां ॥
दहा सहस्र वर्षेचि कामिनी ही ॥ करी तनयाही तुझी राज्य पाहीं ॥ १ ॥
बोल ऐकुनि रायास तोष झाला ॥ धनें वसनें दीधलीं त्या द्विजाला ॥
सिमंतिनि हें ठेविलें तिचें नाम ॥ तिचे रूपा पाहुनी भुले काम ॥ २ ॥
जेंवि विषबिंदू पडे अमृतांत ॥ तेंवि वदला विप्र तो अकस्मात ॥
वर्षी चवदा वैधव्य ईस येई ॥ राव ऐकुनि उद्विग्न फार होई ॥ ३ ॥
गमें पडलें वज्रची काय देहीं ॥ कींहि कडकडली वीज शिरीं पाहीं ॥
वदे मागुति विप्र तो तरी काई ॥ शिव दयेनें सौभाग्य वृद्धि होई ॥ ४ ॥
असें बोलुनि विप्र तो गृहीं गेला ॥ जडलि चिंता रायास तये वेळां ॥
हळूं हळुं ती वाढली राजबाळी ॥ झालि उपवर कन्यका तये वेळीं ॥ ५ ॥

पद.

(ठुंबरी)

परिसुनी गान तियेचें ॥ कोकिळ धरि हो मौनचि वाचें ॥ ध्रु० ॥
सुवास अंगीं पाहुनि धांवती ॥ कस्तुरि मृग ते रानचि घेती ॥
तिजवर जडले पंचप्राण पित्याचे ॥ परिसुनी ॥ १ ॥

पद.

([illegible]) या चालीवर.

वदन तियेचें नयनीं पाहुनि रति पति तो लाजतो ॥ देखुनि कटी, हरी वनीं धांवतो ॥ धृ०॥ गमन देखुनी मराळ लपती जाउनि त्या मानसीं ॥ गजगती चाले क्षणभर अशी ॥ कुरळ केश ते पाहुनि नयनीं कांति चालिली वरी ॥ भ्रमर पंक्ति त्या, वर वर तरी ॥ नयनींचें तें पाणी पाहुनि हरिण मनीं लाजती जाउन वनीं लपुन बैसती ॥ वेणीची ती आकृति पाहुनि भुजंग बिवरांतरीं ॥ जाती होउन खिन्नांतरीं ॥ नासिकाग्र तें शुकास लाजवि अधर तो बिंब-फला ॥ दंत तेज लाजवि डाळिंबिला ॥ चाल ॥ कमंडलु तोही भ्रमला कुच पाहुनी ॥ तनु सुवास जाई दूरवरि दश योजनीं ॥ सुर्यप्रभा होई परती मग लाजुनी ॥ चाल ॥ सुंदरिच्या त्या रूपा पाहुनि भुलतसे सुरगण तो ॥ किति म्हणावा धन्य तरी विधि तो ॥ १ ॥

श्लोक.

इंद्रवज्रा.

वैधव्य येई कथिलें ऋषिनें ॥ वृत्तांत ऐके सखिच्या मुखानें ॥
ऐकून होई बहु दीन वाणी ॥ वाही सदां हो नयनांत पाणी ॥ १ ॥
पूर्वी असें मी अब काय केलें ॥ वैधव्य दैवीं तरि नेमियेलें ॥
मैत्रेयिच्या जाउनि आश्रमाला ॥ वृत्तांत सारा कळवी तियेला ॥ १ ॥

पद

(वद जाऊं कुणाला शरण) या चालीवर.

सांगा तरि मी जाउं कुणाला शरणाचि या समयाला ॥ जो वारिल संकटाला ॥ अहो बाई ॥ जो वारिल ॥ धृ०॥ सौभाग्याचें वर्धन होण्या पूजूं मी कवणा-ला ॥ सांगा तें दासीला ॥ अहो बाई ॥ सांगा तें ॥ १ ॥ मम तात जननी झुरझुरती मनीं पाहुन मम दैवाला ॥ कैसा जन्माचि आला ॥ अहो बाई ॥ कैसा जन्माचि ॥ २ ॥

पंच अक्षरी मंत्र तो दिला ॥ सांगे तो [illegible] ॥
सोमवार हें व्रतचि तूं धरी ॥ [illegible] ॥ १ ॥
दुःख तुजला प्राप्त जाहलें ॥ [illegible] ॥
काय व्रत असें चोख ठेवनी ॥ [illegible] ॥ २ ॥
ब्राह्मणास तूं घालि भोजना ॥ [illegible] नित्य पूजना ॥
नाम तें मुखीं नित्य घेइगे ॥ [illegible]

साकी.

पृथ्वी सारी शोधुनि तेव्हां नैषध देशीं [illegible] ॥
नळ राजाचा इंद्रसेन तो होता नेथें राणा ॥
चित्रांगद त्याला ॥ होता पुत्रचि राजाला ॥ १ ॥
सर्व लक्षणीं मंडित होता लाजवी तो मदनाला ॥
सिमंतिनीला वर योजियला पाहूनि नक्षत्राला ॥
इकडे सिमंतिनी ॥ आचरि व्रत प्रेमें करुनी ॥ २ ॥

पद

(लक्ष्मी गर्व निंदा सोडुनि) या चालीवर.

आठ दिनीं ती अकरा शतही दंपत्यें पुजी ॥
वस्त्राभरणा अर्पी त्यांना होई लीनचि जी ॥ धृ० ॥
शिव पूजन तें सांग करुनी रात्रीं जागर करी ॥
मणिमय सदनीं पंच सूत्रितें लिंगाचि स्थापी नरी ॥
न्यून प्रसंग हि नाहीं आणला भक्ति युक्त अंतरीं ॥
अभिषेकाचि तो नित्य शिवासी पापहि संहारी ॥
शिव पूजन तें राज्याचि देई अनुभव घ्या झडकरी ॥
गंध अक्षता वाहतां होई सौभाग्य वृद्धी तरी ॥
धूप जाळितां सुगंध देहीं दीपवंश विस्तरी ॥

कानीं देहीं येऊनि होतें आयुष्य वृद्धी तरी ॥
नैवेद्यानें भाग्य येतसें लक्ष्मी वाढे घरी ॥
तांबूल दानें सिद्धि होतसे पुरुषार्थांची चारी ॥
चंदन देई आरोग्याचि तें नित्य नमावें तरी ॥
श्रम नासाया सामर्थ्य असें ना दक्षिणे माजी ॥ आठ० ॥ १ ॥

साकी.

जपतां सारे महासिद्धि ती होम हवन तें पाही ॥
कोशाची ती वृद्धि करितसे संशय यांत न कांहीं ॥
कीर्तन करितां तो ॥ सांब पुढें उभा राहतो ॥ १ ॥
ध्यानें होतें महा ज्ञान तें श्रवणें व्याधी हरते ॥
नृत्याचि करितां जन्म मरण तें दूरचि होऊन जाते ॥
गातां सुस्वर तें ॥ कीर्ती दूरवरी जाते ॥ २ ॥
जय लाभाची तो नित्य होतसे रत्नें अर्पण करितां ॥
ब्राह्मण भोजन इच्छित देई महिमा नच ये गातां ॥
ऐसें सिमंतिनी ॥ करि पूजन प्रेमें करुनी ॥ ३ ॥

आर्या

त्यावरि सुदीन पाहुनि, चित्रांगदास सिमंतिनी दिधली ॥
शोभा अपूर्व केली, वर्णन करण्या मती नसे शकली ॥ १ ॥
कुठवर वर्णूं तरि मी, होइल उदधी समान तो ग्रंथ ॥
समारंभ तो ऐसा, झाला जो चार दीन पर्यंत ॥ २ ॥
वर दक्षिणा किति दिली, सहस्त्र अर्बुद असें मनीं जाणा ॥
अगणित रत्नें दिधलीं, गणना त्यांची न होय ती कवणा ॥ ३ ॥
वाजी गज शाळा ही, रत्न खचित यान चित्र शाळा ती ॥
प्रेमें अंदण दिधल्या, रायाच्या तोष माइना चित्तीं ॥ ४ ॥
याचक मुखिं पुरे पुरे, किति न्यावें धन आळास जाइना ॥
कंटाळति द्विज नेतां, कुठवर नेतिल गृहांत माईना ॥ ५ ॥

औदार्य हुताशन तो, दरिद्र काननचि टाकि जाळून ॥
धन मेघ वर्षतांचि, दरिद्र धुरोळाच जाइ बैसोन ॥ ६ ॥
नैषध पुरिचे जन ते, सिमंतिनी वदन पाहती जेव्हां ॥
चंद्रकळा चिरुनि जणू, दंत ओळिलेच वाटले तेव्हां ॥ ७ ॥
कलंक काढुनि भरल्या, द्विज संधी काय त्या तरी गमल्या ॥
मुखिंचा श्वास मज गमे, पुष्पाचा तो सुगंध फुलल्या ॥ ८ ॥

साकी.

साडे होउनि नैषध देशीं इंद्रसेन तो गेला ॥
सकळ वऱ्हाडी अनुदिनिं गाती वधूच्या सौंदर्याला ॥
अनुपम तेजाचे तें ॥ रूपा न वर्णवें गाते ॥ १ ॥
विजया दशमी दिपवाळी ही आली आहे जवळी ॥
जामाताला ठेवुनि जावें प्रार्थी नृप त्या वेळीं ॥
चित्रांगद राही ॥ इंद्रसेन निघुनिच जाई ॥ २ ॥
श्रीरंग आणि लक्ष्मी समची जोडा सकळा गमला ॥
समयोचित बहु करि उपचारा चित्रवर्म समयाला ॥
चित्रांगद तोही ॥ एक दिनीं मृगये जाई ॥ ३ ॥
मृगया करुनी श्रमला बहुतचि धर्म येतसे देहीं ॥
नौका सुंदर आणुन तेव्हां लोटवि यमुना डोहीं ॥
घेउनि दासाला ॥ चित्रांगद जाउन बसला ॥ ४ ॥
कालिंदीचें जीवन काळें परम भयानक पाही ॥
त्या उदकाचा अंत कोणिही कधीं घेतला नाहीं ॥
नदीं मधें फिरती ॥ वल्ही सेवक आवळिती ॥ ५ ॥
प्रभंजन बहू सुटुनी तेव्हां नौका डळमळूं लागे ॥
आक्रोशें ते सेवक वदती देवा धांवा वेगें ॥
कठिण गती आली ॥ कोण पावेल या वेळीं ॥ ६ ॥
भयाभीत ते होउनि तेव्हां इकडे तिकडे बघती ॥
अकस्मात तों बुडोनि गेली तरणी खालीं हो तीं ॥
आकांताचे झाला ॥ अंत नसे त्या दुःखाला ॥ ७ ॥

सेवक जन ते हाक फोडुनी वेगे वेगे पळती ॥
धांवत जाउनि राजाला ते वर्तमान आणविती ॥
ऐकुनि तो पडला ॥ मूर्च्छा येउनि धरणीला ॥ ८ ॥

पद

(सखी सखा श्री राम) या चालीवर.

कैशि वेळ कठिण तरी येइ गुदरीला ॥ पाहण्यास नदी तीर पळत चालला ॥ ध्रु०॥ सिमंतिनी दुःख भरें शोक हा करी ॥ मूर्च्छनाहि आलि तिला पडलि भूवरी ॥ श्वास बंद होय तिचा पति मरे तरी ॥ ऐसि तिची बघुनि स्थिति जननी घाबरी ॥ सुस्नाननीं बसवि तिला उचलुनी करीं ॥ नदि तीरा सर्व येति धांवुनी तरी ॥ सिमंतिनी शोक करी पडत भूमिला ॥ १ ॥ कैशी वेळ० ॥

साकी

पिता येउनी सांवरि तिजला माता धांवुनि आली ॥
दुःखार्णवीं ती सर्व बुडाली शोकें विव्हळ झाली ॥
पार न शोकाला ॥ कोण सावरी कोणाला ॥ १ ॥
सिमंतिनीचें रुदन ऐकुनि पशु पक्षिही रडती ॥
डळमळूं लागे कुंभिनि तेव्हां पाहुनि शोकाकुल ती ॥
येती ऐकूनी ॥ सासू सशुरचि धांवूनी ॥ २ ॥
चित्रांगदाचि जननी तेव्हां शोकें विव्हळ झाली ॥
सिमंतिनीचें पाहुनि मुख तें मूर्च्छा तिजला आली ॥
लावण्यवती ती ॥ सकळहि तिजला सांवरती ॥ ३ ॥
मृत्तिकाच हो मुखीं घालुनी गडबड धरणीं लोळे ॥
काय पाप हो मी तरि केलें त्यानें बाळक गेलें ॥
यमुना नदि झाली ॥ काळाचि आज्ञा या वेळीं ॥ ४ ॥

दिंडी

माझि अंधाची यष्टि कशी नेली ॥ मला सोडूनी कोठें कुणी नेली ॥
दाखवा या बाळास एकदां हो ॥ कोणि नेलें चोरून बाळ तें हो ॥ १ ॥

पूर्व जन्मीं काय हो पाप केलें ॥ प्रदोषातें मध्येंच टाकियेलें ॥
शिवदिनीं मीं अन्न कां ग्रहण केलें ॥ सोमवाराचें व्रतचि मोडियेलें ॥ १ ॥
कीं हरिहराचा भेद मनीं केला ॥ [illegible] ॥
पंक्ति भेदचि काय हो तरी केला ॥ [illegible] ॥ ३ ॥
काय केला अभिलाष परधनाचा ॥ [illegible] ॥
दान देतां दात्यास विघ्न केलें ॥ [illegible] ॥ ४ ॥

अंजनीगीत.

कोणा मुखिचा ग्रास काढिला ॥ [illegible] ॥
पात्रीं ब्राह्मण जेवित बसला ॥ उठवूनि [illegible] ॥ १ ॥
हरिण पाडसा विघडचि केला ॥ [illegible] ॥
म्हणुनि माझें निधान मजला ॥ [illegible] ॥ २ ॥

पद.

([illegible]) या चालीवर.

काय तो कोपला शंभु तरी ॥ [illegible] ॥
राजहंस तो दाखिव मजला ॥ [illegible] ॥ १ ॥
जाऊं पाहती प्राणची माझे ॥ चैन नसे क्षणभरी ॥ २ ॥
तुजाविण दुबळी भणंग झालें ॥ राजसा धांव तरी ॥ ३ ॥
शिव शिव शंभो अनाथ नाथा ॥ दीन मी कृपा करीं ॥ ४ ॥

साकी.

नदी तीर तें सोडुनि आले सर्वांचे ते सदनाला ॥
लावण्यवतिसह इंद्रसेन तो शोक करीताचि गेला ॥
अपुल्या देशाला ॥ रात्रंदिन करी शोकाला ॥ १ ॥
संधी पाहुनि शत्रू येती राज्य हिरावुन घेती ॥
घोर भयंकर प्रसंग पाहुनि दोघे पळुनाचि जाती ॥
धरून त्या आणती ॥ बंदिवान त्या मग करिती ॥ २ ॥

घोर भयंकर संकट जरि हें सिमंतिनीवर पडलें ॥
सोमवार व्रत परी कधीं ही नाहिं तिनें हो त्यजिलें ॥
वर्षें तीन झाली ॥ पुढची गोष्ट कशी घडली ॥ ३ ॥

पद.

(जाउं नकारे विषया,) या चालीवर.

चित्रांगद जैं डोहिं बुडाला कालिंदीच्या त्या ॥ नाग कन्यका येउनि तेथें खेळत त्या होत्या ॥ ध्रु० ॥ पाताळीं तो त्यांनीं नेला अपुल्या सदनाला ॥ नागलोकिंची शोभा पाहुनि तटस्थ तो झाला ॥ नागिणि पद्मिनि हस्तिनि चित्रिनि शंखिनि नारीला ॥ पाहुनि झाला तल्लिन मनिं तो त्यांच्या रूपाला ॥ अंगाचा तो सुवास ज्याच्या जाई गगनाला ॥ तपस्वि जन ते गुंगुनि जाती पाहुनि वदनाला ॥ पद नखिं रुंजी भ्रमर घालिती पाहुनि तेजाला ॥ नवरत्नांचे खडे पसरले चारी बाजूला ॥ स्वर्गाहुनि बहु पाताळीचें होई सुख त्याला ॥ नागराज तो नयनिं पाहुनी चित्रांगद नमि त्या ॥ १ ॥

दिंडी.

कोण तूं गा कोठील सांग माते ॥ प्रश्न ऐकुनि सर्व ही सांगि त्याते ॥
मागुती तो प्रश्नची तया केला ॥ तुह्मि भजतां कोणत्या दैवताला ॥ १ ॥

पद.

(आम्ही नमुं त्याला,) या चालीवर.

तो शिव आह्मि भजतो आह्मि भजतो ॥ जो भक्ता सुख देतो ॥ धृ० ॥
इच्छेनेंच निर्मितो ॥ प्रकृति पुरुष दोघे जण तो ॥
अनंत ब्रह्मांडे तीं ॥ इच्छा मात्रें निर्मी पाही ॥
इच्छा पसरतां मनी ॥ टाकी ब्रह्मांडे मोडुनी ॥
प्रकृति पुरुष मिळती ॥ जाउनी सारीं पंच भुतें तीं ॥
[illegible] ॥ आदि पुरुष मिळण्या येती ॥
जो भक्ता सुख देतो ॥ तो सदाशिव आह्मि भजतो ॥ १ ॥

पद.

(भला जन्म हा तुला लाधला,) या चालीवर.

ज्याच्या माये पासुनि झाले हे त्रिमुर्ति गुण तरी ॥
सत्वांशें विष्णु निर्मिलावरी ॥ धृ० ॥
रज तम अंशें विरंचि रुद्रहि निर्माणाचि तो करी ॥
तो शिव आह्मी भजतो तरी ॥
दाहिदिशा ही त्रिभुवन सारे स्वर्गहि पाताळही ॥
पंच तत्व सरितां सह ही मही ॥
भस्म लोष्ट तें अष्ट धातु ही व्यापुनि जो राहिला ॥
भजतो आह्मी शिव तो भला ॥
अष्टादश ही वनस्पतींचीं बीजें ही व्यापुनी ॥
राही तो स्मरतो आह्मी मनीं ॥
शिवनेत्र ते सूर्यचि जाणा ज्याचें मन निशिपती ॥
अंतःकरण तें लक्ष्मीपती ॥
द्रुहीण भासे बुद्धि जयाची अहंकार रुद्र तो ॥
हस्त ही भासे पुरंदर तो ॥
ज्याचा दाढा कृतांतची त्या विराट पुरुषचि तो ॥
ऐसा तो शिव आह्मी भजतो ॥ चाल ॥
शिवावयव सारे देवचि दिसती मला ॥
एकादशरुद्र ही भजती त्या शंभुला ॥
द्वादश भास्कर ही गाती त्या कीर्तिला ॥ चाल ॥
दासाचा मी दास असे बा कुठवर वर्णू तरी ॥
असा शिव स्मरतों मी अंतरीं ॥ ज्याच्या माये० ॥ ॥ १ ॥

साकी.

कद्रुतनुज तो तोष पावला ऐकुनि त्याच्या बोला ॥
क्षेमालिंगन देऊनि त्याला संगें घेउन गेला ॥
दाखवि पुत्राला ॥ पाताळांतिल वस्तूला ॥ १ ॥

देवासहि जी दुर्लभ वस्तु पिता येरे आहे ॥
आवडसी तूं मला बहुतांची [illegible] ॥
ऐकुनि वचनाला ॥ चित्रांगद वदला त्याला ॥ २ ॥
जननी जनका असेल माझा वेड लागलें फार ॥
एकटाच मी त्यांचे पोटीं मजवर त्यांचा भार ॥
त्यांचे चरणांची ॥ दर्शनेच्छा मना लागी ॥ ३ ॥
मद्भार्या ती सिमंतिनी ही [illegible] त्यागी ॥
वृत्त असें हें परिसुनि माझें जाइल जग सोडुनी ॥
दंदशूक राजा ॥ दोघांच्या चरणीं [illegible] पूजा ॥ ४ ॥
मम विरहानें जननी माझी करिल फार शोकाला ॥
मज करितां तो प्राण जननिचा असेल नसेल उरला ॥
प्रसन्न होऊनी ॥ पोंहचवी मज नेऊनी ॥ ५ ॥

दिंडी.

बोल ऐकुनि संतोष तया झाला ॥ दिव्य वस्तु ही अमित देइ त्याला ॥
नाग संख्या द्वादशसहस्र पाहीं ॥ शक्ति त्यांची येईल तुझे देहीं ॥ १ ॥
जयीं बाळा पाहसी संकटातें ॥ हाक मारीं पावेन तरी तूतें ॥
मनो वेगें जाणार वारु देई ॥ सर्व देई तो एक मणी पाहीं ॥ २ ॥
दिव्य वस्त्रें रत्नेंहि अमित देई ॥ वर्णवेना सतेज मला कांहीं ॥
पर्वता सम मोट ती बांधली हो ॥ राक्षसाच्या दीधली शिरीं ती हो ॥ ३ ॥
एक फणिवर संगेंहि दिला त्याच्या ॥ क्रमुनि येती बाहेर यमूनेच्या ॥
तीन वर्षें पुर्ण तीं तयें वेळीं ॥ सिमंतिनि ती स्नानास तिथें आली ॥ ४ ॥
एकमेका पाहुनी स्तब्ध होती ॥ परि न ओळख ती एकमेक देती ॥
दिव्य रत्नें मंडीत असा पाहीं ॥ सिमंतिनिच्या येइ हो भ्रांति देहीं ॥ ५ ॥

पद.

(जाउं नकारे विषया,) या चालीवर.

बहु तेजस्वी फणि शिरींची मोती होती ती ॥ अवतंसचि तो डोलत राहे त्या भुजे खालती ॥ गजमुक्तांच्या माळा त्याच्या गळा बहु शोभती ॥

कटीं मेखळा पाचमण्याची शोभे बहुतचि ती ॥ तेणें झाली धरित्रि हिरवी मृग पशू धांवती ॥ मुक्ताफळ तीं पाहुनि धांवें मराळ खाण्या तीं ॥ रत्न रंग तो कीर पाहुनी भक्षाया येती ॥ चंदन उटि ती आंगिं लाविली बहू सुगंधित ती ॥ देहीचा तो सुगंध घ्याया मिलिंदहि धांवती ॥ सुगंध घेउनि घ्राण देवता तृत बहू होती ॥ १ ॥

आर्या.

नयनीं पाहुनि त्याला, विस्मित बहु ती सिमंतिनी झाली ॥
कांहिं सुचेना तिजला, भ्रमचक्रीं जाण ती सती पडली ॥ १ ॥
तटस्थ होउनि पाही, चित्रांगद तो वरी बरी मुख तें ॥
मंगळसूत्र दिसेना, सतिच्या कंठा सदैव भूषवितें ॥ २ ॥

साकी.

हरिद्रा कुंकु नसें कपाळीं नेत्रिं नसें अंजन तें ॥
रत्न भूषणें आंगिं न दिसतीं तेज रहित ही मुख तें ॥
परि ती शोभतसे ॥ देखुनि रंभा लाजतसे ॥ १ ॥
चंद्रकळा ती ग्रहणा समयीं जाते झांकुन जैशीं ॥
चिताग्नीनें तनू तियेची कृशाची झाली तैशी ॥
जाउनि तो जवळीं ॥ पुसतां झाला त्यावेळीं ॥ २ ॥
कोणाची तूं कोण असासिगे मुळींहुनी तें सांग ॥
जन्मा पासुनि वृत्त कळवुनी सांगीं आपला भोग ॥
गाहिंवर तो येई ॥ वदतां नयनीं जळ वाही ॥ ३ ॥
अश्रूधारा श्रवती खालीं वाटे गळती धरली ॥
पयोधर तरी लिंग समजुनी भासें मज त्या वेळीं ॥
दंत पंक्ती ती ॥ वदतां रत्ना सम दिसती ॥ ४ ॥
सिमंतिनीच्या सख्या सांगती समाचार तो त्याला ॥
तीनचि वर्षे झाले सखीचा भ्रतार बुडुनी गेला ॥
सासु श्वशुर दोनी ॥ बंदिं घातले शत्रूंनीं ॥ ५ ॥

दाति मुर्ती [illegible] ||
चिदानंद [illegible] ||
पाहुनि [illegible] || [illegible] || ६ ||

दिंडी.

आगमन हें [illegible] || [illegible] ||
हेंच ऐकाया [illegible] || [illegible] सांगी || १ ||

पद.

([illegible]) [illegible]

श्रवण करीं हो बाई || [illegible] || ध्रु० ||
तीन [illegible] || [illegible] होई ||
ऐके मम वचनाला || [illegible] मजला ||
पती तुझा तो [illegible] || [illegible] ||
तीनचि दिवसा त्याला || [illegible] ||
सांगु नको कोणाला || [illegible] मम [illegible] ||
सौभाग्याचे गंगे || [illegible] संकट सर्वहि [illegible] ||
शिवकृपेनें प्राही || सयत्नाच मम वचना येई || १ ||

अंजनीगीत.

ऐसें ऐकुनि परम प्रीतिनें || पाहे वदन तें चोर दृष्टिनें ||
खरें होइ कां कथिलें यानें || कोंवि घडे हा || १ ||
मृत्यु पावला येइल कैसा || आठवि मग ती मनां महेशा ||
करुणाकर तूं पुराण पुरुषा || नकळे तव लीला || २ ||
परपुरुष कां जरि तो असतां || तरि मजला कां हातीं धरितां ||
स्नेह उपजला माझे चित्ता || परम आत वाटे तो || ३ ||
वाटे अमृत प्राशुन आला || काळें गिळिला पुन्हां वमिला ||
षडास्यताता तुमची लीला || नकळे कोणाला || ४ ||
सत्य जरी हें करशिल देवा || अकरा लक्षहि दंपति सेवा ||
पुजिन सांते भरुनी भावा || लाविन वाती त्या || ५ ||

साकी.

चित्रांगद तो मागुति वदला सकुमारे जा सदना ॥
सासु श्वशुर जे बंदीं पडले जाउन सांगिन त्यांना ॥
ऐकुनि त्या वचना ॥ सिमंतिनी गेली सदना ॥ १ ॥
सख्या बोलती आण वाहुनी सत्य पती तो आपला ॥
कोण असा हो पुरुष जगीं या तव हात धरूं शकला ॥
ऐकुनि तव बोला ॥ सद्गद वहु तो मनिं झाला ॥ २ ॥

पद.

(सखे अनुसये,) या चालीवर.

थांबा थांबा तुह्मी आतां ॥ फोडुं नका हो कळली वार्ता ॥
माझे गळ्याची शपथचि आतां ॥ मौन धरावें सदना जातां ॥
सिमंतिनीच्या त्या मुख कमळीं ॥ सौभाग्य कळा फारचि आली ॥
आनंदानें सदना गेली ॥ कोणा नाहीं वार्ता कळली ॥ १ ॥

पद.

(सुवर्ण केतकी परि जो,) या चालीवर.

मनो वेगिचा वारु आणुनी शृंगारचि त्या केला ॥ सिमंतिनीचा पति वर बसला गेला मग निजनगराला ॥ धृ० ॥ जाउनि तेथें उपवनिं राहे प्रेषी मग तो नागाला ॥ मानवरूपें नाग निघाला जाई शत्रूसदनाला ॥ द्वादशसहस्र बळ नागाचें घेऊनि चित्रांगद आला ॥ वाचाल कसें तुह्मी आतां शरणाचि जावें तरि त्याला ॥ भयाभीत तो शत्रू झाला कांहिं सुचेना त्या रिपूला ॥ लावण्यवति सह इंद्रसेन तो आणुन स्थापा तरि त्याला ॥ हस्त जोडुनी दायाद उभे ह्मणतो रक्षा आह्माला ॥ माता पित्यास तोष जाहला जेव्हां ऐकाति वार्तेला ॥ १ ॥

कामदा.

(या चालीवर.)

घेउनी सर्वे सैन्य भार तो ॥ भेटण्या निघे इंद्रसेन तो ॥
वाद्य नाद तो भरुनि चालला ॥ पुत्र पाहण्या वेध लागला ॥ १ ॥

जनक जनानें तो नयनिं देखुनी ॥ धांव घेत तो तोष पावुनी ॥
धांवुनी धरी चरण मागुती ॥ नयनिं अश्रु ते फार वाहती ॥ २ ॥
जननि धांवली पुत्र पाहुनी ॥ मिठि गळां तरी घाल जाऊनी ॥
तोष जो तिला जाहला असे ॥ वर्णण्यास ता शक्ति ती नसे ॥ ३ ॥

आर्या.

कौसल्या मातेला, श्रीरामचि काय भेटीला आला ॥
किंवा रत्न मिळालें, गेलें हरपून तेंचि लोभ्याला ॥ १ ॥
कीं जन्मांधास जसें, देव दयेनेंच नेत्र ते यावे ॥
कीं प्राणांता समयीं, अमृत जसें हो मुखांत ओतावें ॥ २ ॥
चित्रांगद पाहुनि तो, लावण्यवतिची स्थिती तशी झाली ॥
शिव महिमा मुखिं गाई, वर्णन करण्यास मति नसे शकली ॥ ३ ॥
करभार घेऊनि नृप, धांवति चित्रांगदास भेटाया ॥
तैसेच पौर जन ते, भेटति त्याला समीप जाउनीया ॥ ४ ॥
द्रोणागिरि आणुन जसें, वायुसुतें लक्ष्मणास वांचविलें ॥
तैसें वाटे लोकां, त्रिभुवन सारें आनंदमय झालें ॥ ५ ॥
माता पित्यास घेउनि, स्वनगरास जावया पुढें चाले ॥
नैषधपुर तेव्हां तें, शृंगारुन शोभिवंत बहु केलें ॥ ६ ॥

अभंग.

आनंदाची वार्ता सांगण्या धांवती ॥ चित्रवर्म्या प्रती सेवक ते ॥
महाद्वारीं येतां मात ती फुटली ॥ चहुं कडे झाली वार्ता तीच ॥ १ ॥
चार जाऊनीया रायास सांगती ॥ जामात ते येती तुमचे हो ॥
सेवक जनाची ऐकुनीया वाणी ॥ वाहे नेत्रीं पाणी राजाच्याहो ॥ २ ॥
समाचार आणिला आलिंगीत त्यासी ॥ अमित धनासी देई त्याते ॥
रथीं भरोनीया शर्करा वाटती ॥ तोरणें लावीतीं चहूंकडे ॥ ३ ॥
कोशगृह केलें मोकळें रायानें ॥ बोलत वाणीनें ब्राह्मणासी ॥
नेणेंक तुम्ही तितकें धन न्याहो ॥ सुखापार नाहिं हो माझ्या आतां ॥ ४ ॥

श्लोक

गौरीहरा ह्मणोनि तो नृप नाचुं लागे ॥
सीमंतिनीस मग तो नृप बाहि वेगें ॥
कंठीं तिच्या नृपतिं मंगळसूत्र बांधी ॥
सांगे तिला स्मरत जा शिवनाम आधी ॥ १ ॥

पद.

(बघुनि उपवना विरहाग्नीची,) या चालीवर.

आलंकार हि तिला लेववितो सुमन हार घालती ॥
कुंकु भाळीं नेत्रीं अंजन हळद मुखा लाविती ॥ धृ० ॥
नगरनारि त्या सकळ मिळुनी जयजयकार करिती ॥
त्रयोदश गुणी विडे करूनी वदनीं तिच्या घालती ॥
शृंगारिते एक सावरी एक पुढें धांवती ॥ चाल ॥
जनांत तो धांवली प्रेम भरित अंतरीं ॥
सिमंतिनीस प्रेमें हृदयीं मग ती धरी ॥
तव सौभाग्याचा पर्वत आला वरी ॥ चाल ॥
सौभाग्य गंगा तुझी भरोनी जाइल बहुताचि ती ॥
ऐश्वर्यद्रुम हि वाढुं लागला जाइल तो वरती ॥ १ ॥

साकी.

सोमवार हें धन्य व्रत तरी दंपत्ति पूजा धन्य ॥
जामातातें संजिव कराया शक्य नसे हो अन्य ॥
भक्ती धन्य तुझी ॥ गातां थकली मति माझी ॥ १ ॥

श्लोक.

माता पित्याच्या समवेत येई ॥ सिमंतिनीचा पतिराज घाई ॥
ऐकून धांवे नृप भेटण्याला ॥ जाऊन घाली मिठि हो गळ्याला ॥ १ ॥

साकी.

ब्रह्मानंदें भरली सृष्टी सुमन वृष्टि सुर करिती ॥
नगरामाजीं आमात्यांच्या मिरविति मग ते नेती ॥
विवाह तो केला ॥ देवा अर्जुन तोष त्याला ॥ १ ॥
चित्रांगद तो सिमंतिनीच्या पुढतीं मग वाही ॥
पाताळींतिल अर्जुन रत्नें घाली तिच्या हो देहीं ॥
सुगंध नेले ही ॥ घाली तिच्या सुंदर देहीं ॥ २ ॥
मृत्युलोकिं ज्या अपूर्व वस्तु ऐशा दिधल्या श्वशुरा ॥
देवांसहि जी दुर्लभ वस्तु काय मिळे इतराला ॥
चित्रवर्म नृपती ॥ झाला आनंदित चित्तीं ॥ ३ ॥
सासु श्वशुरा चरणीं माथा सिमंतिनी मग ठेवी ॥
सौभाग्योदधि भरुन चालला करी शुभचि ती देवी ॥
सून सुनु घेई ॥ देशा इंद्रसेन जाई ॥ ४ ॥
अवनींचे ते नृपति मिळुनी छत्र देति पुत्राला ॥
राज्यभार तो पुत्रा अर्पुन इंद्रसेन मग गेला ॥
जप तप करण्याला ॥ अंतीं शिवपदास तो गेला ॥ ५ ॥
सिमंतिनीला आठ पुत्र ही पितया समान झाले ॥
दहासहस्त्रचि वर्षें पाही निर्विघ्न राज्य केलें ॥
नळा समचि भासे ॥ न्यायानें तो वर्ततसे ॥ ६ ॥
सोमवार ही प्रदोष व्रत तें आचरि प्रेमें करुनी ॥
दंपत्य पुजा नित्य करितसे होइ लीन शिवचरणीं ॥
सूत सांगताती ॥ शौनक ते श्रवणचि करिती ॥ ७ ॥

पद.

(झाली ज्याची उपवर,) या चालीवर.

सिमंतिनीची कथा तरी ही ॥ श्रवण करुनी पचिती पाही ॥ धृ० ॥
नियमानें ज्या स्त्रिया ऐकिती ॥ वृद्धी होइल सौभाग्या ही ॥
अंतरला पती येऊनि भेटे ॥ विगत धवा ती सधवा होई ॥

पुत्र जरी तो दूर [illegible] ॥ [illegible] भेटे मातृपितरांसी ही ॥
आयुरारोग्य ऐश्वर्याचें तें ॥ सर्व [illegible] ॥
ग्रंथांतर हा मृत्यु निरसुनी ॥ [illegible] धन पावे प्रार्थना होई ॥ १ ॥

दिंडी.

प्रयाग समचि ही कथा मनीं जाण ॥
माघ महिमा हा भक्ता असे मान ॥
श्रवण पठणानें हें करा नरा स्नान ॥
त्रिविध दोषांचें जातील की जळोन ॥ १ ॥

अंजनीगीत

सिमंतिनीची कथा सुधा ही ॥ प्राशन करती सज्जन बुध ही ॥
निंदक ते तरि असुरचि पाहीं ॥ तया नावडे ॥ १ ॥
पार्वतिहृदया सुखकर नाथा ॥ ब्रह्मानंदा अनाथनाथा ॥
सुमती माझी करुनी आतां ॥ कथा वदवि पुढें ॥ २ ॥

पद.

(संत पदाची जोड,) या चालीवर.

शंभु पदाची आस ॥ मला ती शंभु पदाची आस ॥ ध्रु० ॥
चरण रजानें तरले पापी ॥ महिमा गातो व्यास ॥
तन मन माझें गुंतुन गेलें ॥ नाहीं दुसरी आस ॥
असतें धन जरि माझे जवळीं ॥ अर्पण करितो खास ॥
इच्छा माझी पूर्ण करूनी ॥ देई निजपदीं वास ॥ १ ॥

अध्याय ७ वा.

श्लोक

किशोर शशिशेखरा परम पावना मंगळा ॥
भुजंग धरशी हरा स्मरांत कंठनाळा गळा ॥
रमाधव सदा तुझ्या स्मरणें भुजाभीषणें ॥
अविद्य मन आजिही जडजया ज्याच्या पदें ॥ १ ॥

साकी

षष्ठाध्यायीं अति निर्मळ जी सिमंतिनीची लीला ॥
यथा मतीनें वर्णन केली तोंवा प्रिय ती सकळां ॥
शंभू प्रसन्न असो ॥ काय एक नच होय नरां ॥ १ ॥
विदर्भ नगरीं वेदमित्र या नामें ब्राह्मण होता ॥
सारस्वतही मित्र तयाचा जाणीत सार्‍या ग्रंथा ॥
दोघांसहि होते ॥ दोन पुत्र बहु जाणते ॥ २ ॥

दिंडी.

वेदमित्राचा तनय सुमेधा हो ॥ तया मित्राचा सोमवंत की हो ॥
उभयतांचा स्नेहही फार होता ॥ पढति दोघेही सात्र दशग्रंथा ॥
छंद शिक्षा ती अंग संहिताही ॥ पद क्रम निघंट कल्प ब्राह्मणेंही ॥
शिकति मागुति ज्योतीष सात्र ग्रंथा ॥ ह्मणति व्याकरणहि पूर्ण दशग्रंथा ॥

साकी.

दोघांची ही विद्या बघुनी वाडेल ह्मणाति ते आतां ॥
विदर्भ देशीं जाउनि तुह्मीं भेटावें नृपनाथा ॥
विद्या ती दावा ॥ अमित धना तरी मिळवा ॥ १ ॥
ब्रह्मपुत्र ते नृपा भेटती जाउनि विदर्भ देशीं ॥
उघडें करुनी विद्या धन तें दाविति सारें त्यासीं ॥
आनंद भूपाला ॥ पाहुनि त्यांच्या विद्येला ॥ २ ॥

मातें मनिच्या [illegible] ॥
नैवेद्य [illegible] ॥
पत्नी त्याचा तो ॥ [illegible] ॥ ३ ॥
शंकर पार्वति स्थापुनि [illegible] पुजिति [illegible] ॥
एक पुरुष तो एक नारि [illegible] तुझा [illegible] ॥
तुझा पुजिल नी ॥ [illegible] अलंकार करती ॥ ४ ॥
तेथुन यावें परतुन [illegible] मी देउन यथेष्ट धन [illegible] ॥
जनक जनांनच तसें गुरूचें मानावें वचनातें ॥
तेव्हां द्विज सुत ते ॥ झाले नृपासि हो वदते ॥ ५ ॥

पद.

(यक्ष वदे हा देव कशाचा,) या चालीवर.

काय नृपा तूं हें वदतोसी निंद्य कर्म तें करण्याला ॥
स्त्री वेष तरी पुरुषा देतां सचैल कारती स्नानाला ॥
जन्मो जन्मीं तो स्त्री होई जो घेई या वेषाला ॥
ऐशा वेषा पाहति नर जे जाती ते तरि नरकाला ॥
दश ग्रंथ ते आह्मी पढलों ना करूं ऐशा कर्माला ॥
विद्या लक्ष्मी सतेज आहे तोषवुं सान्या भूपाला ॥
चरणांबुज तें आमुचें नमुनी देतिल धन बहु आह्माला ॥
विद्वानांची विद्या जननी देते इच्छित वस्तुला ॥
जनक जनांहुनि विद्या मोठी संकटिं रक्षी ती त्याला ॥
विद्याहिन तो पशुसम जाणा जिवंत असुनी तो मेला ॥
न पाहवें तें मुख तरि त्याचें दिधला श्रम कां जननीला ॥ १ ॥

पद.

(शंकित कां होसि) या चालीवर.

मान्य करा वचना ॥ द्विजांनो ॥ धृ० ॥ गुरु वचनातें मान्य करावें पारुं नये अवहेलना ॥ जरि कराल मम इच्छा पूर्णहि देइन धन ना गणना ॥ स्तब्ध असें कां बसला तुह्मी होय कां तरि ह्मणाना ॥ संकट जाणुनि द्विज सुत ह्मणती मान्य करूं तव वचना ॥ १ ॥

साकी.

द्विज वचनाते पारखुनि राजा वस्त्र भुषणें आणवी ॥
स्त्री वेष तरी देऊनि एका त्यांते जाण्या सुचवी ॥
दंपत्य तें जाई ॥ सोमवारीं निशीं समर्थी ॥ १ ॥

दिंडी

सकळ प्रमदाची ईश्वराच पाही ॥ जिची प्रतिमा या महीवरी नाहीं ॥
उर्वशी ही पाहुनी मनीं लाजे ॥ रेणुकेची ती कांति तिला साजे ॥ १ ॥
तिला पाहुनि तो मदन होइ वेडा ॥ मनीं हांसे ती बघुनि असा जोडा ॥
हर भवानी तैं असें मनां भावी ॥ पुजुनि त्यांस तो शीर पदीं ठेवी ॥ २ ॥
पंच पक्वान्नें देइ भोजनासी ॥ वस्त्र भूषण तें अमुप दिलें त्यांसी ॥
गौरिशंकर मानुनी नमी त्यांते ॥ पुढें होऊनी तया बोळवीते ॥ ३ ॥

श्लोक.

(शिखरिणी.)

पथीं कांता मार्गे पति पुढति चाले परतुनी ॥
वदे कांता तेव्हां मदन शर हा त्रासवि मनीं ॥
प्रिया आतां वर्पी सुरत घन तूं काय बघसी ॥
खरी कांता झाले पुरुषपण तें नाहिं मजसी ॥ १ ॥

श्लोक.

चेष्टा अशा कां करितोस मित्रा ॥ ठावें नसे कां तुज ब्रह्मपुत्रा ॥
स्त्री वेष सारा करि दूर आतां ॥ चेष्टा नको तूं करूं मार्गि जातां ॥ १ ॥

साकी

पतिच्या बोला ऐकुनि झाली मूर्च्छित तेव्हां कांता ॥
महीवरती तैं अंग टाकुनी बोले धांवा नाथा ॥
कामज्वर भाजी ॥ युक्ती कांहिं तरी योजी ॥ १ ॥

धांवत धांवत येउनि वदला काय मांडिलें सोंग ॥
तुह्मी आह्मी गुरु बंधु ना? हें तरि मजला सांग ॥
ऐसें कां वदसी ॥ माझा अंत कां पाहसी ॥ २ ॥

अंजनीगीत.

कामिनि तेव्हां तया बोलली ॥ मम अवयव हें बघ या वेळीं ॥
पुरुषत्वाचीं चिन्हें गेलीं ॥ आतां मज भोगी ॥ १ ॥
हस्त तयाचा धरुनी चाले ॥ एकांतासी त्याला नेलें ॥
वृक्ष जेथिंचे गगना गेले ॥ पल्लव पसरले ॥ २ ॥
ह्मणे शंका सांडी आतां ॥ भतार तूं रे तुझि मी कांता ॥
विचार आतां कसला करितां ॥ रतिसुख तें द्यावें ॥ ३ ॥

दिंडी

शास्त्र पढलासी सकळ काय त्याचें ॥ हेंच फळ तूं करणार काय साचें ॥
विचार करी तूं कांहिं मनीं याचा ॥ कां करितोस तूं भाग अनर्थाचा ॥ १ ॥

साकी.

मन्मथ अंगीं फार चेतला नाहिं तिला तें रुचलें ॥
बळेंच चुंबन घेउन प्रेमें त्यास अलिंगन दिधलें ॥
कर धरून हातीं ॥ झाली पयोधर दाखविती ॥ १ ॥

श्लोक.

छोटी तिला तोहि बळेंच मागें ॥ सारी तीचा तो कर दूर रागें ॥
ह्माया असें कां करितोसि पाही ॥ विचार याचा करि तूंच कांहीं ॥ १ ॥

पद

(ज्याचें सुख त्याला,) या चालीवर.

तो नर शंकर रे शंकर रे ॥ नाहीं वृत्तिस चळ रे ॥ ध्रु० ॥
पर योषितां एकांतीं रे ॥ सभाग्य वा तरुणी रे ॥
विनवी संग कराया रे ॥ परि नाहीं वृत्तिस चळ रे ॥

कोणी [illegible] पाहुनी रे ॥ वेगळूनि जाई दूर रे ॥
[illegible] सदां जो रे ॥ अशी स्थिति मुमुक्षुत्व रे ॥
[illegible] नसे ज्या रे ॥ [illegible] मानि [illegible] रे ॥
निंदक कोणा निंदा रे ॥ [illegible] मनी खेद [illegible] रे ॥
जोरें [illegible] परमात्मा रे ॥ [illegible] कधीं नाणी रे ॥
स्त्री पुरुष ज्या [illegible] नसे रे ॥ सकळ [illegible] न [illegible] रे ॥
[illegible] मुक्त हा [illegible] रे ॥ न ह्मणों समान [illegible] रे ॥
अर्थ [illegible] रे ॥ परमहंस स्वामी मूर्ती रे ॥ १ ॥

दिंडी.

वेद मित्राचा पुत्र असा [illegible] ॥ धैर्य शस्त्रानें मदन जाळि देहीं ॥
ह्मणे मित्रा ग्रामारा जाउं आतां ॥ निवेदन हो गोष्ट रे करूं ताता ॥ १ ॥

साकी.

सारस्वत सुत आला तेव्हां स्त्रीरूपें सदनाला ॥
गतवर्तमान जें जें घडलें केलें श्रुत ताताला ॥
सारस्वत बोले ॥ पहा कर्म कसें फिरलें ॥ १ ॥
सारस्वत तो रडूं लागला वक्षस्थळ तें बडवी ॥
राजा जवळीं येऊन बोले केली गोष्ट न बरवी ॥
दुष्टा चांडाळा ॥ कैसा घात तुवां केला ॥ २ ॥
एकचि होता बालक मजला निर्वंश कसा केला ॥
करितों तुजवर हत्या आतां ऐकुनि नृप तो भ्याला ॥
अधोवदन पाही ॥ राजास सुचेना कांहीं ॥ ३ ॥

पद.

(उरला भेद न ज्या कांहीं,) या चालीवर.

कृत्रिम सत्य कसें झालें ॥ देवा कैसें तरि केलें ॥ धृ० ॥
बाही सकळ ब्राह्मणांना ॥ जोडुनि हस्त वदे त्यांना ॥
करा सतेज अनुष्ठाना ॥ बाळा पुरुषत्वाची आणा ॥

तरिच मी धन्य असे जाणा ॥ विप्र ह्मणति ते राजाला ॥
मायेनें केलें ॥ तें कधीं असें का फिरलें ॥ १ ॥

साकी.

विप्रवचन तें असें परिसुनी दुर्धर मोडी हवना ॥
सप्तदीन हीं निराहारि तो करिन्यां अनुष्ठाना ॥
प्रगटुनि देवी ती ॥ ह्मणे प्रसन्न मी भूपना ॥ १ ॥
स्त्रीवेषी हा सोमवंतर्चा करा पुरुष मी यास ॥
देवि ह्मणे हीं गोष्ट कधीं ही नाहीं घडणें खास ॥
सिमंतिनी वचना ॥ अमान्य मज तें करवेना ॥ २ ॥
वेद मित्र सुत नाम सुमेधा होइल वर तो इजला ॥
देई त्यारे लग्न करूनी दुजा मार्ग नच उरला ॥
होइल पुत्र इला ॥ लाजविल तो ज्ञात्याला ॥ ३ ॥

अंजनीगीत

देवीच्या त्या आज्ञें वरुनी ॥ त्यांचें दिधलें लग्न करूनी ॥
देवीची ती सत्यचि वाणी ॥ सुपुत्र मग झाला ॥ १ ॥
सिमंतिनीची भक्ति धन्य ती ॥ उपमा नाहीं त्याला जगतीं ॥
कर्तृत्व तिचें हैमवती ती ॥ मोडूं न शके ॥ २ ॥

पद.

(दो दिवसाची तनु ही साची,) या चालीवर.

अवंति नगरीं विप्र मदन तो होता विषयीं फार तरी ॥
सुंदर वेश्या नाम पिंगला राहत होती त्या नगरीं ॥
झाला लंपट तिला विप्र तो सोडि कर्म ही सर्व परी ॥
जनक जननिला धर्म पत्निला देई सोडूनी दूरवरी ॥
गणिका सदनीं नित्य राहुनी मद्य सेवितो दिवसभरी ॥
अनंत रूपें घेउनि शंकर सदां विचरे महीवरी ॥
तोच होउनी ऋषभ योगि हो येतां झाला त्या द्वारीं ॥

काय पुण्य तें पूर्व जन्मिचें होतें गणिकेच्या पदरीं ॥
शिवयोगी तो दृष्टि देखुनी धांवुनि त्याचे चरण धरी ॥ १ ॥

साकी

होउनि सद्गद अंतरि तेव्हां त्यांचें पूजन करिती ॥
बहुविध अन्नें तयार करुनी ऋषीस अर्पण करिती ॥
शेज करुन हातीं ॥ निजविति योगी तो वरती ॥ १ ॥
ऋषि चरणांबुज तळहातें ते दोघे मर्दिति भावें ॥
एक निशीं तो क्रमुनी तेथें अंतरधानचि पावे ॥
उमारमण गेला ॥ दर्शन देउनि आह्मांला ॥ २ ॥
मदन पिंगला मृत्यु पावली कांहीं दिवसांनीं हो ॥
शिव योग्याचें पूजन घडलें पदरीं पुण्यचि तें हो ॥
ह्मणुनी दोघाला ॥ उत्तम कुळीं जन्म झाला ॥ ३ ॥

दिंडी

पिंगला ही भूवरी जन्म घेई ॥ सिमंतिनिची कन्यका तरी होई ॥
कीर्ति मालिनि ठेविलें तिचें नांव ॥ तीच झाली तारण्या कुला नांव ॥ १ ॥
वज्रबाहू नामेंच नृपति होता ॥ सुमती नामें होति हो तया कांता ॥
तिच्या गर्भी जाउनी मदन राही ॥ पुढें कैसी जाहली गोष्ट पाही ॥ २ ॥
दशार्ण देशिचा वज्रबाहु राणा ॥ सुमति त्याची ती पट्टराणि जाणा ॥
सवति होत्या हो तिला फार दुष्ट ॥ गर्भ पाहुनि योजती मनीं क्लिष्ट ॥ ३ ॥

कामदा

(या चालीवर.)

सुमति गर्भिणी ह्मणुनि ऐकिलें ॥ कपट सवतिनीं करुनि दीधलें ॥
वीष तें तिला देति प्यावया ॥ इच्छिती मनीं मृत्यु यावया ॥ १ ॥
वेळ चांगली मृत्यु ना तिला ॥ प्रसुत जाहली रोग लागला ॥
देहिं तें तिच्या वीष फूटलें ॥ बाळकास ही तेंच भोंवलें ॥ २ ॥

दिंडी.

वीष अंगीं तें फार भिनुन गेलें ॥ असें पडलीं त्या देहिं क्षणहि आलें ॥
बहू उपाय ही करी राय व्यास ॥ नाहिं आला [illegible] गुणास ॥ १ ॥

साकी

असह्य पीडा होउनि सुमती शोक करितसे भारी ॥
तिचें बाळ तें सदां रडतसे नृपती तो त्रास करी ॥
रथीं तिला घाली ॥ सोडी दूराचे त्यावेळीं ॥ १ ॥
मनुष्य दर्शन नाहीं जेथें व्याघ्र सर्प हे वसती ॥
बाळ कडेवर घेउन हिंडे राणी ती हो सुमती ॥
कंटक ते रुतती ॥ वरि वरि मुर्च्छित हो पडती ॥ २ ॥
तृषा लागली उदक मिळेना शरीर सारे तिडके ॥
कैलास पती अंतारिं ध्याउनि सुमती करुणा भाकें ॥
देवा पाव आतां ॥ तुजविण कोणि नसे त्राता ॥ ३ ॥

पद.

(देव स्त्री मेनका) या चालीवर.

जगदात्मा तूं जगद्वंद्य तूं प्रार्थि तुला दासी ॥
जयजय शंकर त्रिदोष शमना वससी कैलासी ॥
जगदांकुर तूं कंद तरी तूं भक्तअघां वारिसी ॥
अनादि सिद्धा अमरनुता तूं माया तुजपाशीं ॥
भक्तजन ते संकटिं पाहुनि धांवुनि तूं येशी ॥
विश्वव्यापका जगद्गुरू तूं पात्र तरी भजसी ॥ १ ॥

श्लोक.

वरि वरी सुमति कारि रूदना ॥ पडतसे धरणी वरि अंगना ॥
स्वतनया सुमती कारि सांवरी ॥ पुनरपी सति मूर्छित हो तरी ॥ १ ॥

कामदा.

[illegible]

शोक ऐकुनी सुमतिचा [illegible] ॥ [illegible] तो शोक तो करी ॥
धरणी जे पडे म्लान [illegible] ॥ [illegible] पसरुनी ॥ १ ॥
चंचु मर्माने तें पाणि आणती ॥ [illegible] शिंपती ॥
बाळकास ते बहुत [illegible] ॥ मधुरमास ते [illegible] पाजिती ॥ २ ॥

साकी.

वन गाई त्या निज पुत्रानें नाग मारिलेनि रजनीं ॥
आर्त [illegible] आले [illegible] रानीं ॥
[illegible] ॥ म्हणुनी नवल्लाँच ते पडले ॥ १ ॥
[illegible] मार्गी जाता पाही ॥
त्यांच्या संगीं वैश्य पत्नी जाती झाली ती ही ॥
तेथें नृप होता ॥ पद्माकर तो बहु ज्ञाता ॥ २ ॥

दिंडी.

कोण तूंगे आलीस कशी येथें ॥ विदित कर तें सर्व ही तूंचि मातें ॥
मुळापासुन सर्व ही सांगि त्यातें ॥ अश्रु नेत्रीं वाहती ऐकुनी तें ॥ १ ॥

साकी.

पहा कर्म हें कसें हिंडवी अनाथ पारे हो इजला ॥
वज्रबाहुची पट्टराणि ही याची कां ह्या गतिला ॥
होउनि दीन तरी ॥ याची कां ? मम मंदिरीं ॥ १ ॥
धर्माची तूं भगिनी माझी ऐके सुमती बाई ॥
मजला कांहीं न्यून नसें गे स्वस्थ मानसें राही ॥
घेउनि पुत्राला ॥ मी सादर तव सेवेला ॥ २ ॥
अगणित वैद्यहि आणुनि नृपती औषध त्यांना देई ॥
दुसरे तिसरे प्रयत्न केले गुण न कांहीं येई ॥
सुमति म्हणे ताता ॥ श्रीशंकर त्राता आतां ॥ ३ ॥

आर्या

ऐसें होतां होतां, होइ व्यथा तीच फार हो कठिण ॥
सुमति तनय तो तेव्हां, व्याकुळ होऊनि पावला निधन ॥ १ ॥
सुमती शोक करी बहु, त्या शोकास कोठुनी असे पार ॥
म्हणे मम रत्न गेलें, दुःखानल आलिथी तिला फार ॥ २ ॥
निशांतीं गभस्ति उगवे, तैसा शिव योगि तो तिथें प्रगटे ॥
जैसें कीं भणगाला, चिंतामणि साच तो तरी वाटे ॥ ३ ॥
धांवत धांवत जाऊनि, पद्माकर धरि चरण शिवाचे हो ॥
दिव्यासनीं मग मनस्वी, पूजूनि शिव नाम घेत वाचें हो ॥ ४ ॥
त्यावरि शिव योगी तो, सुमति प्रति सांगि हो निरूपण तें ॥
निरूपण तें सारे तुम्ही, ऐका देऊनि आवधानातें ॥ ५ ॥

पद.

(शिवाशेंवि वाट न पाहतां.) या चालीवर.

ऐके सुमती कांहो रडसी सांग तरी मजला ॥
पूर्व जन्मि ते पती पुत्र ही होते कां तुजला ॥
तूं तरि कोठें ते तरि कोठें गेले जन्माला ॥
चौऱ्यांशी लक्ष योनीं मध्यें पाहसि आताला ॥
मूल कुणाचें कां तरि रडशी करी विचाराला ॥
ज्या ज्या वर्णी शरिरा धरिती करिती गर्वाला ॥
उत्पत्ती ही कसी जाहली देह कसा झाला ॥
न पाहती ते विचार करुनी भ्रमती मायेला ॥
त्वां पुत्र हा कोठुनि आणिला कोठें तरि गेला ॥
अवघे जन हे जातिल कोठें पुनरपि जन्माला ॥
आत्मा शिव हा शाश्वत आहे नाश नसे त्याला ॥ चाल ॥
शरीर हें समजें क्षणभंगुर अंतरीं ॥
शोक तूं कशाला करसी मग सुंदरी ॥
आत्मा अविनाशी नव्हे कुणाचा तरी ॥ चाल ॥

देहा कारणें शोक करिसी तूं आहे हा पडला ।।
कुसुमादिक नाहीं कांहीं नाहीं आत्म्याला ।। १ ।।

पद.

(दिसली सुमती.) या चालीवर.

सुमती ऐके अवघें जग हें माया मोहें बहु फसती ।।
जशी दर्शनें बहु भंगा बाई क्षणभंगुर तें पाहि असती ।।
मृगजल सारें मिथ्या असुनी बुडबुड सत्य कसे होती ।।
चित्रीं तरुची छाया पाहुनि तेथें कोणी नच वसती ।।
चिंतामणिनें सदन आळलें ऐसें होइल कां सुमती ।।
चित्रांतिल त्या गंगेमधुनी वाहुन कोणी नच जाती ।।
वंध्या सुत तो द्रव्य आणुनी मारुतिच्या दे भोक्ता सुता ती ।।
गंधर्वाच्या नगरीमाजी कां उद्यम कराया जन येती ।।
आकाशाचा तो मंडप सजवुनी शिकला दोरें कां कसती ।।
सत्यत्वाचा लेश न या मधि तैसा प्रपंच गे सुमती ।। १ ।।

पद.

(अंग. चलो मन दंग असो) या चालीवर

शुक्ति रुप्याचें पात्र करुनी खपुष्प कोणी नच भरती गे ।। ध्रु० ।।
कांसविचें घृत घालुनि बाती मृगजळिं मीन न पाजळती गे ।।
रंभेचा तो नाच पहाया जन्मांध कशाला जाई गे ।।
अहीं कर्णिचीं कुंडल सारीं चित्रीं चोर नच आणती गे ।।
सुमती सांगे पतिं खरें किती तैसा प्रपंच तरि जाणी गे ।। १ ।।

पद.

(अशाश्वत संग्रह कोण करी.) या चालीवर.

अशाश्वत सर्व हि जाण तरी ।। ध्रु० ।।
त्याचा सग कां शोक करसी तूं ।। विचार करि क्षणभरी ।।
क्लेश तरुचें स्थान शरीर हें ।। रोग सकळ वावरी ।।
कृमि कीटक ते गृहची करिती ।। सदोदित या शरिरीं ।।

[illegible] हा सगुण सुमती ॥ [illegible] ॥
मूत्र [illegible] मास रक्ताचा ॥ [illegible] ॥
मातृ विटाळ वा पितृ रेताचा ॥ [illegible] या शरिरीं ॥
अपवित्र असें शरिर मुळीं हें ॥ पशुमूत्र शुद्ध करी ॥
क्षुरें जरि तें मुंडन केलें ॥ पावन कां हो तरी ॥ १ ॥

साकी.

देशिका प्रती शरण न रिघतां कैसे प्राणी तरती ॥
कल्प कोटि ते फेरे घेती मुक्त कधीं नच होती ॥
ह्मणुनि शरण जावें ॥ सुंदरी तूं मनोभावें ॥ १ ॥
जन्म जन्मींचे पती तुझे ते कोठें वसती सांगे ॥
अवघा हा गे माया पुर तरी सावध होई वेगें ॥
ज्याचें हें लेणें ॥ देत घेत लाजिरवाणें ॥ २ ॥
तनुघर केलें त्रिगुणें सुमती पांच वासे आणुनी ॥
याचा कांहीं नसे भरवसा केव्हां जाइल जळुनी ॥
जीर्ण वस्त्रचि तें ॥ ऋणानुबंध तोंवरि टिकतें ॥ ३ ॥
जैसें मृगजळ मिथ्या किंवा राज्य स्वप्निचें मिथ्या ॥
तैसा प्रपंच असुनी प्राणी मनि नच जाणति तथ्या ॥
पापी प्राणी ते ॥ धन धान्य इच्छिति हो, ते ॥ ४ ॥

दिंडी.

नदीं मध्यें काष्टेंहि एक होतीं ॥ मागुती तीं वाहुनी दूर जातीं ॥
स्त्री पुरुष तरी तसे जाण बाई ॥ प्रपंचाचा खेळ हा तसा होई ॥ १ ॥
तरू वरती ते पक्षि बैसताती ॥ किती बसती गे किती उडुन जाती ॥
दुज्या तरुवर मागुती बैसताती ॥ अपत्यें हीं तैशीच जाण चित्तीं ॥ २ ॥
वृक्ष छाये बैसती प्रवासी गे ॥ उष्ण सरलिया जाति मार्गि ते गे ॥
आप्त बंधू सोयरे तसे जाणी ॥ आण सुमती हें सर्व तरी ध्यानीं ॥ ३ ॥

पद.

(भला जन्म हा तुला लाधला,) या चालीवर.

मायामय ह्या प्रपंच वृक्षीं जिव शिव द्विज बैसती ॥
पहा गे कसी तयाची स्थिती ॥
शिव सावधान सर्व साक्षि तो जिव भाक्षी विषय फळें ॥
त्यांतच मग मन तें गुंतलें ॥
आपण आपणा विसरूनि गेला भ्रमला मग अंतरीं ॥
जन्म मरण भोगितसे बहु वरी ॥
एखादा जो पुण्यवान् तो शरण जाइ गुरु प्रती ॥
त्याचे गर्भवास मग चुकती ॥
शिवरूपी तो होउनि राही जा शरण गुरु प्रती ॥
तोच गे देइल तुज ती गती ॥ १ ॥

साकी.

ऐकतांच तें दिव्य निरूपण पद्माकर वा सुमती ॥
सद्गदीत ते होउनि उठती चरण तयाचे नमिती ॥
कोण गुरू दुसरा ॥ पाहूं तरी मी ईश्वरा ॥ १ ॥
देवा ! दासी संकटीं पाहुनि धांव घेतली तुह्मीं ॥
संकट माझें दूर करावें चरणीं लीनांचि आह्मीं ॥
नयनीं जळ ढाळी ॥ चरण नमी वेळोवेळीं ॥ २ ॥

आर्या

मृत्युंजय मंत्राचा, केला उपदेश तो तिच्या कानीं ॥
भस्म चर्चितां अंगीं, झाली हो दिव्य रूप ती राणी ॥ १ ॥
मंत्रित भस्म करूनी, बाळक शरिरास लावि सुमती ती ॥
ते क्षणीं बाळक उठलें, बाळाची झालि फार सुमती ती ॥ २ ॥

साकी.

व्रण व्यथा ती निरसुनि जाउनि नांदत दक्षांग आला ॥
सुमतीचा तो [illegible] विस्मय वाटे सकळां ॥
परिसें त्या लोहा ॥ तैसें [illegible] ॥ १ ॥
धन्य गुरू तूं धन्य मंत्र [illegible] ॥
काळ मृत्युच्या [illegible] केलें ॥
रत जे गुरु चरणीं ॥ काळहि जिंकिला त्यांणीं ॥ २ ॥
गुरू पदांबुजिं बाळ पाडुनी सुमती लागे चरणीं ॥
सद्गुरु राया शरीर मन हें ओवाळिन तुज वरुनी ॥
धन्य तुवां केलें ॥ निपुत्रिक नांव हें गेलें ॥ ३ ॥
या शरीराच्या करुनि पादुका जरि घालिन या चरणीं ॥
उपकाराची फेड तरी ती नच होई मज कडुनी ॥
थोर तुम्ही देवा ॥ दासानें किति गुण गावा ॥ ४ ॥

दिंडी

बहुत दिन हा वांचेल तनय बाई ॥ रोग नासुनि ऐश्वर्य फार येई ॥
सकळ पृथ्वीचें करिल राज्य बाळ ॥ प्रतापाला दचकेल बघुनि काळ ॥ १ ॥

पद.

(शंकित कां होशी,) या चालीवर.

पावे राज्याला ॥ पुढती हा ॥ धृ० ॥
भद्रायु हें नाम ठेवलें सुमती तव बाळाला ॥
भद्रायू हा थोर होइ तव येयें कामि काळाला ॥
मंत्र जपाचा विसर न व्हावा करि धरुनी निष्ठेला ॥
राजपुत्र हा कळवुं नको तूं इतक्यांतचि लोकाला ॥
चवदा विद्या सर्व कला ही येतिल तव पुत्राला ॥
आशिर्वाद तो देउनि ऐसा योगी गुप्तचि झाला ॥ १ ॥

श्लोक

पद्माकराला सुख होय भारी ॥ बाई तुझी मी किति सांगु थोरी ॥
तुझे प्रतापें मज लाभ झाला ॥ प्रत्यक्ष योगीजन देखियेला ॥ १ ॥

आर्या

पद्माकरास झालें, बहु सुख पाहूनि सुमतिच्या बाळा ॥
स्वसुत सुनयाहुनि ही, भद्रायू फार आवडे त्याला ॥ १ ॥

श्लोक

दोघांला ही करिति मग तो मेखला बंधनातें ॥
वेचूनी हीं अमित धन तें भूपगें घेइ यातें ॥
केलें दोघा निपुण मग हो सर्व विद्येंत त्यानें ॥
दोघे होते सम समान ते बुद्धिनें या वयानें ॥ १ ॥
भद्रायुतें सरलिं मग तीं वर्षे बाराहि पूर्ण ॥
मातेची हो बहुतांचे तरी नित्य सेवा जपून ॥
दोघांनीही किति तरि ह्मणूं पुण्य हो पूर्वी केलें ॥
आला योगी पुनरपि तिथें पाहतां नम्र झाले ॥ २ ॥

साकी

नयनाश्रूनें चरण क्षाळुनी केशाग्रसनें पुसिलें ॥
स्नेह सुगंधित अंगा लावुनि योगी पूजन केलें ॥
वारंवार नमितो ॥ शिव शिव शिव शिव मुखिं ह्मणती ॥ १ ॥
तुझ्या प्रतापें करुनी देवा पुत्रवती मी झालें ॥
दीना नाथा पदरिं घेउनी धन्य तुवा रे केलें ॥
त्यावरि तो योगी ॥ नीती बाळा प्रति सांगी ॥ २ ॥

कटाव

श्रुतिस्मृति पुराणोक्त पाही ॥ धर्मनीति तूं वर्तत जाई ॥ माता पिताही गुरुच्या पायीं ॥ सदा ठेवि निष्ठा ह्रदयीं ॥ गोब्राह्मण प्रजाजनाही ॥ प्रेमेंकरु-

मी पाळित जाईं ॥ सर्वांभूतीं [illegible] ॥ सोडुं नको बा संकट समयीं ॥ [illegible] ॥ [illegible] केल्या वांचुनि तूं रे ॥ आणाकिता [illegible] बारे ॥ शद्ब बोल तूं कुशलपणें रे ॥ [illegible] ॥ [illegible] द्वेषी शत्रु किति रे ॥ आय काग [illegible] ॥ [illegible] पाहिरे ॥ कसें वर्तती सेवक सारे ॥ [illegible] ॥ त्यांचा मानें तूं विचार करि रे ॥ देव अतिथी वेद मित्र ते ॥ स्वामी विद्या अग्निहोत्र तें ॥ पशु कृषि धन आप्त बंधु ते ॥ पर्वी बाळक आणि [illegible] ॥ [illegible] दुष्ट रोग ते ॥ उपेक्षूं नको बा इतक्यांनीं ॥ [illegible] ॥ साधु संता भोजन देईं ॥ आशिर्वाद बा त्यांचा घेईं ॥ १ ॥

पद.

([illegible]) या चालीवर

ज्या पंथें ते बुधजन गेले तोचि मार्ग धरा ॥
माता पिता यतिनिंदा न करा ॥
वैश्वदेवही करतांना जर अतिथी येई घरा ॥
नको पुसूं याती त्या नरवरा ॥
अन्नवस्त्र तें सर्वाभूतीं देउनि साक्षी हरा ॥
आत्मा शिव मनीं समज धरा ॥
परोपकार तो नित्य कराचा परपीडा नच करा ॥
गोब्राह्मण रक्षण मनिं धरा ॥
निंदा वाद तो करूं नकोबा शिवहरा नित्य स्मरा ॥
तो तुम्हां नेइल पैल तिरा ॥
परधन दारा वमन समजुनी पाहुं नको चातुरा ॥
शास्त्रश्रवण विचार तो सारे करा ॥
स्नान होम जप अध्ययनादि पंच यज्ञ नित्य करा ॥
तेथें आळस नको बा जरा ॥
सूरत निद्रा भोजन करण्या नियमित पण तें धरा ॥
दान करया उशीर नच करा ॥ चाल ॥

काम पूर्ण ना या धर्मपत्निशीं करी ॥
परयोषितेशीं निषिद्ध जाणें तरी ॥
शत्रूला दंडी घेऊनि शस्त्राचि करीं ॥ चाल ॥
साधु मिळतां सदां नमावें द्वेषिया दंड बरा ॥
नको मनिं आणुं परि मत्सरा ॥
निरहंकारें द्विज सेवावे अहंकार तो जरा ॥
दावुनि पृथ्वी जिंकी नरा ॥ १ ॥

पद.

(निरखीता छिनन कपी.) या चालीवर.

आणि सदां तीं नृशा असावी सावध ती वा शिव स्मरणीं ॥
पाणी सार्थक दानें करुनी पाद योजि यात्रा गमनीं ॥
कर्णी लावि तूं पुराण श्रवणीं नेत्र लावि तूं शिव ध्यानीं ॥
जिव्हेनें तें स्तोत्र वाणीं तूं निर्माल्य वास घे घ्राणीं ॥
संत जनाला आलिंगी तूं ये रिती लागे तूं भजनीं ॥
मनीं कृपा ती सदां असावी दीनानाथा देखूनी ॥
संत जनासी नम्र असावें देव द्वेष दे सोडूनी ॥
भोजन निद्रा युक्त असावी मृगया करि तूं बहु जपुनी ॥
विद्या मैत्री पुण्य स्मृती ती धैर्य असावें फार मनीं ॥
आयुष्य गृह छिद्र मंत्र तो मैथुन औषध तव करणी ॥
दानमान अपमान सर्वही गुप्त ठेवि तूं हें जाणी ॥
पाखांडी शठ धूर्त नष्ट ही अनृत वदती जे वाणीं ॥
चंचल कपटी नास्तिक जारही ग्राम्य सभेसी नच आणी ॥
शिवनिंदक वा भक्ती छेदक पीडिति जना जे मार्गानीं ॥
मद्यपानिही गुरुतल्पक जे पाहुं नको ते तूं नयनीं ॥ २ ॥

कामदा.

(या चालीवर.)

पति द्रव्य तें पुत्र पाहुनी ॥ भुलुनकोस तूं आपले मनीं ॥
वसुनि दूर संसार तूं करी ॥ सक्तता नको फार अंतरीं ॥

नेत्रु सोमरे श्रवण आचरी ॥ [illegible] ॥
[illegible] आचरी ॥ [illegible] नको [illegible] ॥ ९ ॥

दिंडी.

कंठि घाली रुद्राक्ष सदोदीत ॥ [illegible] ॥
शिवकवच तें सर्वदा त्यास मांगे ॥ भस्म [illegible] ॥ १ ॥
नित्य जप हा मंत्र तूं मुखी चाळा ॥ [illegible] ॥
आततायी ब्राह्मण यास मारी ॥ दुष्कर्मांना नाहीं देई थारा ॥ २ ॥

साकी.

सोमवार शिवरात्र प्रदोषांहि प्रेमें आचरि बाळा ॥
शिवहरि कीर्तन निदांचि तें नको देउं त्या काळा ॥
श्रवणचि करण्याला ॥ कलि दूर भवापाल्या ॥ १ ॥
महापर्वि वा क्षयोपादिनीं ना श्राद्ध दिनीं व्यतिपातीं ॥
संक्रमणीं वा वैधृतीच्या मैथुन जे जे करिती ॥
जाती नरकाला ॥ नाहीं मुक्ती मग त्याला ॥ २ ॥
सत्पात्रीं तें दानचि द्यावें अपात्रि नच तूं देई ॥
अपात्रीं तरी दान दिल्यानें दरिद्र खचितचि येई ॥
गुरुमुखें श्रवण करी ॥ शास्त्र पुराण कीर्तन तरी ३ ॥
पूज्यांचा अपमान करूनी अपूज्य त्यांचा मान ॥
ऐसें करितां दुर्भिक्ष भयहि अथवा येइल मरण ॥
स्पर्धा बलवंता ॥ करतां तें द्वार अनर्था ॥ ४ ॥
दानें शोभे हस्त सदा तो कंकण मुद्रा भार ॥
पुराण श्रवणें श्रोत्र धन्यचि नलगे कुंडल थोर ॥
देइन वा नाहीं ॥ एक बोल असो सदांही ॥ ५ ॥

अंजनीगीत.

प्रेमळ वाणी सदां जयाची ॥ भार्या सुंदर कुलिन चालिची ॥
वसते इच्छा औदार्याची ॥ तोच जगीं धन्य ॥ १ ॥

आनन्दाचें येथे थोरे ॥ आधी जयवंत वेल्हाळे ।
पुढें आशिया झणमणारे ॥ याचक तृप्त करी ॥ २ ॥

पद.

(गजाननाचे दर्शन सत्वर.) या चालीवर.

आशा अनामिक भोजन करणें ॥ उत्तम भोजन त्यागचि क्षणणें ॥
आजि गजानन वाट चालणें ॥ श्रेष्ठ पंथ तो होय ॥
त्या लिंगासीं नाहीं पूजन ॥ पुजी त्याला तेथें जाउन ॥
अनाथ प्रेता नयनीं पाहून ॥ संस्कार त्या देणें ॥
ब्रह्मद्वेष तो करूं नको बा ॥ काळकूट तें वीष असें बा ॥
सत्समागम नित्य करी बा ॥ सुधारस तुच्छ तो ॥ १ ॥

अभंग

प्रताप तुझा तो गेला दूर जगीं ॥ गर्व नको तरी मनीं आणूं ॥
आनंद मनीं तो सदा वसो तुझ्या ॥ चित्त बोल्या माझ्या तुवां द्यावें ॥
पराची सुवार्ता ऐकुनि जो सुखी ॥ सर्वांच्या तो मुखीं भला भला ॥
पाषाणाचीं रत्नें व्यर्थ तीं रे बाळा ॥ कारण कलहाला कलीमध्यें ॥
अन्नोदक दोन सुभाषित एक ॥ औदार्य तें चोख रत्न जाणीं ॥
कोणाचेंही वर्म न यावें वदनीं ॥ सदा शिवभजनीं काळ जावा ॥
जरी भाग्य आलें अमूप तुजला ॥ स्वधर्म आपला सोडूं नको ॥
मनीं नको आणूं विरोधी पूर्वीचा ॥ पारि विश्वास तयाचा धरूं नको ॥
गर्भिणी जशी रे पाळि ती गर्भाला ॥ तेंवी तूं प्रजेला सदां रक्षीं ॥
गुरू आणि शंभू असे एक मानीं ॥ भेद नको मनीं आणूं दुजा ॥
उत्तम स्वरूप नराची ती शोभा ॥ स्वरूपाची शोभा सद्गुण तो ॥
अलंकार गुणाचा असें तो रे ज्ञान ॥ ज्ञानाचें भूषण क्षमा शांती ॥
कूल शिल विद्या धन राज्य तप ॥ यौवन वा रूप मद आठ ॥
अष्टमदें तूं बा भुलो नको मनीं ॥ बलवंत करणी मनीं ठेवी ॥ १ ॥

साकी.

हा हा पतिने [illegible] मोठी [illegible] केला आता ॥
हा नीच [illegible] सोडिले [illegible] ॥
तथा न्यून न काहीं ॥ नरों जंबु [illegible] ॥ १ ॥
हा अन्याय [illegible] ॥
पाषाण [illegible] ॥
निर्दित [illegible] ॥ २ ॥
अन्याय तरी [illegible] ॥
पयःफेन [illegible] ॥
श्वशुर गृहीं नाहीं ॥ भर्तारि अनुभव पाहीं ॥ ३ ॥

अंजनीगीत.

पंचाग्निनाथा भवभय भंगा ॥ तूं [illegible] ॥
कुमती माझी जाउनि भंगा ॥ सुमती [illegible] ॥ १ ॥

पद.

(कृपाघन [illegible]) या चालीवर.

महेश्वरा कोठें नगे रमल्या ॥ [illegible] तुजला ॥ ध्रु० ॥
भक्तजनांस [illegible] पाहें ॥ [illegible] लागे मजला ॥
धांव धांव तूं गिरिजारमणा ॥ दास तुझा हा संकटिं पडला ॥
हीन दीन मी भक्त तुझा रे ॥ म्हणुनी कां तूं त्यागिसि मजला ॥
हीनपणा हा काढुनि टाकीं ॥ बळवंता मी शरणचि तुजला ॥ १ ॥

अध्याय ८ वा.

श्लोक

(पुष्पाग्रा.)

[illegible] प्रार्थु मी ॥
[illegible] ॥
[illegible] ॥
[illegible] ॥ १ ॥

साकी.

पद्मजासी शिव कर्णांत तें [illegible] शिवाची बाळा ॥
पूर्णज्ञानचि तो मंत्र अगणित भस्म लावी अंगाला ॥
त्यावर शिवयोगी ॥ दे नवे बालकयोगी ॥ १ ॥
एक शंख मग दिधला त्याने मंत्रोन खड्ग नावें ॥
त्रिभुवनांतही त्या सम नाहीं ऐसें खड्गचि तो दे ॥
पाहुनि खड्गाला ॥ शत्रु पळतील घरगांवा ॥ २ ॥
द्वादश सहस्र इभबळ बाळा होईल प्राप्तचि तुजला ॥
आयुरारोग्य होऊनि तुजला विजयी होशिल बाळा ॥
पाळी मेदिनि ही ॥ जाइल कीर्ती त्रिभुवनिं ही ॥ ३ ॥
भाग्यलक्ष्मि तव सदनीं वसावी मायालक्ष्मी हृदयीं ॥
दानलक्ष्मि करकमळीं राहो सौम्यलक्ष्मी ही देहीं ॥
वीरश्री दंडी ॥ शत्रुस काळासम दंडी ॥ ४ ॥
शत्रूलक्ष्मी खड्गीं वसो ती साम्राज्य तें विलसो ॥
विद्यालक्ष्मी सर्व काळ ही कमळासम ती विकसो ॥
सांगुनि ह्या ऐसें ॥ योगी गुप्तचि झालासे ॥ ५ ॥

आर्या.

भद्रायु पिता होता, वज्रबाहु दशार्ण देशिचा राणा ॥
त्यानें कांता त्यजिली, घोर वनीं तोच हा तरी जाणा ॥ १ ॥

कामोद्या हेमरथ वि, [illegible]
नागांत केदारि मकरंद, आणि राजाला [illegible] सर्व ॥ २ ॥
बभ्रुवाहु ते समयीं, वार्ता ऐकुनि शांत परि तो ॥
दयादीन रूप कळले, आणि निर्भय फार धैर्य तो ॥ ३ ॥
जित धरुनि बभ्रुवाहु, शत्रु नेतीच बांधुनी त्याला ॥
राजस्त्रियांहि धरिल्या, शत्रूला भोग तो बहु आला ॥ ४ ॥

साकी.

जिवंत धरिला बभ्रुवाहु तो रथीं घालुनी चाले ॥
राजांस्त्रियांही प्रधान सारे बंदिवान ते केले ॥
बभ्रुवाहु बोले ॥ कैसें संकट हें आलें ॥ १ ॥

दिंडी.

पुत्र बंधू वा कोणि नसे त्याला ॥ कोण मजला हो सोडवील आतां ॥
वाट कोणाची पाहुं तरी देवा ॥ दास तुमचा संकटीं त्वरित धांवा ॥ १ ॥

पद.

(झाली ज्याची उपरत,) या चालीवर.

वार्ता कळली भद्रायूला ॥ शत्रू नेती धरुनि पित्याला ॥ ध्रु० ॥
स्मरुनि मनीं मग गुरु चरणाला ॥ अंगीं लेई शिव कवचाला ॥
भस्म मंत्रुनी अंगाला तें ॥ लावुनि घेई करिं खड्गाला ॥
जननी चरणीं मस्तक ठेवी ॥ बोले शत्रू नेति पित्याला ॥
गुरू दास मी तूझा सुत जरि ॥ जिंकिन साऱ्या अरि वर्गाला ॥
आणिन ह्या तव चरणा पाशी ॥ आज्ञा देई लवकर मजला ॥
तुझ्या कृपेनें काळासी मी ॥ युद्ध करूनी दंडिन त्याला ॥
शरत्कालिच्या शशि सम माते ॥ मिळविन आतां धवल यशाला ॥
मातेच्या तो चरणीं माथा ॥ ठेवुनि मग तो निघतां झाला ॥ १ ॥

पद

([illegible])

पद्माकर सुत, [illegible] ॥ ध्रु० ॥
गकडा सम [illegible] ॥
तेव्हां आणि [illegible] आहे ॥
पायीं कानीं [illegible] ॥
शत्रुस्वार तो जवळ [illegible] त्यांना [illegible] ॥ १ ॥

साकी

वज्रबाहु सम वस्तु चोरुनि तस्कर मग कां पळतां ॥
उभे तरीहे क्षणभर आतां [illegible] कां त्यजितां ॥
मजला जिंकुनी ॥ आणि मग का [illegible] ॥ १ ॥
कर्ण नासिका कर [illegible] तुमच्या आतां ॥
तस्करास हा दंड योग्यची [illegible] कां पळतां ॥
चोरुनि वस्तुला ॥ आतां [illegible] सांभाळा ॥ २ ॥

अंजनीगीत

अवघे जव ते मागे बघती ॥ बाळक दोघे तया दीसती ॥
विष्णू शिव कीं दोघे येती ॥ भक्ता कारितां ते ॥ १ ॥
एक मृगांकाचे एक मित्र हा ॥ एक आयुकी भोगींद्राचे हा ॥
एक रुद्र तो महा रुद्र हा ॥ त्यांना ते दिसती ॥ १ ॥

साकी.

बाणा मागें बाण सोडिता वर्षति घन ते जैसे ॥
वीरा अंगीं बाण खिळनी भासति मयुरा ऐसें ॥
तेव्हां शत्रू ही ॥ सोडिति बाणाते पाही ॥ १ ॥

कामदा.

(या चालीवर.)

जळज वाजवी बाळ तो तरी ॥ नाद ऐकुनी शत्रु अंतरीं ॥
भिउनि आडनी म्हणति ते मनीं ॥ कोण नाहिं हो रक्षिता जनीं ॥ १ ॥
डळमळे मही नाद ऐकुनी ॥ फणिपतीसही भीति ये मनीं ॥
दशदिशाहि त्या भरुनि जाति हो ॥ दिग्गजांसही कंप येइ हो ॥ २ ॥

दिंडी.

शंख नादें मूर्छीत शत्रु आले ॥ भान त्यांचें सर्व ही व्यर्था गेलें ॥
रिते रथ ते धांवती दिशा दाहीं ॥ येइ त्यांतुनि शोधून एक तो ही ॥ १ ॥
रथीं दोघे बैसुनि बाण मार ॥ शत्रुवर ते करतीहि जोड फार ॥
वभ्रवाहूचे वीर बघुनि वाळा ॥ म्हणति कैवारी कोण कसा आला ॥ २ ॥
पाठिराखा देखिला नयनिं जेव्हां ॥ धैर्य आलें फारचीं त्यास तेव्हां ॥
मिळुनि त्यांनीं छेदिल्या शत्रु भार ॥ शेष दळ तें पळतसे फार दूर ॥ ३ ॥
प्रधानासह तो वभ्रवाहु पाही ॥ मनीं बोले कोण हा अले है ही ॥
हरीहर हे दीसती तरी मानें ॥ बाळवेषें धांवले रक्षणातें ॥ ४ ॥
एक गुरुनें शिकविलें दिसे पूर्ण ॥ असे विद्या दोघांत सम समान ॥
राज नंदन पाहुनी प्रेम दाटे ॥ आप्त माझा तो असें मला वाटे ॥ ५ ॥

साकी.

भद्रायूच्या मारानें ते शत्रू जर्जर झाले ॥
समर भूमि ती थोर माजली अपपर नाहीं कळलें ॥
हेमरथहि आला ॥ धांवत समरचि करण्याला ॥ १ ॥
हेमरथाला जर्जर केलें दोघा बाळांनीं हो ॥
हनुमान भीम समाची भासले तेव्हां त्याला ते हो ॥
पाहुनि तरि त्यांतें ॥ शत्रू थरथर कांपति ते ॥ २ ॥
भद्रायू तो शेवटिं काढी खड्ग दिले जें गुरुनें ॥
काळाग्नी वा काळ सर्प सम हातीं धरिलें त्यानें ॥
पाहुनि तेजातें ॥ शत्रू भस्मचि होती ते ॥ ३ ॥

हेमरथाच्या वार्ता कळल्या [illegible] ॥
पवन [illegible] तो पुढें [illegible] हेरोनि [illegible] ॥
पाहुनि त्या सचिवा [illegible] भद्रायू [illegible] ॥ ८ ॥

पद.

([illegible]) या चालीवर.

हेमरथाचे [illegible] जिंकुनि [illegible] ॥
[illegible] प्रहार [illegible] अशा [illegible] ॥ ध्रु० ॥
प्रधान [illegible] ॥
[illegible] ॥
अर्धखांड हो अर्ध शिरी तो काटा त्या वेळां ॥
ज्या ज्या वस्तु अर्पिल्या त्यानें जिंकुनि [illegible] ॥
त्या त्या वस्तु [illegible] सांडी [illegible] ॥
भद्रायू तो धांवत जाउनि बंदी [illegible] ॥ १ ॥

दिंडी.

कोण तूं तें सांगरे मला बाळा ॥ [illegible] शोक त्वां दूर केला ॥
शत्रुवन्हीं जाळीत मला होता ॥ मेघरूपी झालासि मला आतां ॥ १ ॥

श्लोक

आला काय तरी उमा हृदय जो भक्तास ताराया ॥
किंवा येत रमापती झडकरी पाहूनि दुःखास या ॥
दोघे बाळ मला तसेच दिसती कांहीं नसे न्यून हो ॥
धांवूनी धरती कुमारचरणा राजस्त्रिया सर्व हो ॥ १ ॥

दिंडी.

मुखावरुनी उतरती निंबलोण ॥ जाउं ओवाळुन सर्व तुज वरून ॥
ह्मणे भद्रायू तुह्मी नगरिं जावें ॥ बंदि घालूनी शत्रुतें जपावें ॥ १ ॥

आर्या.

नगरांत [illegible] ॥
[illegible] आनंद फार सर्वांतें ॥ १ ॥
[illegible] ॥
[illegible] ॥ २ ॥
[illegible] ॥
[illegible] ॥ ३ ॥
[illegible] ॥
[illegible] ॥ ४ ॥
येऊनि सुदाम [illegible], [illegible] चरण वंदिता झाला ॥
पाहुनि [illegible] नयनीं, होई आनंद फार [illegible] ॥ ५ ॥

साकी.

शिवस्मरणीं तो योगी त्यापरि चित्रांगद राजाला ॥
येऊनि सांगे नगरामध्ये वर्तमान तें त्याला ॥
याई सिमंतिनी ॥ ऐकें प्रताप हो कानीं ॥ १ ॥
जिंकुनि शत्रू पिता सोडिला अकस्मात धांवुनी ॥
थोर प्रतापचि त्यानें केला असुनी लहान अझुनी ॥
शिव भक्त रत तो ॥ सदा नामावळी गातो ॥ २ ॥
आणावा घरा अर्जुन त्याते कीर्तिमालिनी कन्या ॥
जामात हो कीर्ति होउनी म्हणतील तिजला धन्या ॥
योगी वचनातें ॥ ऐकुनि वंदिति चरणातें ॥ ३ ॥
तुझें वचन तें प्रमाण आम्हां आणा घर तो आतां ॥
सैन्य सर्व तें सिद्ध करूनी झाला मग पाठविता ॥
वैश्य नगराला ॥ भव्रावूस आणण्याला ॥ ४ ॥

श्लोक.

ऐकून वार्ता मग तो निघाला ॥ पद्माकराला बहु तोष झाला ॥
घेऊनि पुत्रा मग शीघ्र जाई ॥ संपत्ति संगेहि अपार घेई ॥

शिवोपासना बहु [illegible] ॥ [illegible] ॥
[illegible] आहे ॥ [illegible] ॥ १

दिंडी.

[illegible] ॥ [illegible] ॥
नयनि [illegible] ॥ [illegible] ॥ १ ॥

पद.

([illegible])

[illegible] ॥
[illegible] ॥
[illegible] ॥
[illegible] ॥
वज्रबाहु [illegible] ॥
जनक जननि [illegible] ॥
एकांतीं मग [illegible] बोलला ॥
शिवोपासना [illegible] पावला ॥
त्याचा महिमा [illegible] ॥
पदरीं होतें पुण्य म्हणोनी प्रसन्न शिव जाहला ॥
मागिल वृत्तांत तया कळवुनी आणि मग भेटला ॥
सुमती राणी नयनीं पाहुनि अभिवंदन [illegible] ॥ चाल ॥
ऐसें निदान ग्यां घोर वनीं टाकिलें ॥
पदरीं पुण्य जरी असे रत्न नच मिळे ॥
गत गोष्ट आठवुनी नयनीं जळ चालिलें ॥ चाल ॥
सुमती राणी शोक करी बहु स्मरुनी गत गोष्टिला ॥
मागुति वदली सुदिन आजिचा शंकर मज पावला ॥ १ ॥

दिंडी.

सिमंतिनिनें मग ऐक्यवाद केला ॥ नको आगूं तूं मनीं पूर्व बोला ॥
सुमति राणीला वज्रबाहु बोले ॥ सर्वपरी मीं अपराध बहू केले ॥ १ ॥

[illegible] काळीं ॥ [illegible] दृष्टि तृप्ति [illegible] होई ॥
[illegible] करूनि त्यांस ॥ [illegible] सर्व तो गे ॥ २ ॥

साकी.

उद्धार सुतो आज्ञा केल्या धन्य तुझें गे कृत्य ॥
पुत्र मुखाला तूंचि दाविलें गाव्य तुझें हें सत्य ॥
ऐसें बोलोनी ॥ त्वरित निघाल्या तेथुनी ॥ १ ॥
भद्रावती त्वरित धांवुनी नेती पद नानापरें ॥
कुरवाळोनि मग परस्परांनि दिसती शिव गृह गावें ॥
किती कथन येतां ॥ होई लोपचि नजाना ॥ २ ॥
अश्वप्राणुनी मस्तक त्याचें अंतीं घेई त्याला ॥
दक्षिणांकि ती कीर्तिमालिनी पाहोनि सुख हो त्याला ॥
समस्त नृप वदती ॥ धन्य धन्य तूं या नृपती ॥ ३ ॥

अंजनीगीत.

पद्माकर मग वज्रबाहुला ॥ सुनय सुतासह त्यास भेटला ॥
बहु आनंद तो त्यास जाहला ॥ न वर्णवे मातें ॥ १ ॥
चार दिवस तें लग्न जाहलें ॥ अपार धनही आंदण दिधलें ॥
याचक सारे तृप्तचि केले ॥ चित्रांगद भूपें ॥ २ ॥
सर्व घेउनी कीर्तिमालिनी ॥ पद्माकर सह जात तेथुनी ॥
निज नगराला सर्व तेक्षणीं ॥ जाते झाले हो ॥ ३ ॥

पद.

(नको कधा निघी बाहेर जाऊं.) या चालीवर.

वज्रबाहुचा तोष माइना गगनगर्भि तो त्या काळीं ॥ धृ० ॥
सर्व करूनी अभिन सुमतीच्या पट्टराणि ती मग केली ॥
शत्रु सर्व ही अंकित करूनी सोडुनि दिधले त्यावेळीं ॥
करभार त्यास नेमुन देउनि जिवदानें हो त्या दिधलीं ॥
भद्रायू सम पुत्र व्हावया पुण्य पाहिजे बहु भाळीं ॥

ऐसा अशी निरखुनि ती प्रेमभरें तो आणि धरली ॥
पतिव्रता जी परम सुंदरी पुत्र मान्यता बहु झाली ॥
संपत्ति पूर्ण उदार धीरा सर्व दुर्मिळ ही सगळीं ॥ १ ॥

साकी

भद्रायुस मात्रीं जननि वनवाह तो गेला ॥
समतानंद यम शिवलीलांगीं आचरि उग्र तपाला ॥
शोधीत तो गेला ॥ उद्धरली मग मनोरथा ॥ १ ॥
भद्रायुनें मग या केलें भाग्य सुखानें पाही ॥
धन्य गुरु तो धन्य शिष्य हा उपमा याया नाहीं ॥
धारण भस्माचें ॥ पाठ करी शिवकवचाचें ॥ २ ॥
कीर्तिमालिनी संगें घेउनि एक वार तो गेला ॥
वनविहार तो करण्यासाठीं एका उद्यानाला ॥
पाहि वनश्रीला ॥ होई तोषचि चित्ताला ॥ ३ ॥

दिंडी

केळि नारळि पोफळी खर्जुरी ती ॥ अशोक चंदनादि तरू शोभताती ॥
निंब मलयागर आंब फणस भारी ॥ आंब पिंपळ डाळिंब उष्ण वारी ॥ १ ॥
अजिरोदुंबर पारिभद्र ऐसे ॥ गगन भेदिति कीं काय असें भासे ॥
सघन शीतळ पाढ ही वाहताती ॥ सूर्य किरणा विश्रांति तिथें होती ॥ २ ॥

पद.

(गजानना दे दर्शन.) या चालीवर.

जाइ जुई ती मालति शेवती ॥ गुलाब चंपक बकुळ हि दिसती ॥
द्राक्षाळा ते घोंस लोंबती ॥ शोभा देती ते ॥ १ ॥
नागवेलि ही कनकवेलि ती ॥ पोफळवेली जायफळी ती ॥
फळभारें ती फार शोभती ॥ सुवास तो चाले ॥ २ ॥
बदके चातक मयुर कोकिळा ॥ चक्रवाक ते बघ त्या नकुळा ॥

[illegible] ॥ आली या [illegible] ॥ ३ ॥
[illegible] पेटोनि ॥ कोठून असतो जळीं जाउनी ॥
आपुलें हें तो देवें नवसीं ॥ [illegible] ॥ ४ ॥

साकी

ब्राह्मण पुढती कांता मागें ऐसीं चालत येती ॥
[illegible] कान्ननीं तेव्हां [illegible] ॥
[illegible] ॥ १ ॥
परम सुकुमार लावण्यवती माझी कांता मागें ॥
ग्राहिलि [illegible] व्याघ्र सांगतो नृपा धांव या वेगें ॥
धांव नृपाळारे ॥ आणुनि देई कांता रे ॥ २ ॥

श्लोक.

गजबज परिसुनी राव तो धांवला हो ॥
झडकरि तरि लावी चाप संधान तो हो ॥
विजुसम शर सोडी व्याघ्र तो मारण्या हो ॥
नच गणि परि जाई घेउनी स्त्रीस तो हो ॥ १ ॥

श्लोक

(अनुष्टुप.)

राया पुढें येउनी तो ॥ आक्रोशें शोक हो करी ॥
राया समक्ष तुझिया ॥ घडली गोष्ट ना बरी ॥ २ ॥

पद.

(नकळे होइल गति कैशी,) या चालीवर.

कांते सोडुनि तूं मजला ॥ गेलिस काय तरी ॥ धृ० ॥
तुजविण मजला गृह हें शून्य ॥ सखे भासतें जेवि अरण्य ॥
तोषित करण्या कोणि न अन्य ॥ कैसा धन्य हो तरी ॥
तुजविण आतां काय जगून ॥ व्यर्थ भासतें तुज वाचून ॥

जातों आतां जग सोडून ॥ मी पांचवा काय करूं ॥
देखुनि बाबा तुमचा मार ॥ केला शोकचि तो अनिवार ॥
बाबा पोसुनि नाम निवार ॥ झाला भार व्यर्थ परी ॥ १ ॥

पद

(भला जन्म हा तुला,) या चालीवर.

क्षात्र कुळीं तूं जन्म पावुनि काय मला त्यागिला ॥
शरणागत दूर मला लोटिला ॥ धृ० ॥
गुरुनें तुमच्या सदृश शिष्या ? काय नसे पाहुनी ॥
धिःकार असो तुज त्यागी ॥
द्वादश सहस्र चक्र नामानें मंत्रान्त सर्व नरी ॥
दिसतो भाग्यचि देवाचरी ॥
धिक् आश्रम तो धिक् श्रोता तो धिक् वक्ता मानिनी ॥
जे शंकरास कधि न पूजती ॥
संतति संपति व्यर्थ जाण तरि जो न रक्षि द्विजवरा ॥
धिःकार असो ऐशा नरा ॥ चाल ॥
पतिव्रता नाहीं नारी ती पापिणी ॥
पुत्र नव्हे तो जननीस करी जाचणी ॥
धिक् शिष्याचि तो न नमी गुरु पाहुनी ॥ चाल ॥
जननीला कां त्रास दिलासी व्यर्थ भार पोसिला ॥
आतां ती काय म्हणेल रे तुला ॥ १ ॥

अंजनीगीत

निस्तेज मुख तें भद्रायूचें ॥ झालें ऐकुन बोल नृपाचे ॥
अधोवदन तो करूनी वाचे ॥ बोले विप्राला ॥ १ ॥

दिंडी.

तुला देइन मी इच्छिलेंच आतां ॥ करी पुढती तूं रूपवती कांता ॥
ना तरी घे तूं राज्य घेइ माझें ॥ विप्र बोले कासया राज्य तुझें ॥ १ ॥

पद.

(झकित का होतें) या चालीवर.

नलगे कधींच तें ॥ यमारे ॥ धृ० ॥
स्त्रीहीनाला साधन कैसें जगीं नरा त्या सुख तें ॥
अंधा पुढतीं दर्पण धरणें व्यर्थ जसें तें दिसतें ॥
संन्याशाचि तो तरुणा देणें वा मुद्रा प्रेमाचि तें ॥
वृद्धपणीं तें लग्न व्यर्थची जैसें घृत तृषिताने ॥
क्षुधिताला त्या व्यर्थ अक्षता वा गंधांचि तें ज्याते ॥
चिंतातुराला गायन व्यर्थचि तैसें राज्यचि मातें ॥
यास्तव राया आणुन देईं झडकरि मम कांतेतें ॥ १ ॥

अंजनीगीत.

माझी कांता कीर्तिमालिनि ॥ जा बा विप्रा तिला घेउनी ॥
दुसरि गोष्ट ती न दिसे नयनीं ॥ दिधली मी तुजला ॥ १ ॥

पद.

(उरला भेद न ज्या कांहीं.) या चालीवर.

नाहीं पापचि या देहीं ॥ मग तें भय कोठें राहीं ॥ धृ० ॥
घेउन मी तव कांतेला ॥ नाहीं भीतचि पापाला ॥
मम नर लाजवि मेरूला ॥ उंचचि गेलें शिखराला ॥
ढेंकुळ काय सागराला ॥ डहुळिल पडुनी तें त्याला ॥
आकाश न मळें धुळिनेंही ॥ तैसा पवित्र मी पाही ॥ १ ॥

साकी

मम बळ गेलें व्याघ्रानें जैं द्विजांगनेला नेलें ॥
आतां कांता विप्रा अर्पुनि भक्षिन मी या वेळें ॥
अग्नी काष्टें तीं ॥ अश्रू नयनीं बहु येती ॥ १ ॥

[illegible] कीर्तिमालिनीने [illegible] ॥
[illegible] पिटाळी ॥
जाती [illegible] ॥ [illegible] ॥ ३ ॥

दिंडी

करी भस्मानें स्नान नाचे [illegible] ॥ [illegible] भस्म [illegible] ॥
करी धारण रुद्राक्ष सर्व [illegible] ॥ [illegible] ॥ १ ॥
शंकराचें नाम तें मुखीं घेई ॥ [illegible] ॥
[illegible] त्या कन्ये तोल [illegible] ॥ [illegible] ॥ २ ॥

श्लोक.

जयजया गिरिजावर शंकर ॥ जयजया मदनांतक [illegible] ॥
जयजया शरणागत [illegible] ॥ [illegible] तार तूं [illegible] ॥ १ ॥

साकी.

नमःशिवाय म्हणुनी [illegible] ते लागे ॥
गिरिजे सह तो कपालमौळी प्रगट [illegible] होई [illegible] ॥
त्या कुंडांतून तो ॥ जो [illegible] ॥ १ ॥
भक्ति देखुनी प्रसन्न झाली [illegible] मागे [illegible] ॥
विप्र [illegible] तार आणुन [illegible] प्रसन्न तूं [illegible] ॥
देवा दासाचा ॥ दूर करा [illegible] ॥ २ ॥
व्याघ्र मीच तो विप्र मीच तो [illegible] गेलों ॥
[illegible] तुझी वा [illegible] आली ॥
[illegible] कीर्तिमालिने ॥ ही आपली तूं भामिनी ॥ ३ ॥

अंजनीगीत.

सुरगण सारे सुमनें वर्षाति ॥ शिव चरणा ते दोघे लागति ॥
शिव नामात अंतरी ध्याती ॥ होती लीन तरी ॥ १ ॥

दिंडी

अपेक्षित तें मागुनी घेइ बाळा ॥ दिलें तुजला इच्छिलें याच वेळा ॥
वज्रबाहू तो पिता सुमति माता ॥ तसा पद्माकर शशिन त्यांचे कांता ॥
ह्यास देई ठाव रे जगन्नाथा ॥ पार्श्व भागीं ठेवि रे ह्यास ताता ॥
कीर्तिमालिनि इच्छिलें माग आतां ॥ तात चित्रांगद सिमंतिनी माता ॥
तुझे जवळीं राहोत शूलपाणी ॥ सदा यावें हें रूप तया ध्यानीं ॥
उभयतांनीं जें काय इच्छियेलें ॥ सर्व तें गा दीधलें याच वेळे ॥

आर्या

भद्रायूनें केलें, संगें घेऊन कीर्तिमालिनि ती ॥
राज्य सुखानें तेव्हां, किति वर्षे यास हो नसे गणती ॥ १ ॥
वज्रबाहु सुमती ती, चित्रांगद तो सिमंतिनी राणी ॥
स्त्रीसुतसह पद्माकर, गेले स्वर्गास बैसुनी यानीं ॥ २ ॥
भद्रायूला नेलें, कीर्तिमालिनी सहीत स्वर्गास ॥
श्रीशंकरें मग दिली, मुक्ती ती हो क्षणांत सर्वांस ॥ ३ ॥

साकी.

भद्रायूचे आख्यानातें नित्य करिति जे पठण ॥
विजयी नर ते सदां सर्वदां होइ सदां कल्याण ॥
कीर्ति दूर जाई ॥ लिहितां परम सूख होई ॥ १ ॥

दिंडी.

पुण्यकारक ही कथा तुह्मी जाणा ॥ पद रचना तरि बिल्वदलें माना ॥
शंकराला भक्तिनें अर्पितांही ॥ भवनदीतुनि ते सहज तरति पाही ॥ १ ॥
कीं कथा ही कैलासगिरी मानी ॥ करी पारायण स्मरुनि मुर्ति ध्यानीं ॥
सर्व संगहि तोडील गिरीराणा ॥ ह्मणुनि मदनारी नित्य मनीं आणा ॥ २ ॥

अंजनीगीत.

ब्रह्मानंदा गिरिजा रमणा ॥ बाळकृष्ण हा नमितो चरणा ॥
प्रसन्न होऊनि करुणा करणा ॥ स्फुरवी मी वाची ॥ १ ॥

पद.

[illegible]

तारि मजला भव पार ॥ शंकरा करि मजला भव पार ॥ ध्रु० ॥
काम क्रोध हे जाचिति मजला ॥ होतो भ्रमचि फार ॥
अविवेकें फार पीडिलें ॥ नकोसा हा संसार ॥
संसारार्णव आलो पाहि ॥ धांवुनि मजला तार ॥
बाळकृष्ण हा दास तुझा हे ॥ नमितो वारंवार ॥ १ ॥

अध्याय ९ वा.

श्लोक

बुडेन भवसागरीं जरि तुला नये त्रा दया ॥
किती तरि तुला स्तवूं शशिधरा हरावें भया ॥
असंख्य तरले पदीं शरण येति जे पापिरे ॥
असें असुनि शंकरा मजविशी दया कां सरे ॥ १ ॥

साकी.

शिवनामाचा घोष निरंतर पुनर्जन्म मग कैचा ॥
कळीकाळ तो त्यांनें जिंकिला करि जप शिवनामाचा ॥
तुजला तारक तो ॥ अंतीं पदास मिळवीतो ॥ १ ॥
धनेच्छा जशि प्रबळचि असते तैशी होवो नामीं ॥
किंवा विषयीं असक्ति दावी असतो नर जो कामी ॥
तैशी हो नामीं ॥ नेइल मग ती शिव धामीं ॥ २ ॥
धन्य धन्य ते समजा प्राणी जे रतती शिव ध्यानीं ॥
वामदेव तो ऐसा होता ऐक कथा ती श्रवणीं ॥
सूत शौनकाला ॥ वदती तें मी तुह्माला ॥ ३ ॥
शिवध्यानीं रत फिरे काननीं भेद रहित जो पाहीं ॥
वस्त्रादिशा ज्या भस्म चर्चुनी सदां दिगंबर राही ॥
शिवमय विश्वचि हें ॥ मानुनि जो हिंडत राहे ॥ ४ ॥

श्लोक

अक्रोध वैराग्य क्षमा दया ही ॥ निर्लोभ दाता भय शोक नाहीं ॥
पंचेंद्रियें तीं वश ही जयाला ॥ ना मान इच्छी नच दुःख ज्याला ॥ १ ॥
कांता मुलें ही नलगेच कांहीं ॥ व्यासंग ज्याला कसलाच नाहीं ॥
मौनी न बोले शिव नाम घेई ॥ या मौन वोला इतरास काई ॥ २ ॥

पद

([illegible]) या चालीवर.

अनुग्रहास्तव शंकर [illegible] कों [illegible] ॥
[illegible] ॥ पु० ॥
[illegible] कारण [illegible]रूपी तदा ॥
[illegible] समाधान [illegible] ॥
[illegible], [illegible] ॥
निरंकुश [illegible] तो [illegible] ॥
ब्रह्मारण्यीं [illegible] दिसे ॥
ज्याला [illegible] ॥
गगनाहि [illegible] दूरचि [illegible] ॥
हेतु दृष्टांत [illegible] ॥
तेजाचें तें दाहकत्व ही ज्यानें हो जाळिलें ॥
उर्वीचें कठिणत्वाहि मोडिलें ॥ चाल ॥
प्रभंजनाचें ही चंचलत्व पळविलें ॥
आर्द्रत्व काढुनी जीवन शुद्ध करविलें ॥
पिंड ब्रह्मांड हें जाळुनि भस्म चार्चिलें ॥ चाल ॥
जडभरतचि वा शुका सारिखा कौंचारण्यांतरीं ॥
देखे शिवरूपचि तो तरी ॥ १ ॥

साकी

महा भयानक शरीर अद्भुत शेंदुर दिसतो भाळीं ॥
वळवळीत ती जिव्हा मोठी मुखा बाहेरि आली ॥
बहु जीव भक्षिले ॥ अपरमित पापची केलें ॥ १ ॥
ऐसा पापी ब्रह्मराक्षसचि हिंडत हिंडत गेला ॥
वामदेव तो नयनीं पाहुनि मिठी घालि कंठाला ॥
लोहें परिसासी ॥ होई सुवर्ण तें सरसी ॥ २ ॥

दुष्ट राक्षसा तैसें झालें मति त्याची ती फिरली ॥
असुर भाव तो दूर पळाला सत्ववृत्ति ती झाली ॥
वामदेव स्पर्शें ॥ राक्षस पवित्र झालासे ॥ २ ॥

पद

(दिसली पुनरपि गुप्त जाहली,) या चालीवर.

पिशिताशन तो उद्धरिलासे अंगस्पर्शें करुनि जरी ॥ धृ० ॥
हें ही ज्याला भान नसे हो होति समाधी त्यास तरी ॥
सुख दुःख तसें शीतोष्णाहि तें नच ठावें हो त्या शरिरीं ॥
निंदिति किंवा वंदिति हें ही नाहिं ठावकें त्यास तरी ॥
शरिरिं भोग कीं रोगाचे दारुण हें ही कळेना तीळभरी ॥
देशिं विदेशीं हें ही कळेना असा हिंडतो भूमिवरी ॥ पिशिताशन ॥ १ ॥

साकी.

दिव्य रूप तो राक्षस होउनि लागे आच्या पायीं ॥
सहस्र जन्मापासुनि तेव्हां आठव त्याला होई ॥
जलपान मानसीं ॥ देई तेजचि काकाशी ॥ १ ॥
अमृत प्राशन करितां सहजचि देवपणा तो येई ॥
शशिकिरणानें चंद्रकांत तो द्रवुनी जैसा जाई ॥
तैसा उद्धरला ॥ राक्षस दिव्य रूप झाला ॥ २ ॥
तुझ्या दर्शनें पावन झालों ज्ञानचि झालें मजला ॥
सहस्र जन्मिचा आठव झाला सर्व सांगतों तुजला ॥
पापें जीं घडलीं ॥ पंचवीस जन्माचीं सगळीं ॥ ३ ॥

पद.

(दो दिवसाची तनु ही साची,) या चालीवर.

गुरुवर्या मी दुर्जय नामें राजा होतों भूमिवरी ॥
यौवन मद जैं अंगीं भरला दुराचार मी फार करीं ॥
ब्राह्मण सारे फार पीडिले गेले त्रासुनि बहुत परीं ॥

वेदशास्त्र मी तुच्छ मानिलें नाहीं केला धर्म तरी ॥
ब्रम्हहत्यादि पापें केलीं नारि अणल्या बहु मंदिरीं ॥
नित्य नूतन स्त्रिया भोगि मी देश धुंडुनी बहुत परीं ॥
एकवार जी नारि भोगिली पुन्हां न पाहिलें वदन तरी ॥
बंदि घालुनी रक्षण केल्या तळमळती त्या बहु अंतरीं ॥
मम भीतीनें मित्र सर्व ही जाति सोडुनी देश दुरीं ॥

साकी.

अशा रितीनें किती भोगिल्या ऐका त्याही नारी ॥
ब्राह्मण क्षत्रिय तीन सहस्रीं वैश्य स्त्रिया किती तरी ॥
दहाशतें जाणा ॥ शूद्राच्या सहस्र ललना ॥ १ ॥
चांडाळाच्या चारशतें त्या मांग कन्यका त्याहीं ॥
एक सहस्रचि चर्मक कन्या पांच शतें त्या पाहीं ॥
अगणित त्या कुल्टा ॥ केला संचय बहु मोटा ॥ २ ॥
रजक महारिणि चार पांचशें तिनुक्या वृषली नारी ॥
इतर वर्ण ते मज वदवेना गणना नच होइ तरी ॥
इतक्या भोगोनी ॥ तृप्ति नसे हो कधीं मनीं ॥ ३ ॥

दिंडी

मद्यपानाचा नित्य नियम केला ॥ नित्य भक्षी मी फार अभक्षाला ॥
असें होतां क्षयरोग मज झाला ॥ त्याच रोगानें मला मृत्यु आला ॥ १ ॥
दूत नेती बांधुनी मला जेव्हां ॥ मला नेउनि लोटिलें नरकिं तेव्हां ॥
यम पुरीचें तें दुःख सांगवेना ॥ परी चरणीं सांगतां राहवेना ॥ २ ॥

कटाव

ताम्रभूमि ती तप्त करूनी ॥ नेती देवा मज त्या वरुनी ॥ लोहस्तंभ ही तप्त करूनी ॥ मिठि मारविती त्या मज कडुनी ॥ कढई मध्यें तेल घालुनी ॥ तप्त करिति तें आभे लावुनी ॥ बुडविति मजला त्यांत नेउनी ॥ नरक मूत्र ह्या मुखांत दोन्ही ॥ घालति माझ्या पापी म्हणुनी ॥ महा क्षार ही रस आणूनी ॥ मुखीं घालिती मज पाडूनी ॥ तीक्ष्ण चंचुचे गृध्र येउनी ॥

मम नयन ते टाकिती फोडुनी ॥ कुंभीं पाकीं शिजविति घालुनी ॥ तप्त लोह दंड घालिति कर्णी ॥ रेत कुंड ही ॥ रक्त कुंड ही ॥ त्यांत पचविती मजला पाहीं ॥ सांडस लावुनि माझ्या देहीं ॥ मांस तोडुनी क्षारोदक ही ॥ वरी शिंपती माया नाहीं ॥ जिव्हा नासिक कर्ण पाद हीं ॥ तीक्ष्ण शस्त्रें छेदिति पाही ॥ अंगाच्या तो भाता काढिती ॥ तप्त शस्त्र तें शिरीं रोविती ॥ शस्त्र घेउनी शिश्न छेदिती ॥ तप्त अर्गळा गुदीं घालिती ॥ सर्व देहिं मग डिपन्या लाविती ॥ पाश बंधन सर्वोचि करिती ॥ चरणीं ग्रीवा नेऊनि बांधिती ॥ बोटीं बोटीं सुया रोविती ॥ वृषणाचें तें चूर्णचि करिती ॥ हातीं पायीं बेडि घालिती ॥ नरका मध्यें नेऊनि टाकिति ॥ वर्षें सहस्र त्यांतचि ठेविती ॥ बाहेर काढिती ॥ दात पाडिती ॥ ग्रीवेसी मग पाश घालिती ॥ आपली विष्टा खा खा ह्मणती ॥ देहाचे ते तुकडे करिती ॥ शाम सबल ही श्वान धांवती ॥ चरचराच ते फाडुनि टाकिति ॥ शिराश्थी ही मांस उकरती ॥ लोहार्गळा ही तप्त करूनी ॥ पृष्ठीं हृदयीं लाविति नेउनी ॥ चूर्णचि करिती उखळीं घालुनी ॥ माझे दोष ही अमित जाणुनी ॥

अभंग

तीक्ष्ण औषधीचे रस आणवीती ॥ मग ते ओतिती कानी मध्यें ॥
वृश्चिक कुपांत लोटुनी हो देती ॥ बहुत विपत्ती भोगीलया मी ॥
जयाचें तें वीष बहुत दुर्धर ॥ ऐसे ते विखार डसवीती ॥
शिखेस तो अग्नि लावुनि सत्वर ॥ भाजिती शरीर दया कैची ॥
नेऊनी पर्वतीं ढकलून देती ॥ कांतडी काढीती अंगाची हो ॥
ऊर्ध्व नेऊनीया टांगुन ठेविती ॥ खालीं आपटीती क्रोध भरें ॥
इंगळाचें तें हो आंथरूण करुनी ॥ वरी निजवीती नेऊनीया ॥
पाषाण आणूनी मस्तकीं घालीती ॥ फोडून टाकती काय सांगू ॥ १ ॥

अभंग

लोहाचें ते चणक तप्त हो करूनी ॥ खा खा ह्मणुनीया मार देती ॥
ओष्ठ धरूनीया फाडून टाकिती ॥ ग्रीवेसी बांधीती पाषाण ते ॥
गजपदाखालीं चूर्ण करवीती ॥ तप्त नीर देती प्राशावया ॥

[illegible] भूमीं कोणी वाचवीती ॥ किंवा स्थावरींती हिंदुनीया ॥
भूमीत शरीर रोवुनी झाकिती ॥ शार भार करीती वरती ही ॥
शूळावर मन पाडूने घालीती ॥ [illegible] ॥ ८ ॥

साकी

[illegible] ॥
[illegible] ॥
[illegible] साकी ॥ बहु दुःखांच ते होइ की ॥ १ ॥
अंतरिक्षांमाजि अग्निधारे ते वर्षविती नरकांत जेव्हां ॥
पाणी [illegible] तेव्हां ॥
योनिहि दुःख जरी ॥ तेथें मरणाचि नाहिं तरी ॥ २ ॥
ऐसें स्वामी दुःख भोगिलें नरकांत, वर्षे तीन ॥
आतांहि मजला [illegible] देतो पापी मी जाणुन ॥
व्याघ्र योनि आली ॥ मजला स्वामी त्या वेळी ॥ ३ ॥
दुसरे तिसरे जन्मीं देवा अजगर वृक मी झालों ॥
सूकर सरटहि सारमेय मी सृगाल योनिस आलों ॥
अठवा गवय तरी ॥ मर्कट गर्दभ नकुळ तरी ॥ ४ ॥
वायस बक वन कुक्कट गृध्राचि बिडाल मंडुक कूर्म ॥
मच्छ खाबरी मूषक उलुकांहि द्विरद उष्ट्र कीं जन्म ॥
निषाद झालों मी ॥ आतां राक्षस मी स्वामी ॥ ५ ॥
गंगास्नानें पाप जळतसे अत्री नंदन ताप ॥
कल्पवृक्ष तो दैन्य हरूनी देतो सुख तें अमुप ॥
पाप तापचि दैन्य ॥ संत संगें जाइ जळून ॥ ६ ॥
तुझ्या दर्शनें पावन झालों पुनीत झाली काया ॥
उपदेश तरी करुनी मजला उद्धारि मज गुरु राया ॥
वामदेव तो बोले ॥ काय तरी हो त्या वेळे ॥ ७ ॥

दिंडी.

विप्र होता एक रे पूर्व काळीं ॥ [illegible] पाहुनी मिठी घाली ॥
होइ रत तो तिजसवें [illegible] ॥ जिचें नारी पति तिचा काय बोल ॥ १ ॥
विप्रप्रेता टाकिलें दूर जेव्हां ॥ प्राण त्याला दूतची नेति तेव्हां ॥
जाच बहुतानि तो भोगितसे तेथें ॥ [illegible] लोकांची दया नसे जेथें ॥ २ ॥

आर्या

इकडे कैसें झालें, ऐका हो वर्तमान तें आतां ॥
शिव सदनीं भक्त बसुनि, प्रेमें पुष्पेंच वाहती ताता ॥ १ ॥
शिव सदना पुढती त्या, पडलें होतेंच भस्म हो फार ॥
तेथें श्वान सवेगचि, बैसे भस्मांत जाउनी स्थीर ॥ २ ॥
भस्म चर्चितांगें तें, विप्र प्रेतास पाहुनी धांवे ॥
प्रेता सन्निध जाउनि, योजी स्वमनांत त्यास हो खावें ॥ ३ ॥
मुख फिरवितांच लागे, कुणपासी भस्म तेंच प्रेताच्या ॥
भस्म स्पर्शें जळाल्या, विप्राच्या अमित राशि पापाच्या ॥ ४ ॥
नरकांतुनि काढुनि त्या, शिवदूतीं बसविला विमानांत ॥
जाउनि कैलास नगीं, शंभु पदीं राहिला अनंदांत ॥ ५ ॥

अंजनीगीत

भस्म महिमा ऐसा परिसुनी ॥ राक्षस बोले कर जोडोनी ॥
वरि वरि लागे गुरूच्या चरणीं ॥ ह्मणे दया करावी ॥ १ ॥
भस्म कोणतें उत्तम तरि तें ॥ लावूं कवणेपरिं देहातें ॥
जेणें होई तोष हरातें ॥ मार्ग तो सांगावा ॥ २ ॥

पद

(भीमक बाळा ह्मणे नृपाळा) या चालीवर.

मंदर गिरि तो परम पवित्रचि उंच योजनें किती तरी ॥
अकरासहस्र ऐसे जाणा त्रिनेत्र वसतो तया वरी ॥

एकवार तो संगें घेउनी देव सर्व ही बरोबरी ॥
यक्ष गंधर्व किन्नर चारण पिशाच गुह्यक वेद तरी ॥
एकादश ते रुद्र सर्व ही उपवेदचि ते सर्व परी ॥
मरुद्गणाही पितृगणाही द्वादश ते हो मित्र तरी ॥
वसुभैरव ही अष्ट अष्ट ते अष्ट दिक्पाळ गिरीवरी ॥
अठ्याऐंशी सहस्र ऋषि ते वेष्टुनि बैसती मदनारी ॥
साठसहस्र ही वालखिल्य ते अगणित राजे मिळाति वरी ॥
सर्व मिळूनी शिव ध्यानाचें तें करती सारे सुर अंतरीं ॥ १ ॥

साकी.

साठ कोटि गण घेउनि संगें वीरभद्र ही आला ॥
शुभ्र नंदि तो नयनीं बघतां मांदारचि तो गमला ॥
सनत्कुमारहि ते ॥ येउनि स्तविती शंभूते ॥ १ ॥
देवाला ते वंदन करुनी विभूति धारण पुसती ॥
शुद्ध विभूती कशी असावी श्रवण कराया बसती ॥
जाश्वनीळ बोले ॥ विभूति महिमा त्या वेळें ॥ २ ॥

पद.

(बघुनी उपवना,) या चालीवर.

गोमय घेऊनि शुद्ध करावें सुकवा मग तें तरी ॥
जाळुनि तें हो भस्म करावें शुद्धचि समजा तरी ॥
शिव गायत्री मंत्र म्हणोनी मंत्रित मग तें करी ॥
अंगुष्टें तें उर्ध्व लाविजे ऐकुनि घ्याहो तरी ॥
मस्तकावर ही वेष्टन करितां भय नसते तिळभरी ॥
निषिद्ध तर्जनी कनिष्टिकाही दूर करा क्षणभरी ॥
दो बोटांनीं भाळीं लाविजे अंगुष्ट रेखावरी ॥ चाल ॥
तर्जनी न लावितां अंगीं लावा तरी ॥

त्रिवोटीं लाविता गोहत्येचे परी ॥
अभक्ष भक्षण तें पापचि जातें दुरी ॥ चाल ॥
भस्माचा तो ऐसा महिमा शंकर सांगे तरी ॥ १ ॥

दिंडी

वामदेवानें ब्रह्म राक्षसाला ॥ भस्म महिमा तो सर्व विदित केला ॥
दिव्य यानचि तें येत त्यास न्याया ॥ दिव्य त्याची जाहली असे काया ॥ १ ॥
त्यास नेलें मिरवीत शिव पदाशीं ॥ ऐक्यरूपीं मुक्ति ती मिळे त्यासी ॥
वामदेवहि तो पर्यटणा गेला ॥ संत संगें तो असुर मुक्त झाला ॥ २ ॥

कामदा.

(या चालीवर.)

मंत्र तिर्थ ही विप्र देवता ॥ औषधी गुरू यज्ञ भाकिता ॥
भाव त्यावरी ठेवती जसा ॥ देव त्यास तो पावतो तसा ॥ १ ॥

श्लोक.

(इंद्रवज्रा.)

पांचाळ देशीं नृप सिंव्हकेत ॥ शत्रूस भासे रणिं कुंतिसूत ॥
तो एक वेळीं मृगयेस गेला ॥ घेऊनि संगेंहि निषादमेळा ॥ १ ॥

श्लोक.

(शिखरिणी.)

असा हिंडे राजा शबर बळ घेऊन वन तें ॥
वनीं त्याहो देखे शिव सदनही भग्न पारि तें ॥
अशा देवागारीं शबर शिरला भाव धरुनी ॥
ह्मणे देवा शंभो मम अघ तरी टाक हरुनी ॥ १ ॥

अंजनीगीत

उन्मळोनि तें दिव्य लिंग ही ॥ पडलें होतें नयनीं पाही ॥
पंचसूत्रि तें अभंग देहीं ॥ शबर तें घेई ॥ १ ॥

राजा जवळी येऊनि बोले ॥ लिंग मला हें नृपा मिळालें ॥
राजा बोले लिंग चांगलें ॥ परि भाव पाहिजे ॥ २ ॥
व्यर्थ पुजा ती कशास व्हावी ॥ दंभ करोनी लोका दावी ॥
कासार जसा प्रतिमा ठेवी ॥ विक्रय करण्याला ॥ ३ ॥
ब्राह्मण वेषें मैंद हिंडती ॥ वाट लुटाया साधू होती ॥
ब्राह्मण साधू ह्मणुनी फसती ॥ जन बहुतांचि ते ॥ ४ ॥
काळनेमि तो साधु होउनी ॥ वाट लुटाया बैसे येउनि ॥
देव पुजा ती भावा वांचुनि ॥ व्यर्थ तरी जाण ॥ ५ ॥

श्लोक

(इंद्रवज्रा.)

कैसा पुजेचा क्रम सांग राया ॥ पूनीत जेणें मम होय काया ॥
पूजेंत बापा बहु भेद राही ॥ आणी चिताभस्म शिवास वाही ॥ १ ॥

श्लोक

(शिखरिणी.)

विनोदें सांगे तो नृपतिहि चिताभस्म शबरा ॥
चिताभस्मावीणें कधिंहि नच पूजी शशिधरा ॥
खरें मानूनीया वचन तरि तें जाय सदना ॥
प्रियेला सांगूनी निशिदिनिं स्तवी पंचवदना ॥ १ ॥
मुहूर्ते स्थापी तो निज सदनिं तें लिंग बरवें ॥
चितेचें आणी हो पुजनसमयीं भस्माचि नवें ॥
जई एकांती तो फिरवि तइं नैवेद्य ललना ॥
समर्पी, आणी ती, शबर तरि तो पंचवदना ॥ २ ॥
समर्पूनी दोघे स्तविति मग ते जान्हविधरा ॥
अशी निष्ठा देखे नवल मग तो दाखवि जरा ॥
चिताभस्माला हो तुट पडलि ती एक दिवशीं ॥
महीं हिंडे भारी परि नच तया प्राप्त सरशी ॥ ३ ॥

श्लोक.

(मालिनी.)

परतुनि सदनाला येउनी सर्व वार्ता ॥
कळवि परि तयाला लागली फार चिंता ॥
प्रियसखि मग त्याला बोलली प्राणनाथा ॥
पूजन तरि कसें हो शंभुचें होय आतां ॥ १ ॥

साकी.

शिवदिक्षा ती परम कठिणची निष्ठा पाहे देव ॥
शबरी बोले प्रिया लागुनी वचनीं माझ्या भाव ॥
ठेवुनि ऐका हो ॥ शंका मनिं आणुं नका हो ॥ १ ॥
पाकसदानें मी बसुनी आतां अग्नि लावुनी घेते ॥
शिवपूजा ती पूर्ण करावी अर्पुनि मम भस्माते ॥
शुचिर्भूत होउनी ॥ घेई अग्नी लावूनी ॥ २ ॥
कलेवराचें भस्मचि झालें शबर भस्म तें घेई ॥
सदाशिवाशीं प्रेमें चर्चुनि आनंदित तो होई ॥
भोळा शंकर तो ॥ दासाचें धैर्यचि बघतो ॥ ३ ॥
शिवध्यानीं तो तल्लिन झाला नाहीं भानचि त्याला ॥
भार्येनें तो देह जाळिला आर्ति करूनी तिजला ॥
पूर्वाभ्यासें तो ॥ प्रिये ह्मणुनी मग बाहतो ॥ ४ ॥
नैवेद्य शीघ्र अर्पण करि बा एकांतीं तीं होतां ॥
विलंब होतां क्षोभ येतसे फाराचि त्या गुहताता ॥
क्षमा नच तिळभरी ॥ जाई क्षोभुनी मदनारी ॥ ५ ॥
नैवेद्य आण सत्वर ललने ऐसें मग तो वाही ॥
नैवेद्य करीं घेउनि शबरी उभी पाठिशी राही ॥
तेव्हां ती शबरी ॥ दिसे रंभेसम सुंदरी ॥ ६ ॥

नैवेद्य शबर अर्पण करुनी करी पूर्ण ती पूजा ॥
शबर शबरि मग हस्त जोडुनी स्तविती त्या गिरिराजा ॥
जय शंकर ताता ॥ आलों शरणाचि तुज आतां ॥ ७ ॥

पद.

([illegible]) या चालीवर.

हरहरा ॥ शंभुशंकरा ॥ पार्वतीवरा ॥ भवचक्रचालका ॥
पतित मी, तारि तारि मज मदनांतका ॥ १ ॥
शिवाशिवा ॥ भवानीधवा ॥ जन्म चुकवा ॥ ब्रह्मांडनायका ॥
शरण शरण तुम्हारे मी भवहारका ॥ २ ॥
करि त्वरा ॥ सकळ सुखवरा ॥ जान्हवीधरा ॥ लीन तुझे पायीं ॥
दया करुनि या निजपदीं मज नेईं ॥ ३ ॥

दिंडी.

पुजा करुनी जों शबर स्त्रीस पाही ॥ मेनिका कीं कोण ही उभी राही ॥
असें पाहुनि जाहला हर्ष त्याला ॥ मागुती तो शिवरूप शबर झाला ॥ १ ॥
वरुन येई तें यान त्यास न्याया ॥ झालि दोघांची तरी दिव्य काया ॥
शिवपदाला मिरवीत त्यास नेती ॥ ईशमहिमा ते मुखीं सर्व गाती ॥ २ ॥

कामदा.

(या चालीवर.)

पाहुनी असें सिंहकेत तो ॥ काय हो मनीं राव बोलतो ॥
भक्त तो खरा शबर जाहला ॥ शंकरें तया पदिंच ठेविला ॥ १ ॥

अंजनीगीत.

विनोद करुनी तया कळविलें ॥ चिताभस्म कीं मुल्यचि धरिलें ॥
शबरासहि तें खरें वाटलें ॥ आणी भस्म नित्यची ॥ १ ॥
धन्य म्हणावी शबरी कामिनी ॥ भस्मा साठीं देह जाळुनी ॥
प्रसन्न केला पिनाकपाणी ॥ धन्य धन्य धन्य ती ॥ २ ॥

निष्ठा मनिं ती जरी बसेना ॥ पिनाकपाणी कधीं वळेना ॥
तोच मार्ग तरि मुख्यचि जाणा ॥ शिवपद प्राप्तीला ॥ ३ ॥

पद.

(रचती कां तीर्थं यात्रा,) या चालीवर.

यायाला छंद लागे शिवनामीं रंगला ॥
शिवलीला नित्य गायी भजनीं तो लागला ॥
शिवरात्रीं सोमवारीं पूजी त्या शंभुला ॥
धन देई ब्राह्मणांना शिवनामीं वेधला ॥ १ ॥

साकी.

ऐसें करितां भजन शिवाचें शिव रूपीं तो झाला ॥
शिव पार्दी मग तो जाउनि राहे त्याचा फेरा चुकला ॥
शिव शिव तरि बोला ॥ फेरा तुमचा मग चुकला ॥ १ ॥

पद.

(जाउं नकारे विषया,) या चालीवर.

शिवलीलामृत मंडप मोठा त्याच्या खालीं ही ॥
श्रधिर वाणी वल्ली सम ती पसरुनि हो राही ॥ धृ० ॥
अहळ बहळ ती पसरुन गेली वर वर ती वाढती ॥
सघन शीतल छाया पाहुनि भक्त तिथें बैसती ॥
प्रेम हींच हो द्राक्ष फळें तीं पक बहुत भक्षिती ॥
त्या वल्लीचीं कृपाफळें हो मिळोत भजलाही ॥ १ ॥

अंजनीगीत

मृडानि हृदया शशीशेखरा ॥ ब्रह्मानंदा शिवा श्रीधरा ॥
लीला वदवी तुझी उदारा ॥ या दास मुखीं रे ॥ १ ॥

पद.

(विठाबाइ माउली,) या चालीवर.

मृडानि ह्रदया पशुपती ॥ जय जय उमारमण तूं सुरपती ॥ धृ० ॥
वामांगी पार्वती ॥ सव्यांक शोभवि तो गणपती ॥
चर्मासन गण पसरती ॥ दयाळा तव मुर्तिवर बैसती ॥
कैलासनगा वरती ॥ वंदाया तुज नित्य सुर जमती ॥
दर्शन सुखांत रंगती ॥ तें घेतां पापी उद्धरती ॥
बाळकृष्णदासस्तुती ॥ मानुनि घे तूं पशुपती ॥ १ ॥

अध्याय १० वा.

श्लोक

रमारमण ही तुझें सतत वा करी ध्यानेरे ॥
मुनीजनहि मानसीं सतत वा तुला ध्यातिरे ॥
उमारमण शंकरा सतत मी पदीं लीनरे ॥
कुबुद्धि मनिं या वसे दहन ती करी शंभुरे ॥ १ ॥

अंजनीगीत

काम गजाला अंकुश तरि तूं ॥ क्रोध जळाला विध्वंसक तूं ॥
मद तम हरता सूर्य तरी तूं ॥ वृषभध्वजारे ॥ १ ॥
मत्सरदुर्धरविपिन जाळशी ॥ दंभनगाते छेदुन टाकिशी ॥
धर्मवर्धना साठीं येशी ॥ वरि वरि तूं भूवरी ॥ २ ॥
कैलासावरि विहार करिशी ॥ निगमागमही वंदिति तुजशी ॥
दयानिधे बा तव चरणांशीं ॥ सुर वसती सर्व ही ॥ ३ ॥

साकी.

नवमाध्यायीं शबरासह तो सिंहकेत ही तरला ॥
कथा तरी ती यथामतीनें केली श्रुत तुह्मांला ॥
पुढें सूत वदती ॥ सांगिन तुह्मांस कथा ती ॥ १ ॥
अनर्त देशीं विप्र वेदरथ वैदिक ब्राह्मण होता ॥
त्याची कन्या नाम शारदा जिच्या स्वरूपा पहातां ॥
तटस्थ जन सारे ॥ ह्मणती धन्य विधातारे ॥ २ ॥
द्वादश वर्षे तिच्या वयाला जेव्हां पूर्णचि झाली ॥
तिच्या पित्यानें पद्मनाभ या विप्राला ती दिधली
करुनि संभ्रम तो ॥ कन्यादानचि तो करितो ॥ ३ ॥

दिंडी.

तोहि ब्राह्मण विद्वान फार होता ॥ मान देती सर्वही गृहीं जातां ॥
श्वशुर विनवी ह्मणुनि तो तिथें राही ॥ पुढें होणारें कांहिं कळत नाहीं ॥ १ ॥

एके दिवशीं जाइ तो [illegible] ॥ [illegible] सारी ॥
गृहीं येतां [illegible] पायीं ॥ [illegible] पडे ठायीं ॥ २ ॥
हाक झाली नगरांत [illegible] ॥ [illegible] धांवुनी आलि लोकां ॥
[illegible] देखुनी [illegible] ॥ म्हणे आतां कायहो करूं [illegible] ॥ ३ ॥

पद.

([illegible]) या चालीवर.

[illegible] मी करों ॥ [illegible] ॥ ध्रु० ॥
सोडुनि [illegible] ॥ आज [illegible] माझें जहाज ॥
[illegible] तरी ॥
[illegible] आस पडली मम सौख्याची हाय ॥
[illegible] त्यानें मरीं ॥
वस्त्राभरणें [illegible] ॥ [illegible] माझ्या देहीं भार ॥
देवा शंभो दुःख [illegible] ॥ [illegible] शृंगार दूर करीं ॥ १ ॥

अंजनीगीत

करुणा ऐशी ऐकोनि श्रवणीं ॥ अश्रु येती [illegible] नयनीं ॥
म्हणती देवा कैसी करणी ॥ कोठें तुझा शंभो ॥ १ ॥
विप्राचें मग दहनचि केलें ॥ शारदेसह ते परतांच आले ॥
बहुत दुःख ते जननिस झालें ॥ पाहुनि शारदेला ॥ २ ॥
बहुत दिवस ते गेले या परी ॥ घरची कार्या जात बाहिरी ॥
एकटि शारदा होति मंदिरीं ॥ अपूर्व तों घडलें ॥ ३ ॥

साकी.

नैधुव नामें ऋषीश्वर तो बहुत वृद्धची होता ॥
नेत्र हीन तो शिष्य घेउनी आला फिरतां फिरतां ॥
शारदा सदनाला ॥ उर्जित काळ तिचा आला ॥ १ ॥

आसन सत्वर देउनि त्याला पूजी त्यातें भावें ॥
नमस्कार मग करी ऋषीला बोले वरिवरि यावें ॥
ह्या मम सदनाला ॥ आहे सादर सेवेला ॥ २ ॥
विप्रा न दिसे केवळ अंधचि आशिर्वाद तो वदला ॥
सौभाग्य तुझें अपार वाढो होवो पुत्रचि तुजला ॥
ऐकुनि ती सांगे ॥ घडली गोष्टचि जी मागें ॥ ३ ॥
माझ्या जिव्हे बाहिर आलें असत्य कैसें होई ॥
अघटित तैंची घडविन आतां अनुभव याचा पाही ॥
अशक्य होणें हें ॥ काय तरी हो वदतां हें ॥ ४ ॥

पद.

(दिसली पुनरपि,) या चालीवर.

ऋषिचीं वचनें असत्य कशि बा ऐका थोरवि त्याचि तरी ॥
रंकाचा तो सहस्रनेत्रही वचन तयाचें क्षणें करी ॥
शापबळानें राजा नहुषही सर्पचि केला त्यास तरी ॥
यादवकुल तें भस्मचि झालें भीती ज्यांना विधी हरी ॥
सागरें तरि ती बुडून गेली शक्र संपत्ती हो सारी ॥
विष्णूला ही अंबऋषीचा घ्यावा लागे जन्म तरी ॥
राव परीक्षिती भस्म जाहला होता जपुनी फार जरी ॥
स्त्रिया असूनी पांडूला तो भोग मिळेना जन्मवरी ॥
जमदग्नीचा क्रोध कठिणची चौथे पुत्रचि भस्म करी ॥
साठसहस्र ते सगर जळाले ब्रह्मशाप तो याच परी ॥ १ ॥

दिंडी.

कुबेर तनय ते वृक्ष कसे झाले ॥ दंडकाला कोणिहो भस्म केलें ॥
सरडरूपीं नृगराज कसा झाला ॥ अत्रिनंदन रोगि हो कुणी केला ॥ १ ॥
सकळ देवाचा इंद्र देव पाही ॥ परी कैसी हो भगें तया देहीं ॥
सूर्यनंदन तो दासिपुत्र केला ॥ उदधि सारा कोरडा कुणी केला ॥ २ ॥

यथासांग तें ब्राह्मण भोजन सुवासिनी पूजिजे ॥
षड्रसअन्नचि त्या देइजे ॥ चाल ॥
पुराण कीर्तन तें करी श्रवण नित्य गे ॥
येणेंच करावा जागर तो नित्य गे ॥
गुरुच्या वचनीं तो विश्वास हि ठेव गे ॥ चाल ॥
प्रतिमा स्थापुनि पुजन करावें भाक्तियुक्त अंतरीं ॥
आणी ध्यानिं मुर्ति मग ती बरी ॥ १ ॥
कुंदेंदुवर्ण कर्पूरगौर पयःफेन धवल जो ॥
जोतिर्मय रजतवर्ण निर्मळ जो ॥
कोटिसूर्यसम तेज विराजित शुभ्राभरणें वरी ॥
जगदानंदकंद असे तो तरी ॥
स्वर्धुनि मस्तकिं शुभ्रजटा त्या व्याल अंगिं वेष्टती ॥
चंद्रप्रभा भाळीं बहु शोभती ॥
उन्मिल तमाल लोचन भासति नृमुंडमाळा गळा ॥
दिसति नेत्र सूर्यचि तारि ते मला ॥
केयुरांगद शुभ्र वीर कंकण करिं बहु शोभती ॥
दिव्य गरुड पांच कर्मी ह्मणविती ॥
विराजमानचि नीलकंठ तो अयुधें त्या दशभुजीं ॥
झळकतीं प्रळय चपळेंसम जीं ॥ चाल ॥
खट्वांग त्रिशुळ तो डमरु अंकुश करीं ॥
पाश नाग घंटा पिनाककमल तें धरी ॥
पाशुपतास्त्र ही धरितो एके करीं ॥ चाल ॥
शार्दूलचर्म वसन जयाचें गजाजिन त्यावरी ॥
बसतो शंकर नित्यचि तरी ॥ २ ॥

साकी.

कैलासगिरी शुभ्रवर्ण तो शुभ्रचि मंडप वरती ॥
जैसा गगनीं सूर्य प्रकाशे तैशी शोभा दिसती ॥
पाहतां नंदी तो ॥ ऐरावत न्यूनचि दिसतो ॥ १ ॥

मणिमय कुंडल कैशीं कर्णी तक्षक शेषचि दिसतीं ॥
ब्रह्मानंदा मनीं स्मरूनी ओतिलि शिव मूर्ती ती ॥
ध्यान भवानीचें ॥ आतां करिगे तूं साचे ॥ २ ॥

पद.

(बघुनी उपवना,) या चालीवर

बाला तन्वंगी सुंदर ती बैसे अंकावरीं ॥
शंभूच्या त्या, नित्य धरी जो पाशांकुशही करीं ॥
बकुळ मल्लिका सुरतरु सुमनें यांच्या माळा वरी ॥
इभयुक्त अवतंस डोलतही शोभा बहुतचि तरी ॥
हरिमध्या-ती भुजंग वेणी मुख तें कमलापरी ॥
द्वादशादित्य शोभा जघनीं झळके कांचीवरी ॥
पदनखतेजा पाहुन जीच्या लाजति त्या सुंदरी ॥
अंगींचा तो सुवास जाई ब्रह्मांडाच्या वरी ॥
कोटिमदनसम तेज विराजें शोभा बहु साजिरी ॥
पदमुद्रा त्या जेथें उमटति उगवति कमळें तरी ॥
दंततेज तें क्षितिवरि पडतां खडे मण्याचे परी ॥
ब्रह्मांडामाधें कोण अशी हो आहे ती सुंदरी ॥
चंद्र सूर्य जे प्रकाश देती तिच्याच तेजावरी ॥ चाल ॥
शक्रादिक बाळें गर्भीं पाळण करी ॥
त्रिभुवन सारेंही खेळवि नानापरी ॥
निगमागम ध्याती नित्य जिला अंतरीं ॥ चाल ॥
त्रिभुवन जननी त्रिपुरसुंदरी कृपा दिनावर करी ॥ १ ॥

पद.

(श्रीसांबाच्या समान दैवत,) या चालीवर.

बिंबाधर अति आरक्तचि तें तेज जयाचें अती ॥
वर्णाया नच चाले मन्मती ॥ धृ० ॥
नासिकेवरी मुक्त डोलती प्रवाळ सम भासती ॥
नेत्रांजनें गुंजे सम दीसतीं ॥

आदि देवि ही जगन्माता झाली मग हासती ॥
तो रंग शुभ्र दिसे मागुती ॥
हंस पंक्तिसम हसतां सारे दंत तिचे झळकती ॥
अधर ते रक्त वर्ण दीसती ॥
पक्व त्रिजें तीं डाळिंबीचीं जैशीं बहु शोभतीं ॥
तैसे दंत तिचे भासती ॥
इंद्रनीळसम कंठीचे ते मुक्तहार शोभती ॥
श्यामलांग प्रभा मार्धे विंबती ॥
कमंडलुसम सुंदर दिसती पयोधर ते अती ॥
ज्यांतिल सुरगण अमृत प्राशिती ॥ चाल ॥
चपळा गाळुनि रंगविलें अंबर तरी ॥
मुक्तलग कंचुकी प्रभाकर बाहूवरी ॥
इंद्रनीळ वर्णी लीला वेषा धरी ॥ चाल ॥
प्रळयरूपिणी आदिजननि ही भक्ताला पावती ॥
माये वर्णितां थकली मती ॥ १ ॥

दिंडी.

आदि पुरुषाची ज्ञान कळा पाही ॥ घडी मोडीं ब्रह्मांड वेळ नाहीं ॥
जिचे रूपा पाहुनी जाश्वनीळ ॥ मनीं बोले या रुपा नाहिं मोल ॥ १ ॥
कत्तिकेचा पुंज तो गगनिं जैसा ॥ जळजघोषाहि डोलतो कार्णि तैसा ॥
अरुणसंध्यारागास उणें आणी ॥ कुंकुमाची रेघ ती मनीं जाणी ॥ २ ॥
सगुणपण तें टाकुनी शंभु पाही ॥ प्रळय काळीं निर्गुण असा होई ॥
परी सौभाग्यहि तिचें गहन फार ॥ कुंकुमाचा महिमाच बहू थोर ॥ ३ ॥
भवानीनें शंभूस दोन वेळा ॥ वरुनि लावींती बिजवरा कपाळा ॥
वदनचंद्रा उपमाच जिच्या नाहीं ॥ वर्णनाला चाले न मती कांहीं ॥ ४ ॥

श्लोक

(भुजंग प्रयात.)

प्रयागीं त्रिवेणी जसी शोभती हो ॥ तशी वेणि शोभे भवानी तुझी हो ॥
अलंकार ते मच्छ कच्छादि कैसे ॥ नदींतील या मच्छची काय भासे ॥ १ ॥

श्लोक

(स्रग्धरा)

केशाग्री [illegible] आसे ॥
केशांचा [illegible] जैसे ॥
जैसी बाहे रत्नांचा[illegible] ॥
पाहोनी शुभ्र हारा मम मन [illegible] नाहीं ॥ १ ॥

साकी.

हारामध्यें अरक्त कमळें [illegible] नयनीं दिसती ॥
पद्मजनांदिनि गुप्त तरी ती त्रिवेणि सम [illegible] ती ॥
करितां स्नान तरी ॥ प्राण्या मुक्ती तीच खरी ॥ १ ॥

पद.

(जाउं मकारे बिनया,) या चालीवर.

तिणें गुंफिली देहा भोंवति अघाहि सारी ॥
ती समजा कीं मोहनमाळचि अवें मज तारी ॥ धृ० ॥
जिव शिव दोन्ही स्तन ते दोनांचि वरती पक्षाला ॥
सौभाग्या त्या क्षय नाहीं हो ह्मणुनि वदति त्याला ॥
वज्रचुडेमंडितकर ह्मणती नमा भवानीला ॥
दशांगुलीं त्या घालि मुद्रिका दशावतारांला ॥
पायीं नेपुर पैंजण वाजति शंभु सभावीला ॥
विसरुन सेवी नेत्र चकोरें त्या मुखचंद्राला ॥ चाल ॥
भक्ति पाहुनी पावे भक्ताला ॥
करुनी जोडवी बांधी चरणाला ॥
धन्यताच येई ऐशा भक्ताला ॥ चाल ॥
ऐसें स्वरूप ध्यात शारदा झालें सुख भारी ॥
चक्रांशत दैपद्म पुजुनी ह्मणे मला तारी ॥ १ ॥

श्लोक.

(इंद्रवज्रा.)

झाला रवी अस्त करीत ध्यान ॥ झाली असे रात्रिहि याम दोन ॥
आली भवानी मग त्याच ठायीं ॥ देते वराला वर माग बाई ॥ १ ॥

कामदा.

(या चालीवर.)

अमित तेज तें नयनिं देखुनी ॥ ऋषिस नेत्र हो येत ते क्षणीं ॥
प्रेमयुक्त ते चरणिं लागती ॥ स्तवन देविचें कारिति मागुती ॥ १ ॥

पद.

देवी जगदंबे ॥ अंबे ॥ धृ० ॥
चिद्विलासिनी मुळप्रकृती प्राणव स्वयंभे अंबे ॥
ब्रह्मानंददायिनी माते सौभाग्यसरिते अंबे ॥
धराधरेंद्रनंदिनि माते सर्वारंभे अंबे ॥
चिन्मय सुख तें भक्तां मिळतें तुज पासुनि गे अंबे ॥
वेद पुराणीं वंद्य तरी तूं हेरंबजननी अंबे ॥
अंध पाहती पांगुळ धांवति कृपा तुझी ही अंबे ॥
वाचाळ मुके मुर्ख हि पंडित सिकता रत्नें अंबे ॥
भवभयहारक भक्तपालके मनोल्हासिनी अंबे ॥
ब्रह्मादिक ही ध्यानीं वेधले त्रिभुवनजननी अंबे ॥
वेदमाते द्विजवर नंदिनी त्रिपुरसुंदरी अंबे ॥
त्रिकाळ ध्याती ते जन होती त्रिदेहविरहित अंबे ॥
शिवमानससरमराळीका तूं सर्व व्यापके अंबे ॥
सकळ कल्याण तोष दायिके शारदा नमी अंबे ॥ १ ॥

साकी

ऐसें ऐकुनि प्रसन्न देवी माग ह्मणे वरदान ॥
शारदावृत्त सर्व कळवुनी नैध्रुव धरितो चरण ॥
अंबे सत्य करी ॥ दासाचें वचन तें तरी ॥ १ ॥

दिंडी.

[illegible] ॥ पूर्व जन्मीं कोण ही होती तें हीं ॥
[illegible] ॥ [illegible] पाहुनी [illegible] ॥ १ ॥
[illegible] ॥ [illegible] अपमांत नित्य हो हा ॥
[illegible] अशी [illegible] ॥ [illegible] पती [illegible] ॥ २ ॥

पद.

([illegible]) या चालीवर.

[illegible] आलें ॥ [illegible] ॥
[illegible] तो एक आर्य ॥ [illegible] त्या वेळें ॥
[illegible] शास्त्र ॥ [illegible] ॥
[illegible] अरण्यांत ॥ [illegible] ॥
[illegible] ॥ गृहास त्या वेळें ॥
इच्या [illegible] तुझी मुली ॥ मरण तया आलें ॥
विधवा हो तूं ह्मणुनि सर्वातिनें ॥ इजला हें शापिलें ॥
दोघींला ही बाल्येंकरुनी ॥ मृत्युनें गांठिलें ॥
भार्गिनि जी ती मृत्यु पावली ॥ शारदा ह्या वेळें ॥
पद्मनाभ तो जार पूर्वींचा ॥ त्यानें हिला वरिलें ॥
पूर्व जन्मींचा दाता ह्मणुनी ॥ वैधव्य हें दिधलें ॥ १ ॥

साकी.

पूर्व जन्मिंचा इचा पती तो द्रविड देशिं या आहे ॥
स्त्रीहीन इचें रूप आठवुनि तळमळ अंतरीं साहे ॥
आहे दूर जरी ॥ तिनशें साठ योजन तरी ॥ १ ॥
स्वप्नामध्यें नित्य येउनी भोगिल तो या इजला ॥
जागृतिहुनही विशेष सुख तें होइल ह्या दोघाला ॥
होइल पुत्र इला ॥ शारदानंद नाम त्याला ॥ २ ॥

अंजनीगीत.

सांगुनि ऐसें गुप्त जाहली ॥ अंतरधानन्चि देवि पावली ॥
नित्य शारदा देखति जाहली ॥ स्वप्न तैसेंची ॥ १ ॥
गर्भकळा मग तिजवर आली ॥ निंदा करिती जन त्यावेळीं ॥
सासुस्वशुर ऐकुनि आली ॥ घेउनि सर्वांला ॥ २ ॥
देवीची ती अघटित करणी ॥ खदखद हांसती ऐसें बोलुनी ॥
कधीं भेटली देवि येउनी ॥ इजला नकळे ॥ ३ ॥
कर्णनासिका टाका कापुनी ॥ घरांतुनि द्या बाहिर घालुनी ॥
आकाशवाणि बोले गर्जुनि ॥ सत्य गर्भ शारदेचा ॥ ४ ॥
अमंगळ परी जन ते दिसती ॥ कपटचि हें हो ऐसें म्हणती ॥
वृद्ध पुण्यशिल त्यांतिल वदती ॥ ऐका तें आतां ॥ ५ ॥

दिंडी

ईश मायेचा काय नेम आहे ॥ खांब नसुनी आकाश कसें राहे ॥
जळावरि ही कुंभिनी कशी पोहे ॥ ग्रहण भ गणें रवि यास कोण आहे ॥ १ ॥
सर्व देहीं व्यापुनी ईश राही ॥ परी त्याचा ठाव तो कुणा नाहीं ॥
पंच भूतामधिं वैर किती आहे ॥ एक रूपीं चालली थोर नां हें ॥ २ ॥
जननि गर्भीं गर्भास कोण पाळी ॥ स्तनामध्यें दूध हो कोण घाली ॥
अज्ञ बाळाला ज्ञान कसें येई ॥ जगन्नाथचि तो सर्व तोच होई ॥ ३ ॥

पद.

(शिवाजेचि वाट न पाहतां.) या चालीवर.

एके काळीं यूषकेतचें रेत जळीं पडलें ॥
सहजी वेश्या प्राशी जळ तें नवल कसें झालें ॥ धृ० ॥
तेणें तिजला गर्भ राहिला पुत्र प्रसव झाला ॥
विभांडकाचें रेत तसेंची एके वेळेला ॥
जळामध्यें पडलें, हरिणी प्राशी हो त्याला ॥
त्या हरिणीला ऋष्यश्रृंग तो पुत्र किं हो झाला ॥

दशरथ यागीं जाउनि तो ऋषि मिळवी किर्तीला ॥
सवराष्ट्र राजस्पर्शें मृगि ती प्रसवी पुत्राला ॥
मत्स्यापासुनि गर्भ राहिला त्या, सत्यवतीला ॥
मत्स्यराज हा पुत्र जाहला मग त्या राणीला ॥
महिषी पोटीं महिषासुर तो कैसा हो झाला ॥
रेवतीरमण कैसा गेला रोहिणिगर्भाला ॥ चाल ॥
मुसळ कसें हो झालें सांबाला ॥
पांडव कैसे झाले कुंतीला ॥
मान असा हा ब्राह्मण वचनाला ॥ चाल ॥
वृद्धजनांनीं अशा रितीनें उपदेशचि केले ॥
दुर्जन लोक परि निंदा करिती नाहिं मना आलें ॥ १ ॥

साकी

मागुति झाली देववाणि ती ऐका मुर्खांनो रे ॥
शारदेस जे असत्य ह्मणतिल झडेल जिव्हां ती रे ॥
ऐकुनि वाणी ती ॥ सात्विक सत्य सत्य ह्मणती ॥ १ ॥
परि दुर्जन ते निंदा करिती कापट्यचि हें ह्मणती ॥
अकस्मात तीं जिव्हां चिरुनी त्यांत किडे हो पडती ॥
देखुनि जन ह्मणती ॥ शारदे सत्य तूं जगतीं ॥ २ ॥

अभंग.

मग तीस झाला पुत्र तो सतेज ॥ शारदाऽत्मज ह्मणती तया ॥
हळूं हळूं वाढे द्विजराज जैसा ॥ वाढूं लागे तैसा बाळक तो ॥
अष्ट वर्ष होतां व्रतबंध केला ॥ नंतर तो गेला गुरु गृहीं ॥
चारी वेद त्यानें मुखोद्गत केले ॥ शास्त्रही सगळें पुराणें तीं ॥
नवग्रहीं शोभे दिनमणी जैसा ॥ शोभे तोही तैसा पंडीतांत ॥
शिवव्रतें त्यानें बहु आचरीलीं ॥ कृपा तया केली शंकरानें ॥ १ ॥

अभंग

त्यावर शारदा संगें पुत्र घेई ॥ गोकर्णा ती जाई शिवरात्रीला ॥
द्राविड देशीचा ब्राह्मण तो आला ॥ दर्शन घेण्याला शंभूचें हो ॥
परस्पर पाहुनी कष्टती अंतरीं ॥ अंतरिं विचारी शारदा हो ॥
देवीचें तें वचन स्मरोनीयां मनीं ॥ वाहे नेत्रीं पाणी तिच्या तेव्हां ॥

साकी.

उमामहेश्वरव्रत तूं केलें त्याचें पुण्यचि बाई ॥
अर्धे, तैसा तुझा पुत्र ही पतीस तूं तरि देई ॥
पाति जवळी राही ॥ समागम पण नको कांहीं ॥ १ ॥

श्लोक.

(मंदाक्रांता.)

यात्रा सारी करुनिहि तिनें वंदिलें प्राणनाथा ॥
घ्यावा बोले स्वसुत तरि हा कां तरी किंतु आतां ॥
जें जें केलें व्रत तप तिनें पुण्य अर्धेंच देई ॥
देऊनी हो पति नगारें तीं पुत्र घेऊन जाई ॥ १ ॥

आर्या.

राहे व्रतस्त ती हो, पति दर्शन दुरुनि नित्य ती घेई ॥
विख्यातचि पुत्र तिचा, पंडित लोकांत मान्य तो होई ॥ १ ॥
मातृ पितृ भजनिं सदां, सादर तो हेंच योग्य पुत्रास ॥
पार्वति माताच पिता शंकर तो, हीच भावना त्यास ॥ २ ॥
माता पित्यास न भजे, धिःक् त्याचें ज्ञान तें तरी जाण ॥
धिःक् विद्या भाग्य तरी, व्यर्थचि होईल जाण थोरपण ॥ ३ ॥
स्त्रीगोत सांठवि घरीं, आई बापास देउनी शीण ॥
घाली बाहिर त्यांना, अपवित्रचि तो अनामिकेहून ॥ ४ ॥

सुख न बघावें त्याचें, स्पर्श तरी तो कदां न हो त्याचा ॥
यद्यपि झाला तरि तो, नेम करावा सचैल स्नानाचा ॥ ५ ॥

कामदा

(या चालीवर.)

शारदापती निधन पावला ॥ शिव पदींच तो जाण राहिला ॥
चिंतुनी मनीं पार्वतीपती ॥ शारदा सती जाइ हो सती ॥ १ ॥

साकी

शिवलीलामृत दिव्य रसायण किंवा अमृत जाण ॥
भवरोगी जे त्यांनिं सेविलां नासिल रोगानि पूर्ण ॥
अंतीं शिव होती ॥ कैलासीं जाउन वसती ॥ १ ॥
मृत्यु जयानां कवळिल त्यांना नावडेच हा सहज ॥
ज्याचें सुकृत तेज:पुंजाचि सेविति हा रसराज ॥
टाळा मृत्यूला ॥ सेवुनि शिवनाम रसाला ॥ २ ॥

अंजनीगीत.

श्रीधर वरदा गिरिजारमणा ॥ बाळकृष्ण हा नमितो चरणा ॥
देउनि सुमती भवभय हरणा ॥ कथा वदवीं पुढें ॥ १ ॥

पद.

(भांव विभो,") या चालीवर.

पाव मला गौरीहर शंकर सकळ देव तुला करिती वंदन ॥ धृ० ॥
हा भव मजला भासे दुस्तर ॥ पावन करि मज शशिधर शंकर ॥
नाम तुझें तें मम मुखिं यावें ॥ कृपा अशी तूं करिं सत्वर ॥
मनिची चिंता दूर करीरे ॥ चरणीं शरण बाळकृष्ण किंकर ॥ १ ॥

अध्याय ११ वा.

श्लोक

असें शरण मी तुला शशिधरा कृपा कां नये ॥
बहू पतित तारिले म्हणुनि कां तुला शीण ये ॥
असें काधिं नसे तुजेंविण मला नसे आसरा ॥
तुझे पदरजा नमी सतत मी [illegible] ॥ १ ॥

साकी.

शौनिक ऋषिंच्या प्रश्न परिसुनी सूत वदे हो ऋषिंला ॥
रुद्राक्ष करीं धारण नित्याचें भस्म चर्चि अंगाला ॥
त्याच्या पुण्या हो ॥ गणना कैसी होइल हो ॥ १ ॥
सहस्र रुद्राक्ष धारण करि जो नित्य आपुले देहीं ॥
शक्रादिक ही सुरगण सारे वंदिति त्याला पाहीं ॥
त्याचें दर्शन तें ॥ उद्धरील बहु जीवातें ॥ २ ॥

पद.

(नको कथा निशीं बाहेर जाऊं,) या चालीवर.

रुद्राक्षाचे ते षोडश षोडश बांधा आपुल्या देहीं हो ॥
शिखे माजिं तो ठेवा एकाचें शिवस्वरूप त्या म्हणुनी हो ॥
त्यावरून तें मज्जन करितां त्रिवेणि स्नानचि होतें हो ॥
द्वादश द्वादश बांधा मणगटिं चाळिस बांधा कंठीं हो ॥
मस्तक वेष्टा चोवीसांनीं सहा सहा ते कर्णीं हो ॥
अष्टोत्तरशत माळ असावी गळ्यामधें ती नित्यचि हो ॥
एकमुखी रुद्राक्ष पूजितां विशेष भाग्यचि येइल हो ॥
पंचमुख षण्मुख अष्टमुखाचे नित्याची पूजा भावें हो ॥
चतुर्दश मुखीं पूजन करितां लक्ष्मिकारक होइल हो ॥
रुद्राक्ष करी धारण नेमें घडे त्याला शिवार्चन हो ॥
रुद्राक्ष कथा परम धन्यची कथा त्याचि ती ऐका हो ॥ १

साकी

काश्मिर देशीं भद्रसेन नृप मोठा पंडित होता ॥
प्रधान त्याचा परम चतुरचीं राजा सम जो दाता ॥
प्रजा दायाद ते ॥ ह्मणती धन्य धन्य त्याते ॥ १ ॥
सुंदर कांता मृदुभाषिणि ही सुत सभाग्यांचि ज्ञानी ॥
कृपावंत गुरु शिष्य कसा हो गुरुची आज्ञा मानी ॥
क्षमावंत वक्ता ॥ चतुर सावधानचि श्रोता ॥ २ ॥
धनी उदारचि रोग कसा तो टाउक नाहीं देहीं ॥
पूर्वदत्तें रत्नें ऐशीं होतिल प्राप्तचि पाही ॥
इतकीं हीं त्याला ॥ होतीं अनुकूळ राजाला ॥ ३ ॥

दिंडी.

बहुत करितां तें अनुष्ठान पाही ॥ भद्रसेनाला एक पुत्र होई ॥
प्रधानासहि तो एक पुत्र झाला ॥ उपनतांची ते भजति शंकराला ॥ १ ॥
सुधर्मचि तें नांव त्या राजपुत्रा ॥ नाम तारक तें जाण सचिवपुत्रा ॥
नित्य पूजिति दोघेहि शंकराला ॥ नाम झिडकारि तें, न, त्या ध्रुवपदाला ॥ २ ॥
वस्त्र भूषण दोघांस लेववीती ॥ बाळ दोघे काढुनी टाकिताती ॥
करिति धारण रुद्राक्ष सर्व देहीं ॥ श्रवण करिती मागुता शिवलीलाही ॥ ३ ॥
काय ह्मणुनी नावडे यांस कांहीं ॥ बळें घाला हो भूषणेंच देहीं ॥
असें करितां मागुती काढताती ॥ सर्व वस्त्रें ब्राह्मणां अर्पिताती ॥ ४ ॥

साकी.

शिक्षा केली बहुत परीनें नाहीं गुण तो आला ॥
ऐसें पाहुनि राव ह्मणतसे काय करावें याला ॥
चिंता रायाला ॥ लागे तैसी सचिवाला ॥ १ ॥
दिनमणि उगवे तसाचि तेव्हां पाराशर तो आला ॥
सर्वे घेउनी ऋषीभार तो आला राजसभेला ॥
पाहुनि त्या ऋषिला ॥ दोघे लागति चरणाला ॥ २ ॥

कृष्णद्वैपायन याचा [illegible] केवळ [illegible] ॥
त्रिकाळज्ञानी पराशर जो [illegible] त्याचा [illegible] ॥
असुर सत्र केलें ॥ त्यानीं [illegible] बहु छळिलें ॥ ३ ॥
जैसे महिवर मानव फिरती तैसे रजनीचर ते ॥
पूर्वकाळीं ते हिंडुनि बहुतांचे प्राण [illegible] ॥
सत्र करुनि त्यांचें ॥ [illegible] ॥ ४ ॥
जन्मेजय नृप यानें जैसें सर्पसत्र तें केलें ॥
आस्तिक ऋषिनें मध्यें पडुनी [illegible] ॥
तैसा पौलस्ती ॥ [illegible] ॥ ५ ॥
रावणादिक हि राक्षस [illegible] रक्षण [illegible] ॥
नाहींतर तो ठेवित नव्हता एक असुर [illegible] ॥
त्यांनीं बहु छळिलें ॥ विश्वामित्र [illegible] ॥ ६ ॥

दिंडी

पौत्र ज्याचा शुकयोगि मान्य लोकीं ॥ असा पराशर मुनि तिथें तो कीं ॥
राव पाहुनि त्यांप्रती [illegible] ॥ [illegible] तो चरणीं लीन होई ॥ १ ॥
ऋषी पूजा ती करुनि भूभुजानें ॥ अर्पि वस्त्रें भूषणें [illegible] ॥
हस्त जोडुनि राव तो उभा राही ॥ हर्ष त्याच्या माइना तयीं देहीं ॥ २ ॥

पद.

(भक्ति आकळिली,) या चालीवर.

शंका ये मजला ॥ दयाळा ॥ शंका ये मजला ॥ धृ० ॥
जन्मापासुनि दोन कुमर हे ॥ भजती शंभूला ॥
वस्त्राभरणें तया नावडे ॥ चर्चित भस्माला ॥
रुद्राक्षाच्या माळा घालति ॥ त्यागुनि रत्नाला ॥
इंद्रिय भोगहि नको तयांना ॥ घेती नामाला ॥
गज वाजी वा यानीं बसणें ॥ नलगे दोघांला ॥
वैराग्याचे पुतळे दिसती ॥ आम्हां सर्वांला ॥
कोणासी ते करिति न भाषण ॥ काय करूं याला ॥
राज्य पुढें हे कैसें करतिल ॥ शंका ही मजला ॥ १ ॥

साकी.

भद्रसेन मग आणुनि पुत्रा पाशीं नमिती चरणां ॥
मित्र उभयीं सम तेजःपुंजानि दिसती त्याचे नयनां ॥
पाराशर बोले ॥ पूर्व वृत्त त्या [illegible] ॥

पद.

(ही दिवसांची ननु ही लावी.) या चालीवर.

काश्मिर देशीं नंदिग्रामीं होती वेश्या तिथें तरी ॥
महानंदा नाम तियेचें एक सुंदरी नीच नरी ॥ ध्रु० ॥
लावण्याकृति ती पाहुनि नयनीं चंद्रहि तो नृत्य करी ॥
पूर्ण चंद्र हा वाटे भूवरि कैसा आला म्हणुनि तरी ॥
रत्नखचित तें यान बसाया मणिमय शोभे देह करीं ॥
चरण पादुका रत्नखचित त्या शोभति चरणीं बहुत परी ॥
विचित्र वसनें दिव्य सुगंधिक शोभति देहीं तिच्या तरी ॥
सुवर्णमय तो पलंग पाहुनि चंद्रप्रभा ती लाज धरी ॥
भाग्या पाहुनि शक्रहि लाजे कैसें भाग्या वर्णूं तरी ॥ १ ॥

पद.

(जाऊ नकांर विषयार्थाचि.) या चालीवर.

गोमहिषींचीं खिल्लारें तीं तिचे गृहीं होतीं ॥
वाजी गज बहु दासदासिही मिळल्या सुख येती ॥
तिचें गायन ऐकुन किन्नर गंधर्व बहु होती ॥ ध्रु० ॥
नृत्यगती ती पाहुनि नयनीं कीर्ति बहु गाती ॥
काम भोग तो तिचा इच्छुनी भूप गृहा येती ॥
वेश्या असुनी पतिव्रता ती कीर्ति अशी होती ॥
प्रथम नेमिल्या पुरुषाचा तो दिवस न सरतां ती ॥
इंद्रासहि ती वश होईना सांगुं किती कीर्ती ॥
शिवभक्तीपरि तिका बहुतची उदार बहु होती ॥ चाल ॥

एकादशी करि ती नियमानें ॥ सोमवारहि आचरि प्रेमानें ॥
शिवरात्र ही पाळि अनंदानें ॥ चाल ॥
अन्नसत्र ती सदां चालवी याचक कीर्ति गाती ॥ १ ॥

आर्या

लक्ष त्रिदळें घेउनि, नित्य पुजी ती शिवास भक्तीनें ॥
रुद्राभिषेक करवी, ब्राह्मण हस्तें शिवास प्रेमानें ॥ १ ॥
जें जें याचक इच्छिति, तें तें ती त्यास देइ भावानें ॥
प्रतिश्रावणमासीं ती, कोटिलिंग करवि नित्य नियमानें ॥ २ ॥
कुक्कट मर्कट दोघे, प्रीतीनें पाळिले तिनें सदनीं ॥
नाचावयास शिकवी, बांधी रुद्राक्ष त्यास हस्तांनीं ॥ ३ ॥
नृत्यागारीं स्थापी, तेजस्वी लिंग तें तरी जाण ॥
कुक्कट मर्कट दोघे, बांधुनि तेथेंच ती करी भजन ॥ ४ ॥
शिवलीला श्रवण करी, लिंगा पुढतीच ती करी नृत्य ॥
शिवनाम मुखीं घेई, दोघे ही श्रवण करिति तें नित्य ॥ ५ ॥
सोडुनि दोघा फरशीं, करवी ही नृत्य ती शिवा पुढती ॥
त्यांच्या गळां कपाळीं, रुद्राक्ष लावि शुद्ध ही विभुती ॥ ६ ॥
वेश्येच्या संगानिनें, नामाच्या लाभ तो तया झाला ॥
केलें सत्व तियेचें, बघण्या तें शंभु तो तिथें आला ॥ ७ ॥

अंजनीगीत.

सौदागर तो शंकर झाला ॥ वेश्येच्या त्या सदना आला ॥
स्वरूप त्याचें देखुनि अबला ॥ तन्मय ती झाली ॥ १ ॥
यथासांग मग पूजन करुनी ॥ रत्नमंचकीं बसवी नेउनी ॥
तों ती पाही कंकण नयनीं ॥ त्याचें हस्तकीं ॥ २ ॥
स्वर्गींतील ही वस्तु दिसते ॥ विधिनें निर्मिलि ऐसें गमतें ॥
मानव प्राण्या शक्य न, हो, तें ॥ खचित मज वाटतें ॥ ३ ॥
बोल ऐकुनि ते त्यावेळीं ॥ वेश्ये हातीं कंकण घाली ॥
आनंदित ती वेश्या झाली ॥ नेम करी तेव्हां ॥ ४ ॥

पद.

(मसे अनुराये,) या चालीवर.

पृथ्वी मोलाचि कंकण तरि हें ॥ बत्तीस लक्षणी मी ही आहे ॥
तीन दिवस मम सदनीं राहे ॥ दासी तुमची आहे पाहे ॥ १ ॥

पद

(गजानना दे दर्शन,) या चालीवर.

तयासि तें तरि योग्य वाटलें ॥ सर्वांनि त्यानें लिंग काढिलें ॥
सूर्यप्रभेहुन तेज आगळें ॥ न जाय वर्णिलें ॥ १ ॥
लिंग देखुनी ती त्यावेळीं ॥ महानंदा तन्मय झाली ॥
बोले जय जय शंकर शूली ॥ जगदात्मा तूं जगीं ॥ २ ॥
लिंगप्रभेनें नयन झांकती ॥ कोट कंकणें तुच्छ भासती ॥
अनन्य भावें भजतां मुक्ती ॥ मिळेल ती मजला ॥ ३ ॥

साकी

सौदागर मग तिला बोलला जतन करीगे याते ॥
लिंगापाशीं माझा प्राणाचि जरि भंगुनि गेलें तें ॥
झालें दग्ध जरी ॥ अग्नी भाक्षिन मीच तरी ॥ १ ॥
अवश्य ह्मणुनी नेउनि ठेवी नृत्यागारीं त्याते ॥
ते दोघे ही रत्नमंचकीं करिती मग शयनाते ॥
शंकर मग पाहे ॥ कैसें सत्व, तिचें आहे ॥ २ ॥
त्याचे आज्ञें अग्नि लागला नृत्यागारा तेव्हां ॥
चहूं कडुन ते लोक धांवती झाली हाकाचि तेव्हां ॥
जागृत ती केली ॥ मदनारीनें त्यावेळीं ॥ ३ ॥
प्रळयकाळसम अग्नि पाहुनी झाली घाबरी अबला ॥
तैशा माजीं उडी घालुनी सोडुन दे दोघाला ॥
कुक्कट मर्कट ते ॥ जे तिनें पाळिले होते ॥ ४ ॥

जेव्हां शाळा दग्ध जाहली अग्नि शांतची झाला ॥
सौदागर तो पुसूं लागला तेव्हां त्या वेश्येला ॥
लिंग कुठें आहे ॥ आणून दे मज लवलाहे ॥ ५ ॥
बोल ऐकुनी होइ घाबरी वक्षस्थळ तें बडवी ॥
ह्मणें लिंग तें दग्ध जाहलें काय कोपली देवी ॥
अंबे जननी गे ॥ कैसी करणी झाली गे ॥ ६ ॥

श्लोक

नेमाचा तो दूसरा आज दीन ॥ लिंगा साठीं प्राण देईन जाण ॥
या हत्येची गोष्ट गे तूंच केली ॥ देवाला कां बोल गे याच वेळीं ॥ १ ॥

दिंडी

अग्नि आणुनि सत्वरीं सिद्ध केला ॥ गगनपंथीं जाति हो तई ज्वाला ॥
होइ सौदागर सिद्ध त्याच वेळीं ॥ उडी टाकावी ह्मणुन जवळि आला ॥
अती लाघवि तो उमारंग पाही ॥ भवनदींतुन तारण्या तारु तो ही ॥
येइ कुंडाच्या जवळि शंभु तो कीं ॥ 'नमः शिवशिवाय' ह्मणुन उडी टाकी ॥

पद

(दिसली पुनरपि गुप्त जाहली,) या चालीवर.

ऐसें देखुनि महानंदा नमन करी त्या शिवचरणा ॥ धृ० ॥
संपत्ती ती लुटवी सारी कांहिं नसे हो त्या गणना ॥
अश्वशाळा गजशाळाही दान करी त्या सर्वांना ॥
सर्व वस्तु त्या दान करूनी करिती झाली मग स्नाना ॥
भस्म चर्चुनी रुद्राक्षहि ते लेवुनि करि हो शिवध्याना ॥
शिव शिव ह्मणुनी उडी टाकिली नाहीं पुण्या त्या गणना ॥ १ ॥

साकी.

उदयाचलिं तें सूर्य बिंबही जैसें उदया येई ॥
तैसा शंकर भक्ता करितां प्रगटचि तेथें होई ॥
महानंदेचें ॥ रक्षण करण्या हो साचें ॥ १ ॥

जटाभार तो माथ्यावरती निश्चित शेष तो धरती ॥
झुळझुळ वाहे शिरीं नीर तें अभयकर महा ज्ञानी ॥
शोभे चंद्र शिरीं ॥ भस्म चर्चिलें त्या अंगिं ॥ २ ॥
खट्वांगधारि नीलकंठ त्या कसिलें व्याघ्रांबर तें ॥
नरमुंडाची माळ गळ्यामाजि वेष्टी गजचर्मानें ॥
व्याळ सर्व देहीं ॥ दशभुजा मिरविती पाही ॥ ३ ॥
ऐसा शंकर प्रगट होउनी कंदुकवत सदयचि हो ॥
वरचेवरती दशभुजांनीं झेलुन घोंग गिळला हो ॥
प्रसन्न मी तुजला ॥ इच्छित मागे तूं मजला ॥ ४ ॥
प्रसन्न जरि तूं नागरीक हे उद्धारी सर्वांचि देवा ॥
यानीं बसवुनि निजपदिं नेई इच्छा नाहि ही परता ॥
तथास्तु शिव बोले ॥ सर्व नगर ते उद्धरिलें ॥ ५ ॥
महानंदा बैसुनि यानीं सर्वांसह मग चाले ॥
माता बंधू सर्व घेउनी शिवपद जवळी केलें ॥
आधिव्याधि नाहीं ॥ क्षुधा तृषा विरहित पाही ॥ ६ ॥

श्लोक

(चामर वृत्त.)

काम क्रोध द्वंद दुःख मत्सरादि ज्या नसे ॥
अमृता परीस जेथ नीर गोड ही असें ॥
कल्पवृक्ष शोभवीतसे अपार तीं वनें ॥
कामधेनु इच्छिलेंच देत भक्त कारणें ॥ १ ॥

दिंडी

महानंदा जाऊनि पदीं राहे ॥ सर्वदा तें अविनाश असें आहे ॥
भद्रसेनाला सांगुनी कथा ही ॥ ऋषी बोले काय तें पुढें पाही ॥ १ ॥

साकी.

कुक्कट मर्कट पूर्वीचे हे पुत्र तुझे या राया ॥
रुद्राक्ष कंठि भाळिं विभूती या पुण्यें या समया ॥

शिवभक्तचि झाले ॥ पूर्वपुण्य उदया आलें ॥ १ ॥
निर्दोषचि हें राज्य करुनी शिवभजनीं बा बहुता ॥
लावुनि अंतीं नेतिल तुझा भेटाया गुहताता ॥
ऐकुनि नृप बोले ॥ धन्य धन्य मी याबेळें ॥ २ ॥

दिंडी.

किती वर्षें करतील राज्य हो, हे ॥ किती वर्षे आयुष्य यास आहे ॥
नवस केले बहुतची सुता साठीं ॥ अंतिं आह्मां होणार हीच काठी ॥ १ ॥
सत्य जरि मी बोलेन देव राया ॥ होइ कारण तें तुह्मा दुःख व्हाया ॥
मृषा बोलें मूर्खत्व अंगिं येई ॥ सत्य तरि तें वीपची तुह्मां होई ॥ २ ॥
सत्य बोला संकोच नको स्वामी ॥ दास आहें ऐकण्या सिद्ध हा मी ॥
वर्ष द्वादश तारे तुझे सुता पूर्ण ॥ सात दिवसांनीं मरण यास जाण ॥ ३ ॥

कामदा.

(या चालीवर.)

राव ऐकुनी शोक हो करी ॥ मूर्छना तया येत बरवरी ॥
पडत भूमिला ग्लानि येउनी ॥ काय व्यर्थ हो जन्म घेउनी ॥ १ ॥
सकळ कामिनी करिति शोक हो ॥ अंत त्या नसे वर्णण्यास हो ॥
ऊर बडविती वरिवरि तरी ॥ पाहुनी मुनी खुणावितो करीं ॥ २ ॥

अंजनीगीत

सावध करुनी मुनी बोलतो ॥ ऐके राया तुला सांगतों ॥
ठेवी वचनीं विश्वासचि तो ॥ माझ्या तूंचि तरी ॥ १ ॥

पद.

(श्रीसांबाच्या समान दैवत,) या चालीवर.

पंचभुतें जैं नव्हती कोठें माया नव्हतीं तरी ॥
रविशशिही कांहीं नव्हते वरी ॥ धृ० ॥
ब्रह्ममय तरी सगळें होतें स्फुरणाचि झालें वरी ॥
अहंब्रह्म मी ह्मणुनियां तरी ॥

तो ध्यानें माया [illegible] [illegible] महत्तत्त्व [illegible] ॥
त्रिविध अहंकार ते मागुनी ॥
सत्वांशानें पोतनमन तो [illegible] रजांशें तरी ॥
तमांशें रुद्र निर्मिला तरी ॥ चाल ॥
स्वर्गी त्रिभुवनां या कारणांचि जो आहाता ॥
विधिस [illegible] आली [illegible] [illegible] ॥
[illegible] मग [illegible] नाहीं [illegible] [illegible] ॥ चाल ॥
चौ वेदाचा उपदेशाचि तो शंभु मग त्या करी ॥
ऐकुनी तोषे विधि अंतरीं ॥ १ ॥
चौवेदाचें सार असे या रुद्राध्यायचि तरी ॥
जपतां पातक दुरीच करी ॥
त्रिदोष [illegible] असेना यातुनि मुक्तपणी ॥
ह्मणुनि जप करीं तूं या नमनें ॥
रुद्राध्याय हा शिवस्वरूपचि या श्रीशंकर [illegible] ॥
जपतां पावेल तो की सुखा ॥
जे जे ऐकिती पठणचि करिती त्यांचें दर्शन तरी ॥
नेईल भवनदिच्या पैलतिरीं ॥ चाल ॥
कमलोद्भव सांगे सतसुताला तरी ॥
सांप्रदाय ऋषिनीं आणला मग भुवरी ॥
रुद्राध्यायचि तो किर्ति वर्णूं मी तरी ॥ चाल ॥
जपतपदानादि करणें नलगे याहुनि दुसरें तरी ॥
ह्मणुनी आळस नको बा क्षणभरी ॥ २ ॥

पद.

(रुपती कां तीर्थ यात्रा,) या चालीवर.

करतां हो पठण याचें नित्यचि तें अंतरीं ॥
त्याच्या हो दर्शनातें सुर घेती वरवरी ॥
रुद्राचो फार मोठा महिमा या भूवरीं ॥
महिमा हो फार झाला यम त्याला अंतरी ॥ १ ॥

पद.

(जाऊं कशी मिरवत,) या चालीवर.

यमकिंकर ते रिते हिंडती पाप नसे कांहीं ॥
पापी प्राणी कोणि दिसेना रिते पाश तेही ॥ धृ० ॥
यम मग पुसुनी विधिस निर्मी अभक्ति कृत्या ती ॥
जनहृदयीं ती संचरली मग मत्सर करवी ती ॥
शिवद्वेष ते करूं लागले अल्प मती हो ती ॥
नरकांमधें ते मग पडती कीटक ते होती ॥
हरिहर यांचा भेद मानिती नरकीं ते जाती ॥
रुद्रानुष्ठान आयुष्याची वृद्धी करतें ही ॥ १ ॥

साकी.

रुद्रावर्तन अयुत करीवा शिवावरी तूं राया ॥
अभिषेकाची धार धरावी टळे मृत्यु या समया ॥
अथवा शतघट ते ॥ स्थापुनि करि बा शांतीतें ॥ १ ॥
शतघट स्थापुनि वृक्षपल्लवा आणुनि त्यांतचि घाली ॥
रुद्रानें तें उदक मंत्रुनि शिंचन कर या वेळीं ॥
तुझ्या पुत्रावरी ॥ टळेल मृत्यु जाण तरी ॥ २ ॥

अंजनीगीत

अवर्तनें तीं दहासहस्रची ॥ नित्य करावि तूं शांत मनेंची ॥
सप्तदिनांतीं पुजा शिवाची ॥ पूर्ण करी राया ॥ १ ॥

पद.

(शंकित कां होशी,) या चालीवर.

नमितों मी तुजला ॥ मुनिराया ॥ धृ० ॥
सकळामध्यें मांडित तरि तूं पळवी मम शोकाला ॥
आचार्यत्वचि तुह्मी करूनी सांग करा शांतीला ॥
तुह्मां संगें विप्र असाति हे आणिक सांगा मजला ॥

निश्चयें आतां येथें [illegible] ॥
[illegible]नुष्ठान आणावें पूर्णचि आणावे जे [illegible] ॥
[illegible] ॥
दुष्प्रतिग्रह करि [illegible] प्राण जरी तो [illegible] ॥
सामर्थ्ये ते चालुं न देती [illegible] मर्यादा ॥
साक्षात् आणुनि उभा करिती त्या [illegible] शंभुला ॥ १ ॥

साकी.

ऐसे ब्राह्मण सर्व येउनी [illegible] तो नमला ॥
सहस्त्रघट ते स्थापुनि हातीं मंत्रित करि सर्वांला ॥
गंगाजळ ओती ॥ आम्रपल्लव घटावरती ॥ १ ॥
रुद्रघोष तो ब्राह्मण करुनी अनुष्ठान ते करिती ॥
सप्तदीन ते पूर्णचि झाले [illegible] ॥
मृत्युसमय आला ॥ बाळ परि तो [illegible] ॥ २ ॥
धावरला नृप गुरु बोलती ना भी ना भी राया ॥
रुद्रोदक ते शिंपुन नंदन सावध करि त्या समया ॥
पुसती मग त्याला ॥ सांगे सर्वचि आपणाला ॥ ३ ॥
परम भयानक ऊर्ध्व जटा त्या भाळीं शेंदुर लाल ॥
विशाळ दाढा नेत्र लालचि मुद्रा भासला काळ ॥
ऐशा पुरुषानें ॥ धरलें मज निजपाशानें ॥ ४ ॥
पंचवदन ज्या दशभुजाही भस्म अंगीं हो ज्याच्या
दशहस्तीं तीं आयुधें सारीं [illegible] तेजहि त्याच्या ॥
देहीं मज दिसलें ॥ अघतम सारें जें हरलें ॥ ५ ॥
महाराज ते येउनि त्यांनीं बंध मुक्त मज केलें ॥
काळपुरुष तो पाशीं बांधुनि ताडण करितांचि गेले ॥
तेथुन आलों मी ॥ धन्य दयाळा तूं स्वामी ॥ ६ ॥
पुत्र मुखींचे बोल ऐकुनी जयजयकारचि केला ॥
नमस्कार तो घालि ब्राह्मणां संतोष नृपा झाला ॥
विप्र चरणीं लोळे ॥ गडबड गडबड [illegible] ॥ ७ ॥

दिंडी.

बहुत वाद्यांचा गजर होउं लागे ॥ नाद त्यांचा जाइ हो दूर वेगें ॥
शृंगभृंगादिक महाकाल थोर ॥ नाद सनया मंजूळ देति फार ॥ १ ॥
शंभुलीला गावुनी नाचताती ॥ घोष नामाचा करुनि भागताती ॥
भद्रसेनानें होम पूर्ण केला ॥ बहुत रत्नें देइ तो द्विजगणाला ॥ २ ॥

आर्या.

किति दिली दक्षिणा ती, गणना त्याचि नये मला करितां ॥
याचक सारे ह्मणती, श्रमलो आह्मी गृहास ती नेतां ॥ १ ॥
मंत्राक्षत देउनि त्या, विजय असो बा तुझ्या सुता आतां ॥
तों एक नवल झालें, ऐसा आनंद होत जों असतां ॥ २ ॥
सुगंधवनीं वसंतचि, काशीं क्षेत्रांत स्वर्धुनी वाहे ॥
श्वेतोत्पल भडाणी, रमणलिंगास भक्तिनें वाहे ॥ ३ ॥
किंवा निर्धनिकाला, चिंतामणि तो जसा मिळावा हो ॥
क्षीराब्धि जसा क्षुधिता, तैसा नारद मुनी हि आला हो ॥ ४ ॥

पद.

(चाल साधी.)

वाल्मिक मुनि ही प्रल्हादादि तो ऐसे शिष्यचि ज्याचे ॥
ज्याचे शिष्यहि वंद्य जगाला भाग्य किती त्या गुरूचें ॥ धृ० ॥
चौसष्ठकळा चौदा विद्या करतळमल हो ज्याला ॥
रूप जयाचें पाहुनि भासें नारायण हा आला ॥
इंद्रादिकही भीती बहुतचि पाहुनि तत्तेजाला ॥
नारदमुनि तो देखुनि अग्नी मूर्तिमंत वर आला ॥
दक्षिणाग्नी गार्हपाहवनी उठती पाहुनि मुनिला ॥
पाराशरादि सकळ विप्र ते नमती पदयुग मुनिचे ॥ वाल्मिक० ॥

१ होमा मध्यें तीन अग्नि असतात ते:—दक्षिणाग्नि, गार्हपत्याग्नि आणि अहवनीताग्नि. असें तीन अग्नि नारदास पाहून उभे राहिले.

दिंडी.

प्रधानासह तो भद्रसेन जाई ॥ हस्त जोडुनि भूमि पुढें नीन होई ॥
दिव्य सुमनें आणुनी पुजा केली ॥ षोडशोपचार, पूर्ण सर्व केली ॥ १ ॥
त्रिकाळाचें ज्ञान तें तुझा आहे ॥ गमन त्रिभुवनि आपलें सदा राहे ॥
मार्गी कांहीं देखिलें नवल स्वामी ॥ सर्व सांगा ऐकण्या सिद्ध हा मी ॥ २ ॥

पद.

(नाहीं पापाचि या देही.) या चालीवर.

पाहिलें शंभु दूताला ॥ दशभुज पंचवदन ज्याला ॥ धृ० ॥
बांधुनि नेती मृत्युला ॥ सोडिति ते तव पुत्राला ॥
उत्तम केलें शांतिला ॥ प्रेरिलें वीरभद्राला ॥
वा तव पुत्र रक्षण्याला ॥ वीरभद्र तो मृत्युला ॥
बोले मज देखत त्याला ॥ कोणी दिधलें आज्ञेला ॥
अणण्या नृपतनयाला ॥ दशसहस्त्र वर्षे याला ॥
असें अयुष्य हो ज्याला ॥ तो पावेल राज्याला ॥
रुद्रमहिमा तो तुजला ॥ ठाऊक असुनी तूं त्याला ॥
कैसें आणलें चांडाळा ॥ पाहिलें० ॥ १ ॥

दिंडी.

चित्रगुप्ताते पुसे पितृराज ॥ कशी झाली चूक हो तरी आज ॥
पत्रिका ती वांचुनी तई पाही ॥ वर्षं द्वादश होताच मृत्यु येई ॥ १ ॥
मृत्यु नोहे गंडांतरची होतें ॥ महत्पुण्यें निरसुनी जाइ हो, तें ॥
स्वापराधें कष्टि तो सूर्यसूत ॥ शंभु चरणीं लीन तो तरी होत ॥ २ ॥

अंजनीगीत

कृतांत मग तो उभा राहिला ॥ गिरिजावर मग त्यानें स्तविला ॥
न कळतां हा दोषचि घडला ॥ क्षमा करावी ॥ १ ॥
नारदवचना परिसुनि नृपती ॥ लोळण घाली चरणा वरती ॥
आणिक सहस्र अवर्तनें तीं ॥ करी आनंदानें ॥ २ ॥

शंभर रुद्रचि करितां पाही ॥ होई नर तो शतायुषी ही ॥
अध्यायाचें करितां पठण ही ॥ शिवरूपीं तो होई ॥ ४ ॥
समजा तरि तो मुक्तचि येथें ॥ बहुत तरति ते त्याचे तीर्थे ॥
गुप्त जाहले नारद मुनि ते ॥ पाराशर तोषें ॥ ५ ॥
अगणित धन तें अर्पी गुरुला ॥ संतोषचि तो गुरुते झाला ॥
सर्व घेउनी सर्व द्विजाला ॥ जाई तो आश्रमीं ॥ ६ ॥

अभंग

भद्रसेनाचें हो आख्यान पढती ॥ आयुष्य संतती वाढे त्यांची ॥
अंतीं काळाची हो नाहीं तया भीती ॥ वंदोनिया नेती शीवपदा ॥
ऐकतां पढतां पुण्य तें विशेष ॥जाती सर्व दोष नीरसूनी ॥
सहस्रकपिलादान पुण्य होत ॥ नित्य जे वाचीत आख्यान हें ॥
अभक्ष भक्षण सुरापानादीक ॥ ब्रह्महत्यादीक पापें जातीं ॥ १ ॥
वाचा अध्याय त्रिकाळीं ॥ गंडांतरें दूर झालीं ॥
तरावयासि निःशेष ॥ आयुष्यहीन लोकांस ॥
कलियुगीं तारक बारे ॥ अनुष्ठान हें निर्धारें ॥
रुद्रघोष तो करी नित्य ॥ हेंच अंतीं तारक सत्य ॥ २ ॥

साकी.

सुधर्मपुत्रा राज्य देऊनी युवराजहि तें पाही ॥
प्रधानात्मजा सुखें देऊनी तपो वनीं मग राही ॥
सचिवासह गेला ॥ अनुष्ठान तें करण्याला ॥ १ ॥
रुद्रध्यान ते करिती दोघे महारुद्र तो तोषे ॥
राव प्रधानाहि मिरवित नेले बसवुनि यानीं सरसें ॥
कांहीं दिवस होते ॥ वैकुंठीं त्या दोघे ते ॥ २ ॥
शेवटिं गेले शिवपादिं दोघे शिवरूपीं ते झाले ॥
अकराव्या ह्या अध्यायाला शिवरूपचि बा आलें ॥
अकरा रुद्राचें ॥ ह्मणा शिव शिव तारि वाचें ॥ ३ ॥

पद

(शिवाशेची वाट न पाहतां.) या चालीवर.

अध्यायानें श्रवणचि करितां तोषचि रुद्राला ॥
कल्पद्रुम हो हा तरि जाणा पुरवि कामनेला ॥ धृ० ॥
मृत्युंजयजप रुद्रावर्तन करावं नियमानें ॥
ग्रहपीडा ती दूर होइ या दशांतिल तीं सिद्धि ॥
पिशाच्च बाधा कधिं नच होई याचे पठणानें ॥
दारुण रोगांहि नाश पावती जाण निश्चयानें ॥ चाल ॥
सारे कलंकें मानिल. जो येथें ॥
अल्पायुष तें होइल हा त्यातें ॥
चांडाळाचि तो निंदिल जो यातें ॥ चाल ॥
विटाळ त्याचा कधिं नच व्हावा सोडी संगतिला ॥
वांझ ह्मणावी जननी त्याची जरि तिला हा झाला ॥ १ ॥

पद.

(दोदिवसाची,) या चालीवर.

भाषण करि जो अशा नराशी पापि ह्मणावें त्यास तरी ॥
स्वगृह त्यांना वर्ज करावें न जावें वा त्यांचे घरीं ॥
हिंस्रकगृहिं ते सुशिल न जाती तेवि त्यजावें त्यास दुरी ॥
वीष भक्षितां नयनीं पाहती पंक्तिस त्याच्या मुखें तरी ॥
बसती त्यांना मृत्यु आला संदेह नाहीं तीळभरी ॥
शिवलीला जे अखंड पढती त्यावरि शंभू कृपा करी ॥
ना तरि वाचा अध्यायचि हा ब्रह्मानंद तो त्यांचे घरीं ॥
अनुष्ठान तें करितां याचें नित्य रुद्र तो होइ तरी ॥ १ ॥

अंजनीगीत

गिरिजारमणा कृपा करावी ॥ बाळकृष्ण या दासा द्यावी ॥
सुमति नाथा देउनि बरवी ॥ वदवी तव लीला ॥ १ ॥

पद.

(अहा हे कृष्ण मुकुंदा,) या चालीवर.

शिव शिव मुखीं बोला ॥ चर्चुनि भस्माचि शरीराला ॥ धृ० ॥
रुद्राक्षाच्या माळा ॥ प्रेमें कंठीं हो नित्यचि घाला ॥
स्थापुनि शिवलिंगाला ॥ रुद्राभिषेकची कर मग त्याला ॥
वाहुनि मग स्नाला ॥ भावें अर्पी सुमनें हो त्याला ॥
धूप दीप नैवेद्याला ॥ अर्पुनी करि मग शिवस्तवनाला ॥
पदरचनाग्निदळाला ॥ बाळकृष्ण हा अर्पितो तुजला ॥ १ ॥

अध्याय १२ वा.

श्लोक

प्रभो शरण मी तुला करि कृपा हि माझ्या वरी ॥
किती तरि तुझ्या कथा सत्यता मनीं ना धरी ॥
दया मनिं तुझ्या नसे तुज मला नसे ना मिळे ॥
तुझे चरण पाहण्या मन हि मार्गे आवडे ॥ १ ॥

पद.

([illegible]) या चालीवर.

ब्राह्मण क्षत्रिय वैश्य शूद्र ही अंत्यजादि ते नरीं ॥
गृहस्थ वानप्रस्थ पुरुषांनि परी ॥ धृ० ॥
वृद्ध तरुण तो स्त्री बालकों शिव नामांनि जपावें ॥
ज्याहीं नका विसरूं क्षणभंग ॥
शिव स्मरण हें ज्यां नावडे अपवित्रचि तो नरी ॥
समजा अंत्यजाहून ही परी ॥
वस्त्राभरणें मंडित तनु जरि शिव स्मरे ना तरी ॥
समजा तें भूषित प्रेता परी ॥
पशुसम तोही अन्न भक्षितो नेत्र [illegible] परी ॥
मयुरांगिच्या ते नगना परी ॥
वारुळ छिद्रासम कर्णचि ते हस्त चरण ते तरी ॥
दिसती शाखा गेल्या परी ॥ चाल ॥
शिव भजनाविण जो बुडो समुद्रांतरीं ॥
ना तरि वडवाग्नी भस्म करो सत्वरी ॥
वा काळसर्प तो दंशुनि जावो तरी ॥ चाल ॥
जैसी मुंगी गुळा न सोडी अर्धे तुटे ती परी ॥
तैशी बा श्रवणीं आवड धरी ॥ १ ॥
एक सूत बा पोटीं असुनी होता प्रियकर अती ॥
चुकला शोधा न चाले मती ॥

अकस्मात तों वार्ता आली आईबाप धांवती ॥
ऐकण्या तशी कथेस हो वा मती ॥
ग्रामांतरीं तो प्रियपति गेला प्रिया वाट पाहती ॥
तों पत्र आलें ऐकण्या धांवती ॥
निर्धनासि धन अंधा नयनचि तृषिता जीवन जसें ॥
श्रवणीं तुझा सुख व्हावें तसें ॥
चिंता निद्रा दूर करूनी श्रवणीं सादर असा ॥
कदर्यू रासि धनाला जसा ॥ चाल ॥
वक्ता पंडित तो गुरु समजा अंतरीं ॥
शंकर मानुनि त्या पूजन त्याचें करी ॥
वदतां शिवमहिमा प्राशन करि सत्वरी ॥ चाल ॥
सुरभीच्या त्या स्तनांतुनी वा सुधा धार वरवरी ॥
येई तशी लीला प्राशन करी ॥

श्लोक.

वक्ता मोठा समज तरि तूं श्रेष्ट या मृत्यु लोकीं ॥
जें जें सांगी श्रवण करि तूं मानुनी सत्य तें कीं ॥
खोट्या प्रश्ना करुनि जरि तूं त्रासवीशील त्यातें ॥
भूताची वा गति सहजची प्राप्त होईल तूंतें ॥ १ ॥

साकी

पुराणिकाला नमन करावें सभेमधें वा जाणी ॥
उगाचि गर्वें जाशिल उठुनी जरी कथा सोडूनी ॥
अल्पायुषि होशी ॥ भोगशील बहु दुःखाशी ॥ १ ॥
कुटील खळ वा पापी धूर्तचि नलगे ऐसा श्रोता ॥
दुग्ध जरी तें वपू पुष्टवी परि तें वीषचि व्यरिता ॥
श्रवणीं बैसूनी ॥ खेदुं नको ती कुतर्कांनीं ॥ २ ॥
गप्पा नलगे मनन करावें कथा सर्व ऐकूनी ॥

[illegible] भूमीं मग म्हणोनी ||
[illegible] नेत्रीं [illegible] || नेत्र प्रकाशित हो तेणें || ३ ||
[illegible] पूजन करितां त्यांचें दुष्ट पार्वतीरमण ||
[illegible] कांहि तें त्यास शिवेंना [illegible] ||
[illegible] || त्यांचें पुजा [illegible] || ४ ||

अभंग.

टाकी पाऊल कथेशी || [illegible] ||
घालुनि आर्णीय एकली || जन्मांतर [illegible] होती ||
श्वपाक मग तुझी आतां || काय दोष त्या [illegible] ||
मुख्य [illegible] तो सोंडा || [illegible] हातीं जोडा || १ ||

अभंग

विडा खाऊनीया कथा जे ऐकती || यातना भोगीती नानापरी ||
ऐकतां कथेशी निद्रा जे हो घेती || निद्रा सोडावी ती बहु यत्नें ||
अंतर सद्गद नेत्रीं यावें पाणी || मग निद्रा कोठूनी म्हणोनि ती ||
बरी तें जीवन व्यर्थही लावून || भक्ति भावाहीण व्यर्थ तें हो || १ ||
वक्त्याहून उंच आसनीं तवतां || धरूनी अहंता बसं नये ||
हें न मानीती ते काग होती || जगपुरिप भक्तिनी सर्वदा हो ||
विरासन घालती वृक्ष ते हो होती || पाय पसरीती त्यास दंड ||
जेठा घालूनीया वळेंच बैसती || नरकीं त्या टाकीती यमदूत ||
श्रवण सोडूनी दादूनी नीजती || अजगर होती जाणा तें हो ||
नमन केलिया वांचून बैसती || वंशवृक्ष होती चांडाळ ते || २ ||

कटाव

कथेंत बोलति भलत्या गोष्टी || मंडुक होउन सदां बटवटी || टाळि न वाजवि होउन हट्टी || संसारी तो होतो कष्टी || शिव कीर्तनीं करी चावटी || || सारमेय तो शतजन्म कोटी || दुरुत्तरें जे बोलती निश्चिती || सरडाचे

१ पागोटें.

ते जन्मा जाती ॥ अनादर जे श्रवणीं करिती ॥ अन्य जन्मीं सूकर होती ॥ शिव चरित्रा उच्छेदीती ॥ वृकयोनीला जाण पावती ॥ वक्त्यासी जे आसन देती ॥ शिवा सन्निध तेच बैसती ॥ वस्त्र अर्पितां अन्नें मिळती ॥ पुराण श्रवण जे बरवर करिती ॥ वैराग्य भक्तिहि अंगीं येती ॥ या विषयींची मूळ कथा ती ॥ सांगिन आतां तुम्हांसाठीं ॥ १ ॥

दिंडी

दक्षिणेसी ग्राम तें एक पाहीं ॥ नाम बाष्कळ हो धर्म तिथें नाहीं ॥
स्त्री पुरुष ते सर्व हो व्यभीचारी ॥ धर्म नाहीं ठाउका अनाचारी ॥ १ ॥
वेदशास्त्रहि ठाउके नसे कोणा ॥ नयन असुनी अंध ते तरी जाणा ॥
याच परिचे अपवित्र लोक जेथें ॥ धर्म कैसा राहील सांग तेथें ॥ २ ॥
जार तस्कर चहाड दुराचारी ॥ मद्यपी ते मार्गघ्न वित्तहारी ॥
जनक जननीला त्रास बहू देती ॥ अशी वस्ती नगरिची तरी होती ॥ ३ ॥

साकी

त्या ग्रामीचा एक विप्र तो नामें विदुरचि होता ॥
वेश्येशीं रत अहोरात्र ही सोडुनि अपुली कांता ॥
काम कर्दमीं तो ॥ स्वस्त्री सोडुनि बहु रमतो ॥ १ ॥
बहुला नामें त्याची कांता तीही जारिणि फार ॥
जारासी ती क्रीडत असतां धरी तीस तो विदुर ॥
जार पळुनि गेला ॥ विदुर मारि हो कांतेला ॥ २ ॥

पद.

(गणया गणया,) या चालीवर.

होउनि वश तूं जाराला ॥ मीळविलें बहु द्रव्याला ॥
द्रव्यचि दे गे तें मजला ॥ नेउनि अर्पिन वेश्येला ॥
देऊं कोठुनि द्रव्याला ॥ ऐकुनि मारी तो तिजला ॥
घेत हिरूनी वस्तूला ॥ टाकी देउनि वेश्येला ॥ १ ॥

श्लोक

मंत्राणि [illegible] ॥ [illegible] अशी [illegible] ॥
दोघांही पापांत बुडोनि [illegible] ॥ तो [illegible] शिवनाम [illegible] ॥ १ ॥

पद.

([illegible]) या [illegible].

कुंभीपाकीं जाउनि पडला [illegible] ॥
[illegible] ॥ ध्रु० ॥
[illegible] ते देऊनि [illegible] ॥
[illegible] ॥
[illegible] ॥ [illegible] ॥
[illegible] ॥ [illegible] ॥
[illegible] ॥ [illegible] ॥
[illegible] ॥ १ ॥

पद.

(दिल्ली दुलारि.) या चालीवर.

इकडे बहुला धवरहित जरी दुःख तयातें नसे निळा ॥
पोटीं होता एक पुत्र हो कोणा पापानें तो निजला ॥
झाला, याचें स्मरण मुळीं हो कांहीं नव्हतें त्या बाळा ॥
शिवरात्रीचें पर्व जवळि तें आलें जाणुनि जन सगळा ॥
गोकर्णाला जाउं लागला वाजति वाद्यें त्या वेळां ॥
शिवनामाचा घोष करिती ते ठाव नसे हो पापाला ॥
नाम मुखीं जे गाति सर्वदां त्यांनीं जिंकिलें त्या कळिला ॥
संगें घेउनि पुत्रा चाले त्यांच्या संगें ती बहुला ॥
स्नान करुनी लिंगदर्शना जाती झाली मग अवघ्या ॥
महाबळेश्वर दर्शन घेउनि बसली पुराण श्रवणाला ॥ १ ॥

साकी.

वनिता जी हो जारिण आहे यमकिंकर ते तिजला ॥
धरुनी नेउनि स्मरगृहामाजीं तप्तलोहपरिघाला ॥
घालुनि, ते तिजला ॥ ह्मणती करी विलासाला ॥ १ ॥
ऐसें ऐकुनि वहुला तेव्हां भयाभीत बहु झाली ॥
अनुताप तिला फार होउनी ढळढळ अश्रू गाळी ॥
मग पुराणिकाला ॥ सांगे सर्वहि ह्यावेळां ॥ २ ॥

पद.

(अक्रुर हा नेतो श्रीकृष्णाला,) या चालीवर.

गुरुराया दासी लीन चरणाला ॥ सांगा उपाय ते मजला ॥ धृ०॥
व्यभिचार आजवरी बहु केला ॥ त्यांतुनि तारा हो इजला ॥
यमकिंकर ते मनांत समयाला ॥ छळतिल हो बहुताचि मजला ॥
कैसें सोसूं अपार दुःखाला ॥ कंपचि आतां मज सुटला ॥
तीव्रपाश ते बांधुनि कंठाला ॥ मारिति घेउनि शस्त्राला ॥
असिपत्रवनीं फिरविति बहु वेळा ॥ उफराटे टांगुनि मजला ॥ चाल ॥
नरकीं देतिल फेंकूनी ॥ गुरुराया ॥
तप्तभूमिवर नेऊनी ॥ गुरुराया ॥
हिंडविती मजला मारूनी ॥ गुरुराया ॥
तीक्ष्ण शस्त्र तें टोंचिति पोटाला ॥ धूम्रावर टांगुनि मजला ॥
चंडशिळा बांधतील चरणाला ॥ कोण सोडवील हो मजला ॥ १ ॥

दिंडी.

गोड लागेना अन्न तिला कांहीं ॥ शोक करिते त्यास हो पार नाहीं ॥
जाउं कोणा शरण मी तरी आतां ॥ कोण होइल हो सांग मला त्राता ॥ १ ॥
गुरुराया शरण मी तुझे पायीं ॥ कृपा जरि तूं करशील उणें काई ॥
वदुनि ऐसें करिं धरी चरण त्याचे ॥ तारि तारी हेंच हो वदे वाचें ॥ २ ॥

साकी.

[illegible] ॥
शिवलीलामृत ग्रंथरूपानें [illegible] ॥
[illegible] ॥ [illegible] ॥ १ ॥
[illegible] निःसंगचि होई [illegible] ना पाही ॥
निर्मोहचि तो निर्मोहत्वें निश्चल मन होई ही ॥
उद्वेग मन नाहीं ॥ [illegible] होई ॥ २ ॥
शिवनामा तो [illegible] मन नाहीं ॥
परम पवित्रचि [illegible] आत्मा अनुभव पाहीं
संशय [illegible] ही ॥ [illegible] कांहीं ॥ ३ ॥

पद.

(दो दिवसांची,) या चालीवर.

तत्वांचा तो पुरसा जातां सहज आरसा होई हो ॥ धृ० ॥
परिस लागतां लोहाला तो सुवर्ण तरि तें होतें हो ॥
अग्नी मध्यें काष्ठें पडतां अग्नीमय ती होतीं हो ॥
ओहळ मिळतां गंगानदिला गंगाजल तें होई हो ॥
जप करितां तें पुण्य बहुतची पाप सर्वही जातें हो ॥
ज्ञानाहुन तें ध्यान विशेषचि मनन श्रेष्ठ तें श्रवणा हो ॥
मननाहुनि ही निदिध्यास तो साक्षा मग मी सहजचि हो ॥
शिवरूप तो झाला पाही कांहीं संशय नाहीं हो ॥
निर्दोष तशी बहुला झाली नाम गातसे वाचें हो ॥ १ ॥

पद.

(झाली ज्याची उपवर,) या चालीवर.

श्रवणें पावन प्राणी होती ॥ या जन्मीं मुक्तिच मिळते ती ॥ धृ०
तीर्थाटन तें करणें नलगे ॥ सार्थकता ती श्रवणें येती ॥
सत्समागमाहि ज्यास मिळेना ॥ करावि त्यानें तीर्थें तरि तीं ॥

१. तवा आणि पुरसा हे शब्द पोथींत होते तेच कायम ठेविले आहेत.

अष्टांग योग साधन नलगे ॥ एका श्रवणें सर्वहि मिळती ॥
योग याग व्रत साधन नलगे ॥ भक्ती नवविध श्रवणें येती ॥
चारि वर्ण ते चारी आश्रम ॥ पावन परमाचि श्रवणें होती ॥ १ ॥

साकी.

गुरुची सेवा अखंड करुनी गोकर्णी ती राही ॥
जटा वल्कलें अजिन धारिही कारि समुद्र स्नाना ही ॥
भस्म चार्चि देहीं ॥ रुद्राक्ष करी धारण ही ॥ १ ॥
अन्न सोयरे सोडुनि सगळे गुरुची सेवा केली ॥
महाबळेश्वर दर्शन घेउनि पावन बहुला झाली ॥
तृतियोध्यायीं हो ॥ गोकर्ण महिमा वदला हो ॥ २ ॥

अंजनीगीत.

स्वयाति[1] कीर्ती पुष्टी वर्धन ॥ तीन देह ते तिणें जाळुन ॥
त्याचें भस्माचि अंगीं चर्चुन ॥ शिवरूप जाहली ॥ १ ॥
शंकर धाडी विमान खालीं ॥ बहुला तेव्हां शिवपादिं नेली ॥
एवढि पापिण कशी तारिली ॥ वाटें नवलाचि हें ॥ २ ॥
शिवापुढें ती जाउनि बहुला ॥ स्तवन करूनी गायी लीला ॥
मागुति स्तवि त्या जगज्जननिला ॥ प्रसन्न ती झाली ॥ ३ ॥
प्रसन्न मी तरि तुजला बाई ॥ इच्छित आतां मागुन घेई ॥
नकळे कोठें मम पति, आई ॥ पावन कारि त्याते ॥ ४ ॥

साकी.

त्रिजगज्जननी अंतरिं पाहे तेव्हां तिजला कळलें ॥
विंध्याचलिं तो पिशाच होउनि भोगि पाप जें केलें ॥
ऐसें जाणुनि ती ॥ बहुलेस काय तरी वदती ॥ १ ॥

१ यश.—यश आणि आरोग्य यांचें वर्धन करणारें.

पद

(दुसरी चाल)

तुंबराम घेऊनि जाई ॥ विंध्याचली तूं सत्वर बाई ॥ धृ० ॥
पती तुझा तो पिशाच होई ॥ विंध्याचळि तो हिंडत राही ॥
शिवलीला त्या श्रवण करवि कांहीं ॥ तुंबराम० ॥ १ ॥

पद

(चरण चालि चालतां निघे तो.) या चालीवर.

विंध्याचळि ती सत्वर गेली आज्ञा ज्ञान्यावरी ॥ धृ० ॥
पिशाच तेथें नग्न देखिला हिंडत वेड्यापरी ॥
तुंबर हस्तें त्यास बांधिलें एका वृक्षावरी ॥
मस्तकादिका कापुनि मिळवी सप्तसुर सत्वरी ॥
शिवलीला मग गाऊं लागला रागरागिणी वरी ॥
पशुपक्षी ते उद्धरती हो ऐकुनि लीला तरी ॥
शिवकीर्तन ही मात्रा देतां आला शुद्धीवरी ॥
सोडा सोडा ह्मणूं लागला आतां मज सत्वरी ॥
सोडतांच तो जाउनि पडला तुंबर चरणावरी ॥
धन्यधन्य तूं स्वामि दयाळा आतां पावन करी ॥ चाल ॥
कांते मजला तूं धन्यचि केलें तरी ॥
उद्धरिलें मजला कांता तूं गे खरी ॥
उपदेश मला तो द्यावा हो सत्वरी ॥ चाल ॥
उपदेशी मग तुंबर त्याला मंत्रहि पंचाक्षरी ॥
जप करितां तों विमान आलें स्त्रीसह गेला वरी ॥ १ ॥

साकी

शंभूपाशीं मिरवित नेले दोघे लागति चरणा ॥
शिवरूपीं ते मिळून गेले जळीं स्थिती जी लवणा ॥
होते तैशी हो ॥ शिव रूपीं ते मिळती हो ॥ १ ॥

जळीं गार ती नाद अंबरीं कर्पुरि मिळले ज्योती ॥
ऐक्य होउनी सागरिं गेली जैशी गंगानदि ती ॥
पातिसह ती बहुला ॥ मिळून गेली रूपाला ॥ २ ॥
शिवमंत्राचा तसा कथेचा महिमा मोठा आहे ॥
भस्मलेपनें उद्धरिले जन संख्या नाहीं पाहे ॥
शिवादिक्षा ती ही ॥ रुद्राक्ष धारण तैसें ही ॥ ३ ॥
भस्मांतुनि तो भस्मासुर ही निघतां झाला कैसा ॥
शिवद्रोहि तो परम घातकी पापी असुनी ऐसा ॥
कैसा उद्धरिला ॥ सांगेन त्या चरित्राला ॥ ४ ॥

पद.

(चरण चाली चालतां तिथें ती,) या चालीवर.

कैलासनगीं प्रदोषकाळीं भस्म घेउनी करीं ॥
अंगीं चर्ची उमारमण तों झालें नवलचि परी ॥
यांत एक तो खडा सांपडे टाकी भूमीवरी ॥
नवल शिवाचें सांगुं किती मी असूरचि प्रगटे तरी ॥
भस्मासुर त्या नांव ठेविलें तोपे बहु अंतरीं ॥
सदाशिवारे दास तुझा मी सांगे मज चाकरी ॥
चिताभस्म तें आणुन द्यावें नित्य नित्य तें तरी ॥
सेवा तरि ही योग्य तुला बा नित्य नेम तूं धरी ॥
ऐशी आज्ञा होतां त्याला लोळे चरणावरी ॥
कर्मभूमिला नित्य येउनी शोधी पृथ्वी तरी ॥ चाल ॥
शिवभक्तिच ज्याला, पारायण जो करी ॥
लिंगार्चन घडलें ज्याला शिवव्रतसरीं ॥
प्रदोष शिवरात्रहि प्रेमें जो आचरी ॥ चाल ॥
सदां सर्वदां नाम घेउनी ऐके कीर्तन वरी ॥
भस्म तयाचें शिवास देतां अंगिकार तो करी ॥ १ ॥

साकी.

अभेद प्रेमळ भक्त पाहुनी त्याच्या मुंडाची हो ॥
माळ करुनी गळ्यांत घाली कोणी मनें त्याच्या हो ॥
भोळा शंकर तो ॥ वसे नित्य स्मशानीं तो ॥ १ ॥
स्मशान म्हणुनी गुणास धुनी त्यांनीं जडली प्रीती ॥
विषयावरती म्हणुनि स्मशानीं शंकर करितो वस्ती ॥
भोळा शंकर तो ॥ शरणागत रक्षण करितो ॥ २ ॥

पद.

(श्रीशंकरा या समान दैवत.) या चालीवर.

पिंड ब्रह्मांड पंच भुतेंही तत्त्वासह जाळुनी ॥
जे उरतें सर्व परी निरसुनी ॥ धृ० ॥
स्वात्मसुखाचें भस्म तें तरी ब्रह्मानंद होउनी ॥
सुखावे अंगीं तें चर्चुनी ॥
षड्विकार ही ज्याला नसती अमूर्त मूर्त मानुनी ॥
भजती हो त्यास लीन होउनी ॥
विकार रहिताचि निर्विकार जो, परब्रह्म जो जनीं ॥
ऐसा भासत नाहीं कुणी ॥ चाल ॥
अस्ति[1] जायतें विपरिणमतञ्चि तें तरी ॥
अपक्षीयतें[2] निधनाचि वाटे खरी ॥
षड्गुणैश्वर्य जो वसतो भुवनांतरीं ॥ चाल ॥
यशःकीर्तिही ज्ञान औदार्य वैराग्य पूर्णपणीं ॥
वाटे तोष तो त्यास पाहुनी ॥ १ ॥

---

१ अस्ति=आहे, जायतें=जन्मतें, विपरिणमतें=नाश पावतें.
२ अपक्षीयतें=क्षय पावतें.

पद.

(ऐक सज्जना मन मोहना,) या चालीवर.

आणिक मंडित षट्‌चिन्हांनीं ऐका नांवें तरि त्यांचीं ॥
कर्तृत्व नियंतृत्व भोक्तृत्व विभुत्व साक्षित्वहि साची ॥
मायाचक्रा चालक तो बा त्रिविधभेद जो गणिनाची ॥
ऐसा शंभू असुरा तेव्हां सांगे सेवा भस्माची ॥ १ ॥

दिंडी

नित्य आणुनि तो भस्म देइ देवा ॥ पूज्य भावहि दावुनी करी सेवा ॥
परी गर्वानें मातला असुर भारी ॥ ह्मणे संहारिन प्रजा तरी सारी ॥ १ ॥
गाइ ब्राह्मण देखतां कोप येई ॥ कधीं मारिन हे असें त्यास होई ॥
त्यास मारुनि मागुती सर्व देव ॥ कधीं जिंकिन हो हाच मनीं भाव ॥ २ ॥
प्रथम जिंकावे इंद्र ब्रह्मदेव ॥ मागुती तो विष्णुही वामदेव ॥
तीन लोकां जिंकितां इंद्र कोण ॥ मीच होइन शेवटीं तरी जाण ॥ ३ ॥
मनीं बांधोनी अशी गांठ पाही ॥ जाय कैलासा कपटि असुर तो ही ॥
ह्मणे देवा भस्म तें मिळेनारे ॥ पृथ्वि सारी शोधुनी पाहिलीरे ॥ ४ ॥
चार लक्षांची वस्ति जरी आहे ॥ सवालक्षांची घडामोड पाहे ॥
भस्म अर्पावें तुला नेम माझा ॥ नेम टळतो युक्ति ती कांहिं योजा ॥ ५ ॥

अंजनीगीत.

हरहर शंभो पार्वतिरमणा ॥ विरूपाक्षा त्रिपुरछेदना ॥
उमावल्लभा नागभूषणा ॥ देई वर मातें ॥ १ ॥

साकी.

ज्याचे मस्तकिं ठेविन कर मी भस्म तरी तो व्हावा ॥
येणें साधें कार्य फारची प्रसन्न होउनि देवा ॥
ऐसा वर देई ॥ ह्मणुनी लागतसे पायीं ॥ १ ॥

[illegible] ॥
[illegible] ॥
[illegible] ॥ [illegible] ॥ २ ॥

अंजनीगीत

[illegible] ॥ [illegible] साची ॥
फाल्गुन [illegible] ॥ [illegible] ॥ १ ॥
[illegible] ॥ [illegible] हो ॥
[illegible] प्रतुल [illegible] ॥ [illegible] ॥ २ ॥

दिंडी

[illegible] ॥ [illegible] बसाया ॥
[illegible] ॥ [illegible] तो ही ॥
असुर [illegible] ॥ [illegible] सर्व देवा ॥
वीरभद्रादिक [illegible] ॥ [illegible] ॥ २ ॥

साकी

मूळ तरी हे भस्मासुर या [illegible] ॥
अन्य रहाटी कांहिं न करी [illegible] देण्याला ॥
दिधला वर तुजला ॥ भोळाशंकर तो वदला ॥ १ ॥
ऐकतांच त्या तोष होउनी नाचूं लागला फार ॥
त्रैलोक्यामाधें तोष माइना नाहीं त्याला पार ॥
मृत्युलोकाला ॥ सत्वर मग तो तरि गेला ॥ २ ॥
गाइ ब्राह्मण संत भक्त ते [illegible] ॥
ठेवि मस्तकीं हस्त तयाच्या जाति भस्म होउनी ॥
छपन्न देश सगळे ॥ सर्व भूभुज भस्म केले ॥ ३ ॥
कोता घेउनि ब्राह्मण पळती गिरीकंदरी लपती ॥
पृथ्वि सर्वही भयाण झाली लोक भीउनी जाती ॥
उपाय नच कांहीं ॥ जन झाले त्राही त्राही ॥ ४ ॥

दिंडी.

श्येनपक्षी तो अकस्मात येई ॥ इतर पक्ष्यांचा प्राण जसा घेई ॥
अंतरिक्षांतुन तसा चोर मारी ॥ हस्त ठेवुनि करि प्रजा भस्म सारी ॥ १ ॥
सकारिं योद्धा जरि जिंकि कृतांताला ॥ असा योद्धा बलहीन तरी झाला ॥
जसा पारधांडी नाग्रेर कुणाला ॥ तसें सर्वहि भीतीत त्या राक्षसाला ॥ २ ॥

श्लोक

अमुर करित चाले नित्य संहार ऐसा ॥
परि नच कळला त्या हा समाचार कैसा ॥
वरिवरि तरि जाई शंभुला भस्म देई ॥
शिवहरचरणाला लीन तो फार होई ॥ १ ॥

येई सवेची मग मृत्यु लोकीं ॥ इच्छा मनीं तो धरि सत्य ही कीं ॥
देवासही त्या शचिनायकाला ॥ जिंकीन मी मागुति अच्युताला ॥ २ ॥

कामदा

([illegible])

करुनि भस्म त्या मागुती हरा ॥ हिरुन घ्यावि ती गौरि सुंदरा ॥
शंभु वृद्ध तो नावडे तिला ॥ म्हणुनि तो भुले पाहुनी मला ॥ १ ॥

साकी

पृथ्वी पडली उदास जेव्हां प्रजा क्षयी ही मिळुनी ॥
इंद्राला ते शरणचि गेले रक्षी रक्षी म्हणुनी ॥
चरणीं लागति ते ॥ म्हणती रक्षा आम्हाते ॥ १ ॥
सकळांसह तो मघवा जाउनि सांगि वृत्त हें विधिला ॥
क्षीराब्धीच्या जामाताला जाउं शरण ये वेळीं ॥
ऐसें विधि बोले ॥ हेंच योग्य हो या वेळें ॥ २ ॥
अधोज नामहि इंद्रिय ज्ञाना ज्यानें केलें दमन ॥
अधोक्षज तरी नाम तयाला म्हणुनि असें बा जाण ॥
जाउनि त्याजवळीं ॥ नमिती सारे त्या वेळीं ॥ ३ ॥

सर्वांसह मग नारायण तो ॥ शंभूजवळी आला ॥
भस्मासुर तो मातुनि गेला त्रास देत सर्वांला ॥
सर्व भस्म केलें ॥ आतां कांहीं नच उरलें ॥ ४ ॥
उरलों आम्हीं समस्त सुरहीं करिल अंत तो अमुचा ॥
तुझे वरानें मातुनि गेला करिल अंत तव साचा ॥
गिरिजा जतन करी ॥ ऐकुनि हांसे मदनारी ॥ ५ ॥

दिंडी

मरण असुराचें जवळि असें जाणा ॥ तुम्हीं जावें आपुल्या सुखें स्थाना ॥
असें बोले शंभु तों असुर आला ॥ भस्म घेउनि हातिं तो उभा ठेला ॥ १ ॥
काय कारण अमरास येथ याया ॥ येति गान्हाणें शिवा जवळि घ्याया ॥
सरड हालवि आपली मान जैशी ॥ तुकावितसे मान तो तरी तैशी ॥ २ ॥
अमर जे जे पाहिले इथें जाण ॥ उद्यां त्यांचा घेईन खचित प्राण ॥
असें बोलुनि शंकरा जवळ गेला ॥ नित्य नियमाचें तो नसे भीति त्याला ॥३॥

साकी

दुष्टा अधमा चांडाळारे शेवट कैसा केला ॥
पृथ्वीचा तो नाश कराया दिधला वर कां तुजला ॥
मरण समिप आलें ॥ ऐसें जाणावें या वेळें ॥ १ ॥
आतां मजला तुझी सुंदरा दारा गिरिजा देई ॥
नाहीं तर मी तुझ्या मस्तकीं ठेविन कर या समयीं ॥
असुर असें बोले ॥ हांसे शंकर त्या वेळें ॥ २ ॥

कामदा

(या चालीवर.)

बोल ऐकुनी पार्वती सती ॥ चकित होउनी उठुनि गेलि ती ॥
असुर हालवी मान तिजवरी ॥ जिंकुनी शिवा नेत तुज तरी ॥ १ ॥
शंभु मस्तकीं ठेवण्या कर ॥ असुर धांवला फार सत्वर ॥
पाहुनी असा रोख तो तरी ॥ शंभु चालला पळत सत्वरी ॥ २ ॥

भक्तजन भयाभग जो करी ॥ लाघवी अनी जाण तो तरी ॥
घोर काननीं पळत चालला ॥ असुरहि तया पाठिं लगला ॥ ३ ॥

साकी

अरे जोगड्या धीर धरीरे संहार तुझा करुनी ॥
या देहासी रक्षा लाविन श्रमूं नको वा पळुनी ॥
वेदहि ज्या नेणें ॥ असुर तयाला धरिन ह्मणे ॥ १ ॥
ब्रह्मादिक ते सर्व अमर ही ज्याला ध्याती नित्य ॥
सनकादिक ही पूजिति ज्याला धरिन ह्मणे त्या सत्य ॥
लागे त्या पाठीं ॥ शिरीं कर ठेवण्यासाठीं ॥ २ ॥
देखुनि जवळीं हस्त पुढें तो धरण्यासाठीं करितो ॥
हस्त न लागे त्याला परि हो पुन्हां दूर तो दिसतो ॥
धांवे सत्वर तो ॥ परि त्यास कसा सांपडतो ॥ ३ ॥
कोटी वर्षे धांवे ऐसा नाहीं हातां आला ॥
उणे पुरे ते शद्ब बोलुनी हाका मारी त्याला ॥
शास्त्रहि ज्या नेणें ॥ असुरहि त्याला धरिन ह्मणे ॥ ४ ॥

पद.

(शिवाशेंचि वाट न पाहतां.) या चालीवर.

प्रेमळ भक्ता शुद्ध भाविका आहे तो विकला ॥
पार्वति सह तो गृहीं राहुनी सुखवी बहु त्याला ॥ धृ० ॥
विद्येनें वा तपोबलानें धरूं ह्मणाति शंभूला ॥
कल्पकोटि ही फेरे घेतां न दिसे तो त्याला ॥
अहंकारें भस्मासुर तो लागे पाठीला ॥
कैसा तरि तो तया सापडे नकळे मूर्खाला ॥
इकडे पार्वति स्तवूं लागली लक्ष्मीरमणाला ॥ १ ॥

पद.

(शेष शयन कमल नयन,) या चालीवर.

कमलनयन कमलनाभ असुरमर्दना ॥ शेषशयन नित्य तुझें हे जनार्दना ॥
॥ धृ० ॥ जगदंब जगव्द्याप धांव वामना ॥ कमलधारि उदधिवासि पतित

भावना ॥ असुरमुखें प्राणपती पळती रे मना ॥ असुरप्राण हरण करी पुरवि कामना ॥ १ ॥

कामदा

(या चालीवर.)

प्रार्थना अशी ऐकिल्यावरी ॥ धरित मोहिनीरूप सत्वरी ॥
होय आडवा असुर पाहुनी ॥ शंभु जाणतो आवल्या मनीं ॥ १ ॥

साकी.

शिवस्वरूपाचि सोडुनि पाही कौतुक सारे नयनीं ॥
मोहिनिरूपा पाहुनि तेव्हां गेला राक्षस भुलुनी ॥
उपमा नच दुसरी ॥ रतिहुनि अती ही सुंदरी ॥ १ ॥

कामदा.

(या चालीवर.)

बसुनि यानिं ते अमर पाहती ॥ रूप पाहुनी काय बोलती ॥
अष्ट नायका चरणिं लोळती ॥ कोण ही तरी भासते रती ॥ १ ॥

पद.

(काल मादिरीं,) या चालीवर.

नृत्य करित ती बघुनि मोहिनी ॥ असुर मनीं होइ गार, तन्मय फार, त्रास-वि मार, प्रगटुनी मनीं ॥ म्हणत तिजला जवळ जाउनी ॥ धृ० ॥ मुला-वरून, जावे मरून, गिरजेहुन, तूंच चांगली, सुंदरी अशी नाहिं पाहिली ॥ ॥ १ ॥ तव नयन बाण, घेति प्राण, देइ दान, बाण आवरुनी ॥ तूम मज करी माळ घालुनी ॥ २ ॥ पदकमलिं फार सुवास, तो ध्यातयास, वसंत कारि वास, तुझ्या या चरणीं ॥ मी करिन तसें वारिसी मज लागुनी ॥ ३ ॥

पद.

(रामचंद्र नाहिं घरीं,) या चालीवर.

वारिन तुला त्वरित परी ऐक नेम रे ॥ पैलतरू एक असे पाहि नीट रे ॥ ॥ धृ० ॥ दैवत मम त्यांत असे फार कुडरे ॥ केला मी नवस त्यास ऐक

तो फिरे ॥ पति सहीत करिन नृत्य एक दिवसरे ॥ नियम पूर्ण होय तरी लग्न नाहिंरे ॥ चाल चाल नृत्य करूं वृक्ष जवळिरे ॥ ठेविन मी जेथं हस्त ठेव तेथंरे ॥ हाव भाव करिन जसें कर तसें त्वरें ॥ त्यांत कांहिं न्यून होय क्षोभे देवरे ॥ दैवत मम क्रुद्ध वहू पृथ्वि जाळिरे ॥ १ ॥

साकी

राक्षस बोले करीन तैसें जैशी आज्ञा करशी ॥
ऐसा भुलवुनि वटछायेशी आणी सत्वर त्यासी ॥
नमुनी देवाला ॥ आरंभी मग नृत्याला ॥ १ ॥

पद.

(घेउनि मुशाफर वेश,) या चालीवर.

अष्टनायका तटस्थ होती पाहुनि नृत्यांतरी ॥
किन्नर गायक भुलून जाती गायन ऐकुनि तरी ॥ धृ० ॥
सर्व देव ते षट्पद होउनि रुंजी घालति वरी ॥
गुंजारव ते वरिवरि करिती पाहुनि ती सुंदरी ॥
ब्रह्मदेवही भुलून गेला शेषहि येई वरी ॥
जेथें ठेवी हस्त मोहिनी असुरहि तैसें करी ॥
ऐसें करतां मोहिनि ठेवी हस्त मस्तकावरी ॥
असुरहि ठेवी हस्त मस्तकीं भस्म होय सत्वरी ॥
मोहिनिरूपा त्यागुनि केशव स्वरूप धारण करी ॥ चाल ॥
बटुरूप सोडुनी शंकर प्रगटे तिथें ॥
हरिहरहि भेटले होति आनंदित ते ॥
पुष्पवृष्टि करिती वरिवरि सुरगण ते ॥ चाल ॥
मोहिनिरूपा पाहुनि द्रवलें वीर्य शिवाचें तरी ॥
अष्ट भाग ते त्याचे झाले पडतां ते भूवरी ॥ १ ॥

साकी.

अष्ट भैरव अवतार तरि ते आले परिवार पाही ॥
असितांग, संहार, चंडक्रोधही, उन्मत्त कपाल, हे हे ॥
भीषण, रुरुवा तो ॥ संहार भैरव दोघांचे तो ॥ १ ॥

दिंडी

असुर वधिल्या तो मान प्रगटनाथ ॥ तिन्ही लोकीं आनंद माइनाच ॥
हस्त धरुनी ते उमारमानाथ ॥ मिळुनि दोघे कैलासगामी येत ॥ १ ॥
अंबिका ती तत्काळ प्रगट झाली ॥ हरिहरांते साष्टांग नमन घाली ॥
दोन मूर्ती बैसवी आसनीं हो ॥ प्रथम पूजा मग करी प्रार्थना हो ॥ २ ॥

पद.

(सुंदर मुख सुंदिल मनु,) या चालीवर.

हरिहरहो नारायण नागभूषणा ॥ शिवसीतावल्लभहो शांत सद्गुणा ॥
पंचवदन फणाशयन नाम निर्गुणा ॥ नीलकंठ निळदवर्ण तापनाशना ॥
विश्वनाथ विश्वंभर असुर मर्दना ॥ विष्णू, स्थाणू, वर्णू, ॥
तव महिमा त्रिविक्रमा ॥ हे त्रिलोचना ॥ १ ॥

पद.

(बघुनी उपवना,) या चालीवर

कमलोद्भवपिता कर्पुरगौरा पिनाकपाणी हरा ॥
पीतांबरधर गोवाहन हर गोविंदा रमावरा ॥
वृंदारकपति वृंदानीहो भोगिसि बहु सुंदरा ॥
चंद्रशेखरा चक्रधरा तूं शंखाहि शोभे करा ॥
कपालनेत्रा कमनियगात्रा भक्तां बहु आसरा ॥
मुरहर मायामलहरा तरि पाव भक्ता शंकरा ॥
अंधकमर्दना अघबकहरणा भक्ताला उद्धरा ॥
सिंधुजावरहि सिद्धेश्वर तूं हे नगतनयावरा ॥
नंदकिशोरा निःसंसारा पावे मज ईश्वरा ॥ चाल ॥

[illegible] शोभे बहु इंदिरा ॥
क्षीरवर्णतनुशी क्षीराब्धी ईश्वरा ॥
ब्रह्मलोकीं वसती ब्रह्मानंदनि खरा ॥ चाल ॥
जगदंबा ती तोष पावली प्रार्थुनि त्या हरिहरा ॥ १ ॥

अंजनीगीत.

आतां श्रोते सावधानची ॥ सुरस कथा ती असे पुढेंची ॥
वीरभद्र शिवपार्वतिलग्नची ॥ षडाननजन्म असें ॥ १ ॥

साकी.

शिवलीलामृतग्रंथ कसा हा गौतमि स्वर्धुनि येई ॥
या अध्यायीं हरिहर दोघे भेटति एके ठायीं ॥
तरि या सिंव्हस्थी ॥ अघमर्षण भक्ताचे करिती ॥ १ ॥

अंजनीगीत

श्रीधरस्वामी तोष पावती ॥ पाहुनि नयनीं विठ्ठलमूर्ती ॥
त्यानें मजला देउनि सुमती ॥ कथा वदवावी ॥ १ ॥

पद.

(सोडि पदर जाउ दे मजला,) या चालीवर.

कृपा कशी येईना तुजला ॥ दिनरजनीं करी ध्यानाला ॥ धृ० ॥
कामादिक ते गांजिति मजला ॥ त्रास फार जाहला ॥
कोल्हाटिण ही आशा भासे ॥ नाचवे ती मजला ॥
कांहीं चुकलों असेन जरि मी ॥ शरण आहे तुजला ॥
बाळकृष्ण हा किंकर तुमचा ॥ वंदित पदकमला ॥ १ ॥

अध्याय ३२ वा.

श्लोक

जगद्गुरु जगत्पती अखिल ह्या जगीं तूंच रे ॥
तुझे चरण पाहणें मनांत ही मनीं आस रे ॥
गजास्यजनका उमाहृदय तूं हरा ईश्वरा ॥
मनोरथ तरी कधीं पुरविशी प्रभो शंकरा ॥ १ ॥

साकी.

सूतवदति हो शौनकऋषिंना एक कथा जी घडली ॥
त्रेतायुगिं या अद्भुत मोठी दक्षाच्या त्या वेळीं ॥
ऐका ती सगळी ॥ कळविन तुह्मां या वेळीं ॥ १ ॥

पद

(दों दिवसाची तनु ही साची,) या चालीवर.

दक्ष प्रजापति पवित्र मोठा आरंभी गृहिं सत्रचि हो ॥
पाचारी तो सर्व अमर परि देई सोडुनि शंकर हो ॥ धृ० ॥
ज्याला वंदिति इंद्र विधि हरी वेदहि ज्याची स्तुती करी ॥
शिवमहिमा तो नेणुनि चित्तीं निशिदिनिं निंदी दक्ष तरी ॥
अपवित्र किती ह्मणुनी सांगूं नरमुंडाची माळ करी ॥
गजचर्मचि तें, तें ही ओलें नाहीं खंती त्यास तरी ॥
नरमस्तक तें घेउनि हातीं भिक्षा मागें घरोघरीं ॥
स्मशान ज्याचें वसतीस्थानचि चिताभस्म तो लावि शिरीं ॥
भूषण पाही विखार देहीं भुतें तयाच्या बरोबरी ॥
अभद्र तितकें यानें वरिलें देव नव्हे तो खरोखरी ॥
त्रितीय नेत्रीं प्रळयाग्निचि तो वाटे त्रिभुवन जाळिल हो ॥
दैत्य माजवी वर देऊनी बैसे देउनि सर्वचि हो ॥ १ ॥

दिंडी.

नीर वाहे मस्तकीं सदोदीत ॥ भक्त देखुनि आनंद त्यास होत ॥
कीर्तनीं तो जाउनी नाचुं लागे ॥ भक्त देखुनि सर्वही देइ वेगें ॥ १ ॥
थोर लहान ना कळे त्यास कांहीं ॥ बैल वाहन हो त्यास तरी पाही ॥
अशा मूर्तीला कोण ह्मणे देव ॥ मूर्ख लोकचि ते ह्मणति त्यास पाव ॥ २ ॥
शंभु निंदा ती करावया पाही ॥ भेट घ्यावी इच्छुनी जाय तोही ॥
दक्ष कैलासा एकवार गेला ॥ शंकरानें नाहींच मान केला ॥ ३ ॥

पद

(जाऊ नकारे विषयाटविची,) या चालीवर.

या या परिनें दक्ष निंदि हो गिरिजारमणाला ॥
यागीं न पूजी त्रिभाग कांहीं देई नच त्याला ॥ धृ० ॥
आयुष्याची अवधी पुरली धरी कुबुद्धीला ॥
शिवभजन जो न करी पापी विघ्नें बहु त्याला ॥
जप तप दानहि व्यर्थ परी तें न भजे शंभूला ॥
बहुत निर्दय दुर्जन खळ ते निंदिति ताताला ॥
चांडाळासम सभज्ञानि त्यांना, जपा विटाळाला ॥ १ ॥

श्लोक

दाक्षायणी ती बहु वाट पाही ॥ बोलावणें कां मज येत नाहीं ॥
तातगृहीं यागाचि होत आहे ॥ आश्चर्य वाटें मजला तरी हें ॥ १ ॥

पद

(श्रीहरिच्या वेणु नादें) या चालीवर.

गिरिजा ती विनवि नाथा आज्ञा द्या झडकरी ॥
जातें मी तात गेहीं यागातें तो करी ॥
आणी तो सर्व कन्या मानानें त्या तरी ॥
विसर कां त्यास झाला मजविषयीं अंतरीं ॥
जातें मी प्राणनाथा बोले तो झावरी ॥ १ ॥

पद.

([illegible])

मम प्राणीसखे [illegible] सकल मन [illegible] ॥ पितृगृहीं जे आपणास नव नेम करुनि, मम मन [illegible] ॥ धृ० ॥ [illegible] ॥ मम द्वेषी तो दुर्जन [illegible] ॥ [illegible] ॥ आम्हां तुमच्या निंदक पाहिले ॥ १ ॥

साकी.

यापरि दोघे बोलत असतां नारद तेथें आला ॥
पितृगृहाच्या जाण्याच्या ये मान [illegible] ॥
ऐकुनि वचनाला ॥ होई तोषचि गौरीला ॥ १ ॥
बसली मग ती नंदीवरती भूतगणाच्या संगें ॥
घेउनि अंबा निघती झाली आली सदना वेगें ॥
पाही मंडप तो ॥ सुरवरें भरल्यासा दिसतो ॥ २ ॥
सन्मानें ते देव बसविले त्यांच्या पूज्य स्थानीं ॥
ऋषीसुरवरा भावें पूजी एक वेगळा करुनी ॥
उडुगणिं चंद्र जसा ॥ मध्यें शोभतो दक्ष तसा ॥ ३ ॥
शिवद्वेषि तो दक्ष टाकितो कुंडीं अवदानें ती ॥
भवानि जवळीं आली तेव्हां सुरवर तोषित होती ॥
धूर नेत्रिं भरला ॥ नाहीं दिसलें दक्षाला ॥ ४ ॥

दिंडी

नंदिवरुनि उतरुनी समिप गेली ॥ वदन मुरडी भूमीस दृष्टि घाली ॥
जगन्माता निरखुनी वदन पाही ॥ परी दक्षानें पाहिलेंच नाहीं ॥ १ ॥
धूम्र भरला नयनांत फार पाही ॥ म्हणुनि जनकाला कांहिं दिसत नाहीं ॥
असें जाणुनि नीट ती आंत गेली ॥ सकळ भगिनींच्या जवळ उभी ठेली ॥२॥
सकळ भगिनींचा मान करी माता ॥ म्हणुनि पाही तिजकडे जगन्माता ॥
परी बोलेना जननि बोल कांहीं ॥ असें देखुनि स्तब्ध ती उभी राही ॥ ३ ॥

आर्या.

मग मानें दक्ष म्हणे हो, कोणी बोलाविलें तरी इजला ॥
जामात आणि कन्या, यांची आवड नसेचि हो मजला ॥ १ ॥
म्याले सारे सुरवर, देखुनि अपमान तो तिचा नयनीं ॥
भुलला दक्ष तरि कसा, जाळिल ब्रह्मांड सर्व कोपूनी ॥ २ ॥
देखुनि अपमान असा, क्रोधें संतप्त होय गिरिजा ती ॥
कुंडांत उडी टाकी, भासे जशि वीज भूवरी पडती ॥ ३ ॥

साकी.

डळमळूं लागे कुंभिनि तेव्हां शेषहि कंपित झाला ॥
कमळभवांडीं हाक जाहली यमही भीउन गेला ॥
बुडालि सृष्टी ती ॥ कैसी रक्षण तरि होती ॥ १ ॥
कैलासगिरी वैकुंठहि तें तेव्हां डळमळूं लागे ॥
धाक घेउनी शिवगण पळती शंभूपाशीं वेगें ॥
वर्तमान सगळें ॥ सांगति शिवगण जें घडलें ॥ २ ॥
प्रळयकाळिचा कृतांत जैसा तैसा शंकर दिसला ॥
हाक देउनी आक्रोशानें जटा अपटितां झाला ॥
वीरभद्र प्रगटे ॥ प्रळयाग्निसाच तो वाटे ॥ ३ ॥
प्रळयाग्नीचें द्वादश रविचें तेज ओतिलें वाटें ॥
नक्षत्राचा सडा होतसे वीरभद्र जैं प्रगटे ॥
स्वर्गाहि डळमळलें ॥ सूर्यचंद्र दिपुनच गेले ॥ ४ ॥
कुंभिनि सारी आतां बुडते ऐसी हाकाचि झाली ॥
दक्षगृहीं ती शोणित वृष्टी मेघानें हो केली ॥
अवचित भू फाटे ॥ दिवांध दिवसा हो भेटे ॥ ५ ॥
दक्षाची हो सर्व शक्ति ती निवून गेली तेव्हां ॥
जटेपासुनी वीरभद्र तो झाला प्रगटचि जेव्हां ॥
स्तवुनी शंभूला ॥ वीरभद्र निघतां झाला ॥ ६ ॥

पद.

([illegible]) [illegible]

अनंत [illegible] ते सर्वे घेउनि [illegible] ॥
मारकोटि गण घेउनि मागुती [illegible] ॥ धृ० ॥
शिवसुतानें पुढें [illegible] ॥
[illegible] ॥
[illegible] ॥
[illegible] ॥
देव सर्व ते [illegible] ॥
अवदानें ती सोडुनि सत्वर कांपत पळूं लागला ॥
प्रळयकाळिचा पावक भासे आकांत बहु जाहला ॥
शक्रादिक ते देव कापती भूगोल दुमदुमला ॥
एक नयें मत्स्यरूप [illegible] पक्ष गळे [illegible] ॥
नैऋत्यपतिनें एकाएकी काकवेष घेतला ॥ चाल ॥
कुक्कटरूपें तो धांवे रोहिणिपती ॥
शिखि होऊनिया शिखी धांवे त्या मागुती ॥
बक येवें शाकी स्वरूप दक्षिणपती ॥ चाल ॥
रसनायक तो शशकाचे पाहा सूर्य अर्क जाहला ॥
इंद्र कीर तो नवग्रहांनीं पक्षिवेष घेतला ॥ १ ॥

साकी

भिंतिया वरी बीज पडावी तैसा येऊनि पडला ॥
दक्षा वरि तो वीरभद्रची पडू बाहू हो आला ॥
त्रिशूळ डमरू तो ॥ चाप बाण ते करिं धरितो ॥ १ ॥

पद.

(राग सारंग.)

पूषाचे ते दांत पाडिले नेत्र फोडले इंद्राचे ॥
चरण धरूनी आपटिले बहु चरण मोडिले बहुतांचे ॥

वीरभद्र तो नयनीं देखुनि प्राणहि गेले बहुतांचे ॥
ऋत्वीज्यांच्या खांड मिशाला हाणी फटके शस्त्रांचे ॥
मागुति आला शंकर त्यानें क्षालन केलें सैन्याचें ॥
कुंडमंडपा जाळुनि टाकी शरीर कांपतें दक्षाचें ॥ १ ॥

साकी

मूर्खा दक्षा कसें निंदिलें त्व तरि त्या विरूपाक्षा ॥
शिवद्रोहिया पाहे आतां लाविन तुजला शिक्षा ॥
घेऊनि शस्त्र करीं ॥ घाली मग ते दक्षशिरीं ॥ १ ॥
उर्ध्व करूनी शस्त्र करींचें दक्ष शीर तो छेदी ॥
वीरभद्र मग क्रोधानें हो रगडी शिर तें पादीं ॥
प्रळय थोर झाला ॥ सुरगण भिवुनी बहु गेला ॥ २ ॥
सकळ सुरांसह विधी येउनी शंकरास तो विनवी ॥
उमावल्लभा दया करुनियां दक्षा लागी उठवी ॥
शंकर तोषूनी ॥ ह्मणे लावा शिर आणुनी ॥ ३ ॥
वीरभद्र तो शिर देईना रगडी पाया खालीं ॥
शिव द्वेषि जे दुराचारि हो रगडिन त्या पादतळीं ॥
जिव्हा छेदिन मी ॥ आवड नच ज्या शिवनामीं ॥ ४ ॥

सवाई

जो न करी शिवपूजन जो नच पाहि नित्य शिवमंदिर त्यास ॥
निंदिति श्रीपति वंदिति शंकर एक थोर कमि मांडिति त्यास ॥
दंडिन मी तरि पापि जनासचि दक्ष शीर नच देइन मी तें ॥
काय मला करतील विधी हर विष्णु नाहिं भय हो मजला तें ॥ १ ॥

दिंडी.

मेषमस्तक आणुनी लावियेलें ॥ दक्ष केला सजिवची त्याच वेळें ॥
तीर्थ यात्रा करण्यास शंभु जाई ॥ एक तप तो सेवीत वनें राही ॥ १ ॥

[illegible] श्मशानी आले [illegible] ॥ म्हणुनि शंभु [illegible] ॥
सहस्र वर्षें [illegible] ॥ पुढें [illegible] ॥ २ ॥

श्लोक.

हिमाचलाचे उदरास आली ॥ भवानि [illegible] ॥
मनांत पूजी शिव शंभु नित्य ॥ मिळो पती ही मजलागि सत्य ॥ १ ॥

पद.

([illegible]) या चालीवर.

हिमनगबाळा ती सती मेनिका मनाला [illegible] पूज्य ठिला ॥
पार्वति कन्या निर्मी [illegible] अवतार निर्मि तो भरला ॥ धृ० ॥
ब्रम्हांडांतहि दुसरी प्रतिमा नाहीं दिसली नारि मजला ॥
दुसरी प्रतिमा करितां करितां विधी इंद्र तेही थकला ॥
अप्रतिम रूप पाहण्यासाठीं सुरासुर तो ही जमला ॥
स्वरूपवर्णन करितां करितां शेषादि जाणा तो थकला ॥ १ ॥

पद.

(भला जन्म हा तुला,) या चालीवर.

आकर्ण नेत्र निर्मळ मुख तें लज्जित शशि देखुनी ॥
पीकहि लाजे कंठीं स्वर ऐकुनी ॥ धृ० ॥
परम सुकुमार वर्ण घनश्याम इंद्रनीळ गाळुनी ॥
वाटे ओतिलि ही भामिनी ॥
दंततेज तें पडतां मेदिनि पाषाण होती मणी ॥
आदिजननि ही प्रणवस्वरूपिणी ॥
ती झाली हो हिमनगनंदिनी वंद्याचि जी त्रिभुवनी ॥
अनंत शक्तीची स्वामिनी ॥ चाल ॥
चरणांगुष्ठींचें तेज भासतें अती ॥
अष्टनायका त्या पाहुनि मनीं लाजती ॥

[illegible] कोटी नख तेजा लाजती ॥ चाल ॥
अंगीचा तो सुवास जाई ब्रह्मांडहि फोडुनी ॥
ब्रह्मादिदेव पाळी जी मुळिहुनी ॥ १ ॥

पद्

(श्री हरिच्या वणुनादें) या चालीवर.

वदतांना तेज फांकें मुखकमला पासुनी ॥
सुकुमारी गौरवर्णा रति लाजे पाहुनी ॥
अंबा जैं बोलु लागे भासाचें हो जनमनीं॥
रत्नाच्या राशि त्या हो जाती कीं विखरुनी ॥ १ ॥

साकी.

पदमुद्रा त्या उमटति जेथं उगवति दिव्यचि कमलें ॥
सुगंध घेण्या वसंत धांवे घेउनि गडबड लोळे ॥
कनकलता आली ॥ कैलासाहुन ही खालीं ॥ १ ॥
नंदीसह तो येउनि शंभू हिमाचलीं तप करितो ॥
शिवदर्शन तें घेण्यासाठीं सत्वर हिमनग येतो ॥
लोटांगण घाली ॥ शिवस्तुति बहुतचि केली ॥ २ ॥
त्यावरि पार्वति येउनि तेथें शंभूदर्शन घेई ॥
साठसहस्त्रचि सुंदर दासी तीच्या संगति पाही ॥
करि सेवा जननी ॥ दासी संगे घेऊनी ॥ ३ ॥

दिंडी.

द्वारिं सुरभीपुत्र तो उभा राही ॥ पंचवदनाहि ध्यानस्त सदां होई ॥
नेत्र झांकुनि हो ध्यान करी तो कीं ॥ स्वस्वरूपीं मग्न तो सदां हो कीं ॥

साकी.

तारक नामा असुर तयाचे पुत्र तिघे बा पाही ॥
तारकाक्ष तो विद्युन्माली कमललोचनाचि तो ही ॥
तिघे तपाचरती ॥ उमारमण पूजन करती ॥ १ ॥

सहस्रदळांचीं कमळें आणुनि शिवसी पूजिति तात ॥
एक दिनीं तों एक न्यून तें पडलेंचि सहस्रांत ॥
आर्पिति शिवचरणीं ॥ नेत्रकमळ ते काढुनी ॥ १ ॥

अंजनीगीत

मागुनि आलें एक न्यून हो ॥ स्वनेत्रकमळें अर्पिति ते हो ॥
पाहुनि ऐसें प्रसन्न शिव हो ॥ वदती मग त्यांना ॥ १ ॥
इच्छित वर ते त्यांना दिधलें ॥ अनिवार जगीं बहुताचि झाले
आणिक त्यांना शंभु बोले ॥ ऐका ते आतां ॥ २ ॥

साकी.

अंतरिक्ष गगनि त्रिपुरें फिरतीं आणिक तुम्हांला तीं ॥
सहस्र वर्षे शोधुनि पाहतां निमिषीं एकचि होतीं ॥
कोणापासुनिही ॥ तुम्हां भीती ती नाही ॥ १ ॥

दिंडी.

लक्ष लावुनि मारील बाण यास ॥ तुम्हांसह तीं जातील जळुन खास ॥
वरानें ते माजून फार गेले ॥ त्रिभुवन ते फारची त्रासवीलें ॥ १ ॥

पद.

(झाली ज्याची उपवर,) या चालीवर.

देव पळविले स्थान सोडुनी ॥ पापानें ती पीडिलि धरणी ॥ धृ
देवऋषि मग सर्व मिळूनी ॥ विष्णूच्या ते गेले चरणीं ॥
शंभू जवळीं मग तो गेला ॥ देव ऋषीतें संगें घेऊनी ॥
सर्वांनीं मग स्तवनचि केलें ॥ होय प्रसन्न तो स्तवनांनीं ॥
प्रसन्न झालों तुम्हां कारणें ॥ इच्छित घ्यावें पूर्ण करूनी ॥
त्रिपुरें आम्हां बहुत पीडिलें ॥ ठाव नसेहो तिळभर धरणी ॥
शंभू बोले त्रिपुरमर्दना ॥ रथ द्यावा मज लागूनी ॥
समस्त देवहि तयीं बोलती ॥ देऊं स्यंदन सिद्ध करूनी ॥ १

पद.

(यक्ष वदे हा देव कशाचा.) या चालीवर.

कुंभिनि स्यंदन रवि शशि चक्रें अक्ष होत तो मंदागिरी ॥
पुरुषार्थ चार स्तंभ जाहले चार वेद ते वारु तरी ॥
विधी सारथी झाला पाहीं शास्त्र दोर ते घेइ करीं ॥
पुराणें तीं तटवेदचि तें उपपुराणें खिळे तरी ॥
कनकाद्री तो धनुष्य झाला भोगिंद्र गुणाचि होय वरी ॥
वैकुंठपती बाण जाहला तेज तयाचें जाय दुरी ॥
उमानाथ तो स्यंदनिं चढला रसातळां तो जाय तरी ॥
कोणी त्याला उपडुं न शकती नंदी स्यंदन काढि वरी ॥
अपार युद्ध तें करुनी शंकर त्रिपुर दळाचा नाश करी ॥ १ ॥

कामदा.

(या चालीवर.)

वीर भद्र तो युद्ध हो करी ॥ युद्धचक्र तें मातलें तरी ॥
असुर ते तिथें बहुत मारिले ॥ पुनरपी तरी सजिव जाहले ॥ १ ॥

साकी

अमृत कुंडें दैत्यापाशीं बहुत होतीं जाणा ॥
असुर मरति जे अमृत शिंपुनि सजीव करती त्यांना ॥
मेघास्त्र सोडूनी ॥ कुंडें टाकी बुडवूनी ॥ १ ॥

कामदा

(या चालीवर.)

अंतराळिं तीं त्रिपुर चालती ॥ लक्ष साधितो पार्वतीपती ॥
पाति ती कदा निमिष लाविना ॥ त्रिपुर ते परी दृष्टि येतना ॥ १ ॥
आंगिं चालला घर्म पूरहो ॥ पाहुनी तया भास होइ हो ॥
सुरनदी इचा ओघ चालला ॥ काय श्रम तरी होय शंभुला ॥ २ ॥

सहस्रकमळांची [illegible] ॥
एक दिनीं तो एक न्यून ते पडलेंच सहस्रांत ॥
आर्पीत शिवचरणीं ॥ नेत्रकमळ ते काढुनी ॥ १ ॥

अंजनीगीत

मागुनि आलें एक न्यून हो ॥ स्वडोळकमलें अर्पिलि ते हो ॥
पाहुनि ऐसें प्रसन्न शिव हो ॥ उठवी मग त्यांना ॥ १ ॥
इच्छित वर ते त्यांना दिधले ॥ अनिवार जगीं बहुतांचें झाले ॥
आणिक त्यांना शंभु बोले ॥ ऐका ते आतां ॥ २ ॥

साकी.

अंतरिक्ष गगनि त्रिपुरें फिरतीं आणिक तुझांला ती ॥
सहस्र वर्षे शोधुनि पाहतां निमिषीं एकचि होतां ॥
कोणापासुनिही ॥ तुझां भीती ती नाहीं ॥ १ ॥

दिंडी.

लक्ष लावुनि मारील बाण यास ॥ तुझांसह ती जातील जळुन खास ॥
वरानें ते माजून फार गेले ॥ त्रिभुवन ते फारची त्रासवीलें ॥ १ ॥

पद.

(झाली ज्याची उपवर,) या चालीवर.

देव पळविले स्थान सोडुनी ॥ पापानें ती पीडिलि धरणी ॥ ध्रु० ॥
देवऋषि मग सर्व मिळूनी ॥ विष्णूच्या ते गेले चरणीं ॥
शंभू जवळीं मग तो गेला ॥ देव ऋषीतें संगें घेऊनी ॥
सर्वांनीं मग स्तवनचि केलें ॥ होय प्रसन्न तो स्तवनांनीं ॥
प्रसन्न झालों तुझां कारणें ॥ इच्छित घ्यावें पूर्ण करूनी ॥
त्रिपुरें आह्मां बहुत पीडिलें ॥ ठाव नसेहो तिळभर धरणी ॥
शंभू बोले त्रिपुरमर्दना ॥ रथ द्यावा मज लागूनी ॥
समस्त देवहि तयीं बोलती ॥ देऊं स्यंदन सिद्ध करूनी ॥ १ ॥

पद.

(यक्ष वदे हा देव कशाचा.) या चालीवर.

कुंभिनि स्यंदन रवि शशि चक्रें अक्ष होत तो मंदागिरी ॥
पुरुषार्थ चार स्तंभ जाहले चार वेद ते वारु तरी ॥
विधी सारथी झाला पाही शास्त्र दोर ते घेइ करीं ॥
पुराणें तीं तटबंदचि तें उपपुराणें खिळे तरी ॥
कनकाद्री तो धनुष्य झाला भोगींद्र गुणाचे होय वरी ॥
वैकुंठपती बाण जाहला तेज तयाचें जाय दुरी ॥
उमानाथ तो स्यंदनिं चढला रसातळां तो जाय तरी ॥
कोणी त्याला उचलुं न शकती नंदी स्यंदन काढि वरी ॥
अपार युद्ध तें करुनी शंकर त्रिपुर दळाचा नाश करी ॥ १ ॥

कामदा.

(या चालीवर.)

वीर भद्र तो युद्ध हो करी ॥ युद्धचक्र तें मातलें तरी ॥
असुर ते तिथें बहुत मारिले ॥ पुनरपी तरी सजिव जाहले ॥ १ ॥

साकी

अमृत कुंडें दैत्यापाशीं बहुत होतीं जाणा ॥
असुर मरति जे अमृत शिंपुनि सजीव करती त्यांना ॥
मेघास्त्र सोडूनी ॥ कुंडें टाकी बुडवूनी ॥ १ ॥

कामदा

(या चालीवर.)

अंतराळिं तीं त्रिपुर चालती ॥ लक्ष साधितो पार्वतीपती ॥
पाति ती कदां निमिष लाविना ॥ त्रिपुर ते परी दृष्टि येतना ॥ १ ॥
आंगीं चालला घर्म पूरहो ॥ पाहुनी तया भास होइ हो ॥
सुरनदी इचा ओघ चालला ॥ काय भ्रम तरी होय शंभुला ॥ २ ॥

साकी.

सहस्र वर्षे युद्ध चालले नाहीं राक्षस मेला ॥
राक्षस कांता पतिव्रता बहु तेणें जय तो त्याला ॥
वीर्य क्रूर करितो ॥ विष्णु स्त्रियामधीं शिरतो ॥ २ ॥

दिंडी.

वेद सोडुनि अपवित्र शास्त्र केलें ॥ स्त्रिया करुनी धर्म ते सोडवीले ॥
व्यभीचारति या बहु कांती पाहीं ॥ म्हणुनि दैत्यांनीं अकल्याण होई ॥ १ ॥
लक्ष साधुनि शंकरें मनुष्याला ॥ विष्णुबाणाचा योग तयीं केला ॥
पाशुपतास्त्रही सोडि त्याच वेळीं ॥ अस्त्र पाहुनि सर्वांस भ्रांति झाली ॥ २ ॥

पद.

(आई मकार विषया,) या चालीवर.

सहस्र सूर्यांचि काय उगवले भासे सकळाला ॥
उभा राहिला काळदंड कां जाळिल विश्वाला ॥ ध्रु० ॥
प्रळयाग्नीची शिखा सबळ ही बांधिले सर्वांला ॥
कृतांत जिव्हा किंवा चपळा चाले प्रळयाला ॥
सप्त कोटि तें मंत्र तेज हो आलें अस्त्राला ॥
देव दैत्यही भिऊनि गेले प्रळय समय आला ॥
न्यास सहितही मंत्र जपूनी सोडी बाणाला ॥
धरणी अंबर तडाडिलें हो दिग्गज तो भ्याला ॥
सहस्र चपला धांवति जैशा सोडुनि मेघाला ॥
अस्त्रशक्ति ती तशी चालली भासे सकळाला ॥
विमानसह ते अमर पळाले वेढुनि सर्वांला ॥
मूर्च्छा येऊनि असुर पडाति हो सोडिति प्राणाला ॥ चाल ॥
त्या अस्त्रानें वधिलें दैत्याला ॥
भस्मचि केलें त्या तारि त्रिपुराला ॥

त्रिशिर वेदिच्या पावक तो त्याला ॥ चाल ॥
सहाय होउनि तीन पळ सह जाळी सैन्याला ॥
त्रिपुर जाळिलें पाहुनि देवें स्तविलें शंभूला ॥ १ ॥

कामदा

(या चालीवर.)

त्रिपुरसुत तो तारकासुर ॥ प्रळय मांडिलो बहुत त्यावर ॥
अमर सर्वही दूर पळविले ॥ चंद्र सूर्य ही बंदि घातले ॥ १ ॥
जान्हवीसही पकड नेत तो ॥ देव अंगना बंदि घालतो ॥
श्रीपती विधी इंद्र मागुती ॥ मारण्या तया युक्ति शोधिती ॥ २ ॥

साकी

शंकर पार्वति एक करावीं होइल पुत्रचि त्यास ॥
षण्मुख तो तरि त्याच्या हस्तें मरेल राक्षस खास ॥
आज्ञा ती दिधली ॥ मन्मथास ही त्या वेळीं ॥ १ ॥
हिमनागीं शंकर तप करि जेथें तेथें सत्वर जावें ॥
काम बाण तो तया मारुनी त्याला तूं भुलवावें ॥
रति सह जाई तो ॥ जेथें शंकर तप करितो ॥ २ ॥

श्लोक

(शिखरिणी.)

वसंतानें केलें सफळ वन तें भूषित बरें ॥
उमा देहीं तव्हां रतिहि तरि ती सत्वर शिरे ॥
शिवाच्या देहीं तो मदन शिरला त्याच समया ॥
विनाशाचे वेळीं विपरितहि बुद्धी तरि तया ॥ १ ॥

(मंदाक्रांता.)

नंदी गेला बहुत दुर तो पक्षि ते घालवाया ॥
मायेला ही मदन भुलवी आणिली त्याच ठायां ॥

शंभू तेव्हां नयन उघडा पाहि तों काम तेथें ॥
अन्यायी जो रचित ठरला त्या क्षमा नाहिं जेथें ॥ १ ॥

साकी.

भाललोचना पासुनि तेव्हां काढी वैश्वानर तो ॥
त्या अग्नीनें मदन जाळिला फाल्गुनमासीं नारे तो ॥
दिवस पौर्णिमेचा ॥ केला नाशाचे मदनाचा ॥ १ ॥
महाशद्ब तो करुनी तेव्हां देती हाकाचि सारे ॥
स्मरगृहाचें नाम घेउनी म्हणती धीमें हें रे ॥
शंभो देवारे ॥ कैसी करणी केलिसरे ॥ २ ॥
शिवाज्ञा तरी तेव्हां पासुनि सकळ जनांना झाली ॥
फाल्गुनमासीं करुनि हुताशनि जो व्रत नेमें पाळी ॥
अवदशा न बाधी ॥ विजय कल्याण तो साधी ॥ ३ ॥

श्लोक.

जाळूनी रतिनाथ या परि तरी तात्काळ कीं ऊठला ॥
शंभू मागुति तो विचार करुनी कैलासिं कीं पातला ॥
ऐकूनी रतिचा विलाप श्रवणीं सांगे तिला सत्वरी ॥
रुक्मिण्योदरिं जन्म घेइल पती कृष्णावतारीं तरी ॥ १ ॥

साकी

काममदानें व्यथित होउनी भूलचि पडली त्याला ॥
कमलासन तो भोगी कन्या शापी मग मदनाला ॥
शंकर तो तुजला ॥ दहन करिल तुज चांडाळा ॥ १ ॥

पद

(बघुनि उपवना विरहाग्नीची, या चालीवर.)

हिमनगकुमरी बहू तप करी शंकर व्हाया पती ॥
सप्तऋषी ते नगीं जाउनी शंकरास प्रार्थिती ॥ धृ० ॥
हिमनगकन्या तुवा वरावी सुंदर ती पार्वती ॥

पार्वति जेथें तप करि तेथें जाइ तो पशुपती ॥
बटुवेष तो धरुनी शंकर पुसे भवानीप्रती ॥
काय निमित्तें तप करशी गे येथें तूं पार्वती ॥
तप करितें मी प्राप्त व्हावया शंकर मजला पती ॥ चाल ॥
स्मशानवासि तो भिकारि केवळ तरी ॥
गजचर्म वस्त्र तें ओळें अंगावरी ॥
महाक्रोधि तो व्याळ भूषणें तरी ॥ चाल ॥
व्याघ्रचर्म तो नित्य नेसतो योग्य नव्हे तुज पती ॥
तुला एक वर योग्य सुंदरी तो तरि लक्ष्मीपती ॥ १ ॥

साकी

बोल ऐकुनी क्षोभ पावली पहुताचे तेव्हां माता ॥
शंभु निंदका होइ परतां मुख न दाखवीं आतां ॥
शिव द्वेषि दिससी ॥ मज समीप कां तरि येशी ॥ १ ॥

अंजनीगीत

शिक्षा तुह्मां लाविन आतां ॥ परंतु तुह्मी ब्राह्मण दिसतां ॥
सत्वर तुह्मी येथुनि परतां ॥ दिसे मज चांगलें ॥ १ ॥
दुर्गेचा तो निश्चय देखुनी ॥ प्रगट होइ तो स्वरूप धरुनी ॥
जयजयकारचि तिणें करुनी ॥ चरण दृढ धरिले ॥ २ ॥
प्रसन्न झालों मागें सत्वरी ॥ अंबा बोले हे मदनारी ॥
आर्धांगी मज करी सत्वरी ॥ इच्छा हीच असे ॥ ३ ॥
ठाव देऊन तुला सुंदरी ॥ कैलासी मग जाय अवसरी ॥
पितृगृहीं ती अंबा झडकरी ॥ गेली तेव्हां हो ॥ ४ ॥

दिंडी.

सप्तऋषिला पाठवी हिमनगासी ॥ हिमनगानें दाविलें प्रेम त्यासी ॥
भवानीला ती अरुंधती पाही ॥ ह्मणे जोडा मिळणार असा नाहीं ॥ १ ॥

साकी

चैत्रमासिं ते अष्टमित हो मन्मथ नांव जाणा ॥
लग्ननिश्चया करुनी ऋषि ते परतावे येती स्थाना ॥
लग्न हो सत्वरी ॥ इच्छिति सुरगण हेंच तरी ॥ १ ॥
कधीं होइल लग्न शिवाचें पुत्र कधीं त्यांना तो ॥
होउन घेइल प्राण सत्वरी तारकासुराचा तो ॥
इंद्र विधी म्हणती ॥ येती सत्वर लग्नतिथी ॥ २ ॥

पद.

(जीं जीं कर्में या प्राण्यांच्या,) या चालीवर.

नंदी जाउनि निरोप कळवी शंभूचा सकळां ॥ ध्रु० ॥
देवांसह तो इंद्र निघाल्या जाई त्या गिरिला ॥
लक्ष्मीसह तो विष्णु येउनी सभेमधें बसला ॥
चतुर्वक ही सावित्रीसह कैलासीं आला ॥
अठ्याऐंशी सहस्र ऋषिही शिष्ये संगातिला ॥
घेउनि ऐसा ऋषिभार तरी येई लग्नाला ॥
एकादश ते रुद्र घेउनी द्वादश त्या रविला ॥
पितृभूतगण वसुअष्टकही ऐसा गण जमला ॥
सिद्धचारण गुह्यक यांनीं मंडप तो भरला ॥
अष्टनायका किन्नर गायक मेळा तो जमला ॥ १ ॥

साकी

सर्वांसह मग शंकर सत्वर हिमाचलासीं आला ॥
हिमनग येउनि समोर त्यांच्या पुजुनि ने सत्रीला ॥
सुवर्णमंडप तो ॥ जानवसासी तो देतो ॥ १ ॥
शिवरूपासी पाहुनि होती विस्मित वऱ्हाडी ते ॥
पुराणपुरुष हा वृद्धचि दिसतो ऐसें म्हणती हो. ते ॥
सगुण नवरी ती ॥ निर्गुण स्थितीच याची ती ॥ २ ॥

कमलोद्भव तो स्वयें कारितसे साहित्य तरी सगळें ॥
नवनिधि सगळे अष्टसिद्धि त्या राबति हो त्या वेळें ॥
न्यून नसें कांहीं ॥ कैसें न्यून तरी राही ॥ ३ ॥
देवप्रतिष्ठा पूर्ण करूनी मूळ हिमाद्री आला ॥
नवरा भिरवित मंडपिं नेउनि करी मधुपर्काला ॥
लग्न घडी भरली ॥ आली ती हिमनगबाळी ॥ ४ ॥

दिंडी.

उभी केली ती पटा आड जेव्हां ॥ लग्न घटिका पाहेच रवी तेव्हां ॥
बृहस्पति तो अष्टकें ह्मणूं लागे ॥ सावधानचि तें विधी ह्मणे वेगें ॥ १ ॥
यथाविधिनें तें लग्न पूर्ण झालें ॥ होम करिती दोघे हि त्याच वेळें ॥
जरी याज्ञिक हें मंडपांत झालें ॥ कोणि वधुला नाहींच पाहियेलें ॥ २ ॥
होम करुनी ती प्रदक्षिणा घाली ॥ विधी पाही पदनखें तयें वेळीं ॥
कामबाणें मूर्च्छीत विधी होई ॥ वीर्य त्याचें द्रवलेंच तयें ठायीं ॥ ३ ॥

साकी.

साठ सहस्रचि वालखिल्य ते तेव्हां जन्मा आले ॥
अन्याय असा नयनीं देखुनि मदनांतक त्या वेळें ॥
गेला क्षोभूनी ॥ देव भांति तें पाहूनी ॥ १ ॥
छेदुनि टाकी ब्रम्ह्याचें तें शीर पांचवें तेव्हां ॥
हाहाःकार हि एकचि झाला चहूंकडे हो जेव्हां ॥
वैकुंठपती तो ॥ समाधान बहुताचि करितो ॥ २ ॥

अंजनीगीत

चतुर्वक तें नाम तयाला ॥ ठेविति सारे तरि त्या विधिला ॥
कामानें जो व्यापुन गेला ॥ भोगी भोगाला ॥ १ ॥
यथाविधी तें लग्न जाहलें ॥ अलंकार ते सर्वा दिधले ॥
हिमनगानें गौरव केलें ॥ देवांचें बहुतची ॥ २ ॥

पार्वति संगें खेळत आला ॥ शंभू मग त्या कैलासाला ॥
सर्व देव ते प्रार्थिति त्याला ॥ देवा तूं पावरे ॥ ३ ॥
उत्पत्ती ती केली फुंकुनी ॥ मन्मथ उठवी कृपा करुनी ॥
सजीव केला अनंग करुनी ॥ मन्मथ तो पुढती ॥ ४ ॥

दिंडी

तारकासुर तो पुत्र अंधकाचा ॥ देव पळवी देउनी त्रास साचा ॥
शिवासी हो होईल पुत्र केव्हां ॥ हेंच इच्छिति देव ते तरी तेव्हां ॥ १ ॥
चार युग ते एकांतिं रमत होते ॥ परी होईना पुत्र तरी त्यांते ॥
असुर तरि तो फारची त्रास देई ॥ देव लळना सर्वची धरुनि नेई ॥ २ ॥

पद.

(हसुं नये कामिनी,) या चालीवर. राम जोशी याचें.

शिवपदिं सर्वही जाति शरण मग देव हो ॥ धृ० ॥ शिवास मग ते पाहण्या जाती ॥ एकांतामाधिं दोघे होती ॥ कैसें तरि ते आंतचि जाती ॥ अग्नीला ते आंत प्रेषिती मग देव हो ॥ १ ॥ अतीत वेषें हाका मारी ॥ ऐकुनि हाका मग मदनारी ॥ अतीत हाका मारी भारी ॥ पार्वतिला तो सांगूं लागे मग देव हो ॥ २ ॥ तेज माझें धरुनी घाली ॥ भिक्षा अतिता तरि या वेळीं ॥ शिवाज्ञा ती पूर्णचि केली ॥ तेज धरुनी अग्नीला ती म्हणे ध्यावें हो ॥ ३ ॥

साकी

जेथें पडलें वीर्य तरी तें रेतकूप तो झाला ॥
जाणा पारा तोचि तरी हो धरवेना कोणाला ॥
वीर्य तरी प्याला ॥ अग्नि तो त्या समयाला ॥ १ ॥

पद.

(रंग सावळा तरि अंगीं,) या चालीवर.

अग्नीला मग गर्भ राही लज्जित हिंडे दिशा दाही ॥ धृ० ॥ हिंडत असतां सहज पाही ॥ साहि कृत्तिका ऋषि स्त्रिया ही ॥ गंगास्नान करुनी त्याही ॥ तापत बसल्या त्या साही ॥ काढी गर्भ अग्नि तोही ॥ पोटिं घालि तो

त्यांच्या ही ॥ होती मग गर्भिणी त्याही ॥ चकितचि झाल्या त्या साही ॥ ॥ १ ॥ लज्जा त्यांना फार ये, ती ॥ गर्भ काढुनि फेकुन देती ॥ रक्तबिंदु ते एक होती ॥ दिव्यरूपिं हो जन्मे मूर्ती ॥ सहा मुखें हस्त शोभती ॥ द्वादश द्वादश तरी पाहीं ॥ अघटित करणी तरी हो, ही ॥ २ ॥

दिंडी

कार्तिकाच्या महिन्यांत जन्म झाला ॥ कृत्तिकेचा योग तो त्याच वेळां ॥
कुमारचि तो जन्मला महा योगी ॥ मयुरवाहन भस्म तें सदा अंगीं ॥ १ ॥
निजसुतचि हा जाणुनी शंकरानें ॥ उमास्तनिं त्या लावि हो अनंदानें ॥
सप्त वर्षें पूर्ण तीं होतिं त्यातें ॥ करी पालन तोंवरी उमा त्यातें ॥ २ ॥

साकी

वैश्वानर तो जाउनि सांगे तेव्हां देवाला हो ॥
स्कंदपुत्र हा शिवासि झाला तोच होय अमरा हो ॥
ऐकुनि वाणी ती ॥ देव तारकावर जाती ॥ १ ॥

पद.

(दिसलों पुनरपि.) या चालीवर.

सेनापतित्व इंद्रानें हो दिधलें कार्तिकस्वामीला ॥
दिव्य रथावरि त्यास बसवुनी अभिषेक करी हो त्याला ॥ ध्रु० ॥
देवदानव इकडे लढती परि जय आला दैत्याला ॥
देव सर्वही पळुनी येती स्तविती तेव्हां स्वामीला ॥
तारकासुर तो प्रचंड मोठा स्वामी रक्षी आम्हांला ॥
देववाणि ती परिसुन स्वामी धरिती विशाळ रूपाला ॥
शिवकुमार तो नयनीं देखुनि राक्षस धांवत तरि आला ॥
तेहतिस कोटी देव सर्वही उभे स्वामिपाठिला ॥
दशसहस्रगज यांचें सम बळ होतें पाहीं असुराला ॥
बाणवृष्टि ती करूं लागला वरिवरि तरि तो त्या वेळां ॥
मोठे शूरहि भिऊनि गेले पाहुनि त्याच्या वृष्टीला ॥ १ ॥

[illegible]

([illegible])

नयनिं देखुनी [illegible] ॥ असुर सोडि ही शक्ति त्या करीं ॥
प्रळय वीज की काय भासली ॥ शक्ति पाहुनी वीर त्या क्षणीं ॥ १ ॥
अमर सर्वही आणि भीरुनी ॥ स्तविति विष्णुला हस्त जोडुनी ॥
इंदिरावरा धांव सत्वरी ॥ शक्ति ही [illegible] दूर रे करीं ॥ २ ॥
विश्वव्यापका इंदिरावरा ॥ पापनाशना मंगळ [illegible] ॥
असुर मर्दना धांव सत्वरी ॥ शक्ति ही [illegible] दूर रे करीं ॥ ३ ॥

दिंडी

योगमाया पाठवी विष्णु खालीं ॥ तिणें स्वगिळचि मग शक्ति जवळ केली ॥
शक्तिला ती फेकुनी दूर देई ॥ सकळ देवां आनंद फार होई ॥ १ ॥

आर्या.

तारकमेघांतुनि हो, बाणाची वृष्टि फार ती होई ॥
जितके शर तो सोडी, तितके ते स्वामि गिळुन हो जाई ॥ १ ॥
नाना शस्त्रास्त्र जरी, सोडी तारक कुमार देखुनी ॥
तितके गिळुन टाकी, शंभुकुमर शास्त्रसंख्यवदनांनीं ॥ २ ॥

साकी.

ब्रह्मास्त्र दिलें सोडुनि असुरें तेंही यानें गिळिलें ॥
कल्पांतरुद्रासम तो दिसला भयानकचि त्या वेळें ॥
रथावरुन खालीं ॥ उतरे राक्षस त्या वेळीं ॥ १ ॥

अभंग

स्वामी वरी तरी धांवें अनिवार ॥ चोळुनिया कर दांत खाई ॥
कृतांताचे परी हाक हो दिधली ॥ आला रथा खालीं कुमार ही ॥
मल्लयुद्ध त्यांनीं आरंभचि केलें ॥ सप्त दीन झालें युद्ध तें हो ॥
तारकासूर तो जर्जराचि केला ॥ खालीं आपटिला स्वामींनीं हो ॥ १ ॥

साकी.

पायीं धरुनी चक्रासम हो गरगर फिरवी त्याला ॥
जायें धरणीला आपटि चूर्णचि मृद्घटवत तो झाला ॥
प्राण निघुन गेला ॥ इंद्र वाजवी दुंदुभिला ॥ १ ॥
पुष्पें वर्षाति सुरगण सारे स्तवन कराति हो वाचें ॥
तारकासुर जेव्हां वधिला लहान वय बहु त्याचें ॥
सप्त वर्षांचा ॥ होता कुमार तो साचा ॥ २ ॥
सर्व नगर तें इंद्रें लुटुनी देवस्त्रिया त्या सोडी ॥
देव सर्वही मुक्तचि केले लागे सर्वां गोडी ॥
शंभुकुमराची ॥ वाद्यें वाजति बहु साची ॥ ३ ॥
वाराणशीस कुमार जाउनि नमि तो शंकर तात ॥
मातेला ही नमन करूनी बहु सुख झाला देतां ॥
मौंजिबंधन तें ॥ झाल्यावर कारि तीर्थातें ॥ ४ ॥

दिंडी

कपाटीं तो बैसला जाउनी हो ॥ अनुष्ठानाचे तें करी सर्वदां हो ॥
भवानी ती जाउनी त्यास बोले ॥ ब्रह्मचर्याचें तूं आजवरी केलें ॥ १ ॥
लग्न करुनी स्त्री सहित सुखें राही ॥ गृहस्थाश्रम तूं अतां करावा ही ॥
षडानन तो बोलला अंबिकेला ॥ सांग कैशा गे स्त्रिया असाति माला ॥ २ ॥
आजवर मीं नाहींच पाहिल्या गे ॥ आकृती त्यांची कशी मला सांगे ॥
मज समचि तरि त्या सर्व स्त्रिया बाळा ॥ येत हांसे ऐकुनी कुमाराला ॥ ३ ॥

पद.

(रामचंद्र नाहिं घरीं,) या चालीवर.

तुजसम त्या सर्व स्त्रिया सत्य हें जरी ॥
वचन तुझें मान्य मला जाण तूं तरी ॥
अंतर कधिं यास कारिन दोष मज वरी ॥
जननि अतां स्वस्थ मनें जाइ सत्वरी ॥ १ ॥

साकी.

ऐसें [illegible] आऊनि [illegible] ॥
जगज्जननि ती [illegible] ॥
माझी [illegible] ॥ [illegible] ॥ १ ॥

दिंडी

अरे [illegible] ॥ [illegible] ॥
स्तनीं पान्हा दाटुनी [illegible] ॥ [illegible] ॥ १ ॥

साकी

दुग्ध त्यांचे हें [illegible] ऐसें [illegible] ॥
कोठें तेव्हां चापपाणि तो [illegible] ॥
काय तरी वदला ॥ ऐका [illegible] ॥ १ ॥
माझें दर्शन घेण्यासाठीं येईल जी स्त्री ती हो ॥
सप्तजन्म ती विधवा होईल [illegible] हो ॥
त्यांची संगति ती ॥ दुःख बहुतचि देईल ती ॥ २ ॥
कार्तिक मासीं योगि कृत्तिका [illegible] दर्शन घेई ॥
पुरुष तो बा सभाग्य होऊनि वेद [illegible] होई ॥
सगळ्या जातींना ॥ दर्शनें [illegible] ॥ ३ ॥

अंजनीगीत.

सकल ऋषि तरी स्वामीला हो ॥ विनविति जोडुनि कर तेव्हां हो ॥
रात्रंदिन ती उमादेवि हो ॥ तळमळली पाही ॥ १ ॥
वाराणशिला जाउनि सत्वर ॥ भेटुनि तिजला तोषिल तूं कर ॥
आनंदवनीं [illegible] जाई नंतर ॥ जननिस भेटाया ॥ २ ॥
समाधान तें त्यांचें करुनी ॥ मागुति गेला अपुल्या स्थानीं ॥
कथा अशी ही स्कंद पुराणीं ॥ श्रवण करा तुम्ही ॥ ३ ॥

हरहर शंभो पुराण पुरुषा ॥ पूर्ण करीं तूं माझी मनिषा ॥
बाळकृष्ण या तुझा दासा ॥ सुमती ती द्यावी ॥ ४ ॥

पद.

(पावना वामना,) या चालीवर.

शशिधरा हे हरा शंकरा ॥ तव पदकमळीं निरंतर आसरा ॥ धृ० ॥
शशिकर भस्मी मस्तकीं देवा ॥ योगी ध्याति तुज ईश्वरा ॥ १ ॥ तव० ॥
श्रीकरमाळा दाविसि कसा ॥ कां कृपा नये ईश्वरा ॥ २ ॥ तव० ॥
बिल्वदळें ही मानुन घेई ॥ दासाला तरि उद्धरा ॥ ३ ॥ तव० ॥
तव चरणीं दे वास ईश्वरा ॥ या बाळकृष्ण किंकरा ॥ ४ ॥ तव० ॥

अध्याय १४ वा.

श्लोक

त्रितापशमना त्रिदोषहरका दयाळ हरा ॥
त्रिभूवनवरा शिवा शशिधरा दया हो करा ॥
अहर्निशि करी तुझें स्तवन मी प्रभो शंकरा ॥
कृपा करुनि शंकरा झडकरी मला उद्धरा ॥ १ ॥

श्लोक

देवा झाले सकळ तरि हे पूर्ण अध्याय तेरा ॥
चौदावा हा कळस तरि त्या पूर्ण होऊं पसारा ॥
स्वामींचें हो जनन कथिलें गौरिचें लग्न तें ही ॥
आतां ऐका पुढिल कथना सांगतों सर्व कांहीं ॥ १ ॥

साकी.

लंबोदर तो कार्तिकस्वामी लहान दोघे होते ॥
खेळवि त्यांना जगदंबा ती दावुनि बहु प्रीतीते ॥
मांडीवर घेई ॥ वक्रतुंडास त्या समयीं ॥ १ ॥
त्याला देई स्तनपानचि तें घेउनि मांडीवरती ॥
शुंडादंडें दुग्ध ओढितो दावुनि बहुतचि प्रीती ॥
शुंडा फिरवी ती ॥ अंबेच्या पृष्ठा वरती ॥ २ ॥
शुंडेमध्यें पय साठवुनी षडाननाला बोले ॥
देवासहि जें दुर्लभ अमृत प्राशन करि या वेळें ॥
क्रोधयुक्त स्वामी ॥ बोले उच्छिष्ट नच घे मी ॥ ३ ॥

दिंडी.

लंब्रनासिक तो काय तरी बोले ॥ जननि माही कां तुवां एकिपेलें ॥
धरुनि शुंडा पाडुं कां यास खालीं ॥ कधीं शिकवीली यास अशी बोली ॥ १ ॥

सूर्य अंश रवि ते सुर प्रसवलीस ॥ मनोहर ते पाहतां दिसति खास ॥
संत भाविक हे कर्मी थोर ऐसा ॥ एकदंताचि हा प्रसवलीस कैसा ॥ ९ ॥

अंजनीगीत

स्कंद बोल ते ऐकुनि कर्णी ॥ हासुं लागला त्रिशूळपाणी ॥
तैसी ती ही हिमनगनंदिनि ॥ पाहुनि त्या हांसे ॥ १ ॥
स्कंद म्हणे हो माझी आई ॥ स्तनपान तें मजला देई ॥
जगदंबेनें मग त्या समयीं ॥ त्रिलेशा उचलिलें ॥ २ ॥
मांडीवर मग षण्मुख घेउनी ॥ स्तन जो घाली त्याचे वदनीं ॥
पांचमुखें तीं आक्रंदोनी ॥ रडूं लागलीं ॥ ३ ॥

पद

(उद्धवा शांतवन कर जा,) या चालीवर.

देखुनि ऐसें गणराजा, हांसे गद गद त्या वेळां ॥
कैसा सुत हा तव अंबे ॥ रडतो थिजतो मोठ्यानें ॥
देसि एक स्तन तो वदनीं ॥ बसुनि स्वस्थ मनानें ॥ चाल ॥
रडतीं पांच मुखें त्यांना ॥ कोठुनि देशिल स्तनपाना ॥
येइ हांसे पंचवदना ॥ मग तो बोले अंबेला ॥ देखुनि० ॥ १ ॥

दिंडी

काय बोलें गजवदन सांग माते ॥ म्हणे षण्मुख हीं कशी तरी याते ॥
तुझा मम हा जाहला पुत्र खास ॥ पांच तुजला सहा तरी यास ॥ १ ॥
बोल ऐकुनि आनंद त्यास झाला ॥ पुत्र पाहूनी तोष शंकराला ॥
पुढें दोघे खेळती भांडती हो ॥ मनीं प्रीती फार ती तयांच्या हो ॥ २ ॥

पद.

(झाली ज्याची उपवर,) या चालीवर.

दोघे रडती खेळत असतां ॥ ऐकुनि धांवे गौरी माता ॥
गजवदनाला धरुनी पोटीं ॥ बोले कां तरि दोघे रडतां ॥

स्कंदाचें बघ कर्णीं धरिला ॥ बोले कठिणाचि वचुनी असतां ॥
तव साकारें नयनांसि मिटोनी ॥ ऐकुनि हांसे तेव्हां माता ॥
स्कंदा कांरे ऐसें वदसी ॥ शिक्षा लाविन तुज मी आतां ॥
नेत्र मोजिले यानें माझे ॥ नको नको मी म्हणतांचि असतां ॥
मोजाले यानें शुंडा माझी ॥ अन्याय हा घोरचि पहातां ॥
ताडण करि गे यानें स्कंदा ॥ त्यावर आला स्कंद बोलतां ॥ १ ॥

साकी.

यानें माझे हस्त तरी कां मोजावे गे माते ॥
कारमुख त्यावर सांगूं लागला त्याच्या अन्यायातें ॥
गौरी शंकर हो ॥ ऐकति त्याच्या वचना हो ॥ १ ॥

कामदा.

(या चालीवर.)

हा मला तरी भेडसावुनी ॥ काय बोलला वेड ऐकुनी ॥
पोट कां तुझें थोर जाहलें ॥ मोदकास कां बहुत भक्षिलें ॥ १ ॥
बोल ऐकुनी हांसती तरी ॥ शंभु पार्वती फार अंतरीं ॥
प्रीतिनें तया ह्रदयिं ती धरी ॥ समजुती करी बहुत सत्वरी ॥ २ ॥

आर्या

मदनांतक तो त्यावरि, सिंहासनिं स्वस्थ बैसला असतां ॥
जगदंबा हास्य करी, शंभूच्या त्या मुखाकडे बघतां ॥ १ ॥

पद

(लंकापन्हति,) या चालीवर.

विरूपाक्ष तो तेव्हां बोले हांससि कां सुंदरी ॥
सांग सखे कारण मजला तरी ॥ ध्रु० ॥
जटामुगुटिं त्या, ललना पाहुनी हांसें ये मज तरी ॥
कोठुनि आणिली ती सुंदरी ॥

संशय भलता कां तरि घेसी नारि नव्हे ती तरी ॥
अस्त्रेय नीराचि धारिलें शिरीं ॥
स्त्रीवदनाचि तें कोठुनि दिसतें मस्तकीं जळांतरीं ॥
नाथा संशय दूराचि करी ॥
संशय भलता कां तरि घेसी वदन नव्हें सुंदरी ॥
वारिज तें दिसलें तुज जें शिरीं ॥
कमळाच्या ते-कुरळ केश हो कृष्णवर्ण ते तरी ॥
कोठुनि दिसती हो त्यावरी ॥
संशय भलता कां तरी घेसी केस नव्हे सुंदरी ॥
कमळां मिलिंद बसले वरी ॥
भिवया केशा कमळाला त्या दिसती मज त्यावरी ॥
तव करणी कुणा नेणवे तरी ॥
संशय भलता कां तरि घेसी भिवया नव्हे चातुरी ॥
सलील लहरी तळपती वरी ॥ चाल ॥
कमलनयन कसे आकर्णाचि दीसती ॥
नेत्र नव्हे ते जळीं मीन खेळती ॥
कमंडलूसम कां स्तनयुगुलें शोभतीं ॥ चाल ॥
स्तन नव्हे ते चक्रवाकची बसली ती साजिरी ॥
गंगानदीचे दोन्ही तिरीं ॥ १ ॥

पद.

(कारे इतुकी बळजोरी,) या चालीवर.

पार्वति बोले मदनारी ॥ काय सांगूं थोरी ॥ धृ० ॥
एकाचे ते अनेक करुनी ॥ दाखवितां तुह्मी भारी ॥
मौनें तुमचे चरण धरावें ॥ तव बोलचि प्रमाण जरी ॥ १ ॥

अंजनीगीत.

मांडुनि मग तो सारिपाटही ॥ खेळे पार्वति नीलकंठ ही ॥
खेळ ऐकतां भक्त होति ही ॥ श्रेष्ठ त्रीजगती ॥ १ ॥

साकी

गौरीशंकर खेळ खेळती आनंदानें पाही ॥
अकस्मात तों तेथें आला कमलोद्भवनंदन ही ॥
ब्रह्मविणा हातीं ॥ गायी मुनि शिवलीला ती ॥ १ ॥
एक क्षण तो स्वस्थ होउनी खेळ विलोकी नयनीं ॥
रंग न ये तो खेळाला हो पण केल्या वांचुनी ॥
अदृश्य ते म्हणती ॥ पण मग ठेवी ही कामिनी ॥ २ ॥
जिंकिल त्याला एक वस्तु ती खावी हो दुसऱ्यानें ॥
करुनी पण मग खेळूं लागलीं दोघे आनंदानें ॥
प्रथम डाव जिंकी ॥ व्याघ्रांबर ती घेई कीं ॥ ३ ॥

दिंडी

दुजा डावहि जिंकिला भवानीनें ॥ घेतलें तें गजचर्म अंबिकेनें ॥
एक मागें एक ती डाव जिंकी ॥ आयुधें तीं सर्वही हिरावि घे कीं ॥ १ ॥

श्लोक.

जो तो जिंकी डाव ती अंबिकाहो ॥ वस्तू साऱ्या जिंकिल्या त्या तिणें हो ॥
लावी शंभूनंदिही शेवटाला ॥ देवीनें तो नंदिही जिंकियेला ॥ १ ॥

साकी

कौपिन सोडुनि दिगांबर तरी शंभू तेव्हां झाला ॥
ऐसें पाहुन गद्गद हांसे नारद त्या समयाला ॥
तुम्हा स्त्री जिंकी ॥ तुमचा महिमा गेला कीं ॥ १ ॥

पद.

(बेवानि मुशाफर बेहा,) या चालीवर.

सृष्टी अवघी मायाधिन तूं निराकार निर्गुणी ॥
चराचर तरी मायाधीनची ठेवी रे समजुनी ॥
इणेंच दिधलें सगूणपण तें पाही तुज लागुनी ॥

नाहींतर वा अव्यक्ताचें तूं कोणि पुसेना जनीं ॥
मायाविन वा तूं झाल्यासी न पुसे तुज लागुनी ॥ चाल ॥
भक्ताला कैसें दाविसि वदना तरी ॥
हांसति जन सारे देखुनि तुज अंतरीं ॥
अशा स्त्री जवळी राहु नये क्षणभरी ॥ चाल ॥
वनवास तरी यापरि बरवा सत्वर जा येथुनी ॥
मुनिवचनातें ऐकुनि शंकर गेला दुसरे वनीं ॥ १ ॥

अंजनीगीत.

इतकें करुनी नारद गेला ॥ शंकर टाकी संगहि सगळा ॥
निरंजनीं मग वासचि केला ॥ त्या शंकरानें ॥ १ ॥
योगी ध्याती ज्याला हृदयीं ॥ शोधहि करितां न पडे ठायीं ॥
मूळाग्र नसे ज्याला कांहीं ॥ जातिकुळ नसेची ॥ २ ॥
नामरूप तें गुणातीत ही ॥ गोत्रवर्ण ज्या आश्रम नाहीं ॥
शोधुनि थकले वेद सर्वही ॥ कोणा अंत न मुळीं ॥ ३ ॥

पद.

(सखे अनुसये,) या चालीवर.

सख्या घेऊनी जगदंबा ती ॥ शोधा जाई शंभूच्या ती ॥
गिरिकंदरीं हिंडे हो, ती ॥ भागुनि गेली जगदंबा ती ॥
तीर्थें सगळीं जीं जीं होतीं ॥ शोधुनि पाही सर्व तरी तीं ॥
सर्वांना ती झाली पुसती ॥ कोणी तिजला मार्ग न वदती ॥ १ ॥

पद

(श्रीसांबाच्या समान दैवत,) या चालीवर.

पंचाग्नीतें साधन करिती धूम्र सदा सेविती ॥
मस्तकीं जटा बहुत राखिती ॥
एक नमची एक नयन ही सर्वकाळ झांकिती ॥
कांहीं मौन धरुनि राहती ॥

एक उभे हो भक्ता सर्वदा एकान्त विलोकिती ॥
काहीं धातु मुद्रा ओळखती ॥
यज्ञयागही बहुतांच करिती हिंसा बळि दान किती ॥
करुनि ते देवा कष्टविती ॥
चौदा विद्या निर्माणि लोकीं सर्व कळा दाविती ॥
वाद विवाद करुनि भागती ॥
कित्येक पुराण सांगति नानापरि लोकां उपदेशती ॥
परी उमारमण नच पहाती ॥ चाल ॥
कुश मृत्तिका किती तसें उदक नाशिती ॥
पावन आलो हो ह्मणोनि बोलती ॥
त्यासहि पुसतां ते ह्मणती न चले मती ॥ चाल ॥
इतरांचा तो काय पाड हो जेथ हैमवती ॥
शोधिता भागुनि गेली अती ॥ १ ॥

पद.

(दोदिवसाची,) या चालीवर.

शिव रूपा ते पाहण्या साठीं नारायण तप नित्य करी ॥
मधवा द्रुहीण करिती निशिदिनि ठाव मिळेना त्यास तरी ॥ धृ ॥
ऋग्वेद स्थापी कर्म मार्ग तो यजुर्वेद तो ज्ञान जरी ॥
अथर्वणवेद उपासना ती व्यापुन देती बहुत परी ॥
सामवेद तो गायन करितो न्यायशास्त्र तें भेद करी ॥
मीमांसक तरि कर्ममार्ग तो स्थापन करितो बहुत परी ॥
पातंजळि तो व्याकरणाचे योग शब्द हे भाग करी ॥
सर्व निरसुनी उरले उत्तम वेदांती हा त्यास तरी ॥
ब्रह्म ह्मणाति त्या शिवब्रह्म तें समजुनि घ्याहो तेंच तरी ॥
वेदा शास्त्रा अगम्य आहे महिमा वर्णूं कोठवरी ॥ १ ॥

साकी

शिव नामातें मुखीं घेऊनी शोधाया मग चाले ॥

मानापमान टाकुनि देवा शरण तुला मी आलें ॥
दर्शन दे जगजेठा ॥ अभिमान सर्व तो गेला ॥ १ ॥
सगळीं तत्वें शोधुनि बघतां साक्षा शेवटिं झाले ॥
तैसी ती गिरि हिमाचळीं मग पाही शिवस्वरूपातें ॥
ध्यानमुद्रा आल्या ॥ तोडिन झाकुनि नयनाला ॥ २ ॥

दिंडी

श्वशुर गृहिं कां येउनि वास केला ॥ परी शेवटिं कीं लाभ मला झाला ॥
याच रूपें मी जगीं जवळि जाई ॥ विलोकुनि मज राग तो त्यास येई ॥ १ ॥

अंजनीगीत.

भिल्लीणीचा वेष धरूनी ॥ शिखिपिच्छाचें वसन करूनी ॥
ऐशा वेषें पुरहरभामिनी ॥ चालली सत्वरी ॥ १ ॥
अनंत कमळें भवांड माळा ॥ त्रिभुवनसुंदरि गुंफी हेळा ॥
नृत्यगायन तें करुनि मोहिला ॥ स्मर हर तो तरी ॥ २ ॥

पद

(परम सुवासिक पुष्पें,) या चालीवर.

अनंत शक्ती जिच्या भोंवती विराजिती त्या बहुत रिती ॥
यानीं बसुनी अष्टनायका रूप पाहुनी बहू भुलती ॥ धृ० ॥
किन्नर गायक तन्मय होती पाहुनि तियेची नृत्यगती ॥
प्रवाह सारे खुंटुनि जाती वैरभाव तो पशु त्यजती ॥
निश्चळ झाला पवन क्षणभरी विपिकुरंग ते ही भ्रमती ॥
कुंभिनि सोडुनि येऊं पाहे वरवर तरि तो फणीपती ॥
अंगिचा तो सुगंध घ्याया निर्जर शटपद ते होती ॥
चंद्रकिरण तें शीत जाहलें काय नवल हें जन ह्मणती ॥
देवांगना हि ह्मणती तेव्हां काय तरी हें रूप अती ॥
ओंवाळूनि हो आह्मी जाऊं समस्त कीं हो त्या वदती ॥
आदिजननिचें अपार लाघव शक्रविधी ते न नेणती ॥ १ ॥

पद.

([illegible]) या चालीवर.

दंतलेज सें देई मैंभव माणिक खापिला ॥
भरव्याळाली सुरंग येई पाहुनि तेजाला ॥ ध्रु० ॥
तनुसुगंध तो बरबर जातो भेदुनि गगनाला ॥
पदमुद्रा त्या जेथें उमटती तेथें त्या वेळां ॥
सुगंध कमळें उगवति मारी त्याचे सुगंधाला ॥
वेधुनि घाली प्रदक्षिणा त्या वसंत बहु वेळां ॥
अनंत चपळा लाजुनि जाती पाहुनि रूपाला ॥
नेत्र उघडुनी रूप पाहुनी शंकर तो धाला ॥
पायीं पैंजण रुणझुण वाजति करितां नृत्याला ॥
क्षुद्रघंटा रसाळ गर्जती त्यांतचि यावेळां ॥
करि कंकणें झणत्कारिती करितां भावाला ॥
भ्रूलता चाप चढवुनि ओढी तीक्ष्णचि बाणाला ॥
नयनबाण त्या कामशत्रुला मारी त्या वेळां ॥ चाल ॥
पाहुनि ऐशा सतेज रूपाला ॥
पंचशरानें पंचवदन मोहिला ॥
जप तप विसरुनि तीस पुसूं लागला ॥ चाल ॥
कोणाची गे कामिनि तूं तरी सांगे यावेळां ॥
कामानल मम शांत करीगे देउनि सुरताला ॥ १ ॥

दिंडी.

वदनचंद्रा पाहुनी लुब्ध झालें ॥ चकोरनयन मम फार याच वेळें ॥
वरी मजला आधीन तुझ्या झालों ॥ कृपा करिगे तूं शरण तुला आलों ॥ १ ॥

पद.

(रामचंद्र माही वरीं,) या चालीवर.

रूपवती त्याजीळे उमा किन्निमित्य रे ॥
कैलासा त्यजुनि असा फिरसि वनीं रे ॥

परनारी खचित असे मी न वरीरे ॥
सुरत कसें घडे तरी सांग मलारे ॥
इंद्रिय तरि दमन तुवां नाहीं केलिरे ॥
तपस्वि तरि कोण तुला ह्मणिल सांगरे ॥ १ ॥

साकी.

दुर्गेवरि मी रुसून आलों नांहि कधीं बघणार ॥
तिचें वदन तें, तसें नामही नांहिं कधीं घेणार ॥
स्वर्मिहि, तूं समजे ॥ मम बोल मनीं तूं उमजे ॥ १ ॥

दिंडी.

पती माझा रागिष्ट फार आहे ॥ त्रिभूवन हें जाळील सर्व पाहे ॥
अणूभर ही गोष्ट त्या श्रूत होई ॥ ह्मणुनि भीती फारची मनीं येई ॥ १ ॥
बहू काळाची कठिण तरी आहे ॥ दक्ष यागीं घातली उडी पाहे ॥
पुढें गेली पर्वताचिये पोटीं ॥ पुन्हा वरली मी परी कपटि मोठी ॥ २ ॥
तूंहि कपटी आहेस तीजहूनी ॥ स्वर्धुनी कां ठेविली शिरीं जपूनी ॥
भवानी ती तुजहून भोळि आहे ॥ त्यजशि तिजला आश्चर्य किती हो हें ॥ ३ ॥
परस्त्रीला देखुनी धांव घेशी ॥ मिठी मारानि वेडाच कसा होसी ॥
तपश्चर्या ती पूर्ण कशी होई ॥ याच योगानें देह नरकिं जाई ॥ ४ ॥
क्षणामध्यें सृष्टिची घडामोड ॥ शुंभ निशुंभ जिंकुनी करी मोड ॥
अशी जरि ती येऊनी प्रार्थि माते ॥ परी नाहीं मी ऐकणार तीते ॥ ५ ॥
तिच्या संगें बोलणें वर्ज्य केलें ॥ तुझे आधिन जाहलों याच वेळें ॥
जिथें नेशी येईन तिथें जाण ॥ तुझे वचनाधीन मी खचित मान ॥ ६ ॥

साकी.

दोन वेळरे तुजला वरिलें तिची गती केली ही ॥
माझा पाडचि काय तुला मग टाकुनि तूं मजलाही ॥
केव्हां जासिल रे ॥ काय तुझा तरि नेमचिरे ॥ १ ॥

शूल खेळतां तुमचें तुम्ही पणामध्यें [illegible] ॥
घेऊन हलके नाचूं [illegible] [illegible] या समयाला ॥
शंभू मग उठला ॥ [illegible] ने [illegible] ॥ २ ॥
अंबा सत्वर चाले पुढती मार्गांत शंकर [illegible] ॥
मोठ्यानें तो हाक मारुनी [illegible] दावी [illegible] ॥
मम भाकचि घेई ॥ घाली माळचि या समयीं ॥ ३ ॥

पद

([illegible]) या चालीवर.

जगदंबा मग हांसुन बोले या मम सदनाला ॥
मग मी होइन कामिनि तुमची मोहुनि शंकेला ॥
शंकर ऐसा वेधुनि अणला मग कैलासाला ॥
बसवुनि आसनीं उपचारासह पूजी ही त्याला ॥
नमस्कार मग करुनी घाली मिठीच कंठाला ॥
स्वरूप कारि मग प्रगटचि देवी ती या वेळेला ॥ १ ॥

साकी.

धन्य भवानी त्वांचि आणिलें समजाउनि गे मजला ॥
धन्य धन्य तूं धन्य तरी मी झालों या समयाला ॥
पुनरपि नामें आलों ॥ त्यागुनि त्याला मी गेलों ॥ १ ॥

अंजनीगीत.

ब्रह्मवीणा तो करीं घेउनी ॥ कैलासनगीं नारद जाउनी ॥
शिवस्तुति ती पूर्ण करोनी ॥ वदतो तो झाला ॥ १ ॥

पद.

(गजानन तांडव,) या चालीवर.

तव भक्त देखिले बहुत परी ॥ धृ० ॥
श्रियाळासम भक्त तुझारे नसे अवनीवरीं ॥
कांतानगरीं श्रियाळ वसतो खरा भक्तचि तरी ॥

धीर गंभीर उदार मोठा कीर्ती दिगंतरी ॥
क्षमावंत तो केवळ सात्विक न दुजा अवनीवरी ॥
वर्षे झाली दहा सहस्त्री अन्नसत्रचि करी ॥
इच्छाभोजन सर्वां तोही दे अतिथा तरी ॥
अगम्य वस्तु अतिथ मागतां आणवी झडकरी ॥ १ ॥

कामदा

(या चालीवर.)

ऐकुनी असें वृत्त तें तरी ॥ शंभु तो तिथें जात सत्वरीं ॥
अतितवेष कुश्चितांचि घेतला ॥ राजअंगणीं त्वरित पातला ॥ १ ॥

दिंडी

परम कोपी तो दिसे अभिसा हो ॥ दुष्ट वचनें कठिणचि बोलला हो ॥
रूप सारें कुश्चितचि असा पाहीं ॥ येत दुर्गंधी फार तया देहीं ॥ १ ॥
देइ इच्छाभोजना त्वरित राया ॥ न तरि जातों मी सत्व घेउनीया ॥
श्रियाळासह चांगुणा धांव घेती ॥ चरण धरुनी आदरानें बैसवीती ॥ २ ॥
क्रोधवचनें सर्व तीं सोसुनीयां ॥ नमन करिती त्यास हो पूजुनीया ॥
हस्त जोडुनि प्रार्थिती अहो स्वामी ॥ वदा इच्छा पुरविण्या सिद्ध हा मी ॥३॥

साकी

नरमांस मला आणुन देईं सत्वर तरि तूं राया ॥
चोर हेर ना दुसऱ्याचें रे मांस नको तें खाया ॥
आणुं नको कोणी ॥ विकत तरी मानवप्राणी ॥ १ ॥

दिंडी.

चांगुणा ती बोलली अतीतातें ॥ भोजनाला माझेंच मांस देतें ॥
जरी तुझां मानेल मांस माझें ॥ राव बोले देईन मांस ताजें ॥ १ ॥

साकी.

तुम्ही दोघे पवित्र खचितचि दोष कसा तो नाहीं ॥

भक्षण करितां तुम्हांलागीं अन्यत्र मन नाहीं ॥
रडतिल याचक ते ॥ कोण नग आला यातें ॥ १ ॥
एकुलता जो चिमकर तुमचा पांचाचि वर्षें आला ॥
बत्तिस लक्षणि चिलया बाळक भोजनास हे सजला ॥
दूर करोनी माया ॥ म्हणती जाय घेउनियां ॥ २ ॥

दिंडी

व्याघ्र वृक वा यम मी काहिं नाहीं ॥ मांस कैसें भक्षूं मी तरी नाहीं ॥
उद्वेग तुम्ही मनि नका आणूं कांहीं ॥ चाखि पचवोनी मांस मध्यां तें ही ॥ १ ॥
मोह ममता कां धरून रुदन केलें ॥ मांस घेउनि जाईन पाच वेळें ॥
उशिर तरि कां लाविता तुम्ही त्यास ॥ उठुन जाइन आतांच तरी खास ॥२॥

साकी.

हे मम तनया कोठें असशी चिलया बाळा धांवें ॥
खेळाया तूं कुठें गुंतला बाळा लौकर यावें ॥
अतिथ वाट पाही ॥ बाळा लवकर तूं येई ॥ १ ॥

अंजनीगीत

ऐसें ऐकुनी धांवत आला ॥ नमन करी तो त्या अतिताला ॥
मागुति नमुनी जनकजननीला ॥ म्हणे कां बाहिलें ॥ १ ॥
पिशितदान तें तुम्हें मागतो ॥ अतित तुम्ही वा वाट पाहतो ॥
नाहीं तर तो निघून जातो ॥ मन माझें भ्रमलें ॥ २ ॥
ऐसें करुनी बाळक बोलें ॥ शिवार्पण तरी शरीर केलें ॥
तृप्त होय तो तरि मी दिधलें ॥ शरीर हें माझें ॥ ३ ॥

पद

(शिवाजीची वाट न पाहतां,) या चालीवर.

ऐसें ऐकुनि झडकरि घेउनि अपुल्या बाळाला ॥
पाकशाळेभीतरी गेली त्यासि वधायाला ॥ धृ० ॥
चिलयाचें तें चुंबन घेउनि ह्रदयीं धरि बाळा ॥

[illegible] श्री पुसती येऊन तुझेच उदरकला ॥
मायाजाळ हो सर्व लिंपी तो दूर किही केला ॥
बव्हाहुनिही [illegible] केले मन त्या समयाला ॥
चिलयाचें तें शीर ठेविलें [illegible] गमतेला ॥
पुत्र नसे हो ह्मणुनी ठेवी त्या [illegible] ॥
शंकराचा तो पाक करूनी उत्वी आणिताला ॥ चाल ॥
सर्व साक्षी जो शंकर तो त्याला ॥
कळलें की शिर ठेवि पाहण्याला ॥
मनीं जाणे तो सर्वांचि जगताला ॥ चाल ॥
उठुन चालिला झडकरि तेव्हां [illegible] कोपा [illegible] ॥
श्रियाळ चांगुणा धांवत आली धरली चरणाला ॥ १ ॥

साकी

गात्रामध्यें प्रमुख असे जें शीर कुठें तें आहे ॥
वंचुनि कैसें तुवां ठेविलें आणी तें लवलाहे ॥
लागति तीं चरणी ॥ ह्मणती घालूं पचवोनी ॥ १ ॥
न धरावा हो क्षोभ अंतरीं नेणतपणि जें चुकलें ॥
सर्वेशा तूं क्षमा करी रे अपराधाचे जे केले ॥
आह्मी दास तुझे ॥ आतां क्षमा तरी कारजे ॥ २ ॥

दिंडी.

शीर येई बाहेर घेउनीया ॥ घालि उखळीं करि चूर्ण कांडुनीया ॥
कष्टि होऊनि अश्रु कां नयनीं येती ॥ पुत्र गेला सत्वास हानि हो ती ॥ १ ॥

अंजनीगीत.

अवश्य ह्मणुनी नृपतीललना ॥ शीर आणुनि करी कांडणा ॥
सत्व पाहि तो कैलास राणा ॥ सद्गद होऊनी ॥ १ ॥
निज सत्वाचें उखळ करोनी ॥ धैर्य मुसळ तें करी घेउनी ॥
वेल्हाळी ती कांडी बैसुनी ॥ निर्धार अचळ धरूनी ॥ २ ॥

[illegible] तूं नसी ॥ [illegible] ॥
[illegible] मदनाचें ॥ [illegible] ॥ ३ ॥
[illegible] ॥
किंवा [illegible] ॥ [illegible] ॥ ४ ॥
निंब पाहतां मुख कमळाला ॥ [illegible] ॥
उपमा द्याया निंब [illegible] ॥ [illegible] ते ॥ ५ ॥

पद.

([illegible]) या चालीवर.

येऊनि उदरीं तूं माझ्या ॥ धन्य [illegible] केलें ॥ धृ० ॥
माझें बाळक बहु सुकुमार ॥ [illegible] परी बहु उदार ॥
हास्य वदन तें तुझें फार ॥ बहु उदासपण केलें ॥ येऊनि० ॥ १ ॥
दिसे बहु तुझें कोमल अंग ॥ निष्ठुर मी ते [illegible] सांग ॥
माझ्या पापा नाहीं थांग ॥ तूं [illegible] जे केलें ॥ येऊनि० ॥ २ ॥
परदेशीं मी तुजविण बाळ ॥ माझे हस्तचि झाले काळ ॥
दुबळी झाल्यें होतिल हाल ॥ मम कर व्याल तुज झाले ॥ येऊनि० ॥ ३ ॥
स्तनीं पान्हा फुटला फार ॥ भूमिगामी लागे धार ॥
धांवें धांवें मम सुकुमार ॥ दुःख फार तें आलें ॥ येऊनि० ॥ ४ ॥
अतीत-जेऊनि जव कीं जाय ॥ त्यागिन मी तरि माझी काय ॥
धीर नसे हो होयें हाय ॥ करूं काय या वेळे ॥ येऊनि० ॥ ५ ॥

पद.

(आजि शेवटचा,) या चालीवर.

सखया बाळा टाकुनि मजला जाशी ॥ रुसुनि कैलासाशीं ॥ धृ० ॥
सखया बाळा उभा राहि क्षणभरें ॥ तुज संगें मी येइनरे ॥
मोक्षाचें तूं केणें भरुनी जाशी ॥ कां तरि मजला त्यजिशी ॥
उदकाविण ती मासोळी हो जैशी ॥ तळमळते तुजविण मी तैशी ॥
मम हृदय कैसें झालें निर्दय कठिण ॥ केवीं दावुं जनीं हें वदन ॥

तुझी माउली म्हणतां लाजचि ये गुणवंता ॥ केलिस तरि तूं सार्थकता ॥
गेलासी तूं या शिवपादीं अनिवारी ॥ [illegible] तरि मजशी ॥ १ ॥

अंजनीगीत.

त्रिभुवन सारें जरी शोधिलें ॥ तुजसम बाळक कधीं ना मिळे ॥
बाळाचे ते तुकडे केले ॥ म्यां पापिणीनें ॥ १ ॥
पचवुनि आणिलें उठा सत्वरीं ॥ भोजन आतां करा झडकरी ॥
झाले श्रम हो आपणा भारी ॥ दया करा मजवरी ॥ २ ॥

दिंडी.

श्रियाळा तूं यजमान म्हणुनि येई ॥ [illegible] तरी देई ॥
असें ऐकुनि संकोच तया झाला ॥ चांगुणा ती बोलली श्रियाळाला ॥ १ ॥

पद.

([illegible]) या चालीवर.

नऊमास गर्भ याच उदरीं वाहिला ॥
चार प्रहर काय तुम्हा भार जाहला ॥ ध्रु० ॥
सत्व तरी राखि आतां अतित कोपला ॥
चिंता ती काय बसा तुम्हि पंक्तिला ॥
पाहि पाहि अतित तरी निघुनि चालला ॥
स्वसुत पोटिं घालण्यास काय शंकला ॥ १ ॥

साकी.

नृपती बैसे पंक्तीला मग ताटें वाढुनि आणलीं ॥
चांगुणेसी अतित बोलला बाई बैसे खालीं ॥
तूंही पंक्तीला ॥ बैसे, पाहुनि समयाला ॥ १ ॥
त्यावरि बोले अतित तो तरी ऐकुनि दचके अबला ॥
तुमचे मंदिरीं अन्न न घ्यावें ऐसें वाटे मजला ॥
ऐका कारण तें ॥ सांगिन तुम्हां सर्वातें ॥ २ ॥

[illegible]

दीन नरतनां [illegible] नरक मी दिसे जैसें ॥
पाठा सांकुनि भूस तो शम्भु जेसा ॥ [illegible] तो नवन दिसे जैसा ॥ १ ॥

साकी

निर्बुद्धिक मार्गी नेति समजे पापी ते हो प्राणी ॥
आणा कोण तो [illegible] नेत्रे [illegible] नाहि देखोनी ॥
तेवी मदनाली ते ॥ पुत्राक्षिणा [illegible] ॥ १ ॥
सद्गद् होऊनि नेति वदनी [illegible] ॥
तो चरणी या [illegible] ॥
[illegible] वाकुळ [illegible] कसें मम मातिस्व हो ॥ २ ॥

पद.

([illegible])

एक बाळ तो, मज तो न दिसे ॥ धृ० ॥
दया कसी ना तुज येत नसे ॥ महाराजा [illegible] जातसे ॥
नयनांतुनिया पूर येतसे ॥ बालक जाउनी स्वर्ग जातसे ॥ चाल ॥
हा हा शंकरा ॥ पार्वती उमावरा ॥ [illegible] ॥ दीन मी असे ॥ १ ॥

अंजनीगीत.

वंशा खंडन कैसें झालें ॥ शंभु शंकरा कैसें केलें ॥
पुत्रसुखाला मी अंतरलें ॥ काय करूं आतां ॥ १ ॥

साकी

ऐसें ऐकुनि अतीव लोचन पयो स्रवले भारी ॥
वर्तमान तें बाहिर फुटलें पळसा झाला नगरीं ॥
लोक दुःख करिती ॥ नृप किशोर दावा ह्मणती ॥ १ ॥
सुरवर सारे ह्मणूं लागले वैसुनि तेव्हां यानीं ॥
सत्वधीर ही पतिव्रता हो धन्य चांगुणा राणी ॥
शंकर काय तिळा ॥ नकळे देईल आज्ञांला ॥ २ ॥

जें प्रिय असेल तुझे मानसीं माग चांगुणे मजला ॥
प्रसन्न झालों इच्छित देइन सर्वचि तें तरि तुजला ॥
त्यावर ती बोले ॥ अतिताला हो त्या वेळें ॥ ३ ॥

[illegible].

मला निपुत्रिक म्हणतिल आतां ॥ पुत्रांनि काढी कलंक ताता ॥
शरण असें मी तुजला अतिता ॥ हेंचि मागणें माझें ॥ १ ॥
मम वचन तें सत्य मानुनी ॥ दीर्घ स्वरानें हाक मारुनी ॥
बाही पुत्रा संशय सोडुनी ॥ येइल तो धांवुनी ॥ २ ॥

दिंडी.

सत्य मानुनी अतितवचन तें हो ॥ दीर्घ हाका फोडित चांगुणाहो ॥
ह्मणे चिलया येइं बा धांवुनीया ॥ अतित बोलवे ग्रास मुखीं घ्याया ॥
नको राहूं खेळण्या गुंतुनीया ॥ सत्व राखीं मनासीं येउनीया ॥
जाउं पाहति तुजविण प्राण बाळा ॥ दश दिशा ती पाहि हो तये वेळां ॥
सूर्य उगवे हो नभांगणीं जैसा ॥ धांवुनीया बाळ तो येत तैसा ॥
श्रियाळाला प्रेम तें फार येई ॥ अतित तरि तो शिवरूप तयीं होई ॥ १ ॥

साकी

चिलयाला मग ह्रदयीं धरुनी बसवी अंकावरती ॥
श्रियाळ चांगुणा लागति पायीं वर वर लोळण घेती ॥
शिव शिव शंभोरे ॥ आतां निज पद दावीरे ॥ १ ॥
दुंदुभिनादें अंबर भरलें सुमन वृष्टि सुर करिती ॥
आनंदित तें नगर जाहलें पहावया जन येती ॥
जयजयकार करिती ॥ शिव शिव हर हर ते वदती ॥ २
चिलयासी मग राज्यिं स्थापुनी छत्र तयावरि धरती ॥
शिवकृपेनें श्रियाळ चांगुणा दिव्य रूप हो होती ॥
सचिवाला ह्मणती ॥ आतां राज्य करा पुढती ॥ ३ ॥

अंजनीगीत

यानीं मग हो व्यास बसवुनी ॥ स्थापी दोघा निज पदिं नेउनी ॥

ओंकार शंकर [illegible] ॥ [illegible] ॥ १ ॥
[illegible] ॥ [illegible] ॥
[illegible] करीत गर्जना ॥ [illegible] ॥ २ ॥

अभंग.

चौदा अध्याय संपूर्ण आनंद ॥ [illegible] विलक्षण ॥
चौदा [illegible] जाणा ॥ [illegible] ॥
चौदा [illegible] परिवार ॥ [illegible] मनोभावें ॥
मगावर्षन हें चौदा पद आले ॥ [illegible] ॥
चौदा [illegible] हा प्रकाश [illegible] ॥ [illegible] प्रिय झाल्या ॥
चौदा [illegible] चौदा [illegible] ॥ [illegible] मिळाली हो ॥
चौदा [illegible] ॥ निर्मिले मंदीर शिवाचें हो ॥ १ ॥

आर्या.

श्रवण पठण लिखनही, अनुमोदन [illegible] तो जाणा ॥
रक्षण ग्रंथांचें कारिलां, फळ समान तें असेचि सर्वांना ॥ १ ॥
इनुस्थामधि शंकर तो, अंगाची सावली करी पाहीं ॥
आयुरारोग्य वाढूनि, ऐश्वर्यचि प्राप्त होय त्यांना हीं ॥ २ ॥
व्यापी निरसूनि जाई, वंधेला पुत्र तो नवी होई ॥
बहु दिन ग्रामीं गेला, भेटाया पुत्र तो नवी येई ॥ ३ ॥
संपत्ती बहु दाटे, ऋणमोचन होय तें तरि त्वरित ॥
शत्रुक्षय यथार्थचि, दक्षिण मुखि वाचितांच तो होत ॥ ४ ॥
शतावर्तनें करितां, पोटीं शिवभक्त सुत तो होई ॥
त्रिमासावर्तनही, संकट निरसोन दूर तें जाई ॥ ५ ॥
ज्या गृहिं ग्रंथचि राही, पिशाच भूत न रिघेच हो तेथ ॥
भावें प्रचीत पहावी, अभाविका काय हो नसे येथें ॥ ६ ॥

दिंडी

सोमवारी ग्रंथ हा पूजुनिया ॥ प्रदोष कार्तिक शिवरात्र लक्षुनीया ॥
शुचिर्भूतपणि जर तुह्मां नीज लागे ॥ स्वामि प्रगटुनि सर्वही शंभु सांगे ॥ १ ॥

अंजनीगीत.

जें जें संकट ये तुजलातें ॥ निवारील हो शंभू तें तें ॥
म्हणुनि स्मरा हो शिवनामातें ॥ संकट मग कैचें ॥ १ ॥

पद.

(दो दिवसाची तनु ही साची,) या चालीवर.

मंगलाचरण प्रथमाध्यायीं गाउनि केली शंभुस्तुती ॥
दाशार्हराया उद्धरिला हो धन्य तरी ती कलावती ॥
द्वितियाध्यायीं शिवरात्रीची कथा संबंधी वदली ती ॥
तिसऱ्यामध्यें गौतम सांगे गोकर्ण महिमा शुद्ध रिती ॥
कल्माषपाद उद्धारिला हो झाली हत्या दूरचि ती ॥
चवथ्यामध्यें बाळाला तो प्रसन्न झाला पशुपती ॥
पांचव्यांत हो शिवाज्ञेनें उमा पाळि हो अर्भक ती ॥
साहव्यांत हो सिमंतिनीची कथा साग्र ही वदली ती ॥
सात आठ माधे भद्रायूचें कथनाचि केलें यथामती ॥
नवमोध्यायीं वामदेव तो फिरताचि असतां भूवरती ॥
त्याचें संगें दुर्जय तरला जन्म दुःख हो कथिलीं तीं ॥
दाहव्यामाधें शारदेस तो पुत्र दिला त्यां बहु सुमती ॥
आकराव्यामधिं रुद्राक्षाची कथा फार हो सुरसचि ती ॥
महानंदा उद्धरिली हो भद्रसेन तो जात गती ॥
बाराव्यामाधें बहुला तरली भस्मासुर तो दुष्टमती ॥
मोहिनीरूपें विष्णू मारी दुष्टालाही दिली गती ॥
तेराव्यामधिं शंकरास हो वरिती झाली पार्वति ती ॥
चौदामध्यें शंकरपार्वति विनोद करिती बहुत रितीं ॥
शंकरास हो भुलवुन आणी होउनि पार्वति भिल्लिण ती ॥
श्रियाळ चरित्र अगाध कथिलें संपूर्णाचि हें याच रिती ॥ १ ॥

श्रीमत्स्वामी यांची गुरु परंपरा आणि आख्यायिका.

[illegible].

श्रीधर स्वामी ब्रह्मानंदाचि ॥ ते तरि आनंद सांप्रदायाचा ॥
क्षीरसागरीं तो गोविंदाचा ॥ विधिला उपदेशी ॥ १ ॥

साकी.

अत्रिऋषींचे नंदन पुढती दत्तात्रय महाराज ॥
त्यांचे मागुती सदानंद ते रामानंद यतिराज ॥
अमलानंद तरी ॥ ब्रह्मानंदचि ते त्यावरी ॥ १ ॥
कल्याणमार्गे रक्षणार्थ ते सहजानंदचि स्वामी ॥
पूर्णानंद मग त्यावर आले दत्तानंदाचे स्वामी ॥
ब्रह्मानंद पुढतीं ॥ तेच मज्या उपदेशिती ॥ २ ॥

पद.

(मज्या जन्म हा तुला दावला.) या चालीवर.

पंढरीहून चार योजनें नैऋत्य कोणावरी ॥
आहे नाझरे ग्रामाचि तरी ॥ ध्रु० ॥
त्याग्रामींचे पूर्वज माझे देश लेखक तरी ॥
रोज लिहिणें लिहिती करीं ॥
पूर्वाश्रमीं मी ब्रह्मानंदाचे आलों मग पंढरी ॥
आश्रम केला मग तो पुरी ॥
चतुर्थाश्रम घेउनि केली अक्षय वस्ति पंढरीं ॥
समाधी घेउनि तेथें तरी ॥
ब्रह्मानंद तो मम जनकाची सावित्रि माता खरी ॥
वंदाया भक्त येती पंढरी ॥
वंदुनि दोघां शिवलीलामृत पूर्णचि केलें तरी ॥
अर्पिलें नेउन चरणावरी ॥
शकें सोळासे चाळीस साली विलंबी संवत्सरीं ॥
फाल्गुण पौर्णिमा रविवासरी ॥

ब्रह्मकमंडलु नदिच्या तीरीं वाराणसि नगरीं ॥
आद्यंत ग्रंथचि झाला तरी ॥ चाल ॥
शिवलीलामृत हा ग्रंथ पूर्ण जाहला ॥
ईशकृपेनें या शेवट तारि लागला ॥
जय जय शंकर तव पदीं ग्रंथ वाहिला ॥ चाल ॥
पार्वतीजीवना कर्पुरगौरा ब्रह्मानंद तूं तरी ॥
करि दया अधिरदासा वरी ॥ १ ॥

साकी

शिवलीलामृत स्कंदपुराणीं ब्रह्मोत्तर खंडांत ॥
सदा सर्वदा लीलामृत हें भक्त तरीं पारिसोत ॥
अध्याय चवदावा ॥ गोडचि सर्वा हा व्हावा ॥ १ ॥

अंजनीगीत

जय जय शंकर अनाथनाथा ॥ बाळकृष्ण हा चरणीं माथा ॥
ठेवुनि संपवी जगन्नाथा ॥ शिवलीलामृत हें ॥ १ ॥

पद.

(सुंदर नार तूं) या चालीवर.

शंकर शंकर नाम वदावें ॥ भवसागर हा तरुनी जावें ॥ धृ० ॥
नाम मात्रा सेवा तुह्मी ॥ मुक्तचि झाला तुह्मी या जन्मीं ॥
महत्पापि ते तरुनिच गेले ॥ नाम मुखीं ज्या सहजचि आलें ॥
संकट सारें निरसुन जाई ॥ सदां सौख्य त्या प्राण्या होई ॥
जेथें जेथें तो नर जाई ॥ तेथें तेथें यश तें येई ॥
बाळकृष्ण हा गातो भावें ॥ संकट त्याचें निरसुन जावें ॥ १ ॥

आरती

([illegible])

ओवाळिन त्या शंकराला ॥ पार्वतीवरा त्र्यंबकाला ॥ धृ० ॥

दाशार्हराजा पदिं नेला ॥ पंचाक्षराचा जप केला ॥
[illegible] ॥ [illegible] ॥
गोकर्णाचा [illegible] ही
दशाननाला ॥ [illegible] ॥ १ ॥

[illegible] ॥ [illegible] ॥
बकाच्या पापांसि [illegible] ॥ [illegible] पदि नेलें ॥
दर्शन दिधलें शेष बाळा ॥ [illegible] अंकावरि पडला, पाहुनि त्याला ॥ [illegible] ॥ २ ॥

सिमंतिनी [illegible] ॥ [illegible] ॥
पार्ही भद्रा नव [illegible] ॥ [illegible] असुर [illegible] ॥
शारदेस तो पुत्र दिधला ॥ [illegible] महिमा, [illegible], भद्रसेन तो, तसि ती नंदा ॥ निज पदिं नेलें बहुतेका ॥ ३ ॥

मोहिनी होई विष्णु तो ॥ भस्मासुरा मग वधितो ॥
निंदुनी तुजला दक्षचि तो ॥ होमहवन तो बहु करितो ॥
पार्वति गेली अपमानली ॥ टाकी कुंडांत, [illegible] त्या क्षणांत, वीरभद्र मग, वधि दक्षाला ॥ गौरिसी मग विवाह केला ॥ ४ ॥

अपर्णा विनोद बहु करिशी ॥ पणीं जिंकी मग ती तुजसी ॥
रागावुन तूं वनीं जाशी ॥ [illegible] पाहुन परत येशी ॥
श्रियाळाचें सत्व हराया ॥ अतीत होशी, मागीसी [illegible], [illegible], मारुनि त्याला ॥ देती पाक करुनी तुजला ॥ ५ ॥

सत्वाला पारे नच ढळला ॥ पाहुनि प्रसन्न तूं [illegible] ॥
देशी मुक्तिच दोघाला ॥ महिमा गाता शेष थकला ॥
बाळकृष्ण हा दास तुमचा ॥ नमितो चरण, शरण असे मी, स्वामि कृपाळा, ॥ तनु कर्पूरा, समही तुजला, ॥ ओवाळिण त्या शंकराला ॥ पार्वती वरा त्र्यंबकाला ॥ १ ॥